9(498) „17/18"
+ 327(498:47) „17/18"
+ 327 „ 1883/1887"

II 1823

BIBLIOTECA
C. C.
P. M. R.
Nr. .....

ROMÂNIA, RUSIA

ŞI

ÎNTREITA ALIANȚĂ

HB 36960
990167

ROMÂNIA, RUSIA

ŞI

ÎNTREITA ALIANŢĂ

O PAGINĂ

DE

ISTORIE POLITICĂ CONTIMPORANĂ

DE

IÓNŬ N. ŞOIMESCU

SENATORŬ

BD 278052
MON

BUCURESCI

24, TIPOGRAFIA MODERNA GREGORIE LUIS, STRADA ACADEMIEI, 24.

1889.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 25504

RC97/2004

B.C.U. Bucuresti
C20043246

INCHINARE

Nemoritorului Ión Heliade Rădulescu, care într'unŭ pătrarŭ de secolŭ a luptatŭ cu péna şi cuvêntulŭ contra **Panslavismului moscovitŭ** *şi a deşteptatŭ némulŭ Românescŭ la* **viéţa naţionala,** *în faţa Europeĭ civilisate, Autorulŭ închină acéstă carte.*

Priviţĭ Românĭ, **statua** *pe al căreĭ pedestalŭ sunt scrise:* **Proclamaţia din 1848. — Macéşulŭ şi florile,** *(Trandafirof şi Românii). — Inspiraţi-vĕ de la acestŭ* **monumentŭ** *pe care Naţiunea l'a ridicatŭ ca o* **protestare** *eternă contra* **Cotropitorului de la Miéda-nópte!** *Veghiaţĭ, ca nu cum-va să vie o ḑi fatală, când* **Cazaculŭ** *să dărîme edificiulŭ mărețŭ al* **libertaţiĭ** *şi* **Naţionalitaţiĭ Române!..**

AUTORULU.

INTRODUCERE [1]

I.

Dupe o luptă seculară însoțită de tóte peripețiile fericite și nefericite; dupe o muncă uriașă a maĭ multorŭ generațiunĭ din acestŭ secolŭ pentru luminarea și propășirea poporuluĭ Românŭ, ne-a fostŭ datŭ noă să vedemŭ în fine cu ochiĭ realisatŭ acelŭ *Idealŭ* politicŭ, visatŭ de ceĭ maĭ ilustri bărbațĭ aĭ țĕriĭ și formulatŭ de Adunările ad-hoc din 1857.

Din douĕ Principate despărțite și slăbite prin încălcările streine din afară și prin certele pentru Domnie, din întru, s'a formatŭ, prin patriotismulŭ Românilorŭ, unŭ statŭ *unitŭ* și *autonomŭ* garantatŭ de Puterile Europeĭ.

1) Acéstă carte, al căreĭ materialŭ a fostŭ adunatŭ multŭ timpŭ, era pregătită să apare în primăvéra anuluĭ 1888. Împrejurările și punerea sub tiparŭ, maĭ ântiêŭ, a *Istorieĭ generală a Românilorŭ din Amêndoă Daciile*, aŭ făcutŭ pe autorŭ, să amâne tipărirea acesteĭ scrierĭ până în tómna anuluĭ 1889, când a fost revĕdută și complectată.

Din România *vasală*, cu o posițiune incertă și nedefinită, s'a formatŭ, prin vitejia oștenilorŭ noștri, unŭ statŭ independentŭ care s'a ridicatŭ la rangulŭ de *Regatŭ* prin încrederea ce Națiunea Română și victoriosulŭ eĭ Suveranŭ Carol I, a inspiratŭ Europeĭ întregĭ.

Da, suntemŭ unŭ Regatŭ *independentŭ*, stimatŭ de Puterĭ și garantatŭ de tractatulŭ de la Berlin.

Independența însă atrage dupe sine și *rĕspunderea*. La *drepturile* câștigate corespundŭ și *datoriĭ* de împlinitŭ. Rangulŭ și posițiunea obligă. Posițiunea *geografică* și *independența* nóstră, misiunea istorică de *sentinelă latină* la gurele Dunăriĭ și interesele cele marĭ ale *ecuilibruluĭ* europénŭ la porțile Orientuluĭ, ne impunŭ datoria de a veghia și a fi gata *să ne apărămŭ hotarele* contra orĭ cuĭ le-ar călca fără voia nóstră, contra orĭ *căriĭ* invasiunĭ streine.

Acésta este rațiunea nóstră de a fi ca *statŭ independentŭ*. De la împlinirea acesteĭ datoriĭ, ca anteguardă a *civilisațiuneĭ* și ca elementŭ de *ordine* și *ecuilibru* în Orientulŭ Europeĭ, depêndă existența nóstră națională.

Să studiemŭ dar bine situațiunea politică și să vedemŭ cum stămŭ față cu veciniĭ și cu tractatele? Din care parte ne amenință adevĕratele primejdiĭ? Carĭ ne sunt miḑlócele de apărare și carĭ aliațiĭ naturalĭ, la casŭ de nevoe?

Când vedemŭ că Europa se arméză până în dințĭ, că *Panslaviștiĭ* de la Rĕsăritŭ și *Revanșiștiĭ*

de la Apusŭ amenință pacea generală a Europeĭ; când vedemŭ că Peninsula Balcanilorŭ este frămêntată de agenţiĭ uneĭ marĭ puterĭ cuceritóre al căreĭ visŭ de aurŭ este Constantinopole; când în fața acestuĭ *Colosŭ* popórele balcanice resistă, iar *treĭ marĭ Puterĭ aliate*, ajutate și de Englitera, se ridică ca unŭ *Uriașŭ* puternicŭ ca să apere *pacea* și *ecuilibrulŭ europeanŭ* cu milióne de baionete; când un resbelŭ îngrozitorŭ bate de maĭ mulţĭ anĭ la porțile Orientuluĭ și amenință teritoriulŭ neutru al Românieĭ, este de datoria fie-căruĭ bunŭ Românŭ, să cugete maturŭ și să împărtășéscă concetățenilorŭ sĕĭ, dupe mijlócele ce are, câtŭ maĭ multă lumină, spre a ști cu toţiĭ unde ne aflămŭ și ce trebue să facemŭ când va suna ora pericoluluĭ din afară.

Să luămŭ dar aminte căcĭ dușmaniĭ carĭ aŭ interesŭ să ne pérdă spre a nu maĭ fi o pedică în calea cotropirilorŭ lorŭ secolare, începŭ prin a mina puterea morală a națiuneĭ nóstre, a întinde curse, a amăgi pe uniĭ, a agita pe alțiĭ, pentru ca la momentulŭ fatalŭ să se găséscă și România în starea Polonieĭ din timpulŭ *pravoslavniceĭ* împărătese Ecaterina II.

Lumină dar, lumină cât de multă și patriotismŭ cât de mare în fața dușmanilorŭ din întru și din afară, écă ce trebue poporuluĭ Românŭ. Bărbațiĭ ceĭ maĭ luminațĭ și maĭ competenţĭ să'și facă datoria.

Când vrea cine-va să cunóscă posițiunea unde

se găsește și drumulŭ ce trebue să apuce prin văile adêncĭ și munțiĭ ceĭ rîpoșĭ, se sue pe unŭ piscŭ înaltŭ și de acolo privirea sa descoperă unŭ orizonte maĭ întinsŭ și-șĭ alege calea care-lŭ póte duce la loculŭ celŭ doritŭ.

Totŭ așa este și în politică. Cel ce vrea să se lumineze și să afle calea care duce la portulŭ mântuireĭ țĕriĭ sale, trebue *să privéscă maĭ de susŭ orizontulŭ politicŭ și interesele generale*, să se înalțe maĭ presusŭ de interesele personale și de patimile vulgare, să trécă peste simpatiĭ și antipatiĭ, ca să pĕtrunḑă astŭ-felŭ în adêncimea lucrurilorŭ, să descopere pericolele adevĕrate și miḑlócele de apărare ale țĕriĭ.

Spre a cunóște maĭ lămuritŭ *presentulă* și a prevedea maĭ bine *viitorulŭ*, este necesarŭ a studia *trecutulŭ*, pentru că *istoria trecutuluĭ este făclia care luminéză calea viitoruluĭ.*

O ochire repede asupra trecutuluĭ și maĭ alesŭ asupra rapórtelorŭ nóstre istorice cu Rusia, Austria și Turcia, de la Petru celŭ Mare și Ecaterina II pênă la tractatulŭ din Berlin și în momentulŭ de față, ne va lumina maĭ bine asupra presentuluĭ și viitoruluĭ Românieĭ, ne va arăta causa nemulțumirilorŭ și agitărilorŭ Rusieĭ contra stăriĭ de lucrurĭ din peninsula Balcanilorŭ și contra tractatuluĭ din Berlin și ne va desvăli scopurile ce urmărește acéstă Putere cuceritóre în Orientulŭ Europeĭ.

Tot de o dată prin acestŭ studiŭ vomŭ vedea

carĭ sunt și interesele celorŭ l'alte Puterĭ europene, din care parte ne vine primejdia cea maĭ mare pentru existența nóstră *națională* și care sunt miḑlócele nóstre de apĕrare. când va veni ḑioa de mare cumpĕnă a resbeluluĭ care bate de maĭ mulțĭ anĭ la porțile Orientuluĭ.

Nu noĭ, *sentinela* de la gurele Dunăriĭ, provocămŭ resbelele. Nu noĭ suntemŭ rĕspunḑĕtorĭ de asemenea evenimente fatale ce se pregătescŭ în giurulŭ hotarelorŭ nóstre. Dar suntemŭ datorĭ să ne gândimŭ din vreme cu maturitate și prevedere asupra situațiuneĭ, ca să știmŭ cum să ne conducemŭ și cum să ne apărămŭ drepturile și pămêntulŭ strămoșescŭ.

Dacă acestŭ micŭ studiŭ, făcutŭ din cugetŭ curatŭ românescŭ va deștepta pe ceĭ indiferențĭ și va provoca pe alțiĭ maĭ competențĭ ca să ne luminese maĭ bine, acésta va fi de ajunsŭ pentru autorŭ.

II.

Nuoriĭ ceĭ groșĭ carĭ amenințaŭ de maĭ multŭ timpŭ orisontulŭ politicŭ al Europeĭ cu o furtună îngrozitóre s'aŭ maĭ risipitŭ. Pacea continuă cu maĭ multă persistență, iar popórele Balcano-Dunărene se bucură și ele de bine-facerile acesteĭ păcĭ, care a fostŭ asigurată în cursŭ de ḑece anĭ prin atitudinea energică și înțeléptă a *Puterilor Aliate*: *Germania*, *Austro-Ungaria* și *Italia*, ajutate de simpatiele Engliteriĭ.

Vara anuluĭ 1888, în care se aștepta să fie unŭ mare cutremurŭ și unŭ potopŭ de sânge, a fostŭ urmată de o înseninare a orizontuluĭ și o întărire a *păciĭ* și *ecuilibruluĭ Europeanŭ.* Toțĭ am pututŭ constata cu fericire liniștirea spiritelorŭ și mulțumirea lumiĭ întregĭ pentru îndepărtarea resbeluluĭ care amenința Europa.

Câtŭ va dura acéstă stare pacificâ nu póte ști nimenĭ, nicĭ chĭar ceĭ maĭ prevĕdĕtorĭ și maĭ puternicĭ conducătorĭ aĭ destinelorŭ Europeĭ. Unŭ proverbŭ românescŭ dice că *„n'aduce anulŭ ce aduce césulŭ.“* Un evenimentŭ ne așteptatŭ, o schintee electrică póte aprinde grămedile de materiĭ inflamabile din Orientŭ și Occidentŭ.

Surprinderea *necunoscutuluĭ* jócă un mare rolŭ în politică.

Uniĭ prooroceaŭ că suirea pe tronŭ a Împĕratuluĭ Germanieĭ Vilhelm II va fi semnalulŭ unuĭ resbelŭ universalŭ. Eĭ bine, s'a suitŭ pe tronŭ împĕratulŭ Vilhelm II și pacea totŭ a continuatŭ ba încă cu maĭ multă siguranță. In locŭ de a arăta lumiĭ vîrfulŭ sabieĭ, împĕratuluĭ Vilhelm i-a arătatŭ ramura de măslin—avêndŭ însă la spate *Intreita alianță.*

Proclamația bărbătéscă și programa pacifică a împĕratuluĭ Vilhelm II la suirea sa pe tronŭ, a fostŭ o întărire și maĭ mare a *Intreiteĭ Alianțe* și o asigurare a *păciĭ* și *ecuilibruluĭ Europeanŭ.*

In discursulŭ tronuluĭ de la 25 Iunie, 1888, Împĕratulŭ a declaratŭ solemnŭ că „va observa

fidelitatea germană, menținênd *alianța* cu Austro-Ungaria, căcĭ elŭ vede în acéstă *alianță o garanție* a *ecuilibruluĭ europeanŭ și unŭ legatŭ istoricŭ.*

„Aceleașĭ legăturĭ, a dișŭ Împĕratulŭ, și aceleașĭ trebuințe naționale unescŭ pe Germania cu Italia.“

Faptele aŭ confirmatŭ vorbele.

Vizitele solemne, îmbrățișerile și toastele ridicate de Impĕratulŭ Vilhelm II și aliațiĭ sĕĭ, împĕratulŭ Austro-Ungarieĭ și Regele Italieĭ, aŭ fostŭ o nuoă și strălucită confirmare a *Intreiteĭ Alianțe*, o lovitură de geniŭ care a uimitŭ universulŭ!

In cursŭ de maĭ mulțĭ anĭ, formidabila *Intreită Alianță*, opera geniuluĭ de la Varzin, a tăiatŭ pofta multorŭ politicĭ și agitatorĭ Muscalĭ și Francesĭ, carĭ — ca și uniĭ maimuțarĭ *rusofilĭ* și *antidinasticĭ* de la noĭ—voiaŭ să pescuiască în apă turbure, aruncândŭ rĕspunderea provocăriĭ asupra altora. Muscaliĭ și Francesiĭ acusaŭ prin organele lorŭ de totŭ soiulŭ pe puterile aliate, Germania, Austro-Ungaria și Italia, că ele ar fi provocândŭ agitările și ar fi împingêndŭ lucrurile la unŭ resbelŭ mare, pe când adevĕrațiĭ agitatorĭ și provocatorĭ eraŭ *Panslaviștiĭ* din Rusia și *Revanșiștiĭ* cu *Bulangiștiĭ* din Franța, uniĭ cu politica de cotropire în Orientŭ și alțiĭ cu politica de resbunare în Occidentŭ: Uniĭ îndreptându-șĭ agitațiunile spre Carpațĭ și Balcanĭ, iar alțiĭ spre Alsacia și Lorena.

Aceste curente belicióse de la Răsăritŭ și de la Apusŭ aŭ pusŭ în maĭ multe rânduri, în cursŭ de dece anĭ, pacea Europeĭ în pericolŭ; dar din norocire, ele s'aŭ isbitŭ, ca de o stâncă colosală, de *Intreita Alianță* a Puterilorŭ centrale carĭ eraŭ înțelese cu Englitera, de geniulŭ politicŭ al principeluĭ de Bismark și de înțelépta atitudine a statelor Balcano-Dunărene.

Dupe discursulŭ pacificŭ de încoronare al Împĕratuluĭ Vilhelm II, în 88, maĭ tóte diarele, pênă și unele foĭ francese și rusești, aŭ fostŭ silite să recunóscă caracterulŭ împăciuitorŭ și defensivŭ al *Intreiteĭ Alianțe*.

Fiind-că avemŭ să vorbimŭ adesea de *Intreita Alianță* în cursulŭ acesteĭ scrierĭ, e bine să amintimŭ lectorilor cum a luatŭ naștere acéstă *alianță* a puterilorŭ centrale încă de la 1879 și 1883:

Rusia nu a rĕmasŭ mulțumită pe resultatele resbeluluĭ din 1877 și pe avantagele ce i-a consacratŭ *tractatulŭ European* din Berlin, care a înlocuitŭ pe celŭ *bilateralŭ* din *San-Stefano*. Nemulțumirile Rusieĭ aŭ mersŭ crescênd, maĭ alesŭ când ea a începutŭ să simță că Bulgariĭ nu vorŭ să fie o turmă de *pahonți muscălești* și că iaŭ și eĭ în seriosŭ *naționalitatea* și *autonomia* pe care le-a garantat'o Europa prin tractatulŭ din Berlin; iar *Româniĭ protestéză contra răpireĭ Bassarabieĭ și contra delungiriĭ servitudineĭ* de *trecere a oștirilorŭ rusești prin România independentă*.

Nemulțumirile Rusieĭ s'aŭ datŭ în urmă pe

faţă şi s'aŭ transformatŭ în *polemice ḑiaristice*, în *corespondenţe diplomatice*, în *pregătirĭ deresbelŭ* şi în *agitărĭ panslaviste* în peninsula Balcanică. Paralelŭ cu pregătirile resboinice ale Rusieĭ şi cu agitările şi conspirările *panslaviste* din Balcanĭ, se desfăşuraŭ agitările *Gambetiste* şi *Bulangiste*, şi ameninţările cu *alianţa franco-rusă* de la Apusŭ.

Geniulŭ de la Varzin însă veghia asupra *păciĭ* şi *ecuilibruluĭ Europeanŭ*. O îndoită alianţă *Austro-Germană* fu încheiată în 1879 şi apoĭ o *Intreită Alianţă* fu sigilată în 1883, între *Germania*, *Austro-Ungaria* şi *Italia*. Aceste Puterĭ marĭ se armară necontenitŭ, declarândŭ că vorŭ menţinerea păciĭ pe basa tractatelorŭ din Francfort şi Berlin; iar ceĭ ce vorŭ un resbelŭ de rĕsbunare şi cuceririĭ să vie să atace.

Nicĭ o dată axioma latină „*Si vis pacem para bellum*“ n'a fost pusă în aplicare cu maĭ multă isbândă în timpŭ de ḑece anĭ ca în acéstă situaţiune de către *Intreita Alianţă* a puterilor centrale. Cu câtŭ cele treĭ marĭ Puterĭ s'aŭ pregătitŭ maĭ mult de resbelŭ şi s'aŭ arătatŭ maĭ hotărîte în resistenţa lorŭ, atâtŭ s'aŭ înfrênatŭ şi domolitŭ provocările resboinice ale *Moscoviţilor panslaviştĭ* şi ale francesilor *revanşiştĭ*.

Măéstra *politică Bismarchiană* avêndŭ la spate colosulŭ *întreiteĭ alianţe* şi simpatiile altorŭ puterĭ pacinice, a putut să pue frêŭ *poftelor cotrupitóre* de la rĕsărit şi nervozităţilor *Gambetiste* şi *Boulangiste* de la apusŭ

Tóte uneltirile ascunse și agitările fățise ale Kaulbarșilorŭ și *panslaviștilorŭ* la Dunăre și Balcanĭ, n'aŭ avutŭ altŭ resultatŭ de câtŭ *să demasce planurile cotropitoruluĭ de la Miază-Nópte,* să atragă atențiunea Europeĭ și să deștepte și mai multŭ sentimêntulŭ de conservare națională al Bulgarilorŭ, Românilorŭ, Serbilorŭ și altorŭ naționalitățĭ ¡față cu *ispitele și amenințările muscălești.*

Când amenințările Muscalilorŭ luară proporțiunea uneĭ demonstrațiunĭ navale la Burgas, contra Bulgarilorŭ, atuncĭ unŭ *veto* al Puterilorŭ aliate a fostŭ destulŭ ca să curme jóculŭ politiceĭ Moscoviților panslaviștĭ, a cărorŭ tactică și pornire violentă aŭ criticat'o în cele din urmă chiar unele diare rusescĭ ca *Petersburg Vestuik* și *Grajdanin.*

Ce s'ar fi întimplatŭ dacă poporulŭ Bulgarŭ s'ar fi înfricoșatŭ de amenințările ruseștĭ saŭ ar fi datŭ orbește în *cursele Panslaviștilor* și ale instrumentelorŭ lorŭ *Zancoviste?*

Orĭ cine înțelege că acelŭ poporŭ têněrŭ și ar fi perdutŭ stima și încrederea Puterilorŭ civilisate, s'ar fi condemnatŭ singurŭ, s'ar fi sinucisŭ!!

Pe când agitările ruseștĭ în peninsula Balcanilorŭ și amenințările cu unŭ nuoŭ resbelŭ în Orientŭ eraŭ astŭ-felŭ paralisate de înțelepciunea popórelorŭ Balcano-Dunărene și de atitudinea fermă a *Puterilorŭ Alianțe,* agitările *Revanșiste* și *Bu-*

langiste din Franța băteaŭ și ele în retragere și se isbeaŭ de alte curente interne maĭ moderate și prudente carĭ nu lăsaŭ ca Franța să fie tîrîtă în acelŭ mare resbelŭ ale căruĭ proporțiunĭ îngrozitóre făceaŭ pe mulțĭ să se rĕsgândéscă și să nu se grăbéscă.

Burghezimea francesă, care avea în vedere comerțulŭ și *esposițiunea* din 1889, se ținu bine și nu dete în *cursele Bulangiștilorŭ* și *Muscalilorŭ*. *Alianța franco-rusă* rĕmase în starea latentă de proiectŭ. Iar *sabia căzăcéscă* trimisă cu ostentație de ofițerĭ Rusĭ generaluluĭ Bulanger fu pusă în cuiŭ!

Politica principeluĭ de Bismark, a căruĭ devisă era *pacea* européná și *isolarea* Franțeĭ, a triumfatŭ.

Europa a înțeles și a urmat politica de *pace* și *ecuilibru* a principeluĭ Bismark. Iar curentulŭ moderatŭ din Franța, inauguratŭ de Thiers și continuatŭ de Barthelemy de St. Hillaire, de Grevy, Ferry, Floquet și în urmă de paședintele Carnot, a pututŭ ține peptŭ curentuluĭ belicosŭ al Revanșiștilorŭ și Bulangiștilorŭ.

Chiar și la noĭ în țéră s'a resimțitŭ comoțiunea electrică a aceluĭ curentŭ care anunța acea furtună ce se aștepta să isbucnéscă în primăvara anuluĭ 1888, furtună semnalată de *agitațiunile Bulangiste* la Apusŭ și de *concentrările iernatice* ale *oștirilorŭ rusești* la Rĕsăritŭ.

Scrierile *antidinastice*, ivirea unorŭ *pretendenți* ri-

BIBLIOTECA

dicolĭ la Tronulŭ Românieĭ ca nisce perfide instrumente ale *politiceĭ rusescĭ*, și *mâna streină*, de care ne-a vorbitŭ primulŭ ministru, Teodor Rosetti, în timpulŭ rĕscóleĭ țĕranilorŭ, aŭ alarmatŭ spiritele și aŭ deșteptatŭ pe Românii cu dorŭ de țĕră, ca să vegheze și maĭ multŭ asupra viitoruluĭ eĭ.

Din fericire, — grație atitudineĭ energice a *Puterilorŭ centrale aliate* și a Engliterei—*pacea și ecuilibru europeanŭ* s'a pututŭ menține și în 1888 și în 1889 ca și în aniĭ precedenți, trecând printre *Scylla* și *Carybda*, printre politica de rĕsbunare a Franțeĭ și politica de cotropire a Rusieĭ.

Nu știmŭ ce ne va aduce anulŭ 1890.

Ca să știmŭ însă cum stămŭ noĭ Românii și ce trebue să facemŭ când va suna ora resbeluluĭ fatalŭ ce se totŭ aștéptă și se totŭ amână, trebue să ne gândimŭ maturŭ din vreme, să ne consultămŭ și să studiemŭ situațiunea nóstră politică față cu tratatele și cu veciniĭ, începêndŭ încă din timpulŭ luĭ Petru cel Mare și al Ecaterineĭ II a Rusieĭ.

Vomŭ dovedi cu istoria în mână și cu faptele recente, *că politica tradițională a Rusieĭ a fostŭ și este cotropirea Dunăriĭ, Balcaniloru și Bosforuluĭ*, iar dacă ea n'a realisatŭ ăncă acestŭ visŭ al Ecaterineĭ II pênă astă-dĭ, *causa este că n'a pututŭ*, și n'a pututŭ pentru că *Puterile civilisate ale Europeĭ* s'aŭ *coalisatŭ* și i-aŭ ținutŭ peptŭ; iar Românii, Greciĭ, Sêrbiĭ și în urmă Bulgariĭ s'aŭ scuturatŭ

și s'aŭ cutremuratŭ de jugulŭ amenințătorŭ al Moscoviților!

Vom dovedi *că silite aŭ fost oștirile* luĭ Petru celŭ Mare și ale Ecaterineĭ II să se retragă din Principatele Române, în urma resbelelorŭ cu Turciĭ și intervenireĭ altorŭ Puterĭ europene.

Silite aŭ fostŭ oștirile rusești ale împĕratuluĭ Alexandru I să părăséscă în grabă Principatele Române — răpindŭ numaĭ Bassarabia în 1812 — fiind atuncĭ amenințatŭ de marea armată *(la grande armée)* a luĭ Napoleon I cu care se certase.

Silite aŭ fostŭ oștirile rusești să se retragă și la 1834 și la 1850, din causa politiceĭ *Puterilorŭ Occidentale.*

Silitŭ a fost împĕratulŭ Nicolae I Pavlovicĭ să-și retragă oștirile din Principatele Române — pe care le luase *amanetŭ*, în 1853, cu gândŭ de a nu le maĭ părăsi, — avênd el trebuință de acele oștirĭ în Crimeea unde sosise flotele *Aliaţilorŭ* Occidentuluĭ, carĭ eraŭ susținuțĭ de Austria și de Prusia (1854).

Silită a fostŭ Rusia în Congresulŭ din Berlin din 1878 să prescurteze termenulŭ de *doĭ anĭ* prevĕdutŭ în tractatulŭ de la *San Stefano* pentru trecerea oștirilorŭ muscălești prin România independentă, precum și timpulŭ ocupațiuneĭ și administrăriĭ rusești în Bulgaria.

Silită a fost Rusia de către *Întreita Alianță* să nu desbarce oștirĭ în Bulgaria și să maĭ înceteze

cu grămădirea oștirilorŭ la hotarele Galițieĭ, Prusieĭ și Românieĭ în primăvara anuluĭ 1888.

Să sperămŭ că Europa și în deosebĭ statele cele micĭ de la Dunăre se vorŭ putea bucura câtŭ maĭ multŭ timpŭ de bine-facerile păciĭ care e asigurată de puternica *Întreita Alianță* și de concursulŭ promisŭ solemnŭ de Englitera.

Românii în contactŭ cu Rușii în timpulŭ lui Petru celŭ Mare (1711).

Idealulŭ în giurulŭ căruia s'a învêrtitŭ politica Moscoviților de la Petru celŭ Mare încócĭ a fost maĭ ântêiŭ cotropirea Mării Baltice și a Mării Negre cu provinciile lorŭ și apoĭ *rusificarea* și cotropirea Principatelorŭ Române, ca *punctŭ* de trecere spre *Balcanĭ*, și spre *Constantinopole*, despre care Napoleon I, refusându-lŭ luĭ Alexandru I la Tilșit, dicea: „*Constantinople c'est l'empire du monde!*“

Posițiunea geografică a Românieĭ a făcutŭ ca acéstă țéră latină să se găséscă fatalmente în drumulŭ Rusieĭ și să prindă de multe orĭ bine acesteĭ puterĭ, ca *basă de operațiunĭ militare, în rĕsbóele ruso-turce*.

Ceĭ din Moscva și Petersburg aveaŭ mare interesŭ să tragă în orbita lorŭ politică acéstă țéră creștină și s'o facă, de voe de nevoe, să devie o

unéltă în mânele generalilorŭ și diplomațilorŭ Rușĭ pentru a-șĭ deschide prin ea calea Balcanilorŭ și a Bosforuluĭ.

Starea de slăbiciune și înapoiere a Principatelorŭ Române, provenită din luptele intestine pentru *Domnie* și lipsa de apărare în afară, făcuse ca, pe de o parte Turciĭ să abusese de *Suzeranitatea* lorŭ cea limitată prin tractatele *ab-antiquo* turco-române, iar pe de altă parte Rușiĭ să găséscă unŭ miḑlocŭ spre a posa în *protectorĭ* și a-șĭ asigura o bună *găzduire* și o basă de *operațiunĭ militare* fórte avantagiósă pentru resbóele lorŭ contra Turcilorŭ.

Comunitatea religiuneĭ ortodoxe a servitŭ ca mască politiceĭ ruseștĭ și ca miḑlocŭ de amăgirea Românilorŭ și a altorŭ creștinĭ, până ce lumina s'a făcutŭ și popórele Dunărene s'aŭ desmeticitŭ și aŭ datŭ ele înseșĭ alarma în Occidentŭ contra periculosuluĭ și *falșuluĭ protectoratŭ rusescŭ.*

Sub pretestulŭ *protecțiuneĭ* creștinilorŭ — iar în realitate pentru esecutarea planurilorŭ de resboire și înaintare spre Constantinopole — Principatele Române aŭ fost în maĭ multe rândurĭ ocupate de oștirile ruseștĭ și tratate de generaliĭ Moscoviți ca niște *provinciĭ* ale Țaruluĭ. Domniĭ eraŭ goniți de pe tronŭ, și unŭ *generalŭ Muscalŭ* le lua loculŭ și guverna țĕrile luĭ Ștefan celŭ Mare și Mihaiŭ Vitézulŭ cu câți-va boerĭ, maĭ ales *fanarioți parveniți*, care eraŭ cele maĭ servile instrumente ale Rusieĭ.

Poporulŭ românŭ hrănea oștirile împĕrătești, căra proviziile, îndura tóte nevoile și calamitățile tétruluĭ de resbelŭ, era tratatŭ ca *pahonțiĭ muscălescĭ* și silitŭ să-și *pregătéscă* elŭ *însuși jugulŭ* și să bătătoréscă calea cotropitoruluĭ!

Voind să robéscă poporulŭ și să-și asigure stăpânirea țĕriĭ *„pe basa aristocrațieĭ și orînduelilorŭ ruseștĭ“* (pe care le maĭ viséză póte și adĭ uniĭ *rusofilĭ* reacționarĭ), boeriĭ de atuncĭ, pămêntenĭ saŭ fanarioțĭ, se închinaŭ eĭ înșișĭ Muscaluluĭ ca niște *„robĭ prea plecațĭ,“* dupe cum se exprimaŭ eĭ în actele lorŭ de supunere.

Amar însă aŭ plânsŭ aceĭ boerĭ în urmă greșalele lorŭ, peutru că *generaliĭ Muscalĭ,* făcêndu-se stăpânĭ pe țéră, îșĭ băteaŭ jocŭ și de eĭ și de poporulŭ românŭ pe care 'lŭ înjugaŭ ca pe vite la carele cu provizii luate din spinarea țĕriĭ.

Când uniĭ boerĭ arătaŭ generaluluĭ Kutozof suferințele Românilorŭ, acesta îĭ lua în rîsŭ și le respundea că *„le va lăsa numaĭ ochiĭ ca să pótă plânge“.* [1])

Pe când Româniĭ înduraŭ tóte greutățile și miseriile tétruluĭ resbelelorŭ *ruso-turce,* Muscaliĭ trăgeaŭ cele maĭ marĭ folóse câștigândŭ țĕrmurile Mĕriĭ Negre, Crimeea și Azofulŭ, Kaucasulŭ și Georgia în Asia, pênă și Bassarabia cu gurele Dunĕriĭ.

A fostŭ o minune că Româniĭ de dincócĭ de

1) V. Zinkeisen l. C VII p. 712

Prutŭ aŭ scăpatŭ cu *viața lorŭ națională* și nu aŭ urmatŭ sórta Bassarabieĭ și a Polonieĭ!

Dacă Românii aŭ trasŭ și eĭ óre-care folóse din resbelele și *tractatele ruso-turcești*, eĭ le aŭ plătitŭ și rĕsplătitŭ cu sângele și averea lorŭ, hrănindŭ și ajutândŭ oștirile rusești, espuindu-și țéra la tóte neajunsurile și la rĕsbunările Turcilorŭ, care-ĭ trataŭ de *hainĭ!*

Așa, în timpulŭ luĭ Petru celŭ Mare, din causa politiceĭ acestuĭ împĕratŭ cuceritorŭ și a perderiĭ mareĭ bătăliĭ de pe malulŭ Prutuluĭ (1711) față cu Turciĭ îuvingătorĭ, domnulŭ Moldoveĭ *Dimitrie Cantemir* — care închinase țéra Rusieĭ printr'un tractatŭ de vasalagiŭ — a fostŭ silitŭ să părăséscă și tronulŭ și țéra și să fugă cu câțĭ-va boerĭ la Petersburg, unde a și muritŭ.

Iar domnulŭ Țĕriĭ-Românești, Constantin Brâncovénu — fiind și elŭ bănuitŭ că este *aliatulŭ* Rușilor, — a fostŭ dusŭ la Constantinopole și decapitatŭ împreună cu toțĭ fiĭ și ginerii sĕĭ în fața Sultanuluĭ!

Astŭ-felŭ plăteaŭ Românii *protecțiunea Rusésca!..*

O nenorocire și maĭ mare a resultatŭ atuncĭ pentru Românĭ din alianța lor cu Rusiĭ: perderea încredereĭ Porțiĭ otomane în Domniĭ țĕreĭ *și trimiterea Domnilorŭ fanarioțĭ în timpŭ de 100 anĭ!*

Le convenea fórte multŭ Rușilorŭ să pozeze în *protectorĭ* aĭ Creștinilorŭ, ca să justifice politica lorŭ față cu Puterile Europeĭ, le convenea maĭ ales *înhămarea Românilorŭ la carulŭ politiceĭ rusești,*

împovărarea acestora cu hrana oștirilorŭ împărătești, cu plata generalilorŭ Muscalĭ din visteria țĕreĭ, cu înlesnirea drumurilorŭ și resbelelorŭ, carĭ produceaŭ Rusieĭ câștigurĭ atâtŭ de marĭ pe țĕrmurile Mării Negre.

Câtŭ pentru câștigulŭ Românilorŭ, elŭ era problematicŭ, pericolosŭ și se reducea mai multŭ la *transformarea Suzeranității turcești în o Suzeranitate muscălească,* care ducea dreptŭ la robire!

Protectoratulŭ Rusieĭ era o stăpînire deghisată și meșteșugită, unŭ începutŭ de *rusificare* și cotropire de care ne-aŭ scăpatŭ numaĭ evenimentele norocóse, rivalitatea Puterilorŭ marĭ și munca de deșteptare și *reînviere națională* a Românilorŭ patrioțĭ, dupe cum vom dovedi maĭ la vale.

Aceĭ generalĭ Muscalĭ, carĭ posaŭ în apărătorĭ aĭ creștinilorŭ și carĭ trataŭ ca pe niște *provincii cucerite* țĕrile luĭ Mircea, Stefan și Mihaiŭ, uitaŭ că acești eroĭ înfruntaseră furia Musulmanilorŭ și Tătarilorŭ cu multŭ maĭ înainte de Petru și Ecaterina II a Rusieĭ și că purtase cu dreptŭ cuvêntŭ *titlulŭ* de *apărătorĭ* aĭ Creștinătății.

Să mulțumimŭ luĭ Dumnezeŭ că am scăpatŭ scurțĭ din ghiarele *Pravoslavniculuĭ Protectorŭ* și să studiem istoria trecutuluĭ, ca să vedem calea viitoruluĭ.

Împărătésa Ecaterina II a Rusieĭ, politica și resbelele eĭ în Orientŭ

(1762—1786)

Istoria ne spune că împărătésa Ecaterina II — care a debutat prin sugrumarea bărbatuluĭ eĭ—s'a arătatŭ fórte dibace și cutezătóre în sugrumarea popórelorŭ vecine.

Lăsândŭ la o parte sórta ce avură Polonia, Crimea și alte țĕrĭ sub Ecaterina II, să ne ocupămŭ de țéra nóstră.

Primulŭ resbelŭ mare ce a susținutŭ Ecaterina II contra Turcilorŭ a începutŭ la 1768 și s'a terminatŭ la 1774 prin tractatulŭ de la Kuciuc-Kainargi.

Principatele Rvmâne ocupate și *stăpînite de generaliĭ Muscalĭ,* fură *basa operațiunilorŭ militare* și îndurară tóte consecințele și greutățile uneĭ lungĭ campaniĭ.

Ceva maĭ multŭ; devenindŭ *dictatorĭ* în țĕrile Române, generaliĭ Muscalĭ făcură-ca boeriĭ și clerulŭ, cu voe fără voe, să prestese jurămêntŭ de credință și să închine țéra *„prea blagorodniceĭ împărătese și prea milostiveĭ stăpîne Ecaterina II,“* adresându-i-se cu cuvintele cele maĭ umilitóre de: *„robĭ prea plecațĭ,“* care sărută chiar *„genuchiĭ și urmele piciórelorŭ sale împărătești și singură stăpînitóre!“*

În cartea de închinăciune a boerilorŭ Moldovenĭ

se stipulaŭ, între altele, următórele base principale pentru organisarea țĕriĭ :

1. „*La ocîrmuirea țĕriĭ să fie aristocrație,* adică „ să se alégă 12 boerĭ marĭ din starea întîiŭ, carĭ „ să fie cu aceiașĭ cinste și nume de boerie pre„ cum și maĭ 'nainte, începêndŭ de la Vel-Lo„ gofătŭ.“

5. „Toțĭ boeriĭ ce vorŭ fi alesĭ la ocîrmuirea țĕ„ riĭ, atâtŭ ceĭ 12 câtŭ și ceĭ de al doilea și zap„ ciiĭ ținuturilorŭ, când vorŭ vrea să intre în slujbe, „ întîiŭ *să facă jurămêntŭ,* cum că vorŭ sluji cu „ dreptate, fără vicleșugŭ, atâtŭ *Împărăției* (mus„ căleștĭ), câtŭ și patrieĭ și cum că vorŭ păzi *cre„ dință* și către Împărăție și către patrie.“

12. „Slujba cea d'întîiŭ a *generaluluĭ* (muscalŭ) „ să fie *ocîrmuirea oștirilorŭ* ce vorŭ fi de paza țĕ„ riĭ, atâtŭ de *streinĭ cât și de locuitorĭ.* A doua, „ **prin miḑlocirea luĭ să se trimiță la vistieria „ împărătéscă dajdiile țĕriĭ.**“

13. „Boeriĭ ce vorŭ fi alesĭ la ocîrmuire, fie-care „ cu hotărîtŭ nume de boerie, **generalulŭ** (mus„ calŭ) **să-ĭ îmbrace cu caftanŭ** [1]).“

În organisarea Valahieĭ se da și maĭ multŭ pe față aservirea țĕriĭ și scopurile cotropitóre ale Rusieĭ.

De aci prea *milostiva și pravoslavnica împărătésă Ecaterina II* obținu de la boeriĭ și parveniții fanarioțĭ o umilită supunere și perfidă *încorporare*

[1]) V. Arh. Rom. p. 180 și 202

a *Țĕriĭ Românești* în *Imperiulŭ Rusescŭ!* Écă în ce chipŭ se adreséză aceĭ trădătorĭ către Împărătésa Ecaterina II:

1. „**Țéra nóstră să se facă totŭ una cu eparhiele ce stăpînește prea puternica împărăție a Rusieĭ** și la vremea păciĭ ce se va face, nicĭ ca cum să nu se lase să cadă iarăși la tiranicésca cea d'ântîiŭ a Agarinenilorŭ."

2. „De vreme ce locul nostru, din nestatornicia Turcilorŭ, a căḑutŭ sub desăvîrșită neorînduială, ne rugămŭ *ca să se așeḑe în țéra nóstră legile și rînduelile Rusieĭ pe deplinŭ.*"

9. „Judecătoriĭ carĭ se vorŭ orîndui pe la ținuturĭ și orașe, *să fie jumĕtate Munteni.*"

De unde resultă că jumĕtate eraŭ să fie *Muscali* și că chiar sentințele judecătorești aveaŭ să fie cu timpulŭ rostite în *rusește!*

Ceva maĭ multŭ: În capulŭ trebilorŭ și al puteriĭ executive eraŭ să fie 4 boerĭ, la carĭ să se supue tótă țéra, iar „*generalulŭ* (saŭ guvernatorulŭ muscalŭ) *să pótă porunci celorŭ patru boerĭ la orĭce ar vrea, avêndŭ volnicie ca să-ĭ și oprésca* [1]."

Va să ḑică *pravloslavnica protecțiune rusésca* era o curată *robire!*

Prea blagorodnica împărătésă Ecaterina II pregătea decĭ prin dictatura generalilorŭ sĕĭ o adevĕrată *subjugare* și *rusificare a poporuluĭ Românŭ!*

Se lua de basă *la ocîrmuirea țĕriĭ aristocrația, orînduelile și legile rusești.*

[1] V. Arh. Rom. p. 211–214.

Unŭ *generalŭ muscalŭ comanda puterea armată,* compusă din Muscalĭ și din Românĭ amestecațĭ.

Generalulŭ Muscalŭ, pe lîngă *puterea armată,* maĭ avea în mânele sale și *punga țĕrii,* căcĭ „a doua slujbă a sa era *ca prin mijlocirea luĭ să se trimiță la vistieria împărătéscă dajdiile țĕrii.*"

Generalulŭ Muscalŭ, care luase loculŭ *Mircilorŭ, Ștefanilorŭ, Mihailorŭ,* îmbrăcaŭ cu *Kaftanŭ* pe niște boerĭ degenerațĭ și parveniți fanarioțĭ, poruncea în *Țéra Românéscă* prin ceĭ 4 boerĭ pușĭ în capulŭ trebilorŭ și dicta ce voiaŭ eĭ acelorŭ instrumente umilite și trădătóre care declarase ca: „*țéra nóstră să se facă totŭ una cu eparhiile ruseștĭ.*"

Nicĭ *Biserica nóstră națională* nu scăpase sdravănă! Căcĭ la § 6 se dicea că „*partea mirenéscă și bisericéscă să fie sub îndreptarea St. Sinodŭ din Moscova, dupe obiceiulŭ S-teĭ bisericĭ ruseștĭ!*"

Se găseaŭ pe atuncĭ închinătorĭ la icónele din *Moscova,* dupe cum se găsiră maĭ deunădĭ câțĭ-va închinătorĭ la icónele politice din Kiev!

Pe basele de maĭ sus, sub presiunea baionetelorŭ, se obținea de la boeriĭ degenerațĭ și parveniți unŭ *jurămêntŭ de credință către Rusia,* cum nu s'a pomenitŭ sub nicĭ o invasiune de Turcĭ, Tătarĭ, Polonĭ, etc.

Écă formula acestuĭ jurămêntŭ:

„Eŭ celŭ maĭ josŭ numitŭ jurŭ că m'amŭ su-
„pusŭ de bună voe (!) sub stăpînirea *pravoslav-*
„*niceĭ Rusiĭ,* și a Maj. Sale împărateseĭ Ecaterina,
„hosuțarine a Rusieĭ; jurŭ că voiŭ păstra și voiŭ

„păzi din adevĕrată inimă a mea datorîe credin-
„ciósă a supunerii către Rusia, jurŭ că mĕ voiŭ
„supune la rînduelile acele care dupe înalta pu-
„tere a Maj. Sale vorŭ fi hotărîte în tótă ţéra și
„legile acelorŭ carĭ de obștea tutulorŭ și osebitŭ
„mie să cadŭ a le pâzi; în totŭ chipulŭ făgă-
„duescŭ să facŭ ajutorŭ în înarmare și slujbă,
„socotindŭ pe vrășmașiĭ armateĭ ruse chiar ca pe
„vrășmașulŭ meŭ. Iar la sfârșitŭ să mĕ portŭ pe
„sine-mĭ, cu chipŭ ca acesta: **ca unŭ robŭ cre-
„dinciosŭ și bunŭ și supusŭ al Maj. Sale Im-
„pĕrăteseĭ dupe cum este cu vrednicie și i se
„cade** și dupe cum eŭ înaintea luĭ Dumnezeŭ și
„a judecățiĭ sale ceĭ strașnice potŭ să daŭ rĕs-
„punsŭ."

Din acestŭ *jurămêntŭ de supunere órbă* și din dis posițiunile carĭ se declara că „**Ţéra nóstră să se ťacă totŭ una cu eparhiele ruseștĭ,**" *că* **Biserica nóstră națională să se închine Sântuluĭ Sinodŭ din Moscava**; că unŭ **generalŭ Muscalŭ** (ținduŭ locŭ de Domnŭ) să dicteze **rînduelĭ,** să **comande oștirea** și să **verse dajdiile ţĕriĭ** *în* **vistieria împărătéscă,** etc., resultă evidentŭ și sare în ochiĭ celuĭ maĭ orbŭ că se nimicea cu totul *autonomia* și *suveranitatea națională,* iar *protecțiunea pravoslavniceĭ Ipărătese Ecaterina II* echivala cu o *robire* a *Principatelorŭ Române!*

.... Și cu tóte astea s'aŭ maĭ găsitŭ și acum, în anulŭ de grație 1888 uniĭ, Românĭ, *Rusofilĭ înfocațĭ,* carĭ să recomande *Românieĭ independente* ca

să se închine *cinstiteĭ icóne* și *politiceĭ* împărăteseĭ Ecaterina II, și să aștepte de la acea *politică tradițională* mântuirea și fericirea țériĭ în viitor!

Lucru pare de necredut! și cu tóte astea vomŭ cita maĭ la vale pagine întregĭ scrise și tipărite în o broșură *rusofilă* de felulŭ acesta!

Orĭ carĭ eraŭ abuzurile Turcilorŭ, celŭ puținŭ *suzeranitatea* lorŭ era mărginită ca dreptŭ prin tractatele luĭ Mircea Vodă, Petru Rareșŭ și Bogdan, tractate carĭ se puteaŭ invoca. Țéra plătea unŭ pescheșŭ saŭ *darŭ* în banĭ, iar Turciĭ se obligaŭ, după acele tractate, să apere țéra contra altorŭ némurĭ. *Autonomia, suveranitatea națională, dreptulŭ Domnuluĭ de a declara resbelŭ și a încheia pace, de a comanda oștirile române și a fi stăpînŭ în țéra sa* eraŭ a nume prevědute în acele tractate, pe carĭ le-a invocat chiar *Congresul* din *Paris* în favórea Românilor în 1856.

Ce rĕmânea însă din *autonomia* și *suveranitatea* lorŭ, Principatelor Române, odată puse sub dictatura unorŭ *generalĭ Muscalĭ*, numéscă-se eĭ *Kutuzovĭ*, *Romanțovĭ* saŭ *Potemkinĭ*?

Nu le rĕmânea *„de câtŭ ochiĭ ca să plângă* și să se bocéscă pentru supunerea órbă către acea *pravoslavnică împărătésă Ecaterina II!*

Nicĭ chiar *interesele materiale* nu le eraŭ asigurate boerilor carĭ se închinase *pravoslavniceĭ protectóre.*

Écă unŭ modelŭ de tînguire a acelorŭ boerĭ către feldmareșalulŭ Romanțov:

„Osebitŭ încredințămŭ pe slăvirea ta cum că „noĭ, ca niște *robĭ prea plecațĭ aĭ împărăteștei mă-„rirĭ*, dupe credința nóstră cea cu jurămêntŭ, *sun-„temŭ supușĭ împărăteștelor poruncĭ* pênă la cea de „pe urmă picătură de sânge și prea gata spre a „da din cele ce sunt prin putința nóstră *pentru „trebuința ósteĭ împărăteștĭ*, ânsă cu știință și cu „óreșĭ care *cuviinciósă rînduială, pentru că o sémă „de ómenĭ ce sunt trecătorĭ prin Moldova iaŭ fără „nicĭ o rînduială cele ce întîmpină pe cale, atâtŭ do-„bitóce cât și altele, maĭ multŭ de câtŭ le este tre-„buință și spre risipă; și maĭ alesŭ volontiriĭ facŭ „multe supărărĭ și jafurĭ săracilorŭ creștinĭ și iarășĭ „eĭ risipescŭ prin locurĭ pustiĭ și prin pădurĭ*" [1]).

Nu numaĭ că Rușiĭ nu adusese nicĭ o ușurare în dărĭ și angarale, dar încă *generalul Romanțov* scria boerilorŭ ca, să ajute cu unŭ césŭ maĭ înainte la trebuințele Zaherelii oștilorŭ; să dea toțĭ dupe obiceiulŭ celŭ vechiŭ etc., [2]).

Pe când țéra gemea sub asemenea greutățĭ și 'șĭ pericola chiar suveranitatea și existența națională, resbelulŭ între Rușĭ și Turcĭ urma cu înversunare și se prelungea în timpŭ de șése anĭ, de la 1768—1774. Turciĭ fură slăbițĭ și silițĭ să încheе pace.

Dupe o bătălie câștigată de generalulŭ Romanzov maĭ josŭ de Silistra, lângă Kainargi, s'a în-

[1]) V. Arh. Rom. p. 168
[2]). V. Resboaele dintre Rușĭ și Turcĭ, de A. D. Xenopolu p 97 vol. I.

cheiatŭ tractatulŭ cu acelaşĭ nume la 10 Iuliŭ 1774, *tractatŭ care „resturna ecuilibrulŭ forţelorŭ în Europa“*.

Turciĭ făcură totŭ posibilulŭ ca să scape integritatea Imperiuluĭ Otomanŭ.

Eĭ recurseră la prietenia şi miḑlocirea Austrieĭ ca să facă condiţiunile păciĭ de la *Kuciuc-Kainargi* să fie maĭ uşóre pentru Pórta Otomană, *Principatele Române scăpară din ghiarele Ecaterineĭ II.* Rusia însă câştigă alte avantage pe *ţărmiĭ Mareĭ negre.* Ast-felŭ prin tractatulŭ de la *Kuciuc-Kainargi,* Rusia isbuti să înlăture de acolo influenţa Turcilorŭ, câştigândŭ „*eliberarea Tătarilorŭ* de sub supremaţia Porţiĭ Otomane.„ — pentru ca maĭ în urmă, odată declaraţĭ *independenţĭ,* să-ĭ subjuge maĭ uşorŭ, ceea ce s'a şi făcutŭ dupe câţĭ-va anĭ, când Ruşiĭ ocupară militărește *Crimeea* şi apoĭ o luară în deplină stăpînire în anulŭ 1783.

Prin tractatulŭ de la *Kuciuc-Kainargi* se maĭ recunoştea Rusieĭ *dreptulŭ de liberă navigaţiune pe Marea Négră,* se deschideaŭ oraşele turceştĭ *pe uscatŭ şi pe Dunăre comerciuluĭ rusescŭ,* care fu pus *pe unŭ piciorŭ egalŭ* cu al Francesilorŭ şi Englezilorŭ. Din acéstă clausă a libertăţiĭ comerciuluĭ aŭ profitata şi Ruşiĭ şi Româniĭ.

Cu ce s'aŭ maĭ alesŭ Româniĭ din ambele Principate în urma aceluĭ îndelungatŭ resbelŭ, ale căruĭ neajunsurĭ le suferise şi eĭ îndestulŭ?

Punctulŭ principalŭ ce obţinu Ecaterina II prin tractatulŭ de la *Kuciuc-Kainargi,* a nume pentru

Românĭ a fostŭ o *amnistie generală* pentru toțĭ aceĭ boerĭ și fanarioțĭ carii se închinaseră prea *blogorodniceĭ împĕrătese* și *se îmbrăcaseră cu Kaftane* de către *generaliĭ Muscalĭ*, făcênd și acte de dușmănie contra Porțiĭ otomane. Cu chipulŭ acesta scăpară Românii de rĕsbunările Turcilorŭ.

Imperiulŭ rusescŭ însă a trebuit să înapoiese Porțiĭ otomane și Românilorŭ Principatele cu tótă Bassarabia, cu orașele *Akerman, Kilia, Ismailulŭ* și *cetatea Bender*.

Pórta otomană a datŭ voe Domnilorŭ Românĭ ca să aibă pe lângă dînsa câte *unŭ creștinŭ însărcinatŭ în afacerile Principatelorŭ*.

Iar Rusia, ca să aibă deschisŭ drumulŭ de amestecŭ în afacerile Românilorŭ, a obținutŭ prin tractatulŭ de la Kuciuc - Kainargi, dreptulŭ ca *„Miniștriĭ Curțiĭ Imperiale a Rusieĭ residențĭ lângă dênsa, să pótă vorbi în favórea Principatelorŭ.“* [1])

Dacă Ecaterina II nu a pututŭ obține maĭ multe drepturĭ asupra Principatelorŭ române și-și a retrasŭ oștirile, causa este obosirea îndelungatuluĭ resbelŭ, stăruința Turcilorŭ asupra acestuĭ punctŭ și rivalitatea Austrieĭ care devenise gelósă de cuceririle Rusieĭ în Orientŭ.

Afară de aceste tocmaĭ în acea epocă se brodise *împărțirea Polonieĭ*, care atrăgea în acea parte atențiunea Împĕrăteseĭ Ecaterina II (1772—73).

1) V. Ch. de Martens et Frd de Cussy Recueil manuel et pratique de traités etc.

Ca să înțelégă cine-va și maĭ bine *gândurile pravoslavniceĭ și blogorodniceĭ Împĕrătese a Rusieĭ asupra Principatelorŭ Române,* e destulŭ să maĭ amintimŭ faptulŭ istoricŭ că în 1772 Ecaterina II s'a încercatŭ să tratese cu Turcia că să obție de la acésta *cedarea Moldoveĭ* și a *Valahieĭ,* pe care *unindu-le,* să le dea principeluĭ Stanislas August Poniatovsky. Dar Maria Tereza, împĕrătésa Austrieĭ, s'a împotrivitŭ la acésta și astŭ-felŭ Românii *aŭ scăpatŭ de jugulŭ muscălescŭ* și aŭ rĕmasŭ totŭ Românĭ!

Atuncĭ înțelese Ecaterina II că țĕrile Române cu Peninsula Balcanilorŭ și Constantinopole nu se potŭ înghiți așa lesne și că, pentru a ajunge la desmembrarea Imperiuluĭ Otomanŭ, trebue să schimbe tactica și să se pue *de acordŭ și cu Austria.*

Austria avea și ea marĭ interese în afacerile Orientuluĭ și Rusia trebuia să ție contŭ de dênsa. Austria nu putea să vadă *stégulă muscălescŭ* prindêndŭ rădăcină în Principatele Române care eraŭ *pórta* Orientuluĭ. Nu putea să vadă cu indiferență îutinderea puterei Rusieĭ pe țĕrmurile Mării-Negre, dupe ce-și luase partea cea maĭ mare din Polonia.

De aceea diplomațiĭ din Viena căutară o compensație și obținură de la Sultanulŭ, fără opunerea Rusieĭ, *cedarea Bucovineĭ,* sub pretextŭ că-ĭ este necesară pentru comunicarea cu Galiția și pentru apĕrarea hotarelorŭ de Tătarĭ.

Răpirea Bucovineĭ fu consumatŭ în anulŭ 1775.

adică *la unŭ anŭ dupe încheerea tractatuluĭ de la Kuciuc-Kainargi* (1774), fără ca *pravoslavnica protectóre*, Ecaterina II, să useze de dreptulŭ ce-șĭ reservase prin acelŭ tractatŭ *de a vorbi și a interveni în favórea Principatelorŭ Române.* Uniĭ presupunŭ chiar o înțelegere secretă prealabilă între Austria și Rosia în privința Bucovineĭ.

Eraŭ prea próspete *cotropirile* Rusieĭ pe țărmurile *Mării Negre* și *împărțirea Polonieĭ,* pentru ca *pravoslavnica* Ecaterina II să maĭ facă *morală politică* Austrieĭ în privința Bucovineĭ!

Acéstă ambițiósă împĕrătésă a căutatŭ maĭ bine să atragă și pe Austria în planulŭ ce ea concepuse *de a împărți Imperiulŭ Otomanŭ.*

Fără ajutorulŭ și complicitatea Austrieĭ nu se putea executa unŭ asemenea planŭ giganticŭ.

Turciĭ eraŭ pe atuncĭ încă puternicĭ. Austria suferea și ea multe neajunsurĭ la hotarele sale din partea Turcilorŭ și era nevoită une-orĭ să-ĭ respingă cu armele dincolo de Dunăre și din unele puncte strategice.

De aceea împĕratulŭ Iosif II al Austrieĭ, încântatŭ de *corespondența Ecaterineĭ II,* intrâ în tractative secrete cu dênsa și conveni pentru o întîlnire la Mohilev, unde se puse pe tapetŭ chiar *planulŭ de împărțirea Imperiuluĭ Otomanŭ.*

Pofta vine mâncândŭ! Abia se împărțise Polonia, și acum venea rîndulŭ Turcieĭ!

Pentru ca pravoslavnica Ecaterina II să înduplece pe Iosif II al Austrieĭ și să-lŭ atragă în *cursa*

planurilorŭ sale cotropitóre, scria în 1782 scrisorĭ fórte meșteșugite către vecinulŭ eĭ, silindu-se a ascunde pericolulŭ întreprinderiĭ și consecințelorŭ sale.

Dibacea împĕrătésă a Rusieĭ promitea Austrieĭ, între alte avantage și *Oltenia,* pe care casa de Habsburg o maĭ stăpânise, câștigând'o de la Turcĭ prin tractatulŭ de la Pasarovoiz (1718) și apoĭ o perduse prin tractatulŭ de la Belgrad (1739).

Îĭ venea lesne *pravoslavniceĭ protecsóre a Creștinilorŭ* să dea din al altuia ca să-șĭ asigure câștigurile sale în Orientŭ.

Ecaterina II știa că Iosif II al Austrieĭ n'ar suferi de bună voe ca *Principatele Române* să fie încorporate *directŭ* în Imperiulŭ Rusieĭ, căcĭ Austria considera și atuncĭ, ca totŭ-de-una, fie-care pasŭ al Rusieĭ spre Dunăre, Carpațĭ și Balcanĭ, ca o *suliță înfiptă* în *cóstele sale.*

De aceea, dibacea Ecaterina II se silea, în combinările sale, să înlăture de-o-cam-dată temerile Împĕratuluĭ Iosif II în privința cotropireĭ Principatelorŭ Române.

Se mulțumia *pravoslavnica Împĕrătésă,* pentru momentŭ, cu influența cea mare ce câștigase prin *generaliĭ* eĭ în țĕrile Române și-șĭ făcea planulŭ ca să procédă acolo cu tactulŭ și dibăcia cu care procedase în *Crimeea* și *Polonia.* Odată Principatele Româee deslipite de Turcia prin armele sale, Ecaterina II credea că-ĭ va fi fórte lesne de a face să se alégă și în aceste Principate unite unŭ ge-

neralŭ favoritŭ ca *Potemkin,* dupe cum făcuse să se sue pe *tronulŭ Polonieĭ* unŭ alt favoritŭ saŭ amantŭ credinciosŭ al eĭ, *Stanislas Poniatovski,* prin care băgase vrajba între Polonezĭ și pregătise împărțirea aceleĭ nefericite țĕrĭ ! !

De aceea *pravoslavnica* Împĕrătésă propunea luĭ Iosif II ideea formăriĭ unuĭ statŭ *neutru* din Principatele unite, sub numele de *Dacia,* compusŭ din Moldova și Valahia, fără *Oltenia,* — pe care o dăruia Austrieĭ.

Cu influența ce avea în Principatele Române, puindŭ pe favoritulŭ eĭ *Potenskin, creștinŭ ortodoxŭ,* pe tronulŭ luĭ Ștefan și Mihaiŭ, Ecaterina II nu se îndoia că în curînd *țĕrile Române* vorŭ urma *sórteĭ Polonieĭ* și vorŭ face parte integrantă din Împeriulŭ Rusieĭ.

Dacă prea *blogorodnica Împĕrătésă* Ecaterina II menagea încă pe Austria prin o aparentă desenteresare în privința Principatelorŭ Române, causa era că avea de-o-cam-dată trebuință de *alianța* Austrieĭ, pênă ce va transforma Peninsula Balcanilorŭ, cu capitala Constantinopole, în o *nuoă Rusie meridională* sub numele de *Imperiŭ Byzantin,* dându-ĭ de suveranŭ chiar pe *nepotulŭ sĕŭ pravoslavniculŭ Muscălașŭ,* numitŭ *Constantinŭ* și crescutŭ în scopulŭ acesta politicŭ.

Ca să nu sperie pe Iosif II, Ecaterina II îĭ promitea în scrisorile sale din 1782 că *Coróna nepotuluĭ sĕŭ Constantinŭ va fi deosebită de Coróna Țărilorŭ Rusieĭ* și nu se va confunda cu ea nicĭ o dată.

Cu asemenea dibăciĭ și jocurĭ de cuvinte ca, *Dacia* și *Imperiulŭ Byzantin,* credea *pravoslavnica* Ecaterina II să învălue planurile sale cele ascunse și *partea leóiceĭ* pe care și-o pregătea din împărțirea Imperiuluĭ Otomanŭ, pe a căruĭ pele se tocmea cu Iosif II.

Împĕratulŭ Iosif II, intrândŭ în danțŭ cu Ecaterina II, se silea și elŭ să-șĭ asigure partea sa și să înlĕture unele urmărĭ periculóse ale aceleĭ întreprinderĭ marĭ.

De aceea în o scrisóre a sa din 13 Noembre 1782, rĕspunḑêndŭ Ecaterineĭ II, elŭ îșĭ făcea *reservele sale,* ḑicêndŭ că „numaĭ *evenimentele resboiuluĭ* vorŭ putea decide și dacă ele vorŭ fi fericite, nu va fi nicĭ o dificultate asupra împlinireĭ dorințelorŭ Țarineĭ . . . . *dacă ele se vorŭ găsi unite și de acordŭ cu acelea ce-ĭ convine și luĭ (Iosif II).*"

Din norocire, în intervalulŭ negociereloru dintre Ecaterina II și Iosif II, se alarmară Prussia și Franța, carĭ se temeaŭ de preporderența ce arŭ fi câștigatŭ Rusia și Austria dacă ar fi isbutitŭ în planurile lorŭ gigantice.

Ecaterina II avea o îndrăsnélă și o concepțiune atâtŭ de vastă în planurile sale de cotropire în câtŭ spre a-șĭ ajunge scopurile, s'a încercatŭ să moméscă și pe Franța și s'o intereseze la împărțirea Orientuluĭ! Intr'o convorbire cu contele Segur, Ecaterina II ḑicea: „*La France aurait pour son lot Candie ou l Egypte.*"

Pe atuncĭ însă Franța nu dete în cursele Ru-

șilorŭ — cum pare dispusă astă-dĭ — și încuragiă pe Turcia la resistență contra Ecaterineĭ II.

Din încordarea relațiunilorŭ între Rușĭ și Turcĭ și din mișcările provocătóre ale oștirilor ruseștĭ și intrigile create în Crimeea, a resultatŭ *ocuparea militară a Crimeiĭ* de către Rușĭ, iar Turciĭ ne fiind pregătițĭ pentru resbelŭ, aŭ fostŭ silițĭ să consimță la acestŭ faptŭ împlinitŭ prin tractatulŭ din 4 Ianuarie 1786.

Acestŭ punctŭ importantŭ fiind câștigatŭ, Ecaterina II, ca să-șĭ realiseze planulŭ sĕŭ în privința Constantinopoleĭ, a începutŭ să agite popórele din Orientŭ prin totŭ felulŭ de agențĭ și emisarĭ.

In fine Rușiĭ înaintândŭ mereŭ cu oștirile spre Georgia și provocândŭ pe Turcĭ, aceștia perdură răbdarea și fură silițĭ ca într unŭ mare Divanŭ din 13 August 1787 să declare resbelŭ Rusieĭ.

De astă dată însă Turciĭ nu aveaŭ de a face numaĭ cu Rușiĭ ci și cu Austriaciĭ *aliațiĭ* Rușilorŭ, după înțelegerea secretă între Ecaterina II și Iosif II.

Acestŭ resbelŭ crâncenŭ, care avea de scopŭ desmembrarea și împărțirea Imperiuluĭ Otomanŭ, s'a începutŭ la 1787 și s'a terminatŭ pentru Austria cu pacea de la Sistovŭ din 1791, iar pentru Rusia cu pacea de la Iașĭ din Ianuarie 1792.

Lungĭ și grele aŭ fostŭ peripețiile acestuĭ resbelŭ, alŭ căruĭ tétru, în mare parte, aŭ fostŭ țĕrile Române.

In cursulŭ resbeluluĭ, în 1790, s'a întâmplatŭ de a muritŭ împĕratulŭ Iosif II al Austrieĭ.

Urmașulŭ acestuia, Leopold I, înțelese greșala predecesoruluĭ sĕŭ și vĕdu povêrnișulŭ pericolosŭ pe care apucase elŭ dupĕ îndemnulŭ și planulŭ Ecaterineĭ II.

De aceea Leopold se grăbi să închee cu Turciĭ pacea de la Sistov în 1791 și să pue capătŭ unuĭ resbelŭ sângerosŭ, care în totŭ casulŭ avea să folosésca maĭ multŭ Rusieĭ de câtŭ Austrieĭ.

Împăratulŭ Leopold înțelese că desmembrarea precipitată a Imperiuluĭ Otomanŭ arŭ deschide Rusieĭ drumulŭ Dunăriĭ și Bosforuluĭ și arŭ face din *Peninsula Balcaniloru*, sub numele de *Imperiŭ Bizantin* cu nepotulŭ Țarineĭ pe tronulŭ Constantinopoleĭ, o mare *provincie Rusésca!*

Așa în câtŭ Austria, departe de a-și găsi o compensare reală în resultatele aceluĭ resbelŭ desastros, ar fi deschisŭ ea însăși calea Rușilor spre Bosfor și ar fi împinsŭ Orientulŭ Europeĭ în o prăpastie fără fundŭ!

De aceea s'a și grăbitŭ înțeleptulŭ împăratŭ al Austrieĭ, Leopold, să pue capătŭ aceluĭ Resbelŭ, să renunțe la cuceririle din Principatele Române și să se mulțuméscă numaĭ cu Orșova și cu o rectificare la granița despre Bosnia.

Încă de atuncĭ Austria a inauguratŭ o politică de *pace* și *ecuilibru* în Orientulŭ Europeĭ și s'a silitŭ în diferite împrejurărĭ a pune *o stavilă cotro-*

pirilorŭ fățișe saŭ *mascate* ale Rusieĭ între Carpațĭ și Balcanĭ.

— Vom cita maĭ departe fapte de felulŭ acesta, de pe la începutulŭ acestuĭ secolŭ și până astă-dĭ.

— Ecaterina II, remâindŭ singură în luptă cu Turciĭ, a încheiatŭ și ea pacea de la Iașĭ în 1792.

Resultatulŭ acestuĭ crâncenŭ resbelŭ a fostŭ departe de acela ce așteptase pravoslavnica Impărătésă. Desmembrarea Imperiuluĭ Otoman nu s'a pututŭ face. Pe tronulŭ Principatelorŭ *unite* (fără Oltenia) nu a pututŭ pune, cum avea în gândŭ pe *ortodoxulŭ* sĕŭ *favoritŭ* generalulŭ Potemkin. Iar pe tronulŭ nuouluĭ *imperiŭ rusescŭ*, poroclitŭ *Bizantinŭ*, nu a pututŭ pune pe *nepotulŭ sĕŭ Constantin*.

Însă în lipsa acestorŭ folóse marĭ, Ecaterina II a câștigatŭ prin pacea de la Iașĭ alte avantage maĭ modeste, dar reale.

Ast-felŭ prin acea pace s'aŭ întărîtŭ din noŭ tóte folósele câștigate prin tractatulŭ de la *Kuciuc-Kainargi*, convențiunea de la *Ainali-Kavak*, *cesiunea Crimeĭ* și a *insuleĭ Taman* și *Otzacovul*. S'a maĭ recunoscutŭ Rusieĭ și *influența* sa asupra *Kaucazuluĭ!*

Principatele Române scăpară și de astă dată de planurile pericolóse ale Ecaterineĭ II și de Potemkiniĭ eĭ. Iar *Oltenia* pe care *prauoslavnica Impărătésa* Ecaterina o dăruia Austrieĭ, rĕmase totŭ a Românilorŭ.

De astă dată nu a fostŭ numaĭ suirea Impă-

ratuluĭ Leopold pe tronulŭ Austrieĭ care a curmatŭ joculŭ planurilorŭ Ecaterineĭ II, ci și intervenirea altorŭ Puterĭ europene: *Prusia, Englitera* și *Olanda*.

Prusia puse pe piciorŭ de resbelŭ 80,000 de soldațĭ; luă înțelegere cu Turcia și, aliindu-se cu Englitera și Olanda, amenință pe Ecaterina II ca să înceteze cu cotropirile sale spre Dunăre și Balcanĭ. Atuncĭ pravoslavnica Impărătésă încetă ostilitățile și încheiă pacea de la Iașĭ (1792).

Astŭ-felŭ *pentru prima óră, treĭ Puterĭ creștine intervenirĕ în favórea Imperiuluĭ Otomanŭ și scăpară de cotropirea ruséscă Principatele Române și Peninsula Balcanilorŭ, în numele echilibruluĭ european.* (1) *Polonia* însă a plătit pentru Turcia.

Împărătésa Ecaterina II dupe pacea de la Iașĭ o maĭ trăitŭ 4 anĭ și a muritŭ de apoplexie în 1796. În acestŭ intervalŭ de 4 anĭ ea a maĭ făcutŭ *o a doua* și *a treia împărțélă a Polonieĭ*, (1793—1795), și nu și-a datŭ sfârșitulŭ de câtŭ dupe ce a auditŭ durerosulŭ suspinŭ al erouluĭ apărătorŭ al martiereĭ națiunĭ polone. *Kociusco,* care a strigatŭ, căděndŭ rănitŭ pe câmpulŭ de vitejie: *Finis-Poloniae!* (1794).

Rusofilii și antidinasticii noștri de astă-ți.

Din cele arătate maĭ susŭ, orĭ cine a pututŭ vedea prin câte primejdiĭ aŭ trecutŭ Principatele Române în timpulŭ invasiuneĭ oștirilorŭ Impără-

1). V. Duruy, Histoire générale. p. 464

teseĭ Ecaterina II și *robireĭ de faptŭ* a acestorŭ țĕrĭ creștine carĭ apărase creștinismulŭ cu multŭ maĭ înainte de apariţiunea Rușilorŭ.

Maĭ suntŭ și alte epoce nefaste în care Principatele Române aŭ trecutŭ prin ghiarele cotropireĭ ruseștĭ și de care aŭ scăpatŭ ca prin minune, precum în timpulŭ Țarilorŭ Alexandru I și Nicolae I. despre care vomŭ vorbi maĭ la vale.

Dar fiindŭ-că rusofiliĭ reacționarĭ și antidinasticĭ de astă-dĭ aŭ luatŭ ca *modelŭ* tocmaĭ pe *pravoslavnica Ecaterina* II și aŭ spusŭ că *politica eĭ tradițională* este călăuza lorŭ în viitorŭ, de aceea am credutŭ că aci este loculŭ să facemŭ o *digresiune* și să demascămŭ înaintea națiuneĭ Române pe aceștĭ adoratorĭ aĭ dușmanuluĭ nostru secolarŭ.

Aceștĭ *rusofilĭ* ruginiţĭ carĭ vĕdŭ în *Ecaterina II* și *în politica rusésca o icóna* la care se închină eĭ și la care ar vrea să se închine și Țéra, aŭ scrisŭ *o broșură* în acestŭ sensŭ, întitulată; *România și viitorulŭ eĭ (La Roumanie et son avenir;* Bucurest 1888*)*. Eĭ maĭ publicase în acelașĭ sensŭ o altă broșură acum câţĭ-va anĭ întitulată: *Rusia și Austria în România.*

Imitândŭ pe boeriĭ fanarioţĭ — carĭ închinaseră Țéra Ecaterineĭ II și o robise generalilorŭ eĭ — aceștĭ *Rusofilĭ* de astă-dĭ aŭ mersŭ cu îndrăsnéla pênă a falșifica chiar istoria și a căuta să înșele pe ceĭ nesciutorĭ și slabĭ de îngerĭ.

E destulŭ să citămŭ câte-va pasage din acea broșură a *Rusofililorŭ* de astă-dĭ ca să'ĭ cunóscă

Ţéra cine suntŭ eĭ și unde vorŭ să ajungă propagândŭ *politica ruséscă* la noĭ.

Eĭ aŭ scrisŭ și tipăritŭ că de la Petru celŭ Mare și Ecaterina II până astă-dĭ, Rușiĭ aŭ jértfit totŭ pentru *Creștiniĭ* din Orientŭ, *fără să le tréca prin minte ca să cotrupéscă vre o dată țările Române saŭ Bulgaria orĭ Constantinopole?!*

Écă propriele lorŭ cuvinte din acea *broșură tipărită* în românește și franțuzește:

„Din cele ce precedŭ resultă lămuritŭ că Ru-
„sia, dupe numeróse învasiunĭ făcute din timpĭ
„immemorialĭ, atâtŭ în România câtŭ și dincolo
„de Dunăre, cu *singurulŭ scopŭ* de a elibera pe Creș-
„tiniĭ din Orientŭ prin numerósele sacrificiĭ de
„ómenĭ și de banĭ, *n'a arătatŭ nicĭ o dată dorința,*
„*nicĭ chiar intențiunea de a cuceri, nicĭ de a-și a-*
„*nexa pe România saŭ pe vre una dinațiunile bal-*
„*canice etc.*"

(„De ce qui précède il découle clairement, que
„la Russie, aprés d'innombrables invasions, fai-
„tes de temps immémorial, aussi bien en Roumanie,
„qu'en delà du Danube, dans le seul but de dé-
„livrer les Chrétiens d'Orient, grâce à d'immenses
„sacrifices d'hommes et d'argent, *n'a jamais exprimé*
„*le désir, ni même eu l'intention de conquérir ni d'an-*
„*nexer la Roumanie ou quelqu'une des nations Bal-*
caniques, etc.")

Iar maĭ la vale *evlavioșiĭ Rusofilĭ* aŭ riscatŭ în broșura lorŭ — dupe cum singurĭ o spunŭ — să devie chiar *paradoxalĭ*, susținênd că *Rusia n'a cu-*

getatŭ nicĭ-o-dată de a'şĭ apropria nicĭ chiar mândrulŭ şi anticulŭ Byzanţiŭ!

(La Rusie n'a jamais pensé à s'aproprier pas même la fière et antiqae Byzance![1]*)*

Rusofiliĭ noştri aŭ mersŭ cu *paradoxulŭ* şi *falşificarea* istorieĭ şi maĭ departe, cu scopŭ de a face pe uniĭ Românĭ naivĭ să créză în *desinteresarea* şi *sfinţenia pravoslavniceĭ politice ruseşti!*

Eĭ aŭ spusŭ a nume că nicĭ *Ţarulŭ Alnxandru I* al Rusieĭ nu s a gânditŭ la cotropirea Principatelor Române, deşi elŭ le luase de faptŭ în stăpânire, iar Napoleon I la Tilşist (1807) şi la Erfurt (1808) i le dăruise, recunoscêndu-ĭ acea stăpânire; deşi în fine, ca să'şĭ afirme şi maĭ multŭ cotropirea şi stăpânirea luĭ, *animo domini*, Ţarulŭ Alexandru I scosese în 1811 unŭ *ucaz* împărătescŭ prin care declarase *ţĕrile Române încorporate în Imperiulŭ Rusieĭ!* Iar în 1812, silitŭ de împrejurărĭ, s'a retrasŭ răpindu-ne numaĭ Bassarabia!

Maĭ multă *ruşine* şi maĭ puţină *evlavie* pentru *sfânta* Rusie, ar şedea maĭ bine *rusofililorŭ* noştri de astă-ḑĭ!.... Nu falşificândŭ istoria vorŭ înşela şi captiva eĭ poporulŭ Românŭ!

Scopulŭ aceleĭ broşurĭ şi al celeĭ ce a precedat'o, dupe cum aŭ spus'o chiar scritoriĭ *rusofilĭ* maĭ este ca să nu créḑă nicĭ unŭ Românŭ că am putea găsi *aliaţĭ maĭ sincerĭ şi naturalĭ* în altă parte, cum ar fi la puternica *Intreita Alianţă* care menţine *pacea* şi *ecuilibru* Europeanŭ de ḑece anĭ,

[1] V. pag. 12 şi 13 *Lu Roumanie et son avenir.*

Rusofilii noștri ar vria să nu créḍă nimeni — dupe cum se esprimă eĭ în broșura lorŭ — că *„sal-„varea miculuĭ statŭ Românŭ ne-ar impune să ur-„mămŭ politica Austro-Ungară, saŭ că existența nós-„tră nuțională și autonomia sa, ca și Regatulŭ, sunt resultatulŭ patriotismuluĭ annluĭ 1848, adică, că amŭ pututŭ și amŭ știutŭ a face totulŭ prin noĭ înșine etc.* (V. pag. 16 a broșureĭ).

Conclusiunea finală a *Rusofililorŭ retrogaḍĭ* este ca România să se întórcă la timpulŭ *robireĭ și aruncăriĭ Românieĭ la piciórele pravoslavniceĭ Impărătese Ecaterina II,* spre a săruta chiar *„genuchiĭ și ur-„mele piciórelor sale împărătescĭ și stăpânitóre!“* Iar *„la ocârmuirea țĕriĭ să fie aristocrație și unŭ gene-„ralŭ Muscalŭ* care să îmbrace *pe boerĭ cu caftanŭ* „să strângă *dăjdiile țĕrtĭ* și să comande *puterea armată !“*

Sub cuvêntulŭ uneĭ *Daciĭ*, născută din creeriĭ *pravoslavniceĭ Rusiĭ, Rusofiliĭ retrograzĭ* de astă-ḍĭ viséză *aristocrația sub protectoratulŭ rusescŭ,* care arŭ aduce fatalmente România independentă în starea de plânsŭ a Basarabieĭ!

Sub numele de *alianță ruséscă,* eĭ vorŭ *deschiderea porțilorŭ cetățiĭ* dușmanuluĭ secularŭ, de care abia amŭ scăpatŭ ca prin minune!

Écă propriele cuvinte ale *rusofililorŭ* noștri de astăḍĭ.

„Așa dar *alianța Romanieĭ cu Rusia,* basată pe *„identitea* de *religiune* și *caracterŭ (?!),* cimentată prin *„recunoștință,* strânsă prin *necesitățile politice,* este

„consecința naturală și inevitabilă a faptelorŭ carĭ, „ dupĕ dorința tntulorŭ Românilorŭ (?!) va fi rea- „ lisată într'un viitorŭ prea apropiatŭ."

(„ Ainsi donc *l'alliance* de la Roumanie et de la „ Russie basée sur l'identité de réligion et de ca- „ ractère (?!), cimentée par la reconnaissance, ré- „ servée par les nécessités politiques, est la conséquence naturelle et inévitable des faits qui se- „ lon les voeux de tous les Roumains (?!), sera „ réalisée dans un avenir très prochain!" (V. *Roumanie et son avenir* pag. 33),

Aceste *propagande muscălești* nu sunt numaĭ opinia isolată a celuĭ ce a scrisŭ acea broșură, ci aŭ formatŭ și formésă încă *credulŭ* politicŭ al unorŭ retrogadĭ cu *fumurĭ* de *aristocrație* și *aspirațiunĭ* de *Domnie,* aventurierĭ carĭ speră a-și ajunge scopulŭ pescuindŭ în apă turbure și închinândŭ țéra Muscalilorŭ ca boeriĭ din timpulŭ Ecaterineĭ II!

Aceĭ pretendenți și instrumente muscălești invócă spre susținerea aliațeĭ saŭ închinăriĭ la Rusia: *identitatea de religiune* și de *caracterŭ* cu Rușiĭ, uitândŭ că noĭ Româniĭ avemŭ astădĭ *biserica nóstră ortodoxă națională, independentă* chiar de Patriarhia din Constantinopole și că nicĭ unŭ Românŭ adevĕratŭ n'ar vrea să se închine *Biserica nóstră națională* sfîntuluĭ *Sinod muscălescŭ,* al căruĭ capŭ este Țarulŭ.

Apoĭ chiar în timpiĭ maĭ pioșĭ din vechime *aliațele* politice nu se basaŭ pe *religiune,* ci pe *interesele de salvare națională.* Astŭ-felŭ strămoșiĭ

noștriĭ s'aŭ aliatŭ când cu *Poloniĭ,* când cu *Ungurĭĭ,* când cu *Germaniĭ,* și chiar cu *Turciĭ,* când a cerutŭ acésta interesulŭ țĕriĭ ca să scape de o primejdie mare.

Ștefanŭ celŭ Mare, dupe 40 de anĭ de domnie gloriósă și 40 de victoriĭ strălucite, a recomandatŭ urmașuluĭ sĕŭ ca să se aliese cu Turciĭ, dupe cum făcuse și Mircea celŭ bĕtrânŭ. Iar Mihaiŭ vitézulŭ, ca să scape țéra de Turciĭ carĭ o năpădiseră pe atuncĭ, *s'a aliatŭ cu Rudolf II împĕratulŭ Germanieĭ,* de la care a și priimit ajutóre în banĭ și óste. [1])

Recunoștința despre care vorbescŭ *Rusofiliĭ,* aŭ plătit'o și resplătit'o Românii prin sângele și averea lorŭ în timpulŭ resbelelorŭ din care Rusia a trasŭ cele maĭ marĭ folóse. Ba ăncă Rușiĭ aŭ rĕmasŭ și datorĭ către Românĭ, prin *răpirea Bassarabieĭ,* chiar dupe luarea Plevneĭ!

S'a ḑisŭ: *Necesitățile politice*!

Apoĭ tocmaĭ aceste *Necesităţĭ politice* ne îndémna ca să fugimŭ câtŭ vomŭ putea de *Muscalĭ* și de momelile lorŭ înșelătóre carĭ ne-ar duce dreptŭ la *robire* și la rolulŭ de *Pahonţĭ Muscăleștĭ!*

Știutŭ este că ceea ce a încăputŭ și încape în *ghiarele Muscaluluĭ* nu maĭ scapă cu *viață națională!* Totulŭ se *mistuește* în stomaculŭ colosuluĭ de la Miază-Nópte! Baza Împărăţieĭ Rusești este *unifi-*

1) Vedĭ *tractatulŭ* din 1598 Iunie în colecţiunea de *tractatele și Convenţiunile României cu Pulerile streine,* de M. Mitilineu, diplomatŭ românŭ.

carea și *russificarea popóreloru* iar nu confederarea și conservarea lorŭ.

Rusofiliĭ retrogradĭ de astă-dĭ ne vorbescŭ de *alianță* cu Rusia și ne recomandă *politica tradițională* a Ecaterineĭ II ca *modelŭ!* (pag. 28). Apoĭ am arătatŭ că Ecaterina II luase în *posesiune* în doă rîndurĭ amêndoĕ Principatele Române și le stăpânise maĭ mulțĭ anĭ prin *Generaliĭ Muscalĭ* care smulsese de la uniĭ boerĭ fanarioțĭ și trădătorĭ, închinarea țĕriĭ „la *piciórele pravoslavniceĭ stăpâne!*“ Și numaĭ împrejurarea împărțireĭ Polonieĭ (1773), retragerea Austrieĭ din luptă la 1791 și intervenirea altorŭ Puterĭ, ne-aŭ scăpatŭ *existența națională.*

Politica Ecaterineĭ II ducea dreptŭ la împărțirea Imperiuluĭ Otomanŭ, dupe cum se constată prin faptele istorice și prin scrisórea Ecaterineĭ II din 1782 către Iosef II, pe care aŭ reprodus'o chiar *Rusofiliĭ* noștriĭ în citata lorŭ *broșură*, și unde se ḑicea curat că împărțirea Imperiuluĭ Otomanŭ între Rusia și Austria să fie pe basa *„uneĭ perfecte egalitățĭ“ (une parfaite égalité dans les acquisitions)“* (v. p. 19. *La Roumanie et son avenir).* Lucru care nu se potrivește de locŭ cu *desinteresarea* și *sfințenia politiceĭ rusești*, pe care o trâmbițĕ *Rusofiliĭ* în aceiașĭ *broșură* a lorŭ! (pag. 12 și 28), precum și în o altă broșură anterióră întitulată: *Rusia și Austria în România.*

Contra *falșificăriĭ istorieĭ și momelelorŭ înșelătóre*

ale *Rusofililorŭ* noștriĭ de adĭ, *protestéză* dar însăși istoria Ecaterineĭ II și faptele generalilorŭ eĭ care *luase în stăpînire Țĕrile Române!*

Protestéză actulŭ de robire și *închinare* al boerilorŭ carĭ declaraseră cu jurămêntŭ că *Țéra Românéscă să se facă totŭ una* cu *eparhiile Ruseștĭ!*

Protestéză intervenirea *Puterilorŭ europene,* care ne-aŭ scăpatŭ în maĭ multe rânduri din ghiarele Rusieĭ.

Protestéză dupe cum vomŭ arăta maĭ la vale— Țarulŭ Alexandru I, care *luase în stăpânire Principatele Române* de la sine și de la Napoleon I (1807), le declarase prin *Ucaz provincie ruséscă* în 1811, iar la 1812, le-a părăsitŭ de *nevoe,* rĕpindŭ numaĭ *Bassarabia!*

Protestéză, planurile și încercările de *rusificare* a Românieĭ prin diferite metóde muscălești sub dictatura luĭ Kiselef, Minciaki. Duhamelŭ și alțĭ agenți Muscalĭ.

Protestéză intervenirea diplomatică a Puterilorŭ Europeĭ în 1829, 1834, 1849 și maĭ alesŭ sângele eroicŭ al *aliațilorŭ* din *Crimeea* (1854—1856).

Protestéză— dupe cum vomŭ arăta — *mișcarea națională a Românilorŭ din 1848;* manifestarea solemnă a voințeĭ Romànilorŭ în Adunările *ad-hoc* din 1857 și munca *culturală și patriotică* a maĭ multorŭ generațiunĭ.

Protestéză în fine sângele vitejilorŭ noștri de la Plevna și *Bassarabia* răpită din noŭ la 1878!

Protestéză Bulgaria de adĭ care a fostŭ maĭ mulțĭ

ani chinuită și amenințată cu *russificarea* de generalii muscali, de *Kaulbarșii* și agenții *rublelorŭ*, cari s'aŭ încercatŭ și se încércă să subjuge pe acelŭ popolŭ gelosŭ de *libertatea și naționalitatea sa!*

Protestéză diarele rusești și panslaviștii care reclamă Bulgaria pe séma lor ca o *provincie rusescă* și minéză pe Serbia și România!

Protestéză diarele din Petersburg cari amenință Orientulŭ cu unŭ noŭ resbelŭ de cucerire precum și *concentrările* oștirilorŭ ruseștĭ carĭ s'aŭ arătatŭ maĭ alesŭ în primăvara anuluĭ 1888, la hotarele Prusieĭ, Austrieĭ și Românieĭ.

Protestéză însăși societatea *panslaviștilorŭ* care, sub numele *ortodoxieĭ* și cultureĭ slave, urmărește *russificarea* Orientuluĭ.

In numele aceĭ *societăți slave*, profesorulŭ Cojalovicĭ a spusŭ curatŭ în 18 Aprilie 1887, într'o adunare solemnă din Petersburg:

„Noĭ *Rușii* trebue să prindemŭ *rădăcinĭ în Ori-*
„*entŭ*, trebue să punem mâna *pe esclusiva stăpî-*
„*nire a Mării-Negre*. Acéstă misiune ne este desemnată de istorie". [1])

Totŭ în numele societățiĭ *panslaviștilorŭ*, în diua de $^{12}/_{24}$ Maiŭ 1888, *generalulŭ Ignatief*, partisanulŭ resbeluluĭ și noulŭ *președinte* al aceleĭ societățĭ panslaviste, chiar în localulŭ *Primărieĭ* din Petersburg și în *presența* mareluĭ duce Vladimir, fratele Țaruluĭ, a tutulor miniștrilorŭ Rușĭ și a unuĭ

[1]). V. *Russishe Rundschau*. 1887 Aprilie.

publicŭ numerosŭ,—vorbind de apropiatulŭ jubileŭ de 900 de anĭ de la Kiev — a esprimatŭ solemnŭ dorinţa ca, „în curênd *toţĭ slaviĭ din lume* „ să aparţină aceliaşĭ credinţe a Sfinţilorŭ apos- „ tolĭ Ciril şi Metodie şi *la aceiaşĭ naţiune* şi *să* „ *vorbéscă aceiaşĭ limbă*.“ [1])

Şi fiind-că Româniĭ se găsescŭ, *ca o insulă latină*, în *mijloculŭ slavilorŭ*, ar urma dupe pofta *panslaviştilorŭ*, ca şi România să *aparţie naţiuneĭ ruse şi să vorbéscă ruseşte!*

Din norocire însă Româniĭ s'aŭ deşteptatŭ de multŭ şi aŭ respinsŭ la 1848. 1857, 59, 66 şi 78, în modŭ solemnŭ cursele şi planurile de *russificare* ale *Panslaviştilorŭ Moscoviţĭ*.

Ceva maĭ multŭ. Nicĭ Sêrbiĭ, Bulgariĭ, Greciĭ, Macedoneniĭ, Albanesiĭ, nicĭ *naţionalităţile slave şi române* din Austro-Ungaria nu vorŭ să auḑă de civilisaţia Knutuluĭ muscălescŭ şi nu vorŭ suferi nicĭ o dată ca să fie *russificate* şi *înghiţite* de Rusia, orĭ câte curse le-ar întinde *Ignatieviĭ şi Kaulbarşiĭ* Ţaruluĭ!

Numaĭ cu *invaşiunea asiatica* şi cu *suliţa căzacésca* ar putea să distrugă aceste naţiunĭ micĭ carĭ, în faţa pericoluluĭ îşĭ vorŭ da mâna, ajutate de Europa civilisată.

Dar fiind-că *Rusofiliĭ retrograḑĭ* de aḑĭ aŭ avutŭ curagiulŭ să recomande în *broşura* lorŭ nu numaĭ *politica Ecaterini II* ca *modelŭ*, ci şi pe aceea a

[1]). V. depeşea din Petersburgŭ în România liberă din 17 Maiŭ 1888.

Țaruluĭ Alexandru I, lăudândŭ (pag. 13) *desinteresarea* și *pravoslăvnicia* acestuĭ cotropitorŭ și spuindŭ (pag. 28) că *acelașĭ planŭ* al *politiceĭ ruseștĭ* croitŭ de Ecaterina II se *urmărește* și *astă-dĭ — existe encore et va durer* — să deschidemŭ și noĭ *istoria* Țaruluĭ Alexandru I și să mergemŭ înainte cu studiulŭ nostru politicŭ pênă în dilele nóstre.

Țarulŭ Alexandru I și robirea Principatelor române.

(1807—1812).

Este lucru cunoscutŭ din istorie că, dupe esemplulŭ Ecaterineĭ II, Țarulŭ Alexandru I, — care rivalisa pe atuncĭ cu unŭ altŭ cotropitorŭ mare, Napoleon I, — a ocupatŭ cu oștirile sale *Principatele Române* și le-a tratatŭ de la 1807—1812, ca pe niște *Provinciĭ ruseștĭ!*

Ba încă în anulŭ 1811, ca să facă și maĭ vĕdită cotrupirea sa cea *desinteresată* și *pravoslavnică* a scosŭ și unŭ *ucazŭ* Impĕrătescŭ prin care a declaratŭ **Principatele Române incorporate în imperiulŭ Rusescŭ!**

Dar n'a ajutatŭ Dumnezeŭ împăratuluĭ Alexandru I ca să ne *stăpânéscă* multŭ timpŭ și să ne *muscăléscă!* Pentru că s'a ivitŭ vrajbă între dênsulŭ și împăratulŭ Napoleon I și s'a ruptŭ pactulŭ infernalŭ de cotropire încheiatŭ între eĭ la Tilsitt și la Erfurt (1807—1808).

Se știe că prin acelŭ pactŭ ceĭ doĭ marĭ *Cotro-*

pitorĭ îșĭ împărțise stăpânirea Europeĭ între eĭ, luându unulŭ *Occidentulŭ* și altulŭ *Orientulŭ*.

In împărțéla acésta Napoleon I dăruise *Principatele Române* împăratuluĭ Alexandru I, *care le stăpânea deja* prin Domniĭ Ipsilanti și Moruzi, grecĭ fanarioțĭ de origină dar cu totulŭ închinațĭ și devotațĭ Țaruluĭ.

Printr'un *articolŭ din tractatulŭ secretŭ de la Erfurt* (1808) se ḑicea espresŭ că: „De óre ce *Rusia* a „ *unitŭ cu dênsa Moldova și Valahia* și nu recunóște „integritatea Imperiuluĭ Otomanŭ de câtŭ cu acéstă „ condițiune, apoĭ *împăratulŭ Napoleon încuviințéză* „ *acéstă întrunire și întinderea granițelorŭ Imperiuluĭ* „ *Rusescŭ pênă la Dunăre!* "

Écă textulŭ infamuluĭ tractatŭ dela Erfurt: (1)

„ Le 12 Octobre 1808 *Champagny* et *Roumantzof* signèrent la convention suivante, qui dû rester secrète:

1° „ Les empereur de France et de Russie renouvelaient leur alliance d'une façon solennelle et s'engageaient à faire en commun soit la paix soit la guerre....

4° „ On devait négocier sur la base de l'*uti possidetis*: la France ne consentirait qu'a *une paix qui assurerait à la Russie, la Finlande,* **la Valachie et la Moldavie;** la Russie qu'à une paix qui assurerait à la France toutes les possesions actuelles;

1) Zinkeisen l. c VII p. 584 — Comp. Dimitri de Bouhkarov, *la Russie et la Turquie* Paris 1877 p. 66.

à Ioseph Bonaparte la couronne d'Espagne et les Indes.

5° „*La Russie pourrait agir immédiatement* pour obtenir de la Turquie, par la paix ou par la guèrre, **les deux Provinces Danubiennes,** mais les plenipotentiaires français et russes s'entendraient sur le langage à tenir à fin de ne pas compromettre l'amitié existente entre la France et la Porte!

6° „ Si la Russie, par l'acquisition des **provinces danubiennes,** ou la France, à l'occasion des affaires d'Italie et d'Espagne se trouvaient exposées *à une rupture avec* l'Autriche, les deux alliés feraient cette *guerre en commun*".

(V. *Histoire de la Russie*, par Alfred Rambaud, pag. 556).

(La 12 Octombre 1808, *Champagny* și *Romanțoĭ* aŭ subscrisŭ convențiunea următóre, care urma să rĕmâe secretă:

1° „ Impărațiĭ Franțeĭ și Rusieĭ reînoiaŭ *alianța* lorŭ într'unŭ modŭ solemnŭ și se angajaŭ a face împreună saŭ pace saŭ resbelŭ.....

4° „ Trebuia să se negocieze pe basa de *uti possidetis* (până unde stăpânește fie-care): Franța nu va consimți de câtŭ la o pace care arŭ asigura Rusieĭ *Finlanda,* **Valahia și Moldavia;** Rusia la o pace care ar asigura Franțeĭ tóte posesiunile eĭ actuale; luĭ Iosef Bonaparte coróna Ispanieĭ și Indiile.

5° „*Rusia va putea lucra de îndată pentru a ob-*

ține de la Turcia prin pace saŭ prin resbelŭ cele *douĕ provinciŭ Dunărene;* dar plenipotenţiariĭ franceşĭ si Ruşĭ se vor înţelege asupra limbagiuluĭ ce aŭ să ţie, *ca să nu se compromită prietenia existentă între Francia şi Pórtă (!).*

6⁰ „Daca Rusia prin câştigarea **Principatelorŭ Dunărene,** saŭ Franţa cu ocasiunea afacerilorŭ Italieĭ şi Ispanieĭ *se vorŭ găsi espuse la o ruptură cu Austria, cele doă aliate vorŭ face acestŭ resbelŭ în comunŭ.*"

Precum vedemŭ înghiţirea Românieĭ şi mistuirea eĭ în pântecele Zmeuluĭ de la Méză-Nópte era unŭ *faptŭ împlinitŭ* şi hotărâtŭ sub Ţarulŭ Alexandru I.

In ce scopŭ dar *Rusofiliĭ* noştri de astă-ḑĭ vorŭ să înşele poporulŭ Românŭ, *falşificândŭ* istoria şi spuindu'ĭ că *„Rusia n'a arătatŭ nicĭ o dată dorinţa „ nicĭ chiar intenţiunea de a cotropi şi a'şĭ anexa Ro- „ mânia saŭ vre una din naţiunile Balcanice?*"

(. . . . *la Russie . . . . n'a jamais exprimé le désir, ni même eu l'intention de conquérir ni de s'annexer la Roumaine ou quelqu'une des nations Balcaniques* (!) (v. *La Roumanie et son avenir* p. 12; 1888).

Pentru ce acestŭ escesŭ de zelŭ al *Rusofililorŭ* de astăḑĭ de a amăgi pe Românĭ cu dragostea *pravoslavniceĭ Rusiĭ,* când istoria trecutuluĭ, faptele Muscalilorŭ din timpiĭ noştri, conduita Kaulbarşilorŭ, agenţilor şi ḑiarelor ruseştĭ şi chiar cuvintele solemne şi cotropitóre ale generaluluĭ Ignatief le daŭ o completă desminţire ?!

In ce scopŭ, unŭ altŭ soiŭ de *Rusofilĭ* vorŭ să-și ascundă *rusofilismulŭ* lor sub masca *franțosismuluĭ*, conchiḑênd că nicĭ o dată Românii să nu mérgă alăturĭ cu politica *austro-germano-italiană* și că, *de dragostea Franțeĭ,* România trebue să-și pue *gâtulŭ pe tăetorŭ* și să se arunce în brațele Rusieĭ, pentru ca Franța să-și recâștige Alsacia și Lorena!

Óre nu înțelegŭ *Franțosiștiĭ* noștri că prima condițiune a uneĭ alianțe *Franco-Ruse* — chiar când ea n'ar fi espresă – va fi înghițirea Românieĭ, car stă ca o sentinelă incomodă și o pedică în drumulŭ Rusieĭ spre Balcanĭ și Constantinopole?!

Dumnezeulŭ părinților noștri ânsă și Puterile civilisate ale Europeĭ ne vorŭ ajuta și în viitorŭ ca să nu cădemŭ în ghiarele Rusieĭ ca Polonia și Bassarabia și să scăpămŭ de pericolulŭ celŭ mare ce ne amenință, precum amŭ scăpatŭ și în timpulŭ Țaruluĭ Alexandru I.

In adevĕrŭ, rupêndu-se, cum am spusŭ, din diferite cause pactulŭ de la Tilsitt și Erfurt, dintre Napoleon I și Alexandru I, pe cândŭ marea armată *(la grande armée)* Napoleoniană mergea spre Moscova (1812), Țarulŭ Rusieĭ a fostŭ silitŭ să-și retragă oștirile din *Principatele Române* și să închee repede pace cu Turciĭ (ceea ce s'a și făcutŭ, grație trădăriĭ fraților fanarioți Panaiot și Dimitrie Muruzi).

De unde era stăpânŭ *pe amêndoă Principatele române*, Țarulŭ Alexandru I s'a mulțumitŭ, *de nevoe*,

nunaĭ cu o parte din corpulŭ Românieĭ, cu nefericita Bassarabie! (1812).

Écĕ *desinteresarea* și *pravoslăvnicia Rusieĭ!*

Écĕ în ce chipŭ miraculosŭ a pututŭ scăpa de la peire *autonomia* și *naționalitatea* fiilorŭ luĭ Traian din ghiarele Țaruluĭ Alexandru I!

Cum rĕmâne acum cu *falșificarea istorieĭ* de către uniĭ *Rusofilĭ* de astădĭ și ce interesŭ aŭ aceștia ca să înșale pe Românĭ, spuindu-le *că nicĭ o dată* Rusia nu s'a gânditŭ să cotropéscă Principatele române și că daca ar fi vrutŭ ar fi făcutŭ acésta în timpulŭ Ecaterineĭ II saŭ „*în timpulŭ când Napoleon eelŭ mare, cuceritorulŭ lumiĭ,* oferia luĭ Alexandru I la Tilsitt și Erfurt Moldo-Valahia“ (.... elle y fût parvenu facilement à l'époque où Napoleon le grand conquérant du monde, lui offrit à Tilsitt et à Erfurt la Moldo-Valachie). [1])

Daca e vorba de refusŭ, am putea maĭ lesne dice că Austria a refusatŭ, din considerațiunĭ ne cunoscute noă, *în doă rênduri Principatele române:* O dată când Napoleon III a oferitŭ Austrieĭ aceste țĕrĭ pentru a o decide să ia *parte activă* contra Rusieĭ, în timpul și chiar în urma resbeluluĭ din Crimeea (1854 1856). Altă dată când tot Napoleon III a oferit Austrieĭ (1864) *țĕrile nóstre* în schimbulŭ *Veneție*ĭ.

Aceste destăinuirĭ s'aŭ făcutŭ de însușĭ minis-

[1]) *La Roumanie et son avenir* p. 13, 1888.

trulŭ Italieĭ Cavur [1]) și generalulŭ Lamarmora. Să lăsăm dar la o parte generositatea streinilor și în deosebĭ *pravoslavnica generositate* a Țaruluĭ Alexandru I, care *rĕpise cu totulŭ moșia strămoșésca a Românilorŭ* și numaĭ din forța împrejurărilorŭ s'a mărginit la Prutŭ răpindŭ numaĭ Bassarabia, adică jumătate Moldova.

Osebitŭ de perderea Basarabieĭ, Românii aŭ maĭ suferitŭ și alte perderĭ enorme, ca în timpulŭ invasiunilorŭ celorŭ maĭ barbare. Sângele și averea Românilorŭ s'aŭ scursŭ din causa teatruluĭ rĕsboaelorŭ prin care Rușiĭ tindeaŭ să ne robéscă pentru vecie, și din ghiarele cărora numaĭ Providența ne-a scăpatŭ!

Reproducemŭ aci unŭ tabloŭ istoricŭ [2]) care ne arată câtŭ aŭ suferitŭ Românii, pe lângă perderea Bassarabieĭ, din causa rĕsboaelorŭ Țaruluĭ Alexandru I:

„Principatele române îndurară suferințele cele „maĭ marĭ de la armiile ruseștĭ, ca și de la cele „turcești: sate și chiar orașe întregĭ, maĭ alĕsŭ „cele ce se găseaŭ în calea oștilorŭ, ca: Focșa„niĭ, Râmnicu-Săratŭ, Buzĕu, fură arse și pustiite; „Brăila și Galații, dupe luarea lorŭ de către Rușĭ, „sunt date foculuĭ, iar locuitoriĭ, deși creștinĭ, sunt „parte omorîțĭ, parte goniți și despuiațĭ de ave„rile lorŭ:

[1]) V *Corespondența* luĭ *Cavur*, de Luigi Chiala, tomu VI, scrisóre către Goriodin 1856 Traducție din *Voința Națională* de Frâncu 1887 Maiŭ 8.

[2]) Istoria Română de Gr. G. Tocilescu, 1889 p 153 și 154

„ *Ocîrmuirea ruséscă* aruncă birurĭ extraordinare
„ pe moșiĭ, case, persóne și vite; vinde la licita-
„ țiune tóte funcțiunile publice, luând câte 20,000
„ galbenĭ pentru unŭ postŭ de vistierŭ, 8—10,000
„ galbenĭ pentru unŭ ispravnicŭ etc. Cererĭ de za-
„ herele, de care pentru transportŭ, de lucrătorĭ
„ pentru facere de spitale, magaziĭ, cetățĭ, de a-
„ provisionărĭ, de lemne, hrană și de nutrețŭ, nu
„ se maĭ curmă, vara și iarna; una se cere de gu-
„ vernŭ, și dece se ia de la bieții locuitorĭ de că-
„ tre ofițeriĭ ruși și ispravniciĭ de județe; gróza
„ ce Rușiĭ băgase în Românĭ era așa de mare în
„ câtŭ, când unŭ țeranŭ vedea în casa sa intrândŭ
„ o uniformă ruséscă, înlemnea pe locŭ, și fără să
„ dică unŭ cuvêntŭ, lăsa pe Rusŭ să ia din casă
„ ce voia și câtŭ voia. Din causa atâtorŭ stórcerĭ
„ și greutățĭ, maĭ bine de 200,000 locuitorĭ fugiră
„ din principate. Optŭ sute neguțătorĭ din Bucu-
„ rештĭ închiseră prăvăliile (1811), și numaĭ la a-
„ menințarea că vorŭ fi toțĭ surghiuniți în Siberia,
„ consimțiră a le deschide și a plăti nuoile con-
„ tribuțiunĭ puse asupră-le. Rușiĭ maĭ bătuse și o
„ monedă rea și mincinósă, cu care locuitoriĭ eraŭ
„ amăgiți, căcĭ cu dênsa nu li se plăteaŭ nicĭ pe
„ jumĕtate din prețulŭ lucrurilorŭ cumpĕrate. A-
„ céstă monedă avea cursŭ numaĭ în țĕrile române.
„ În fine, când se făcu pacea, Rușiĭ nu voiră să
„ plece, până ce nu luară cu dênșiĭ, pe lângă douĕ
„ milióne de leĭ, încă 20,000 care cu câte patru
„ boĭ și 40,000 țĕranĭ pe care îĭ duseră cu bi-

„ ciulŭ, ca să populeze pustiile Rusieĭ. Într'unŭ „ cuvêntŭ, Rușiĭ *„ nu lăsară Românilorŭ de câtŭ „ ochiĭ, pentru că să plângă "*, cum îĭ amenința în „ 1810 generalulŭ Kutuzof, căruia, cu tóte acestea, „ boeriĭ îĭ oferiră la plecare o tabachere plătită „ din vistieria țĕriĭ cu 80,000 leĭ."

Să trecemŭ înainte și să studiemŭ în alte împrejurărĭ *politica rusésca* și *pericolele* prin care a trecutŭ naționalitatea Română.

Tractatulŭ de la Akerman (1826) și tractatulŭ de la Andrianopole (1829).

Prin tractatulŭ de la *Akerman,* încheiată între Rusia și Turcia la 6 Octombre 1826 — în urma unuĭ *ultimatum* și al presiuneĭ Engliterei asupra Sultanuluĭ — Rușiĭ câștigară maĭ marĭ folóse de câtŭ dacă ar fi purtatŭ unŭ resbelŭ victoriosŭ.

Pe lângă *confirmarea tractatuluĭ de București* și o *rectificare a graniței* despre Bassarabia, Rusia a câștigatŭ maĭ multe puncte importante pe țĕrmiĭ *Mărĭŭ-Negre,* precum și *solemna recunóștere* de către Turcia a *Suzeranității Rusieĭ* asupra *Principatelorŭ Române.*

Acum, dupe convențiunea de la *Akerman,* nu maĭ era vorba de unŭ simplu și vagŭ *protectoratŭ* asupra creștinilorŭ, ci de unŭ *dreptŭ* concretisatŭ și *recunoscutŭ* de însăși Pórta Otomanŭ celorŭ din Petersburg.

In virtutea acestuĭ *dreptŭ usurpatŭ* de guvernulŭ

din Petersburg, Consulatulŭ Rusescŭ se amesteca în alegerea și maĭ alesŭ în *destituirea* Domnilorŭ țĕrilorŭ nóstre, care se alegeaŭ atuncĭ pe 7 anĭ.

Intre boeriĭ și Domniĭ țĕriĭ de o parte și Pórta otomană de altă parte, *intervenea Rusia ca arbitru* și decidea asupra conflictelorŭ și destituireĭ Domnilorŭ, dupe cum convenea negrșitŭ maĭ bine influențeĭ și intereselorŭ politice ale *pravoslavniceĭ Curțeĭ Suzerane din Petersburg.*

De aci resulta neapărat frica ce aveaŭ Domniĭ și boeriĭ țĕriĭ de *Consulului rusescŭ.* De aci intrigile boerilorŭ și parvenițilorŭ fanarioțĭ care se făceaŭ *instrumente ruseștĭ* ca să ajungă la *guvernŭ* și la *Domnie.*

Acéstă *influență*, ca să nu dicemŭ *dictatură* a *Consulatuluĭ rusescŭ* în România, era cu atâtŭ maĭ mare, cu câtŭ *Consuliĭ Rusieĭ câștigase prin convențiunea de la Akerman dreptulŭ de a face observațiunĭ Domnilorŭ țĕriĭ.*

Atâtŭ era de ajunsŭ pentru ca Domniĭ și boeriĭ să considere pe *consulului rusescŭ* maĭ multŭ ca pe unŭ *Suzeran* și să se siléscă a nu eși din cuvêntulŭ sĕŭ!

Pórta otomană rĕmăsese pe al doilea planŭ, căcĭ *suzeranitatea* eĭ era subordonată *Suzeranității ruseștĭ* [1]..

Dupe crâncena luptă a Grecilorŭ cu Turciĭ pen-

1] Neigehauer *Die staatlichen Verhältnisse der Moldau und Walachei* 1856 — *Resbóiele dintre Rușĭ și Turcĭ* Vol. II p. 20 și 21. A. D. Xenopolu.

tru *independință* în timpŭ de maĭ mulțĭ anĭ și dupe intervenirea Francesilorŭ și Englesilorŭ în favórea Grecilorŭ, care avu de resultatŭ arderea floteĭ turcesțĭ la Navarin (1827 Septembre 20) și desbarcarea unuĭ corpŭ de armată francesă în Moreea spre a protege pe Grecĭ, — se repedĭră și Rușiĭ spre Dunăre și Balcanĭ cu unŭ corpŭ de 100,000 soldațĭ carĭ trecură Prutulŭ la 20 Aprilie 1828.

După ce Rușiĭ trecură Dunărea, și ocupară cetățile turcesțĭ una dupĕ alta, afară de Varna, — unde a trebuitŭ să vie cu unŭ suplimentŭ de oștire însușĭ împăratulŭ Nicolae I în persóná,— în primăvara anuluĭ 1829, unŭ comandantŭ maĭ energicŭ fu pusŭ în capulŭ oștireĭ rusesțĭ, Dibitch supranumitŭ *Zabalkansky,* pentru că isbutise să trécă Balcaniĭ și să ajungă pe neașteptate la porțile Andrianopoleĭ.

De altă parte generalulŭ *Pașkevicht* înainta cu o altă armată ruséscă prin Asia spre Trebizunda (1829)

Acéstă apropiere surprindĕtóre a Rușilorŭ de Constantinopole deșteptă îndată atențiunea Occidentuluĭ și a Austrieĭ. „Austria se apropie de pu-„terile Occidentale, maĭ cu deosebire de Englitera, „ și aceste doă puterĭ forțară pe Rusia să subscrie „ *tractatulŭ de la Adrianopole* (14 Septembre 1829). „ Nicolae înapoie tóte cotropirile ce făcuse în așa „ de scurtŭ timpŭ. Prutulŭ urmă și pe viitorŭ să „ formeze *hotarulŭ* între cele doă imperie; dar Ru-

„sia câștiga *gurele Dunăriĭ*, și spre Caucaz ea câș-
„tiga în folosulŭ sĕŭ o rectificare de hotare. *Prin-*
„*cipatele Valahia și Moldavia* rĕmâneaŭ sub *Suzera-*
„*nitatea Porțiĭ* și sub *protecțiunea Țaruluĭ*. Canalulŭ
„Constantinopoleĭ și strâmtórea Dardanelelorŭ eraŭ
„deschise vaselorŭ de comerțŭ ale Rusieĭ. Inde-
„pendința Grecieĭ era recunoscută.“

(„L Autriche se rapprocha des puissances oc-
„cidentales, principalement de l'Angleterre, et ces
„deux puissance forcèrent la Russie à signer le
„traité d'Andrinople (14 Septembre 1829). Nicolas
„rendit toutes le conquêtes qu'il venait de faire
„en si peu de temps. Le Prutt continuait de for-
„mer la limite entre les deux empires, mais la
„Russie gagnait les *banches du Danube*, et vers
„le Caucas elle obtenait à son avantage une rec-
„tification de frontières. Les *Principautés de Va-*
„*lachie et de Moldavie restaient sous la Suzerainetè*
„*de la Porte et sous la protection du Czar*. Le canal
„de Constantinople et le Détroit des Dardanelles
„*étaient ouverts aux vaisseaux marchands de la Rus-*
„*sie*. *L'indépendence* de la grèce était reconnue.“

(V. *Histoire contemporaine* par Gustave Ducoudray, Paris 1881 pag. 484).

Pacea de la Andrianopole se făcu cu atâtŭ maĭ lesne cu câtŭ armata Ruséscă fusese decimată și slăbită prin lupte și epidemiĭ, iar Turciĭ din parte-le eraŭ asemenea slăbițĭ și fórte speriațĭ de sosirea neașteptată a Rușilorŭ la Andrianopole.

Pe de altă parte, osebitŭ de Austria și Engli-

tera care esercitară presiunea lorŭ asupra Rusieĭ, maĭ interveni și mijlocirea diplomatică a Prusieĭ care trimise la Constantinopole în scopulŭ grăbireĭ păciĭ pe generalulŭ Müffling.

Prin tractatulŭ de la Andrianopole câștigară și Românii óre-care folóse. Pe lângă *libertatea comerțuluĭ Dunăreĭ*—care *interesa atâtŭ pe România câtŭ și pe Rusia și Europa întrégă* Românii vĕdură vechile lorŭ tractate încheiate de Mircea, Vlad, Bogdan și Rareș cu Sultaniĭ, *recunoscute* prin tractatulŭ de la Andrianopol (1829). Prin nicĭ unŭ altŭ tractatŭ dintre Rușĭ și Turcĭ nu se făcuse mențiune de acele tractate *ab antiquo ale Românilorŭ.*

In fața intervenireĭ diplomatice a Puterilorŭ civilisate, Rusia nu maĭ putea să esercite asupra Românilorŭ o stăpânire *directă* și *fățișe,* prin *generaliĭ* sĕĭ, ca în timpiĭ Ecaterineĭ II și aĭ luĭ Alexandru I.

A trebuitŭ ca prin *tractatulŭ* de la *Andrianopole,* Rusia să desgrădinese Principatele române de influența Turcieĭ, *invocândŭ tractatele Românilorŭ,* cu speranța de a întări și maĭ multŭ dreptulŭ de *Suzeranitate ruséscă* asupra acestorŭ țĕrĭ, pe care nu putuse să le înghiță cu totulŭ nicĭ de astă dată!

Dacă Românii aŭ câștigatŭ *recunóșterea* vechilorŭ lorŭ tractate, Rușiĭ nu maĭ puținŭ aŭ câștigatŭ prin acésta o armă în contra Turcilorŭ și și-aŭ făcut unŭ calculŭ politicŭ al lorŭ.

Acestŭ *calculŭ politicŭ* al Rusieĭ, de a-șĭ esercita

pe o altă cale maĭ *pezișe* autoritatea sa în Principatele române, resultă și din obligațiunea ce ea a impusŭ Porțiĭ Otomane în modŭ *anticipatŭ*, ca acésta să recunóscă *Regulamentulŭ* și organisarea politică și socială ce se va da acestorŭ Principate pe*timpulŭ ocupațiuneĭ oștirilorŭ ruseștĭ* și fiindŭ *guvernatorŭ* unŭ *generalŭ Muscalŭ*.

Astŭ-felŭ a luatŭ naștere *Regulamentulŭ Organicŭ*, de care vomŭ vorbi. Regulamentŭ plănuitŭ la Petersburg și votatŭ de Obștésca Adunare a țĕriĭ sub prețedența Muscaluluĭ *Minciaki*, care a usurpatŭ *scaunulŭ presidențialŭ tradiționalŭ*, al *Mitropolituluĭ* țĕriĭ.

Deși se *recunoscuse* și se invocase în fața Porțiĭ Otomane *vechile nóstre tractate* cu Turciĭ; deși dupe acele tractate *urma ca oștirile ruseștĭ să se retragă* și să lase libere Principatele ca să-și dea organisarea ce vorŭ voi ele în virtutea *autonomieĭ* garantată de acele tractate, cu tóte astea *ocupațiunea rusésca* a continuatŭ a apăsa asupra poporuluĭ Românŭ și dupe pacea de la Andrianopole, de la 1829 pânŭ la 1834.

Ba încă acea *ocupațiune* streină ne maĭ gratifica și cu rușinea *de a servi România* ca **zălogŭ** până ce Turcia va plăti Rusieĭ 1,800,000 de galbenĭ olandezĭ despăgubire pentru comerciulŭ rusescŭ, osebitŭ de despăgubirea de resbelŭ!

Ce era vinovată România să serve de **zălogŭ** Rușilorŭ și să *hrănésca atâția anĭ oștirile ruseștĭ*,

călcându-se astŭ-felŭ în picióre *tractatele, autonomia* și *drepturile Țĕriĭ?!*

Ore *creștinescŭ* era acestŭ faptŭ?!

Recunoscuse Rusia tractatele luĭ Mircea, Vlad, Bogdan și Petru Rareșŭ, dupe care țéra trebuia să-șĭ dea singură legĭ și să-șĭ alégă liber pe Domniĭ eĭ. Dar în faptŭ *pravoslavnica Suzerană* dicta *Regulamentulŭ Organicŭ* prin *Kisilef* și *Minciaki* și numia — de acordŭ cu Turcia slăbânógă — directŭ pe Alexandru Ghica, dupe cum influențase maĭ 'nainte la Pórta Otomană să numéscă și alțĭ Domnĭ directŭ, în contra stipulațiunilorŭ tractatuluĭ de la Kuciuc-Kainargi. Ba încă aŭ venitŭ momente când însășĭ *Obștésca Adunare a fostŭ închisă din ordinulŭ celorŭ din Petersburg!*

Libertatea comerțuluĭ și stabilirea hotaruluĭ Dunăriĭ, recunósterea celŭ puținŭ pe hârtie a vechilorŭ nóstre *tractate* și drepturĭ naționale, aŭ fostŭ pentru Românĭ unŭ folosŭ evidentŭ ce a resultatŭ din tractatulŭ de la *Adrianopole.*

Dar acestŭ folosŭ Românii l'aŭ plătitŭ cu sudorĭ de sânge și cu averea Țĕriĭ care a fostŭ *grânarulŭ* și *basa operațiunilorŭ militare* ale Rușilorŭ. Apoĭ să nu uitămŭ că condițiunile tractatuluĭ de la Andrianopole aŭ fostŭ resultatulŭ intervenireĭ Austrieĭ, Engliterei și altorŭ Puterĭ, carĭ *„forțară pe Rusia să subscrie tractatulŭ de la Andrianopole“* — dupe cum se esprimă istoriculŭ frances *Ducondray,* — și făcură pe împĕratulŭ Nicolae *„să restitue cotropirile făcute în așa de scurtŭ*

timpŭ și să recunóscă Prutulŭ dreptŭ hotarŭ al Rusieĭ, luând numaĭ *gurele Dunăriĭ* ca suplimentŭ al *Bassarabieĭ!*

Ca să-și facă cine-va o idee de suferințele ce aŭ îndurat Românii în timpulŭ campanieĭ Rușilorŭ din 1828—29 e destulŭ să amintimŭ suferințele din timpulŭ resbelelorŭ și ocupațiuneĭ Rușilorŭ din timpulŭ Ecaterineĭ II (1787—1791) și Alexandru I (1807—1812), și să citămŭ câte-va rândurĭ din scrierile istoricilorŭ carĭ s'aŭ ocupatŭ de acea epocă.

Marele scriitorŭ francesŭ St. *Marc Girardin* a esclamatŭ dicêndŭ că, *„acele suferințe sunt maĭ presusŭ de orĭ-ce descriere!“* (*Souvenirs de voyage* I. p. 255).

Iar *Hélias Regnault* se esprimă astŭ-felŭ:

„Dărĭ de totŭ soiulŭ zaherea, vite, beilicurĭ, a-
„cestea sûnt relele obiciunuite ale resboiuluĭ;
„trebue adaos la acésta barbaria soldatuluĭ rusŭ
„și maĭ alesŭ tradițiunile cele maĭ nerușinate
„ale furtuluĭ pîntre ofițerĭ. Uniĭ vêndŭ mâncarea
„soldatuluĭ și apoĭ o punŭ în sarcina satelorŭ;
„alțiĭ vêndŭ fînulŭ cailorŭ și-lŭ iaŭ cu deasila
„de pe moșiĭ. Aiurea se înștiințéză generalulŭ
„Zeltușin că boeriĭ nu maĭ aveaŭ boĭ pentru a
„face cărăturile. *„Eĭ bine,* dise elŭ, *să se înjuge*
„*boeriĭ!“* Și dacă *boeriĭ* nu fură înjugațĭ, *țĕraniĭ*
„fură. Bărbațĭ și femeĭ sunt pușĭ la care, avêndŭ
„dreptŭ conducătorĭ niște Cazacĭ, carĭ nu cru-
„ță aŭ nicĭ bățulŭ, nicĭ vîrfulŭ sulițeĭ lorŭ. Peste
„30,000 de Românĭ sunt luațĭ de la lucru câm-

„puluĭ pentru a sluji ca *vite de trasŭ*. Ceĭ maĭ „fericiți fugeaŭ în munți, unde nu aveaŭ altă „hrană de câtŭ scórță de copacĭ. Și în mijlo- „culŭ atâtorŭ nedreptățĭ, o adâncă descurajare „înăbușa orĭ-ce plângere. *Mitropolitulŭ Valahieĭ „Grigore, fu surghiunitŭ în Bassarabia*, pentru că implorase mila năvălitorilorŭ.

„E dreptŭ ca elŭ se opusesse și ceruse ca „*clerulŭ* să nu fie smulsŭ de la altare pentru a „merge să care munițiunile de resbelŭ. La ară- „tările ce i se făcuse, guvernulŭ rusŭ rĕspunse: „Nu ne pasă de a ști cine facŭ slujbele, ómeniĭ „saŭ dobitócele, numaĭ ordinile să fie executate.

„Desordinile, delapidările și în fine locustele „produseră *fómetea*; ciuma se ivi în urmă adusă „prin miserie, prin carele pline cu rănițĭ și prin „înspăimêntătórea mortalitate a boilorŭ grămă- „diți fără prevedere saŭ cădêndŭ de ostenélă „pe drumurĭ, pe carĭ le umpleaŭ cu leșurile lorŭ „descompuse. Acestea eraŭ bine-facerile făgăduite „de Vigtenstein în numele Augustuluĭ sĕŭ stă- „pânŭ: jefuirea, fómetea și ciuma, *treime moscovită*, „oferită la închinarea Românilorŭ,“ [1])

Cu tóte avantagele ce câștigase în aparență Românii din recunóșterea vechelorŭ Capitulațiunĭ și a autonomieĭ țĕriĭ prin tractatulŭ de la Andria-

1) V *Elias Régnault, Histoire politique et sociale des Principautés* p. 160 — Drăghicĭ e c. p 177 și *Felix Colson*. De l'état présent et future des Principautés p. 451 — *Resbóiele Rușilorŭ și Turcilorŭ* de A D. Xenopolu Vol II, p 45.

nopole, Rusia rĕmase în realitate o adevĕrată *Suzerană* care dicta în România prin *Consuliĭ* eĭ Domnilorŭ și boerilorŭ, așteptândŭ împrejurărĭ maĭ favorabile pentru a ajunge la supunerea și *rusificarea* cu sila saŭ de bună voe a Românilorŭ.

Ca să se convingă orĭ-cine despre acestŭ adevĕrŭ și despre scopulŭ ce urmăreaŭ Rușiĭ, reproducemŭ aci propriele cuvinte ale Ministruluĭ Rusieĭ *Nesselrode*, adresate la 11 Fevruarie 1830 către marele principe Constantin: (1)

„Pacea de la Andrianopole, dicea *Nesselrode*, a „întăritŭ preponderența Rusieĭ în Orientŭ. Ea a „întăritŭ granițele Rusieĭ, a despovĕratŭ comer„ciulŭ sĕŭ, a asiguratŭ, interesele sale. Faptulŭ „că Turcia e mărginită a exista numaĭ câtŭ *sub „protecțiunea* Rusieĭ, a *pleca urechea numaĭ la cere„rile Rusieĭ,* este, dupe părerea Impĕratuluĭ, maĭ „potrivitŭ pentru interesele nóstre politice și co„merciale de câtŭ orĭ-ce altă combinație care ne„ar fi silitŭ saŭ a întinde stăpânirea nóstră prin „cuceririĭ, *saŭ a pune în loculŭ împĕrăției Otomane „niște state nuoĭ, care în curîndŭ ar fi rivalisată* cu „noĭ în *putere, cultură, activitate* și *bogăție.*

„Fiind-că noĭ nu am voitŭ rĕsturnarea ocârmui„reĭ turcești, 2) apoĭ căutămŭ mijlócele de a o „menține în starea eĭ actuală. Puntulŭ importantŭ

1) Reprodusele în Fr V. Hagen Geschichte den Orientalischen Frage Francfort a M 1877 p. 25.—V. Resbóele dintre Rușĭ și Turcĭ, vol 1I A Xenopolu p. 39.

2). NB Fiindŭ-că nu s'a pututŭ din causa *intervenirei* Puterilorŭ Europene.—*Nota Autorului.*

„al *trecereĭ Bosforuluĭ* va fi resolvatŭ într'unŭ „sensŭ care va pune în mirare pe cele l'alte pu-„terĭ, chiar și pe Anglia; eăcĭ pavilionulŭ englezŭ „e departe de a fi tratatŭ cu aceiașĭ considera-„ție ca al nostru. În ce privește pe Serbia, Pórta „s'a arătatŭ cu grăbire la ascultarea cererilorŭ „nóstre. *Moldova* și *Valahia suntŭ înapoiate* [1]; cu-„cerirea lorŭ ne-ar fi fostŭ cu atâtŭ maĭ puținŭ „de folosŭ, *că noĭ acuma, fără a întreține trupe a-„colo, putemŭ dispune de acele provinţiĭ dupe placulŭ „nostru, în timpŭ de pace ca și în timpŭ de resbelŭ.*"

Am arătatŭ, cu istoria în mână, că daca Rușiĭ s'aŭ opritŭ la *Andrianopole* și nu s'aŭ repedĭtŭ asupra *Constantinopoleĭ,* nicĭ n'aŭ opritŭ pe séma lorŭ *Moldova* și *Valahia,* causa este că Austria și Englitera nu aŭ permisŭ acésta. Austria, dupe pacea de la Sistov (1791), a urmatŭ o politică de *ecuilibru* și *conservare* în Orientŭ și nu putea permite Rusieĭ să ia în deplină stăpânire *Principatele Române,* nicĭ *Balcaniĭ* și *Bosforulŭ.*

Rusia a înțelesŭ acésta și s'a supusŭ. Dar în locul unei cotrupirĭ și stăpânirĭ directe, ea și-a pregătitŭ o cotropire și o *stăpâuire indirectă* prin generaliĭ și diplomațiĭ eĭ. în câtŭ să pótă dispune *de țĕrile Române dupe placŭ,* precum a mărturisit o însușĭ Ministru rusŭ *Nesselrod.*

[1]) NB Din causa *intervenirei* Austrieĭ și Englitereĭ. *Nota Autorului.*

Generalulŭ Kisilef şi Regulamentulŭ Organicŭ.

(1829—1834).

Generalulŭ Kissilef, — care se distinsese ca militarŭ în 1815 la asediulŭ Parisuluĭ şi în 1828 în campania contra Turcilorŭ,—era unŭ bunŭ militarŭ şi unŭ iscusitŭ diplomatŭ. Elŭ trecea în Rusia şi de omŭ liberalŭ, pentru că pleda pe lângă Ţarulŭ ideea *emancĭpării* Sclavilorŭ.

Numirea sa ca guvernatorŭ şi organisatorŭ alŭ Principatelorŭ române fusese maĭ nemerită de câtŭ aceea a altorŭ generalĭ Muscalĭ.

Daca ceĭ din Petersburg l arŭ fi lăsatŭ să se conducă de ideile şi inspiraţiunile sale *personale*, póte că opera sa *regulamentară* ar fi fostŭ maĭ potrivită cu *caracterulŭ*, cu *drepturile naţionale* şi aspiraţiunile poporuluĭ românŭ.

Generalulŭ Kissilof ânsă era *organulŭ politiceĭ* de *rusificare* şi *cotrupire* a celorŭ din Petersburg şi elŭ a trebuitŭ să salve numaĭ aparinţele faţă cu Românii, luândŭ multe măsurĭ bune şĭ practice în privinţa organisăriĭ militare şi a intereselorŭ materiale şi individuale. În fondŭ însă opera sa de organisare, *Regulamentulŭ Organicŭ*, era basatŭ uumaĭ pe *privilegiulŭ uneĭ singure clase*, care se bucura de tóte *drepturile politice*, onorurile şi folósele. Elŭ lăsă pe spinarea poporuluĭ de josŭ tóte *birurile, beilicurile, hrana oştirilorŭ streine, angaralele* şi *bătaia la spete*, în curtea comisiilorŭ poliţieneştĭ şi pe la rĕspîntiile tîrguluĭ. Alcătuitŭ pe *sistemulŭ*

rusescŭ, acelŭ Regulamentŭ coprindea nimicirea *autonomieĭ* țĕriĭ, întărirea *suzeranitățeĭ Țaruluĭ și dictatura consulatuluĭ rusescŭ*, care pregătea *Rusificarea* și robirea Românieĭ *pe nesimțite*, astŭ-felŭ în câtŭ să nu aibă motivŭ Puterile Europeĭ să protesteze.

„Ocîrmuirea generaluluĭ Kissilef avu neapăratŭ de scopŭ, cum însușĭ ne spune, „*de a supune pe* „*Moldovenĭ și pe Muntenĭ obiceiurilorŭ și regulilorŭ* „*ruseștĭ și de a statornici hotarulŭ Rusieĭ la Dunăre.*" (1)

Pe lângă *dictatura generalilorŭ și consililorŭ Muscalĭ* și pe lângă impunerea unuĭ *Regulamentŭ* care ne rĕpia *autonomia*,—dupe cum vomŭ arăta îndată,—Principatele Române avură să sufere, din causa *invasiunilorŭ ruseștĭ* și alte nenorocirĭ: *corupțiunea moravurilorŭ, reînvierea elementuluĭ fanariotŭ* și invasiunea Ovreilor din Rusia și Polonia.

Corupțiunea moravurilorŭ, care nu e loculŭ a o descrie aci, a fostŭ maĭ rea de câtŭ *ciuma* adusă de soldațiĭ Rușĭ, căcĭ ciuma a trecutŭ, iar corupțiunea a rĕmasŭ în moravurĭ.

Dupe cumŭ am maĭ arătatŭ deja, *boerĭ fanarioțĭ* și o mare parte din boerĭ pămêntenĭ *corupțĭ* și *muscăliți*, aŭ fostŭ instrumentulŭ de care s'aŭ servitŭ Rușiĭ ca să înece și să stingă elementulŭ românescŭ, acea *boerime pămênténă* care descindea din moșneniĭ și vitejiĭ apărătorĭ aĭ patrieĭ române.

Ceva maĭ multŭ. Ca să-șĭ facă și din *Călugărĭ*

1). Vedĭ Istoria Română de Gr. Tocilescu p 195 (1889 .

fanarioţĭ unŭ *instrumentŭ de propagandă a politiceĭ ruseştĭ* în Orientŭ, cu baniĭ Românilorŭ, ceĭ din Petersburg recunoscură acelorŭ *lipitorĭ ale ortodoxieĭ streine dreptulŭ de proprietate deplină* asupra *moşielorŭ mănăstireştĭ*, adică *înstreinarea* uneĭ marĭ părţĭ din teritoriulŭ Românieĭ şi din veniturile eĭ, înstreinare contra căreia se luptase Domniĭ ceĭ bunĭ, ăncă de la Mateiŭ Bassarab.

Ast-fel ştia *pravoslavnica protectóre* să-şĭ arate dragostea către Românĭ!

Invasiunea Ovreilorŭ a fostŭ asemenea o consecinţă fatală a invasinnilorŭ ruseştĭ.

S'a constatatŭ prin documentele statistice descoperite de D. V. A. Ureche, că la 1820 eraŭ în Bucureştĭ numaĭ *127 de Ovreĭ*, de unde resultă că în cele l'alte oraşe eraŭ şi maĭ puţinĭ.

Eĭ bine, *invasiunile ruseştĭ* deschiseră porţile *invasiunilorŭ ovreeştĭ*, în câtŭ maĭ alesŭ de la *Regulamentulŭ organicŭ* încóce, Ovreiĭ din Rusia şi Polonia năpădiră în Moldova şi în ţéra Românéscă ca lăcustele şi ajunseră să cotropéscă sate şi oraşe întregĭ şi să se numere adĭ cu *sutele de miĭ* (400,000)!

Dupe Ovreiĭ din Rusia şi Polonia sosiră negreşit şi Ovreiĭ din alte ţĕrĭ, ca să esploateze cu toţiĭ *nuoa Californie* de la Dunăre!

Iar boeriĭ Moldovenĭ, ca să-şĭ sporéscă venitu-rile moşiilorŭ, înlesniră colonisarea lorŭ *cu Ovreĭ*, fără să prevadă că copiĭ boerilorŭ vorŭ fi cu în-

cetulŭ sărăciți prin cametele ovreești și apoĭ *desmoșteniți* cu totulŭ!

Să revenimŭ la *Regulamentulŭ Organicŭ* celŭ cu sistemulŭ *priveligiilorŭ* și cu rĕpirea *autonomieĭ* țĕriĭ prin *dictatura Consulatuluĭ Rusescŭ* și prin articolulŭ introdusŭ prin fraudă în exemplarulŭ auritŭ din arhiva statuluĭ.

In aparență *Regulamentulŭ Organicŭ* introducea regimulŭ parlamentarŭ. In realitate ânsă acestŭ *parlamentŭ oligarhicŭ* era unŭ *instrumentŭ* de care dispunea Rusia ca să-și pótă țese intrigile sale politice, puindŭ Adunarea boerilorŭ în conflictŭ cu Domniĭ carĭ nu ar fi datŭ destulă ascultare celorŭ din Petersburg și vice-versa, silindŭ pe Domnĭ să disolve Adunările care s'ar fi arătatŭ maĭ independente și cu óre-care simțiminte naționale. *Cheile* cu care *Consululuĭ rusescŭ* putea să rĕstórne pe Domnĭ și să disolve Adunările eraŭ paragrafele 56 și 57 din *Regulamentulŭ Organicŭ*.

Iacă ce dicea paragrafulŭ 56:

„In casŭ de *nesupunere* între membriĭ *Adunăriĭ* „*generale ordinare*, Hospodarulŭ o disolvă *și va fi* „*ținutŭ de îndată a face raportulŭ sĕŭ către Inalta* „*Pórtă și Curtea Imperială Protectóre, cerêndŭ în-* „*cuviințarea de a putea convoca o altă Adunare.*"

Prin paragrafulŭ următorŭ 57 din *Regulamentulŭ Organicŭ*, Curtea din Petersburg dedea și Adunăriĭ Obștești dreptulŭ de a aduce pêră contra Domnuluĭ, adresându-se iarăși la *pravoslavnica protectóre* de la Miadă-Nópte. Așa în câtŭ, diplo-

mațiĭ din Petersburg găseaŭ în Obștésca Adunare miḑloculŭ de a resturna pe Domniĭ care nu jucaŭ întocmaĭ cum le cânta *Consululŭ Rusescŭ*!

Paragrafulŭ 57 suna ast-felŭ:

„Adunarea Generală Ordinară are dreptulŭ de „a espune prin anaforale adresate Domnitoruluĭ, „nemulțămirile țĕriĭ și chiar la vreme de nevoe „*a le aduce la cunoștința superióră a ambelorŭ Curțĭ*, „arătândŭ miḑloculŭ celŭ maĭ potrivitŭ pentru „a lorŭ îndeplinire.“

Pe lângă acestŭ amestecŭ directŭ în trebile țĕriĭ din partea *Curțiĭ Suzerane din Petersburg*,— care dicta pe sub mână și la Constantinopole— se maĭ rĕpise *autonomia* Românilorŭ și prin acestŭ *articolŭ fraudulos* introdus pe furișŭ în *Regulamentulŭ Organicŭ* și care suna ast-felŭ:

„*In viitorŭ orĭ ce modificare ulterióră pe care* „*Hospodariĭ ar voi să o introducă în Regulamentulŭ* „*Organicŭ nu se va putea face și pune în lucrare* „*de câtŭ în urma uneĭ autorisațiĭ speciale a Inalteĭ* „*Porțĭ, cu învoirea Curțiĭ Ruseștĭ.*“

Acestŭ articolŭ fraudulosŭ fuse introdusŭ în urmă într'unŭ locŭ golŭ de la finele *Regulamentuluĭ Organicŭ*, fără ca boeriĭ carĭ iscăliseră acelŭ Regulamentŭ să fi avutŭ cunoștință de dênsulŭ

Celŭ ce a descoperitŭ acea fraudă ruséscă prin care ni se răpia *autonomia*, a fostŭ nemuritorulŭ I. Heliade Rădulescu, apărătorulŭ *naționalităţiĭ române* contra *panslavismuluĭ*, înainte-mergĕtorulŭ *regenerăriĭ române*, a căruĭ *statuă* s'a ridicatŭ de

Națiune ca o *consacrare a programeĭ* de la 1848 și ca o *protestare* nestrămutată contra *protectoratuluĭ rusescŭ!*

Nemuritorulŭ Heliade, fondatorulŭ primuluĭ ḑiarŭ din Bucureștĭ, era singurulŭ tipografŭ pe la 1832 și a trebuitŭ să fie elŭ însărcinatŭ cu tipărirea *Regulamentuluĭ Organicŭ.*

In *prima ediţiune* a aceluĭ *Regulamentŭ* nu figura acelŭ *articolŭ fraudulosŭ* care răpia *autonomia* țerĭĭ.

Planulŭ Muscalilorŭ și Muscălițilorŭ era ca maĭ târḑiŭ, la a *doa ediţiune* să se tipăréscă și acelŭ *faimosŭ articolŭ*, dupe originalulŭ falșificatŭ din arhivă, cu speranța că nu se va băga de sémă și că nimenĭ nu va cuteza să protesteze.

Condițiunile ciudate ce se impusese luĭ Heliade la tipărirea *primeĭ ediţiunĭ* a deșteptatŭ atențiunea acestuia și l'a făcutŭ să cerceteze *originalulŭ din arhivă* și să descopere *frauda*, pe care a și comunicat'o unora din boeriĭ ceĭ marĭ.

Dându-se alarma și făcându-se cercetare oficială a resultatŭ de aci *adresa Obștesteĭ Adunărĭ* care spunea curatŭ că a descoperitŭ în originalulŭ celŭ auritŭ din arhivă unŭ *articolŭ finalŭ* pe care boeriĭ carĭ aŭ subscrisŭ Regulamentulŭ nu l'aŭ avutŭ de locŭ în vedere.

Adresa Adunăriĭ suna astŭ-felŭ:

„Acestŭ articolŭ ne găsindu-se însă în exemplarulŭ „tipăritŭ din ordinulŭ generaluluĭ Kissilef prin or- „ganulŭ secretariatuluĭ de statŭ, a trezitŭ acum lu-

„*area aminte a Adumăriĭ pentru a se convinge des-*
„*pre adevĕrulŭ unuĭ asemenea adaosŭ.*"

Descoperirea fraudeĭ aceluĭ articolŭ find făcută și retregêndu-se generalulŭ Kissilef și oștirile ruseștĭ, *autonomia ţĕriĭ fu scăpată* celŭ puţinŭ în formă căcĭ în faptŭ Rusia avea destule miḑlóce ca să dicteze prin Consuliĭ eĭ în ţĕrile luĭ Mircea, Mihaiŭ, Ștefanŭ și Rareșŭ!

Silită de diplomaţia Puterilorŭ civilisate ale Europeĭ, Curtea din Petersburg îșĭ retrase oștirile și generalulŭ Kissilef părăsi Principatele Române în 1834. Mașina însă prin care să pótă stăpâni de faptŭ aceste ţĕrĭ era pregătită prin tractatele cu Turcia și prin Regulamentulŭ Organicŭ.

Instrumentele servile nu lipséŭ. Pe lângă *călugăriĭ fanarioţĭ* pe care-ĭ întărise în stăpânirea moșielorŭ mânăstireștĭ, Rusia avusese grija să reînvieze și pe *boeriĭ fanarioţĭ* ca să facă din eĭ niște *agenţĭ muscăleștĭ*. Guvernulŭ din Petersburg numi în 1834 ca representanţĭ ai *ţĕrilorŭ Române* pe lângă Pórta Otomană pe *doĭ fanarioţĭ devotaţĭ Rusieĭ: Aristarhi* pentru Valahia și *Vogoridis* pentru Moldova.

La retragerea generaluluĭ Kissilef, era astŭ-felŭ *mașina Rusésca* complectă în câtŭ se putea pune în aplicare cuvintele ministruluĭ Rusieĭ, *Nesselrod*, care ḑisese dupe încheerea păciĭ de la Andrianopole (1839) că, deși Rușiĭ aŭ înapoiatŭ Principatele Române, dar eĭ, „fără a maĭ întreţine trupe acolo,

„vorŭ putea dispune de acele provinciĭ după placulŭ „lorŭ, în timpŭ de pace ca și în timpŭ de resbelŭ.“

Așa era să fie, dacă, din norocire pentru Românĭ nu se deștepta din ce în ce maĭ multŭ *curentulŭ spirituluĭ național*ă care isbucni în 1848 și daca nu interveneaŭ Puterile Europeĭ, ca în 1854 în Crimeea și în 1878 la încheerea tractatelorŭ de la San-Ștefano și din Berlin.

Curentulŭ natŭonalŭ și mișcarea de la 1848.

Puindu-se capĕtŭ dictatureĭ generaluluĭ Kisselef în 1834, urma ca Domniĭ Principatelor *să fie aleșĭ* de către *Obștețile adunărĭ*, conformŭ tractatelor.

Dar nu s'a urmatŭ astŭ-felŭ, căcĭ Rusia voia să fie sigură de devotamentulŭ celorŭ carĭ aveaŭ să încépă *Domniile* și să pue în mișcare *mașina* pregătită de Nesselrodiĭ și Kissilefiĭ sĕĭ.

S aŭ numitŭ dar *directŭ* de către *Curțile Suzerane* din Petersburg și Constantinopole doĭ domnĭ pământenĭ, Mihaiŭ Sturzea pentru Moldova si Alexandru Ghica pentru Țéra Românéscă.

Nu trecu însă multŭ și Rusia vĕdu că Alexandru Ghica ține maĭ multŭ cu țéra de câtŭ cu politica *Consululuĭ rusescŭ* și că refusă de a cere după cumŭ fusese îndemnatŭ — ca *doŭ diviziĭ de oștire muscăléscă* să fie chemate în țéră ca să stea aci în permanență!

Atâta fu de ajunsŭ pentru ca *intrigile boerilorŭ* și *pretendențilorŭ la domnie* să sape tronulŭ luĭ

Alexandru Ghica, spre a-ĭ lua locul̆ ca nişte instrumente devotate Rusieĭ. Ast-felŭ la 1842 Alexandru-Vodă Ghica este *destituitŭ* şi inlocuitŭ cu Gheorghe Bibescu, *candidatulŭ* luĭ Daşcov şi devotatulŭ *politiceĭ ruseştĭ.*

Dar nu era de ajunsŭ numaĭ ca *maşina rusésca* să rĕstórne pe unŭ domnŭ şi să ridice pe altulŭ *după placulŭ* celorŭ din Petersburg, pentru ca triumfulŭ Rusieĭ să fie pe deplinŭ asiguratŭ în patria luĭ Mihaiŭ Vitézu şi Ştefan celŭ mare. Căcĭ în afară de sfera *claseĭ privilegiate* dominante şi a *pretendenţilorŭ* care-şĭ disputaŭ tronulŭ cu orĭ-ce preţŭ, se ridica o *clasă* de *mijlocŭ* compusă din proprietarĭ, comercianţĭ şi ómenĭ muncitorĭ şi economĭ, *aĭ cărorŭ fiĭ formaŭ tinerimea setósă de luminile ştiinţeĭ şi arţêndŭ de focul̆ sacru* al *patriotismuluĭ.*

Încă de pe la începutulŭ acestuĭ secolŭ se iviseră pe orizontulŭ Românieĭ primele raţe ale *reînvieriĭ naţionale.*

O suflare de viaţă şi de cultură naţională eşise din *şcólă românéscă* a luĭ *Lazăr* şi *Heliade* din Bucureştĭ şi din aceea a Mitropolituluĭ *martirŭ* al Moldoveĭ *Vemàmin Costache* şi *Gheorghe Assake* din Iaşĭ.

La strigătulŭ luĭ Tudor Vladimirescu de peste Oltŭ, Româniĭ incinseseră sabia pentru *causa naţioalităţiĭ,* şi maĭ mulţĭ boerĭ pămêntenĭ îĭ juraseră credinţă în Bucureştĭ.

Fanariotulŭ Ipsilanti, capulŭ *Eteriştilorŭ,* nu putuse ânsă suferi ca *Domnulŭ Tudor* să devie stăpânŭ

pe situațiune și să deștepte curentulŭ *naționalŭ românescŭ*. Tudor Vladimirescu căḑu deci victimă, trădăriĭ și politiceĭ *ruso-fanariote !*

Cu tóte mĕsurile luate de Rusia prin Romanțoviĭ sĕĭ, prin călugăriĭ și boeriĭ fanarioțĭ, prin Mitropoliții trădătorĭ *Gavriilĭ*, prin Kissilefiĭ, Minciakiĭ, Dashcoviĭ, Bibeștiĭ, Aristarhiĭ și Vogoriḑiĭ sĕĭ; cu tóte *privilegiile* regulamentare, decorațiile ruseștĭ și favorurile cu care Rusia îmbuiba pe uniĭ boeriĭ, persecutândŭ și surghiunindŭ pe alțiĭ, carĭ simpatisaŭ cu poporulŭ Românŭ celŭ urgisitŭ și bătutŭ la spete, **curentulŭ naționalŭ** ânsă se însufleți de ideile moderne și de suvenirile timpilorŭ de glorie și vitejie română, cântate de poețĭ, și merse totŭ crescêndŭ. Avêntulŭ ce-ĭ dete o tinerime entusiastă inspirată de Heliade, care nu visa de câtŭ la transformarea și îmbunătățirea sórteĭ țĕriĭ sale, aduse isbucnirea mareĭ *mișcărĭ naționale* din 1848.

Acea mișcare vie și curatŭ, puse în brazdă prima *sĕmênță* a *regenerăriĭ Românieĭ* și *a fundăriĭ statuluĭ românŭ independentŭ* de astăḑĭ, care s'a realisatŭ conformŭ cu votulŭ solemnŭ al *Adunărilorŭ ad-hoc* din 1857 și acela al *conslituanteĭ* din 1866.

Proclamarea primeĭ Constituțiunĭ naționale la 1848 și *protestarea* contra *protectoratuluĭ rusescŭ* a deșteptatŭ Națiunea întrégă și a deschisŭ ochiĭ Puterilorŭ occidentale și chiar pe aĭ Porțiĭ otomane.

A pututŭ să vie în urmă, dupe *treĭ lunĭ* de *res-*

pirare liberă și de *entusiasmŭ naţionalŭ*, tóte *oştirile ruseşti*, cu toţĭ cazaciĭ și pahonţiĭ lorŭ, cu toţĭ Lydersiĭ și Duhameliĭ, ca să năbușéscă suflarea vitală a Națiuneĭ române și să expatriese pe uniĭ patrioţĭ fruntașĭ, iar pe alțiĭ să-ĭ interneze în Rusia! . . .

. . . Era prea târdiŭ pentru diplomația din Petersburg! . . . Căcĭ poporulŭ Românŭ băuse din *potirulŭ libertăţiĭ și vieţiĭ naţionale!* Iar de atuncĭ acestŭ poporŭ a mersŭ totŭ înainte pe calea progresuluĭ, a organizăriĭ și culureĭ naţionale, în câtŭ dupe resbelulŭ din Crimeea Puterile Occidentuluĭ l aŭ pututŭ găsi în 1856 multŭ maĭ pregătitŭ pentru o *viață nuoă*, care avea să-lŭ ducă la *unirea* Principatelorŭ și apoĭ la fondarea *Dinastieĭ ereditare* (1866) și a *Regatuluĭ Românieĭ independente* (1878—1881) recunoscutŭ de Europa ca o uuoă garanţie de *ordine* și *echilibru* la porţile Orientuluĭ.

Invasiunea Rușilorŭ din 1853 în România. Resbelulŭ Aliaţilorŭ din Crimeea (1854—55). Tractatulŭ din Paris și urmările sale: Unirea Principatelorŭ, Constituţiunea și Dinastia.

Urmândŭ politica tradiţională de cotropire a Ecaterineĭ II și Alexandru I, ŢarulŭNicolae I profită, ca și în 1828, de încurcăturile Europeĭ ca să pornéscă iar oștirile sale spre Dunăre și Bosfor în 1853 și să ocupe Principatele Române ca *amanetŭ*, numindŭ în loculŭ Domnuluĭ Știrbeĭ, un

guvernatorŭ Muscalŭ, generalulŭ Buderg, care se aşeḑă în Bucureşti ca la elŭ a casă!

Écĕ în ce termenĭ explică distinsulŭ istoricŭ francesŭ, *Gustave-Ducoudray, ambiţiunea cotropitóre* a împĕratuluĭ Rusieĭ Nicolae I şi scopulŭ ce urmărea dênsulŭ prin nuoulŭ resbelŭ ce pornise contra Turcieĭ, *începêndŭ cu ocuparea şi luarea ţĕrilorŭ Române* **ca amanetŭ :**

„La crise européenne de 1848 servit à l'em-
„pereur Nicolas, qui intervint dans les *provinces*
„*Danubiennes,* où s'était, fait ressentir le contre-
„coup des révolutions, en Hongrie où il avait as-
„suré la victoire de l'Autriche. Voyant l Europe
„mal affermie à la suite du récent ébranlement,
„le Thar Nicolas pensa le moment venu de cou-
„ronner sa longue carrière en complétant l'oeuvre
„qu'avaient commensée les traités de Bucurest
„(1812), d'Andrianople (1829), d Unkiar Skelessi
„(1833), *c'est à dire de mettre enfin la main sur*
„*Constantinople.* La question des lieux saints lui
„fournit un pretexte pour embrouiller les affaires
„d Orient."

(„Crisa européná din 1848 înlesni calea împă-
„ratuluĭ Nicolae, *care interveni în provinciile dună-*
„*rene* unde se resimţise mişcarea revoluţiunilorŭ,
„în Ungaria unde elŭ asigură victoria Austrieĭ.
„Vĕḑêndŭ că Europa se slăbise în urma recente-
„lorŭ sguduirĭ, Ţarulŭ Nicolae creḑu că a sositŭ
„momentulŭ pentru a'şĭ încorona lunga sa carieră,
„completând opera începută prin tractatele de la

„ Bucureștĭ (1812), de la Andrianopole (1829), de „ la Unkiar Skelesi (1833), *adică de a pune în fine „ mâna pe Constantinopole.* Cestiunea locurilorŭ sfinte „ îĭ oferi pretextulŭ pentru a încurca lucrurile în „ Orientŭ.“ [1])

Nu ne vomŭ ocupa aci de acelŭ *pretextŭ* de care s'a agățatŭ împăratulŭ Nicolae I *ca să ocupe cu oștirile sale Principatele Române în 1853.*

Se știe că *pravoslavniculŭ împăratŭ*, ca să siléscă pe Pórta Otomană să dea satisfacere pretențiunilorŭ unorŭ călugărĭ ortodoxĭ de la Ierusalimŭ — carĭ se certaŭ cu clericiĭ altorŭ rituri creștine, — ne-a trimesŭ noă Românilorŭ pe spinare oștirile sale, a înlocuitŭ pe Domnulŭ țĕriĭ nóstre cu unŭ *generalŭ Muscalŭ* și a luatŭ România *amanetŭ!*

Astŭ-felŭ pentru o cértă călugăréscă de la *sfîntulŭ mormîntŭ*, se arunca asupra țĕriĭ nóstre *vĕlulŭ mormîntalŭ* pe care 'lŭ aruncase altă dată Țarulŭ Alexandru I asupra întregeĭ Românii (1808) și apoĭ asupra Basarabieĭ (1812).

Pe lângă cestiunea *sfîntuluĭ mormîntŭ* — în care pretențiunile Țaruluĭ Nicolae se loviaŭ în capete cu acelea ale luĭ Napoleon III, — se maĭ iviră și alte provocărĭ din partea Rusieĭ: nimicirea prin *surprindere* a floteĭ turcești din Sinop și măcelărirea a 4000 ómenĭ cari steteaŭ liniștiți pe acele vase din portŭ.

Acelŭ măcelŭ neașteptatŭ produse o mare în-

1) V. Histoire de France et histoire contemporaine, par Gustave Ducondray p. 693, 694, Paris 1881.

dignare în Europa civilisată, căcĭ Rusia luase angajamentulŭ față cu flotele Occidentuluĭ, că va sta în *defensivă*.

Acelŭ faptŭ provocatorŭ și barbarŭ a decisŭ pe Puterile Occidentuluĭ să ocupe Marea-Négră cu flotele lorŭ.

După aceea, urmându-se îndelungate negocierĭ între puterĭ, se ajunse la o *Alianță* care să pue *stavilă ambițiuneĭ Moscoviților* și *să asigure libertatea mărilorŭ și echilibrulŭ* în Orientŭ.

Relațiunile dintre Puterile Apusuluĭ și Rusia merseră totŭ încordându-se din ce în ce maĭ tare.

O convorbire intimă între Țarulŭ Nicolae cu ambasadorulŭ Engliterĭ Sir Hamilton Seymour în 1853 a convinsŭ și maĭ multŭ pe Puterile Apusuluĭ despre scopurile cotropitóre urmărite de Rusia în Orientŭ.

Impăratulŭ Rusieĭ, Nicolae, a ispititŭ pe ambasadorulŭ Englitereĭ, vorbindu'ĭ de *omulŭ bolnavŭ* (Turculŭ) și de *împărțirea moșteniреĭ* luĭ.

Representantulŭ Englitereĭ însă a respins ideea de a sconta viitorulŭ și de a sdruncina *ecuilibrulŭ* Europeĭ.

Atuncĭ Franța și Englitera somară pe Rusia ca să *deșerte Principatele române*. Rusia *a refusatŭ* acéstă dréptă cerere a Puterilorŭ și *resbelulŭ fu declaratŭ în 27 Martie 1854*.

Écĕ cuvintele cu care împăratulŭ Napoleon III justifica necesitatea aceluĭ resbelŭ și scopulŭ ce

urmărea elŭ apărândŭ *drepturile naționalităților creștine* contra Rușilorŭ cotropitorĭ:

..... „ Noĭ mergemŭ cu Englitera spre a apăra „ causa Sultanuluĭ și *totŭ de odată spre a protege „ drepturile creștinilorŭ*; mergemŭ să apărămŭ *li- „ bertatea mărilorŭ* și justa nóstră influență în Me- „ diterana etc. "

Iacă și cuvintele rostite de lord Clarendon în Camera lorḑilorŭ la 24 Fevruarie 1854.

„ Dar Englitera, ca orĭ care altă putere creș- „ tină, nu ar rêspunde la datoria ce i se cuvine „ și nu ar asculta nicĭ adévĕratulŭ interesŭ al „ Porțiĭ, dacă ar lăsa să-ĭ scape acéstă ocasiune „ pentru *a asigura drepturĭ egale și o egală justiție „ populațiuneĭ creștine din Turcia și a prepara astŭ- „ felŭ calea către progresŭ și prosperitate, prerога- „ tiva ordinară a creștinismuluĭ.*"

Aceste cuvinte, care fură apoĭ desvoltate și formulate în *tractatulŭ din Paris* din 1856, puneaŭ *sămînța eliberării treptate a naționalităților creștine*, garantându-le atât de asuprirea Turcilorŭ, câtŭ și de influența pericolósă și planurile cotropitóre ale Rusieĭ.

Austria și Prusia, deși nu luară *o parte activă* în resbelulŭ din Crimeea, avură însă o atitudine maĭ multŭ dușmană față cu Rusia.

Prusia, urmândŭ *curentulŭ națianalŭ germanŭ* formatŭ contra Rusieĭ ăncă de la 1848, se înțelese cu Austria și închee, in 20 Aprilie 1854, unŭ tractatŭ prin care guvernulŭ Austrieĭ se *îndatora*

să somese pe Rusia ca să oprésică mersulŭ oștirilorŭ sale înainte și **să deșerte Principatele romane.** Iar Prusia se îndatora din parte-ĭ ca să sprijine cu tóte puterile sale acéstă somație făcută Rusieĭ.

In casŭ de refusŭ din partea Rusieĭ de a-și retrage oștirile de la Dunăre, *Curțile din Viena și Berlin* se legaŭ ca să stea *în defensivă; iar daca Rușiĭ ar încorpora Principutele Române saŭ ar trece Balcaniĭ, atuncĭ ambele Puterĭ germane să ia ofensiva și să atace pe Rusia.* (1)

De altă parte Austria *se înțelese cu Turcia asupra ocupăriĭ Principatelorŭ Române în modŭ provisoriŭ, ca să tae comunicația Rușilorŭ cu Dunărea* câtŭ va dura resbelulŭ. Unŭ tractatŭ fu încheiatŭ pentru acésta în 14 Iunie 1854. (2)

Acestŭ tractatŭ coincida cu hotărîrea luată de Puterile Occidentuluĭ de a *strămuta teatrulŭ resbeluluĭ cu Rusia* de la Dunăre în *Crimeea*, unde flota Engliteriĭ putea să aducă marĭ servicie *Aliațilorŭ*, sfărêmândŭ puterea maritimă a Rusieĭ.

Se știe ce lungă și crâncenă a fostŭ lupta Aliațilorŭ în Crimeea și câtŭ sânge vărsară Francesiĭ și Englezĭĭ, Italieniĭ și Turciĭ, (sub al cărorŭ stégŭ alergară maĭ mulțĭ *voluntarĭ* Românĭ, Ungurĭ și Polonĭ).

1) V. Actŭ adiționalŭ la tractatele *de alianță defensivă și ofensivă* încheiatŭ *între Austria și Prusia* în 20 Aprilie 1854. Jasmund No. CCXXII.

2) V. Jasmund No. CCXXXVI.

Deși, cu tótă stăruința unora din exilați, nu fu permisŭ Românilor să mérga cu stégulŭ lorŭ alăturĭ cu *Aliații*, în contra Rușilorŭ, dar *simpatiele* Românilorŭ eraŭ pentru acele puterĭ care se luptaŭ sub zidurile Sevastopoleĭ pentru scăparea Românieĭ și a peninsuleĭ Balcanilorŭ de cotropirea Rușilorŭ. Cândŭ firulŭ telegraficŭ—care atuncĭ se înființașe pentru prima óră în România—ne aduse știrea despre căderea Sevastopoleĭ, tinerimea inteligentă din Bucureștĭ, făcu o manifestare publică felicitândŭ consulatele *Aliațilorŭ*, și străbătêndŭ stradele Capitaleĭ, cu unŭ entusiasmŭ cum nu se maĭ vĕḑuse de la 1848.

Dupe căderea Sevastopoleĭ, Rusia începu să fie maĭ blajină și să asculte condițiunile de pace propuse de Puterile aliate. Dar Țarulŭ Nicolae totŭ maĭ resista.

Austria, vĕḑêndŭ obstinația Rusieĭ, trimise la 16 Desembre 1855 unŭ *ultimatumŭ* la Petersburg prin care lămuri cele patru punte care aveaŭ să serve de basă *congresuluĭ* și *tractatuluĭ* din Paris (1856).

Aceste 4 punte eraŭ:

1⁰ *Inlăturarea deplină a* **protectoratuluĭ rusescŭ** *și a orĭ căruĭ dreptŭ de protecțiune și de amestecŭ al Rusieĭ în trebile Principatelorŭ Romane;* și înapoierea uneĭ părțĭ din *Bassarabia* către Moldova.

2⁰ *Libertatea Dunăriĭ și a gurelorŭ eĭ,* care va fi apărată de Puterile europene deopotrivă repre-

sintate, fără a se atinge prin acésta interesele puterilorŭ mărginașe ale fluviuluĭ.

3° *Neutralisarea Mării Negre.*

4° *Asigurarea drepturilorŭ creștinilorŭ din Imperiulŭ Otomanŭ.*

Tractatulŭ din Paris subscrisŭ la 30 Martie 1856, desființând *protectoratulŭ esclusivŭ al Rusieĭ* de asupra Principatelor române, *le-a garantatŭ* existența lorŭ națională și le-a înlesnitŭ calea unuĭ viitorŭ maĭ bunŭ, prin o administrație autonomă, conformŭ cu privilegiile *(les immunités)* ce resultaŭ din tractatele *ab-antiquo* încheiate de Domniĭ românĭ cu Turcia.

Se maĭ prevedea în acelŭ tractatŭ și convocarea unorŭ Adunărĭ *ad-hoc* naționale, carĭ să exprime liberŭ voința țĕrilorŭ Române asupra viitóreĭ lorŭ organisațiunĭ, ale căriĭ base s'aŭ așternutŭ apoĭ în *Convențiunea* de la Paris din 1858.

Nicĭ atuncĭ, însă nu și-a uitatŭ Rusia năravulŭ de a se totŭ amesteca în trebile interióre ale Românilorŭ.

Totŭ *nașulŭ Regulamentuluĭ organicŭ,* generalulŭ Krissilef, representantulŭ Rusieĭ la *Congresulŭ* din Paris, a profitatŭ de ocasiune *spre a pleda și în Conferința din Paris din 1858 în favórea călugărilorŭ fanarioțĭ,* acele vechĭ instrumente ale *politiceĭ ruseștĭ,* carĭ voiaŭ să se facă stăpînĭ *pe a patra parte* (1/4) din teritoriulŭ Românieĭ, prin chiar știrea și voința Puterilorŭ Europeĭ, dupe îndemnulŭ *pravoslavniceĭ protectóre de la Miază-Nópte!*

Generalulŭ Kisilef voia să facă dintr'o *cestiune interióră* a Românieĭ *o cestiune internațională* și puse pe tapetŭ înaintea *Conferinței din Paris* (1858) *afacerea moșielorŭ mănăstirilorŭ dise închinate, pledândŭ causa lipitorilorŭ ortodoxieĭ!*

Propunerea representantuluĭ Rusieĭ, din *Conferința* de la Paris (1858) în favórea călugărilorŭ streinĭ semăna—fie dișŭ în trécătŭ - cu propunerea representantuluĭ *Republiceĭ Franceze*, Wadington, din *Congresulŭ* de la Berlin în favórea Ovreilorŭ (1878). Amîndouĕ eraŭ cestiunĭ de ordine *interióră* iar nu *internațională*.

Daca *republicanulŭ francesŭ* Wadington a reușitŭ pênă la óre-care puntŭ cu propunerea sa, *contele Kiselef* însă nu a pututŭ strecura nimicŭ în *pactulŭ internaționalŭ* al Conferinței din 1858. Tot ce a pututŭ obține a fostŭ numaĭ protocolulŭ XIII care prevedea unŭ felŭ de *arbitragiŭ*, din care Rusia spera să tragă profitulŭ, încurcândŭ lucrurile în urmă. Dar nu i-a ajutatŭ Dumnedeŭ! [1])

Astŭ-felŭ știa *pravoslavnica Rusie să exploatese ortodoxia* în tóte împrejurările. Astŭ-felŭ își arăta ea *dragostea* pentru moșia strămoșéscă a Românilorŭ!

Când Puterile civilisate ale Europeĭ luară sub protecțiunea lorŭ Principatele române și le înlesniră calea emancipăriĭ și întărireĭ lorŭ la *gurele Dunăreĭ*, acele Puterĭ avură în vedere interesulŭ

[1]). Vedĭ Mănăstirile din România p. 354 și 380 de Cesar Boliac.

celŭ mare al *libertăţiĭ comerciuluĭ* și al *echilibruluĭ Europeanŭ*. Ele vedeaŭ în ţĕrile Române, unite sub unŭ stégŭ de apărare, ridicarea uneĭ *bariere* între *Slaviĭ* de la Miază-Nópte și ceĭ de la Miază-ḑi ; intărirea *valuluĭ* luĭ Traian contra invasiunilorŭ barbare.

Chiar împĕratulŭ Napoleon III manifestă acéstă *idee* în faţa corpurilorŭ legiuitóre ale Franţeĭ.

„ Am cerut, ḑise Napoleon III, o maĭ bună con-„ stituire a Principatelor, *pentru ca să slujească de „ apărare contra năvălirilorŭ necontenitŭ crescênde „ ale Nordului*". [1])

Asupra acestuĭ principiŭ de *echilibru* în Orient eraŭ de acordŭ tóte Puterile civilisate ale Europeĭ. Asupra miḑloacelorŭ însă se deosebiră acele Puterĭ între dênsele :

Unele, ca Englitera și Austria, credeaŭ pe atuncĭ că orĭ ce sdruncinare și desgrădinare a Turcieĭ,— fie chiar în favórea Românieĭ și a altorŭ naţionalităţĭ— ar fi unŭ câștigŭ pentru Rusia, o înlesnire pentru intrigile *politiceĭ ruseștĭ* și prin urmare unŭ *pericolŭ* pentru *pacea* și *ecuilibrulŭ* Orientuluĭ.

De aceea, acele Puterĭ *canservatóre*, care vedeaŭ în *integritatea Turcieĭ o pavăză* contra Rusieĭ, s'a opusŭ la deplina *unire* a Principatelorŭ Române, sub unŭ principe *alesŭ* de Naţiune dintr o familie domnitóre européná.

[1]). V. *L'empereur Napoléon et les Principautés*

V. *Rĕsboaele dintre Rușĭ și Turcĭ* v. II p. 261 de A. D. Xenopol.

Alte Puterĭ ânsă, maĭ încreḑătóre în caracterulŭ și viitorulŭ Românilorŭ, pe care îĭ cunoscuse din diferite împrăjurărĭ și maĭ cu sémă din *evenimentulŭ de la 1848,* când eĭ protestase contra *protectoratuluĭ rusescŭ* și-lŭ demascase prin ḑiare și *memorande* în tótă Europa, — se arătară maĭ favorabile dorințelorŭ esprimate de Adunările *ad-hoc* (1857) și făcură tot ce se putu pe atuncĭ spre a *înlesni* Românilorŭ drumulŭ realisăriĭ dorințelorŭ lorŭ pentru *unire* și *Dinastie.*

Astŭ-felŭ prin *Convențiunea* din Paris (1858) se prevĕḑuse o *Comisiune centrală,* cu scaunulŭ în Focșanĭ, care să lucreze pentru *unificarea* legilorŭ civile și administrative din ambele Principate. Se admisese *o singură Curte de Casație* pentru justiție și se prevĕḑuse *unificarea organisăriĭ armatelorŭ* din Principate și întrunirea lorŭ sub *o singură comandă,* la casŭ de trebuință.

Dar aceste jumĕtățĭ de mĕsură nu eraŭ de ajunsŭ pentru realisarea *unireĭ.* Ocolindŭ textulŭ *tractatuluĭ* și *Convențiuneĭ* din Paris, — care nu poprea expresŭ *o îndoită alegere* a aceliașĭ persóne pentru tronulŭ ambelorŭ Principate, — și inspirându-se de dorința Națiuneĭ solemŭ manifestată în Adunările *ad-hoc, Adunarea electivă* din Bucureștĭ alese în ḑiua de 24 Ianuarie 1859 pe Domnulŭ alesŭ de Moldovenĭ, la 5 Ianuarie, acelașĭ anŭ, și astŭ-felŭ *unirea* Principatelorŭ făcu unŭ mare pasŭ înainte în persóna aceluiașĭ Domnŭ,

Alexandru Ión Cuza, care o realisă maĭ în urmă pe deplinŭ și definitivŭ.

De ideea *unireĭ* ânsă era legată și ideea uneĭ *Dinastiĭ* alese din o familie domnitóre din Europa (care nu se învecinesce cu România).

Acéstă idee fusese propagată de toțĭ bărbațiĭ politicĭ aĭ Românilorŭ carĭ cunoșteaŭ din istorie, câte nenorocirĭ aŭ căḑutŭ pe capulŭ țĕriĭ din causa certelorŭ dintre boerĭ pentru *Domnie*, și a deselorŭ rĕsturnărĭ și invasiunĭ streine. Iar în 1857 Adunările *ad-hoc* esprimase solemnŭ în fața Europeĭ întregĭ, acéstă vie dorință a Românilorŭ de a vedea *stabilitatea pe Tronŭ*, asigurată prin o *Dinastie*.

De aceea acéstă dorința aAțiuneĭ române nu a fostŭ părăsită nicĭ dupe alegerea colonelului Cuza ca Domnŭ al Principatelorŭ.

In ḑiua solemnă de 5 Ianuarie 1859, Adunarea Moldoveĭ, în momentulŭ procedăriĭ la votŭ pentru Colonelulŭ Cuza, a repetatŭ solemnŭ „ că *unirea Principatelorŭ cu unŭ principe streinŭ pe tronŭ, alesŭ deAțiune* (din un statŭ apusénŭ care nu se învecinește cu noĭ) *a fostŭ, este* și *va fi Dorința cea maĭ vie,- cea maĭ aprinsă* și *cea maĭ obștéscă* a *Ațiuneĭ române*.

Insușĭ *Colonelulŭ Cuza,* înainte de a depune jurămêntulŭ ca Domnŭ al Moldoveĭ a *subscrisă o declarație* în care spunea: că în cazulŭ când *Unirea Principatelorŭ s'ar îndeplini, elŭ va abdica în favórea unuĭ principe streinŭ.* [1])

1) V. *Resbóiele dintre Ruşĭ şi Turcĭ* V. II pag. 304 305 de A. V. Xenopolu.

Și putemŭ dice că Cuza nu 'și-a uitatŭ cuvêntulă sĕŭ, căcĭ dupe realizarea cam întârdiată a *Unireĭ,* elŭ însușĭ a intratŭ în corespondență cu Napoleon III și a începutŭ să pregătéscă tĕrêmulŭ pentru o *Dinastie streină,* vĕdênd *din propria sa experiență* câtŭ eraŭ de neastêmpĕrate spiritele din *causa pretendenților la Domnie* și a nestabilității Tronuluĭ, lipsitŭ de *ereditate* și o legătură cu alte Puterĭ marĭ despre Apus.

Chiar în ultimulŭ *Mesagiŭ Domnescŭ* cu care a deschisŭ ultima cameră cuzistă în 15 Decembre 1865, Cuza-Vodă a repetatŭ solemnŭ *promisiunea* sa de a lucra pentru fondarea uneĭ *Dinastiĭ* alésă din o familie domnitóre din Europa, conformŭ dorinței Adunărilorŭ *ad-hoc* din 1857.

Douĕ lunĭ dupe cetirea aceluĭ Mesagiŭ, evenimentele din întru și din afară aŭ grăbitŭ vacanța tronuluĭ Românieĭ prin mișcarea revoluționară din 11 Februarie 1866.

Nu vomŭ face aci critica aceluĭ eveniment. E destulŭ numaĭ să spunemŭ că în acele *momente supreme,* dupe ce rĕmase Tronulŭ vacantŭ, grijea și nesiguranța cea maĭ mare domnea în interiorulŭ țĕriĭ, iar din afară se auḑeaŭ trâmbițele carĭ anunțaŭ resbelulŭ teribilŭ dintre Austria și Prusia, aliată cu Italia.

Dincolo de Dunăre se grămădeaŭ oștirile turcești care steteaŭ gata să navăléscă în România, a căriĭ forță de apĕrare era prea slabă pe atuncĭ.

Ce e de făcutŭ? se întrebaŭ toțĭ fórte îngri-

jați! Pe cine să alegemŭ? Despre *Domnia pămênténă* nu maĭ putea fi vorbă. Se porniră dar *plenipotențiarĭ* carĭ să bată la ușile curțilorŭ Europeĭ spre a găsi unŭ principe și a funda o *dinastie* care să ne scape de zizaniile și certele pentru *Domnie* și să încépă o eră de siguranță și de stabilitate.

Alegerea conteluĭ de Flandra nu reuși. Iar alegerea principeluĭ Carol de Hohenzollern fu unŭ actŭ de mare înțelepciune și prevedere politică, unŭ actŭ pe care Dumnedeŭ ni l'a însuflat ca să scape România de cele maĭ marĭ primejdiĭ atâtŭ în acele grele împrejurărĭ din 1866 câtŭ și în viitorŭ, în timpulŭ evenimentelorŭ din 1870 și 1877.

Probă că *alegerea principeluĭ Carol de Hohenzollern -- recomandatŭ* de însușĭ ruda sa Napoleon III — a fostŭ bine-nemerită, este că împĕratulŭ Rusieĭ s a făcutŭ focŭ când a auditŭ de acéstă alegere a Românilorŭ și s a opusŭ câtŭ a pututŭ la recunóșterea luĭ. Ba încă a pretinsŭ să se strice *Unirea* și să se despice România iar în douĕ Principate cu doĭ Hospodarĭ slabĭ carĭ să fie ca maĭ 'nainte niște *fanarioțĭ* saŭ instrumente servile ale Rusieĭ!

Impĕratulŭ Napoleon III ânsă sprijini *Unirea* și pe *Alesulŭ* țĕriĭ Carol I, pentru care îșĭ arătase tóte simpatiile sale.

In timpulŭ deliberărilorŭ Puterilorŭ garante, Turciĭ, încurajatĭ de ceĭ din Petersburg, amenin-

ţaŭ să trécă Dunărea. Românii nu se speriară, Alesulŭ lorŭ Carol I, pe de o parte făcu cunoscutŭ Porţii Otomane prin telegrafŭ că recunóşte *Suzeranitatea* Turcieĭ, iar pe de altă parte adună oştirea la Ginrgiu pentru apĕrarea ţĕriĭ.

Dacă Turcii ar fi încercatŭ să trécă Dunărea, Orientulŭ ar fi fostŭ în flacărĭ, — ceea ce ar fi convenitŭ multŭ Ruşilorŭ, în acelŭ timpŭ când se aştepta să isbucnéscă resbelulŭ *Austro-Prusian.*

Austria, ameninţată pe atuncĭ de acelŭ resbelŭ era prea neliniştită vĕḑĕndŭ că împĕratulŭ Napoleon III, în înţelegere cu principele de Bismarck, — îĭ maĭ înfigea o suliţă în cóstă prin suirea unuĭ Hohenzollern pe tronulŭ Românieĭ.

De aceea bărbaţii noştri politicĭ găsiră de cuviinţă şi de interesulŭ Ţĕriĭ ca să liniştéscă şi pe împĕratulŭ Austrieĭ şi să-lŭ asigure că alegerea principeluĭ Carol nu are de scopŭ turburarea liniştеĭ vecinilorŭ şi că Românii nu sunt agresorĭ.

Principele Dimitrie Gr. Ghica fu însărcinatŭ de M. S. Carol şi de D. Ión Brătianu ca să se ducă la Viena în grabă cu misiunea de a da asigurărĭ împĕratuluĭ Franţ Iosif că Românii nu cugetă de câtŭ la pacea şi întărirea lor interióră şi că *din momentulŭ ce Alesulŭ Naţiuneĭ a pusŭ piciorulŭ pe pămêntulŭ Românieĭ, elŭ s'a făcutŭ Românŭ şi nu va lucra de câtŭ pentru binele patrieĭ sale adoptive.*

Deşi împĕratulŭ Austrieĭ nu voia atuncĭ să auḑă de alegerea principeluĭ Carol şi făcu dificultăţĭ pentru acordarea uneĭ audienţe principelui Dimi-

trie Ghica, dar în cele din urmă audiența fu acordată și principele Ghica isbuti să convingă pe împĕratulŭ Franț Iosif despre bunele intențiunĭ ale Românilorŭ și *Alesuluĭ* lorŭ.

Resultatulŭ fu fericitŭ, căcĭ însușĭ împĕratulŭ Austrieĭ a telegrafiat îndată Porțiĭ Otomane, invitând'o ca să-și retragă oștirile de la Dunăre. Ceea ce s a și făcutŭ. [1])

Cum fură priimițĭ la Petersburg în 1866 *Solĭĭ* noștri, trimișĭ ca să solicite de la împĕratulŭ Rusieĭ recunóșterea principeluĭ Carol?

Iluștriĭ noștri bărbațĭ de statŭ, Vasile Boerescu și Gheorghe Costaforu—carĭ susținură cu *curagiŭ* și *demnitate* drepturile Națiuneĭ Române, — fură întîmpinațĭ de Țarulŭ Alexandru II cu cuvintele de *ingrațĭ!* „*Vous êtes des ingrats!*“

Ingrațĭ! și de ce? Pentru că, basațĭ pe tractate și pe drepturile nóstre strămoșescĭ ne-am apĕratŭ Țéra de *încercările cotropitóre ale vecinilorŭ* și nu neamŭ făcutŭ robiĭ și pahonțiĭ Rusieĭ, dupe cum se croise lucru încă din timpulŭ *pravoslaniceĭ Ecaterina II* și *blogocestivilorŭ* Țarĭ Alexandru I și Nicolae I?!

Ingrațĭ pentru că nu amŭ voitŭ să avemŭ sórta Polonieĭ, Crimeeĭ și *Bassarabieĭ!*

Ingrațĭ pentru că nu amŭ alesŭ vre unŭ *Potemkin* saŭ Romanzov, vre unŭ Kiselef saŭ unŭ duce din Petersburg, care să ne *rusifice* Țéra?

1) Vedĭ diarulŭ *Românulŭ* din 17 Ianuarie 1881.

Ingrați pentru că am protestatŭ la 1848 și 1854 contra *protectoratuluĭ Rusescŭ*, iar în 1866 ne-amŭ căutatŭ pe *Alesulŭ* nostru în părțile Occidentuluĭ, maĭ departe de hotarele vecinilorŭ cotropitorĭ ? !

Pentru acésta suntemŭ ingrați, noĭ care amŭ fostŭ *gazda* și *grânarulŭ Rușilorŭ* în tóte resbóele lorŭ cu Turciĭ și 'i-amŭ ajutatŭ de aŭ luatŭ maĭ tóte țermurile Mării-Negre în stăpânire ?

Dar am arătatŭ câtŭ de scumpŭ amŭ plătitŭ noĭ ajutorulŭ ce amŭ primitŭ de la Rusia !

Cunoscută fiind politica de cucerire tradițională a Rusieĭ, nu era de mirare ca Țarulŭ Alexandru II să vadă cu ochĭ rĕĭ suirea unuĭ Hohenzollern pe tronulŭ Românieĭ și întărirea la gurele Dunăriĭ a acestuĭ Statŭ de care ministrulŭ Rusieĭ Nesselrode spunea, în 1829. că n'ar trebui să existe de câtŭ ca o *umbră*, până ce negreșitŭ va veni bine Rusieĭ să-și transforme *pravoslavniculŭ* săŭ *protectoratŭ în o stăpânire de veci !*

Cu *stabilitatea* pe *tronulŭ* Românieĭ și cu *Coróna de oțelŭ* pe capulŭ unuĭ mare Căpitanŭ, nu se deschide drumulŭ oștirilorŭ streine prin țéra luĭ Mihaiŭ Vitézulŭ și Ștefanŭ celŭ Mare.

Cu tótă îndărătnicia Turcilorŭ și a celorŭ din Petersburg de a nu recunóște îndată în 1866 pe principele Carol, Româniĭ remaseră statornicĭ și susținură cu căldură pe *Alesulŭ* lorŭ, care îmbrățișă *în momentele cele maĭ grele, cu credință și devotamentŭ, sórta Românieĭ* și *se făcu scutulŭ eĭ în viitorŭ.*

Victoriile Prusienilorŭ contra Austriacilorŭ din

1866 făcură pe Turcĭ și pe alte Puțerĭ, să se uite maĭ cu blândețe la Principele Carol, recunoscêndu-lŭ în fine de Domnŭ al Românieĭ.

Astŭ-felŭ *Suveranulŭ* nostru putu domni liniștitŭ organisândŭ Țéra pe basa noueĭ *Constituțiunĭ* și armata pe basa nouluĭ *sistemŭ* probatŭ superiorŭ prin victoriile Prusienilorŭ: așa în câtŭ anulŭ de încercare 1877 avea să găsescă pe Românĭ multŭ maĭ tarĭ și maĭ pregătițĭ, spre a putea face față cu demnitate evenimentelorŭ și resbeluluĭ pe care Rusia îlŭ pregătea de multŭ în Orientŭ.

Resbelulŭ Ruso-Turco-Românŭ din 1877.

Dupe schimbările survenite în cursŭ de 20 de anĭ în hartea Europeĭ prin evenimentele din 1859, 1866, și 1870, Rusia credu că a venitŭ timpulŭ și pentru modificarea harteĭ Orientuluĭ în *favórea sa*.

Tractatulŭ din Paris fusese deja modificatŭ în unele puncte prin *fapte împlinite* și pe calea diplomațieĭ.

Rusia însă nu se mulțămia cu atâta. Ea nu se mulțămia că a ridicatŭ din noŭ zidurile *Sevastopoleĭ* și că a înființatŭ *o flotă* de *resbelŭ* în Marea-Négră în *contra stipulațiunilorŭ tractatuluĭ din Paris* și fără ca Puterile cele marĭ să o contrarieze.

Nu se mulțămia că în 1871 — profitândŭ de nenorocirile Franțeĭ — obținuse de la Puterile garante *Convențiunea* din Londra, prin care *se ștergea*

din *tractatulŭ de Paris articolulŭ privitorŭ la neutralizarea Mării-Negre.*

Acéstă putere în vecĭ cuceritóre voia să mérgă maĭ departe și să-șĭ deschidă iar calea care duce spre Constantinopole.

Diplomația din Petersburg credea că, find Franța sdrobită în 1871, Germania obligată către Rusia, Austria paralisată și Englitera isolată, va putea să redeschidă și să deslege ea singură cestiunea Orientuluĭ în profitulŭ sĕŭ, fără opunerea seriósă din partea altorŭ Puterĭ.

Contândŭ pe *polița* principeluĭ de Bismark din 1870 pentru servițiile aduse Germanieĭ prin atitudinea bine-voitóre a Rusieĭ, pe când Parisulŭ era asediatŭ și împăratulŭ Vilhelm I se încorona la Versailles, diplomațiĭ din Petersburg credeaŭ că drumulŭ Constantinopoleĭ le era asiguratŭ, fără ca ceĭ din Berlin și Vienna, din Londra și Roma să le opue unŭ *veto* când ar isbuti, prin surprindere să pue mâna pe Bosforŭ.

Resbelulŭ contra Turcieĭ, voise Rusia să-lŭ facă ăncă dela 1868, când băgase pe bieții Candioți și Bulgarĭ în focŭ și apoĭ îĭ părăsise în prada rĕsbunăriĭ Turcilorŭ. Atuncĭ însă se opuse la acelŭ resbelulŭ Austro-Ungaria și Napoleon III.

De aceea Rusia se hotărî să facă resbelulŭ după căderea luĭ Napoleon III și isolarea Austrieĭ și Englltereĭ.

Ancă de la 1872 diplomațiĭ din Petersburg începură *pregătirea terenuluĭ* prin repetate întâlnirĭ

și convorbirĭ între *ceĭ treĭ împĕraţĭ* și *Cancelariĭ* lorŭ. Din acele concertărĭ a resultatŭ așa disa *Alianță* a *Norduluĭ* și stabilirea condițiunilorŭ sub care Germania și Austria ar putea sta *neutre* pe timpulŭ resbeluluĭ ce Rușiĭ vorŭ face contra Turcilorŭ.

Se înțelege că maĭ cu sémă Austro-Ungaria nicĭ nu s'a gânditŭ că Rușiĭ se vorŭ repedi pênă dincolo de Balcanĭ la porțile Constantinopoleĭ și că vorŭ încerca să facă din Bulgaria o *provincie rusească* pênă la Marea Egee. Altŭ-felŭ imperiulŭ Habsburgilorŭ s'ar fi opusŭ de la începutŭ cu energie la trecerea Rușilorŭ spre Dunăre.

Diplomațiĭ din Petersburg însă, ca să amăgéscă lumea, ținea totŭ vechiulŭ limbagiŭ al *desinteresăreĭ* și *apărăriĭ chrestinismuluĭ* și spuneaŭ că nu vorŭ nicĭ o cotropire de pămîntŭ, ci numaĭ ștergerea umilireĭ din Crimeea și liberarea popórelorŭ creștine.

Se știe însă cum s'a ținutŭ Rusia de cuvêntŭ și câtŭ de puținŭ a lipsitŭ ca să pue mâna chiar pe Constantinopole, cu speranță ca i se va trece cu vederea *faptulŭ împlinitŭ!*

Écă în ce modŭ arată diarulŭ *l'Italie* din 21 Aprilie 1877 spiritulŭ de care se conducea pe atuncĭ Puterile Europeĭ și cam în ce limite și condițiunĭ îngăduiseră ele ca Rusia să facă resbelulŭ contra Turcieĭ, care nu le da ascultare și nu maĭ plătea nicĭ dobânțile la datoria publică otomană.

L'Italie dicea atuncĭ, de acordŭ cu diarulŭ *Roma*,

că Puterile Occidentului nu se potŭ gândi la o *coaliţiune* contra Rusieĭ.

„Condiţiunile, ḑicea *l Italie*, în 1877, sunt cu totul „ diferite de celea ce eraŭ în 1856. Franţa se ţine „ la o parte: ea nu e în măsură să tragă spada. „ Prin urmare Anglia, care n'a întreprinsŭ nicĭ „ o dată resbelulŭ fără ajutorulŭ uneĭ puterĭ con- „ tinentale, s'ar găsi singură. S'a ḑisŭ că Austria „ era *puşca Englesă*, dar óre astă-ḑi ar găsi An- „ glia acéstă puşcă? Rusia cunóşte situaţiunea şi „ de aceea s'a decisŭ să încépă resbelulŭ. Trebue „ însă să sperămŭ că imperiulŭ Rusŭ, deşi învin- „ gătorŭ, *nu se va depărta de moderaţiunea* ce a „ probatŭ în conducerea sa *diplomatică*. În casŭ „ contrariŭ, elŭ întâmpină unŭ neamicŭ teribilŭ: „ *Imperiulŭ Germanieĭ*. Germaniĭ suntŭ puternicĭ, „ dar principele de Bismark înţelege că unŭ *im-* „ *periŭ Slavŭ* ar fi unŭ mare pericolŭ pentru pa- „ tria germană. Daca Rusia îşĭ limitésă pretenţiu- „ nile şi cererile la liberarea creştinilorŭ din Ori- „ entŭ, simpatiele întregeĭ Europe vorŭ fi cu ea; „ *daca voeşte maĭ multŭ, lupta devine generală, căcĭ* „ *nicĭ o dată Europa n'ar permite o luptă de cuce-* „ *rire. Câtŭ pentru noĭ Italieniĭ, să observămŭ eveni-* „ *mentele*, şi dupe cum ḑicea Cromwel, *să rugămŭ* „ *pe Dumnezeŭ şi să ne ţinemŭ pulberea* (de puşcă) *uscată*".

In asemenea condiţiunĭ şi cu multă băgare de sémă Puterile aŭ permisŭ Rusieĭ să facă resbelŭ contra Turcieĭ în 1877.

Cu totŭ prietesugulŭ ce avea pe atuncĭ cu ceĭ din Berlin și din Viena, Rusia era *Stan pățitulŭ* de la *Crimeea* și totŭ se temea ca nu cumva să se formeze în Europa *o nouă coaliţiune* contra sa și s'o surprindă încurcată în resbelŭ cu Turcia.

De aceea diplomația din Petersburg a luat'o pe departe. Dupe ce a totŭ datŭ asigurărĭ de moderațiune Austrieĭ și Germanieĭ, a începutŭ să-și prepare tărêmulŭ rĕsculândŭ popórele din peninsula Balcanilorŭ. Scopulŭ acelorŭ rĕscóle era ca pe de o parte să slăbéscă puterea militară și finanțiară a Turcilorŭ iar pe de altă parte să sondese și să vadă ce dicŭ puterile Europene?

Dupe isbucnirea în 1875 a rĕscóleĭ sângeróse din Bosnia și Herzegowina — cu carĭ simpatisaŭ atâtŭ Sêrbiĭ și Montenegreniĭ, câtŭ și Slaviĭ din Austria — s'aŭ lățitŭ luptele bandelorŭ formate de Sêrbĭ și Montenegrenĭ contra Turcilorŭ.

La începutulŭ acestorŭ lupte pregătitóre, generalulŭ Rusŭ Cernajef, aduse cu sine în Serbia maĭ multe miĭ de soldațĭ și ofițerĭ Muscalĭ deghizațĭ, spuindŭ apoĭ pe față, pentru încurageare, că dupe dênsulŭ va sosi în curîndŭ și armata cea adevĕrată a Rusieĭ. Ruptura oficială și lupta pe față între Serbĭ și Montenegrenĭ cu Turciĭ s'a făcutŭ pe la începutulŭ luĭ Aprilie 1877, când Rușiĭ eraŭ gata să trécă Prutulŭ.

Pe când resbelulŭ de guerrila pregătea resbelulŭ celŭ mare din Balcanĭ, se urmaŭ în acelașĭ timpŭ (1876—1877) și *negocierile diplomatice*

dintre ambasadorii Puterilorŭ de la Constantinopole, pentru a obţine de la Pórta otomană aşa numitele *reforme,* care să împace popórele din peninsula Balcanilorŭ.

O *Conferinţă europénă* avu locŭ în acestŭ scopŭ în anulŭ 1876, dar ea nu avu nicĭ unŭ resultatŭ şi mişcarea resbeluluĭ merse totŭ înainte. Pórta Ottomană a refusat să subscrie *protocolulŭ* Conferinţeĭ din Constantinopole.

Guvernulŭ Românieĭ în faţa acelorŭ lupte sângeróse de peste Dunăre şi a măcelurilorŭ din Bulgaria, se puse în mişcare căutând mĕsurĭ de asigurare în tóte privinţele. Guvernulŭ M. S. Carol s'a încercatŭ maĭ ântêiŭ să obţie de la *Conferinţa* din Constantinopole (1876) *garantarea neutralităţiĭ* teritoriuluĭ românŭ.

Puterile însă nu voiră să auḑă de acésta, căcĭ daca ar fi datŭ acea garanţie, s'ar fi îndatoratŭ să vie cu armele în ajutorulŭ Românieĭ, spre a tăia drumulŭ Ruşilorŭ, lucru care nu se potrivea atuncĭ cu spiritulŭ şi politica Puterilorŭ, căcĭ pe atuncĭ esista o altă *întreită alianţă* a Norduluĭ iar nu *întreita Alianţă Germano-Austro-Italiană* de astăḑĭ. Pe atuncĭ *politica rusésca* nu-şĭ mâncase credinţa şi nu se demascase prin actulŭ de la San-Stefano şi prin încercarea de a cotropi Bulgaria.

Turciĭ consideraŭ înainte de resbelulŭ din 1877 pe *România ca parte integrantă* a imperiuluĭ Ottomanŭ şi crĕdeaŭ că vorŭ avea pe Românĭ la dispositiunea lorŭ în contra Ruşilorŭ. Turculŭ însă

totŭ Turcŭ! Elŭ nu știe să arunce o parte din bagagiŭ ca să ușureze și să scape nava când stă să se înnece! Elŭ nicĭ n'a vrutŭ să auḑă de ideea uneĭ *rescumpĕrărĭ* a *tributuluĭ* și de *transformarea legăturei nóstre de vasalitate nominală* în o *alianță reală* cu România, ca Statŭ *suveranŭ*. Turciĭ mergeaŭ cu îndărătnicia lorŭ pînă a nu voi să ne recunóscă nicĭ numele de *România* pe care-lŭ recunoscuse tóte Puterile. Eĭ țineaŭ una cu *Principatele* Moldova și Valahia dinainte de *unire* și de *constituția* din 1866.

Daca Turcia ar fi avutŭ niște adevĕrațĭ ómenĭ de statŭ, cu geniŭ politicŭ și organizatorŭ, carĭ să ia eĭ înșișĭ *inițiativa* să facă *concesiunĭ* la timpŭ oportunŭ și să *transforme* Imperiulŭ Ottomanŭ într unŭ statŭ *federativŭ* — camŭ dupe modelulŭ Austro-Ungarieĭ — póte că lucrurile luaŭ altă întorsătură și Rușiĭ nu maĭ vedeaŭ Dunărea și Plevna cn ochiĭ. Iar adevĕrata Plevnă ar fi fostŭ póte pe Siretŭ saŭ pe la Focșanĭ.

Dar se vede că *geniulŭ politicŭ* și organisatorŭ *austro-germanŭ* nu rĕsare prin *haremurile Bosforuluĭ*. Fie ca celŭ puțin în viitor să serve Porțiĭ Ottomane lecțiunea trecutuluĭ ca să facă, până maĭ e timpŭ, ceea ce n'a făcutŭ în 1877, să se pue dênsa în capulŭ uneĭ *Confederațiunĭ Balcanice*, până ce tot maĭ aŭ o forță vitală aceĭ bătrânĭ păḑitorĭ aĭ Bosforuluĭ și Dardanelelorŭ.

Guvernulŭ din Bucureștĭ nu se putu înțelege în 1876—77 cu furiosulŭ vizir Mithad-pașa din Con-

stantinopole, și căută să asigure și să apere interesele și drepturile Românieĭ prin tóte mijlócele.

Resbelulŭ din 1877 era unŭ resbelŭ pe care Româniĭ nu-lŭ provocase, dar care se rostogolea peste dênșiĭ și se îndrepta spre Dunăre și Balcanĭ, chiar cu consimțimêntulŭ *tacitŭ* al *Puterilorŭ garante*, Însăși Austro-Ungaria — cea maĭ interesată dintre puterĭ în afacerile Orientuluĭ,— declarase prin guvernulŭ sĕŭ în Parlamentŭ că. față cu resbelulŭ *ruso-turcŭ* va păstra libertatea sa de acțiune, numaĭ pentru a *localisa* resbelulŭ și a ocroti interesele sale și echilibrulŭ în Orientŭ[1]).

Profitândŭ de rĕscólele din peninsula Balcanică și de reaua dispositiune a Puterilorŭ contra Porțiĭ Otomane — în urma refusuluĭ acesteia de a subscrie *protocolulŭ Conferinței* din Constantinopole — Rusia voia să-și însușéscă titlulŭ de *mandatară* a Europeĭ pentru impunerea așa numitelorŭ *reforme*.

De aceea, dupe trecerea Prutuluĭ (12-14 Aprilie 1877), ambasadoriĭ Rusieĭ pe lângă cabinetele Europene aŭ fostŭ autorisațĭ a declara „că *unica țintă* a resbeluluĭ era de a ajunge, în unire cu Europa, la *pacificarea definitivă* a Orientuluĭ. *Țarulŭ* se va *mărgini a asigura executarea reformelorŭ* asupra cărora marele Puterĭ s'aŭ fostŭ deja înțelesŭ.“[2])

Guvernulŭ Engletereĭ însă a rĕspunsŭ la circularea principeluĭ Gorceacov, respingêndŭ ideea a-

1) Vedĭ *Monitorulŭ* 24 Aprilie 1877.

2) Vedĭ depeșa din Berlin din 5 Maiŭ în *Monitorulŭ* de la 24 Aprilie 6 Maiŭ 1877.

cestuia și „*negândŭ că acțiunea Rusieĭ ar rĕspunde*
„*simțimêntuluĭ generalŭ* și *interesuluĭ Europeĭ.* Elŭ
„ dise că circularea (rusă) e contrarie stipulațiu-
„nilorŭ *tractatuluĭ din Paris,* confirmatŭ în 1871.
„Elŭ adaogă că Țarulŭ, luândŭ armele, *s'a sepa-*
„*ratŭ de concertulŭ europeanŭ* și că e imposibilŭ de
„a prevedea consecințele ce vorŭ resulta din a-
„céstă decisiune a guvernuluĭ rusŭ.“[1])

Lăsațĭ de către Puterĭ în voia întêmplăriĭ și a proprielorŭ lorŭ forțe și înțelepciunĭ, Românii se gândiră la mijloculŭ celŭ maĭ nemeritŭ spre a-șĭ asigura *drepturile* și *integritatea teritoriuluĭ.*

Écă în ce termenĭ arată Națiuneĭ situațiunea M. S. Carol prin *Mesagiulŭ* de deschidere a Corpurilorŭ legiuitóre din 14 Aprilie 1877:

„Resbelulŭ a isbucnitŭ; stăruințele nóstre pe
„lângă Înalta Pórtă și Puterile garante, ca *neu-*
„*tralitatea* nóstră, pentru a căreia menținere, în
„decursŭ de unŭ anŭ, am făcutŭ atâtea sacrificiĭ,
„și care de către înseșĭ cabinetele streine ni se
„cere ca o datorie; stăruințele nóstre, ca acéstă
„*neutralitate* să ni se recunóscă și ca unŭ dreptŭ,
„aŭ rĕmasŭ fără succesŭ: Înalta Pórtă a refusatŭ
„chiar de a introduce acéstă cerere în sênulŭ Con-
„ferinței din Constantinople.

„Într'o asemenea situațiune, România, abando-
„nată de sprijinulŭ altora, nu maĭ are să conteze
„de câtŭ pe sine.“

1) Vedĭ *Monitorulŭ* din 27 Aprilie 1877; depeșa din Londra 7 Maiŭ Stilŭ noŭ.

În acele momente supreme, guvernulŭ Românieĭ, înțelegêndu-se în fine cu guvernulŭ Rusieĭ, subscrise *Convențiunea* pentru trecerea oștirilorŭ rusești, convențiune prin care se garanta țĕriĭ *drepturile suverane, instituțiunile politice și integritatea teritoriuluĭ.*

Când primulŭ Ministru al Românieĭ Ión Brătianu se dusese maĭ nainte la Livadia și pomenise despre încheerea uneĭ *Convențiunĭ*, diplomațiĭ Rusieĭ găsise acéstă condițiune ca o îndrăsnélă prea mare din partea uneĭ țĕrĭ, în care alte dăți generaliĭ Ecaterinii II și Țarilorŭ Alexandru I și Nicolae I intraŭ cu oștirile fără a sta de vorbă cu nimenĭ, alungaŭ pe Domnĭ și se așezaŭ ca la eĭ acasă!

România însă din 1877 nu maĭ era România din 1768, 1787, 1807, 1828, 1849 și 1853, de tristă memorie!

Pe tronulŭ Românieĭ se afla *Alesulŭ* Națiunii Carol I de Hohenzollern, iar nu aceĭ Domnĭ fanarioți saŭ pămêntenĭ nevoiașĭ care la apropierea Rușilorŭ, părăseaŭ țéra și Tronulŭ în voia întêmplăriĭ și în grația generalilorŭ Muscalĭ!

România, dupe o muncă îndelungată de regenerare și organisare sub *scutulŭ Europeĭ civilisate*, ajunsese în 1877 unŭ statŭ *autonomŭ* în tótă puterea cuvêntuluĭ, unŭ statŭ *organisatŭ* și *armatŭ*, astŭfelŭ cum să pótă face cu onóre față evenimentelorŭ și să merite stima și încrederea Europeĭ.

S'aŭ miratŭ și s'aŭ sbârlitŭ în 1877 *pravoslavniciĭ* noștri vecinĭ, când *Țĕranulŭ de la Dunăre* a

pretinsŭ să stea la vorbă și tocmélă cu *Țarulŭ Rusieĭ*, puindu-ĭ condițiunĭ de asigurare a drepturilorŭ țĕriĭ.

A trebuitŭ ânsă ca Colosulŭ Moscovitŭ să stea la vorbă și cu miculŭ popolŭ Românŭ, care i-a prinsŭ de multe orĭ bine.

Când primulŭ ministru al M. S. Carol, Ión Brătianu, spuse la Livadia Țaruluĭ Alexandru II că trebue încheiată o *Convențiune* pentru trecerea oștirilorŭ Rusești, principele Gorceacov dise:

„*Dar în casulŭ când n'am voi.*" — „Atuncĭ *ne vom opune*" — „*Veți fi striviți*" întâmpină principele Gorciacov, — „*Striviți dar stimați*" rĕspunse Ministrulŭ Românieĭ[1]).

În cele din urmă se promise din partea Rusieĭ și se închee *Convențiunea ruso-română* din Aprilie 1877.

Pe când se subscria *Convențiunea* cu o modificare maĭ deslușitóre cerută de d. M. Cogălnĭceanu asupra *integrităţiĭ teritoriuluĭ*, armata ruséscă sta gata să trécă Prutulŭ iar marele Duce Nicolae comandantul oștirilorŭ adresa o proclamație din Kissinev prin care spunea cà merge în Orientŭ pentru liberarea creștinilorŭ și că nu cugetă la nicĭ o cotropire de pămêntŭ!

Cum s'a respectatŭ *Convențiunea* russo-română și *cuvêntulŭ Țaruluĭ*, o știe Basarabia, o știe provinciile turcești din Asia, o știe și biata Bulgaria

1) Conversațiune reprodusă de D. Ión Brătianu. — Vedĭ *Monitorulŭ* cu desbaterile Camerii.

pe care generaliĭ Muscalĭ aŭ încercatŭ s'o *muscăléscă* cu sila, frămêntând'o necontenitŭ în intrigĭ, turburărĭ și sânge!

Abia se uscase cernéla subscrieriĭ și sigiliulŭ împărătescŭ pe *Convenția ruso-română,* abia sosise în Ploeștĭ Marele Duce Nicolae și începu a se da pe față *arama politiceĭ ruseștĭ!*

Se făcu îndată vorbă despre intențiunea Rusieĭ de a ne răpi și peteculŭ din *Bassarabla* pe care ni-lŭ dedese tractatulŭ din Paris în 1856 și pe care ni-lŭ garanta *Convențiunea ruso-română.*

Maĭ târdiŭ. *după căderea Plevneĭ,* aceea ce părea la începutŭ o simplă conversațiune, deveni o *declarațiune* formală: „În Ianuarie 1878, generalulŭ „Ignatiev, trecêndŭ prin Bucureștĭ spre a se duce „la *San-Stefano.... încunoștiință formalŭ intențiunea „guvernuluĭ Imperialŭ de a obține de la România „înstreinarea Basarabieĭ.*"

(„Il énonça formellement l'intention du gouver„nement Imperial d'obtenir de la Roumanie l'aliènation de la Bessarabie" [1]).

Cât despre o *alianță* militară înainte de trecerea Dunăriĭ nicĭ nu era pomenélă; ni se arăta dispreță

Scopulŭ Rușilorŭ era negreșitŭ că să nu câștige Româniĭ vre unŭ *dreptŭ* cu propriele lorŭ arme, pentru ca să ni se precupețéscă *independința,* împuindu-se țĕriĭ condițiunĭ grele, ca *cedarea de*

1) V. *Mémoire* présenté au Congrès de Berlin par les plénipotentiaires de S. A. le Prince de Roumanie.

bună voe a Bassarabieĭ, trecerea liberă a oștirilorŭ ruseștĭ prin țéră și alte asemenea servituți.

Românii ânsă știură să se conducă cu demnitate și să-și apere singurĭ interesele naționale, dejucândŭ planurile Rusieĭ. Eĭ începură să lucreze pe séma lorŭ cu propriele lorŭ forțe.

La tunurile cu care Turciĭ bombardaŭ orașele nóstre de pe malulŭ Dunăriĭ, — tratându-ne de *vasalĭ hainĭ* — rĕspunseră tunurile nóstre de la Oltelnița, Calafat și alte puncte Dunărene.

Camerile din Bucureștĭ aprobară acestŭ faptŭ de *apĕrare a țĕriĭ* și *pvoclamară* apoĭ chiar *independința* printr'unŭ votŭ solemnŭ în ḑiua de 21 Maiŭ 1877.

Acéstă *proclamare* a *independinței* nu plăcu Rușilorŭ. Eĭ ne făcură chiar împutărĭ pentru acésta, căcĭ voiaŭ să ne înjoséscă și să ne aibă la mână, că să ne dăruiască la urmă dênșiĭ ce s'ar milostivi, puindu-ne *condițiunĭ umilitóre* și *periculóse* pentru viitorŭ!

Ar fi vrutŭ póte să ne trateze și pe noĭ ca pe Bulgarĭ, scoțêndu-ne ochiĭ cu *recunoștința* ca să ne *robéscă*.

Lupta *defeusivă* a armateĭ Române pe linia Dunăriĭ a ținutŭ totŭ astŭ-felŭ până când *Osman-pașa* rĕsbi pe Muscalĭ la *Plevna* și-ĭ îmbrânci înapoĭ spre Dunăre!

Atuncĭ eși la prețŭ mica oștire română, iar marele Duce Nicolae ceru cu stăruință ajutorulŭ

Rămânilorŭ prin o depeșe de la 5 August către M. S. Carol.

Depeșea suna astŭ-felŭ:

„Passez le Danube à quelles conditions que ce soit.
„La cause de la chrétienté est en danger.“

(„Treceți Dunărea cu orĭ-ce condițiĭ. Causa creș-
„tinătățeĭ este în primejdie.“)

Pătrunsŭ de *datoria* Sa de Suveranŭ al Românieĭ, — care se declarase deja *independentă* și se găsea în luptă cu Turciĭ —, și plinŭ de încredere în *vitejia* oștenilorŭ noștri, Domnulŭ Carol trecu Dunărea în fruntea oștireĭ și făcu să reînvieze gloria strămoșéscă.

Împĕratulŭ Alexandru II, care se afla dincolo de Dunăre, a încredințatŭ vitézuluĭ nostru Suveranŭ Carol, *Comanda supremă* a întregeĭ armate *ruso-română*, care a încongiuratŭ Plevna, spre a o reduce prin fóme și bombardare, căcĭ acésta fusese opiniunea Domnitoruluĭ nostru, opiniune pe care a aprobat'o în urmă și renumitulŭ strategistŭ rusŭ, generalulŭ *Tottleben*.

Astŭ-felŭ Provedința a voitŭ ca Româniĭ să fie rĕsbunațĭ de umilințele ce încercase înainte de la Rușĭ, și ca eĭ să pótă cu sângele lorŭ eroicŭ să câștige *independința Românieĭ și Coróna de oțelŭ*.

Căderea *Griviței* în mânele vitejilorŭ noștri; căderea Plevneĭ cu ajutorulŭ Românilorŭ; căderea *Rahoveĭ* și isbânda de la podu *Schituluĭ*, asaltulŭ de la *Smîrdan* și deschiderea porțilorŭ cetățiĭ virgine, Vidinulŭ, înaintea stégurilor Române, tóte

aceste isbândĭ aŭ redat Românilorŭ vechiulŭ lorŭ *renume;* aŭ sigilatŭ cu sânge vitejescŭ *independința* patrieĭ luĭ Mihaiŭ Vitézulŭ și Ștefan celŭ mare și aŭ ridicatŭ România în ochiĭ Europeĭ la o *înălțime* unde nu ajunsese de secolĭ!

România în fața tractatuluĭ de la San-Stefano și a Congresului din Berlin.

(1878).

Cum ne-aŭ tratatŭ *pravoslavnicĭ* noștri *Aliațĭ* dupe căderea *Plevneĭ?*

Ei aŭ întors'o îndată pe foaia ceea-l'altă și aŭ revenitŭ la *vechiulŭ lorŭ obiceiŭ,* de a considera pe popórele cele micĭ ca pe niște *instrumente* menite a fi într'o ḑi *prada* lorŭ.

Dupe ce fură *decorațĭ* și *lăudațĭ* de însușĭ Țarulŭ Alexandru II pe câmpulŭ de vitejie, Românii fură în urmă, *dupe căderea Plevneĭ,* nesocotițĭ și înlăturațĭ de la dreptulŭ de a participa la *negocierile păcii* și la *despăgubirile de resbelŭ.*

Ceva maĭ multŭ, dreptŭ recunoștință pentru ajutorulŭ ce le-a datŭ oștirea nóstră la Plevna, Rușiĭ ne răpiră și peteculŭ din *Bassarabia,* călcândŭ fără nicĭ unŭ scrupulŭ *Convenția ruso-română* din 4 (16) Aprilie 1877 care ne garantase *integritatea teritoriuluĭ.*

Prin tractatulŭ de la *San-Stefano,* dictatŭ Tur-

cilorŭ învinșĭ, Rusia îșĭ maĭ însușia, *fără voia nóstră,* dreptulŭ de a-șĭ plimba oștirile prin *România independentă,* chiar dupe încheerea pacii, *în timpŭ de doĭ anĭ,* sperândŭ póte că acestŭ termenŭ *de doĭ anĭ* s ar maĭ putea prelungi dupe împrejurărĭ și așa maĭ departe!

Ce a făcutŭ țéra și guvernulŭ eĭ de atuncĭ, în urma respingeriĭ nóstre de a participa la încheerea păciĭ și în fața tractatuluĭ de la *San-Stefano,* în care se dispunea *de noĭ fără noĭ?!*

Țèra întrégă, prin representanțiĭ eĭ din Corpurile legiuitóre, aŭ protestatŭ împreună cu guvernulŭ în modŭ energicŭ.

În ședința *Adunăriĭ Deputaților* din 15 Martie 1878, D-nu *Emanoil Protopopescu-Pake* a adresatŭ guvernuluĭ o *interpelare* pe care a motivat'o și formulat'o precum urméză:

„Cu toțiĭ știmŭ că nicĭ la preliminările păciĭ „de la Andrianopole, nicĭ la tractatulŭ încheiatŭ „la San-Stefano între Rusia și Turcia noĭ n amŭ „avutŭ cea maĭ mică participare. Cu tóte astea „vedemŭ că în tractatulŭ de pace figuréză óre„care condițiunĭ cari se raportéză directŭ la in„teresele nóstre.

„Vedemŭ pentru prima óră tratându-se de in„teresele uneĭ țĕrĭ, fără ca ea să fie nicĭ ascul„tată, nicĭ întrebată. Sunt douĕ puncte maĭ cu „sémă în tractatulŭ de pace carĭ mĕ preocupă „și asupra cărora n'am nicĭ unŭ felŭ de lămu„rire:

„ *Primo,* în ceea ce privește prisonierii. Vedemŭ
„ că pacea s'a încheiatŭ și prisonierii Turcĭ staŭ
„ ancă pe teritoriulŭ nostru, *pe comptulŭ țĕriĭ,* pe
„ când pentru *despăgubirea cheltuelilorŭ de resbelŭ*
„ ce ni se cuvine nu se dice *nimicŭ seriosŭ.*

„ *Al doilea,* vedemŭ o stipulațiune în tractatulŭ
„ de pace relativă la *pasagiulă trupelorŭ ruse pe*
„ *teritoriulŭ nostru,* pe timpulŭ câtŭ vorŭ ocupa
„ Bulgaria. Acestŭ punctŭ este capitalŭ pentru
„ țéra nóstră, fiindŭ-că pune în jocŭ drepturile și
„ independența nóstră,

„ De aceea așĭ ruga pe D-nu Ministru de ex-
„ terne să bine-voiască a arăta ce crede D-luĭ și ce
„ *atitudine va avea față cu condițiunile tractatuluĭ în-*
„ *cheiatŭ la San-Stefano?*"

— La acéstă patriotică interpelare, D-nu Ministru de externe Cogălnicénu a respunsŭ cu multă vervă și între altele, a disŭ:

„ Noĭ toțĭ în consiliulŭ de ministri, de îndată
„ ce am vĕdutŭ stipulațiunile tractatuluĭ relative
„ la țéra nóstră, *amŭ protestatŭ și vomŭ protesta!* A-
„ cestŭ biciŭ nu l'amŭ meritatŭ!" (aplause prelungite).

D-nu Ministru de externe a conchisŭ dicêndŭ:

„ Vĕ declar, Domnilorŭ, într'unŭ *modŭ perem-*
„ *toriŭ, cu țéra întrégă, că nu putemŭ priimi acestŭ*
„ *tractatŭ încâtŭ ne privește.*"

D-nu deputatŭ G. Vernescu, luândŭ cuvêntulŭ a disŭ între altele:

„ Suntemŭ mulțumițĭ pe declarațiunile D-luĭ

„Ministru de externe, prin care ne-a spusŭ că a „protestatŭ și că acelŭ tractatŭ nu póte a ne „privi pe noĭ.“

Totŭ D-nu Vernescu a maĭ cerutŭ guvernuluĭ și comunicarea „Corespondenţeĭ diplomatice pentru a vedea *ce este de chibzuitŭ asupra mijlócelorŭ de apĕrare a drepturilorŭ ţĕriĭ.*“

Când aŭ aflatŭ *despre pvotestulŭ guvernuluĭ Românŭ contra răpireĭ Bassarabieĭ și contra servitudineĭ de trecere a oștirilorŭ ruseștĭ pe timpŭ de doĭ anĭ înainte, Muscaliĭ s'aŭ făcutŭ focu pe noĭ!* Principele Gorciacov a spusŭ D-luĭ Generalŭ Ión Ghica, representantulŭ nostru de la Petersburg, că: *în privinţa Bassarabieĭ, hotărîrea Rusieĭ era nestrămutată și că nu va permite nicĭ chiar să se discute în Congresulŭ European!*

Câtŭ pentru protestarea contra trecerii oștirilorŭ ruseștĭ pe timpŭ de doĭ anĭ, ni se spuse: „Că împĕratulŭ e reŭ dispusŭ în contra Românieĭ și că, dacă guvernulŭ Românŭ are de gândŭ să proteste formalŭ contra executăriĭ art. 8 al tractatuluĭ de la *San Stefano, Majestateu Sa va ordona ocuparea ţĕriĭ și desarmarea oștireĭ române!*“ [1])

Écă cine sunt Muscaliĭ!... Daca-ĭ priimeștĭ în casă prietenește și-ĭ ajuţĭ la nevoe, eĭ ţi se facŭ stăpânĭ. Dacă protestezĭ când îţĭ calcă drepturile, eĭ te amenință cu *Knutulŭ și desarmarea!* Daca

1) Veḑĭ Augsburger Allgemeine Zeitung No 96 din 1878

ți-pĭ *când îți răpește o parte din moșie, eĭ vorŭ să ți-o ia tótă!*

Știindŭ că guvernulŭ nostru are la mână *Convențiunea* care ne garanta *integritatea teritoriuluĭ* și că s'ar putea invoca acea *convențiune* și alte argumente în favórea drepturilorŭ țĕriĭ, Rusia voia ca cestiunea acésta *scandalósă* să nu maĭ vie în fața *Congresuluĭ europeanŭ* din Berlin, ci să se cocoloșéscă printr'o învoire directă între guvernulŭ din Bucureștĭ și celŭ din Petersburg; în alte cuvinte *să ne vindemŭ de bună voe pentru câte-va milióne de ruble pămêntulŭ strămoșescŭ și să ne atragemŭ disprețulŭ Europeĭ și blestemulŭ viitorimeĭ!...*

Camera și Senatulŭ Românieĭ prin votulŭ de la 26 Ianuarie 1878 aŭ respins propunerea Rusieĭ de a se învoi direct cu România asupra cedăriĭ Bassarabieĭ.

Bassarabia nu nu a fost nicĭ *vêndută*, nicĭ *cedată*, ci *răpită*, cu știrea și învoirea Europeĭ.

Cu tóte amenințările și momelile rusești; guvernulŭ M. S. Carol a protestată înaintea *Congresuluĭ* din Berlin contra răpireĭ Bassarabieĭ și contra *robireĭ* de *trecere a oștirilorŭ rusești* pe teritoriulŭ Românieĭ independente.

Miniștri noștri de atuncĭ, D-niĭ Ión Brătianu și M. Cogălnicénu, trimișĭ la Berlin de M. S. Carol ca să apere drepturile Românieĭ, aŭ ținutŭ unŭ *discursŭ* și aŭ cetitŭ unŭ *memoriŭ*, prin care aŭ apăratŭ cu curagiŭ și cu demnitate în fața Congresuluĭ europeanŭ drepturile nóstre.

Tot de odată, ca o asigurare maĭ mare pentru viitorŭ, miniștriĭ noștri aŭ cerutŭ de la Congresulŭ Europeĭ *garantarea reală a neutralităţiĭ teritoriuluĭ Românicĭ.*

Cine s a opusŭ maĭ tare contra acesteĭ drepte și nevinovate cererĭ? Totŭ *pravoslavnica Rusie!* Totŭ acea sfântă *protectóre* a creștinilorŭ, pe care nu voește să-ĭ lase în pace, pênă ce nu i-o *russifica* și nu i-o *sfinţi* cu *Knutulŭ* pe spinare!

Cum s'ar fi îndatoratŭ sfânta Rusie la respectarea *neutralităţiĭ* teritoriuluĭ românescŭ, când ea a lucratŭ și lucréză necontenitŭ ca să-lŭ calce în picióre și să-lŭ cotropéscă· deschiḑêndu-și drumulŭ spre Balcanĭ și Constantinopole!

De aceea propunerea din *Memoriulŭ* Miniștrilorŭ noștri pentru garantarea *nentralităţiĭ* nicĭ n a avutŭ parte să fie desbătută în Congresulŭ European, căcĭ cabinetulŭ din Petersburg — care se știa cu musca pe căciulă — declarase âncă din Ianuarie 1878 că „daca ideea *neutralizăriĭ* Românieĭ se va ridica în sênulŭ Congresuluĭ, *Russia o va respinge ca o oţensă directă.*"

Auḑiţĭ ofensă! Dar unde ar fi ofensa când puterile Europeĭ, împreună cu Rusia, ar assigura că România nu va maĭ fi în viitorŭ drumulŭ oștirilorŭ și rĕsboaelorŭ streine?

— De aci lesne potŭ sâ înţelégă toţĭ Românii carĭ aŭ esprimatŭ dorinţa *neutralităţiĭ,* cine ne stă împotrivă și ce gândurĭ are Rusia pentru noĭ! —

— In discursulŭ ce a rostitŭ în fața Congresuluĭ din Berlin, D. Cogălniceanu a amintitŭ și despre *recunoștința* către Rusia și despre folósele trase de Românĭ din rĕsboaele și tractatele ruso-turce. Dar a deslușitŭ bine Ministru nostru că acele folóse aŭ fost *plătite* și *rĕsplătite* de Românĭ cu sângele și averea lorŭ și că nu era dreptŭ să ni se maĭ rĕpéscă și peteculŭ Bassarabieĭ, dupe *Convenția* încheiată și în urma ajutoruluĭ datŭ la Plevna. Écă ce a dișŭ, între altele, D-nu Cogălnicénu în fața Congresuluĭ din Berlin, în ședința de la 19 Iunie (1 Iulie) 1878 :

. . . „ Elle (la Roumanie) *garde aussi la mémoire des* „ *sacrifices qu'elle s'est imposés pour l'agrandissement,* „ *la fortune et l'éclat de la Russie.* Elle se rappelle „ que depuis Pierre le grand jusqu'à nos jours, elle „ a été tour-à-tour ou simultanément la *base des* „ *opérations militaires de la Russie, le grenier ou s'a-* „ *limentaient ses armées,* alors même qu'elles agis- „ saient au-delà du Danube, et le théâtre trop „ souvent préféré des plus terribles collisions. „ *Elle se souvient aussi qu'en 1812 elle a perdu au* „ *profit de la Russie la moitié de la Moldavie, c'est-* „ *à-dire la Bessarabie du Pruth au Dnister.*

. . . — „ Nous demendons que le sol Roumain „ ne soit pas assujetti à un *droit de passage* pen- „ dant l'occupation de la Bulgarie par les armées „ Russes. “

. . . („ Ea, (România) păstréză asemenea amintirea „ sacrificiilorŭ ce și-a impusŭ pentru mărirea, îm-

„ bogăţirea şi strălucirea Rusieĭ. Ea şi-aduce a-
„ minte că de la Petru celŭ mare, pînă în ḑilele
„ nóstre, a fostŭ una dupe alta saŭ de o dată
„ basa operaţiunilorŭ militare ale Rusieĭ, grâna-
„ rulŭ de unde s'aŭ hrănit oştirile ruseştĭ chiar
„ atuncĭ cánd ele operaŭ dincolo de Dunăre, şi
„ teatrulŭ prea desŭ preferatŭ al celorŭ maĭ gro-
„ zave ciocnirĭ. Ea şĭ-aduce aminte assemenea
„ că în 1812 a perdutŭ în folosulŭ Rusieĭ jumĕ-
„ tate din Moldova, adică Bassarabia de la Prut
„ până la Dnistru.

. . . „ Maĭ ceremŭ ca pămêntulŭ Românŭ să nu
„ fie supusŭ vre unuĭ *dreptŭ de trecere* pe timpulŭ
„ ocupaţiuneĭ Bulgarieĭ de către armatele Ruse."

Cu tótă pledoaria Miniştrilorŭ noştri, Congresulŭ Europeĭ din causa stăruinţelor Rusieĭ, a sacrificatŭ *Bassarabia* a cărĭĭ sórtă fusese deja hotărîtă prin înţelegerea prealabilă intre Puterile cele marĭ dar pe care Românii credeaŭ cu dreptŭ cuvêntŭ că o vorŭ păstra în urma *Convenţiuneĭ Ruso-române* din 4 Aprilie 1877 *şi în urma ajutoruluĭ datŭ de eĭ Ruşilorŭ la Plevna*..

Dintre Puterile garante—carĭ aŭ creatŭ tractatulŭ din Paris din 1856 prin care ni se restituise peteculŭ Bassarabieĭ — numaĭ Englitera a ridicatŭ glasulŭ maĭ accentuatŭ în favórea nóstră, iar Franţa, — al căreĭ representantŭ venise la *Congresŭ* cu *cestiunea Ovreilor* în buzunarŭ — n'a găsitŭ de cuviinţă să apere *Bassarabia!*

Puterile Europeĭ avură în vedere la Congresulŭ

din Berlin restabilirea *păciĭ* și a *ecuilibruluĭ* în Orientŭ și se grăbiră a face *concesiunĭ* pentru nnele puncte maĭ micĭ spre a salva pe cele principale. Puținŭ le păsa lorŭ de peteculŭ *Bassarabieĭ;* destulŭ numaĭ să fie găsitŭ unŭ mijlocŭ de a împăca pretențiunea tenace a Rusieĭ cu asigurarea intereselorŭ de *ecuilibru* în Orientŭ. Mijlocul ŭ părea găsitŭ în *anexarea Dobrogeĭ* la România. Prin acestŭ petecŭ de pămêntŭ se tăia *comunicația pe uscatŭ a Rușilorŭ cu Bulgaria* maĭ totŭ atâtŭ de bine ca și prin peteculŭ Bassarabieĭ. Atâta le era de ajunsŭ *strategicilorŭ* și *diplomațilorŭ* Europeĭ, ca să consimță la stăruința Rusieĭ de a lua Bassarabia.

De altă parte Rușiĭ îșĭ făceaŭ și eĭ calcululŭ lorŭ. Eĭ credeaŭ că întărindu-se în Bulgaria prin o administrațiune civilŭ și militară *quasi-rusescă,* vorŭ putea lesne să asmuțe maĭ târdiŭ pe Bulgarĭ în contra Românilorŭ, *ca să smulgă înapoĭ Dobrogea,* deși acéstă provincie se cuvenea Românieĭ ca o *rĕsplătire* pentru sacrificiile făcute în resbelulŭ din urmă cu Turciĭ și pentru că acestŭ pămêntŭ maĭ fusese stăpânitŭ de Românĭ în timpulŭ luĭ Mircea celŭ Mare, care se întitula și *despotŭ al Dobrogeĭ.*

Rușiĭ cedêndŭ Dobrogea și luândŭ Bassarabia, speraŭ să bage zizania între Românĭ și Bulgarĭ, să strîngă pe România în *cleștele ruso-bulgarŭ* și să devie de *faptŭ* stăpână pe *amêndouĕ laturile Dunăriĭ.*

Calcolulŭ Rușilorŭ ânsă a fostŭ greșitŭ, cacĭ *Bulgariĭ s'aŭ emancipatŭ repede de jugulŭ ce le pregăteaŭ pravosluvniciĭ protectorĭ,* iar puterile Europeĭ și in deosebĭ *Întreita Alianță* a făcutŭ *casus belli* din orĭ-ce presiune brutală și *ocupațiune rusésca* în Bulgarîa. Așa în câtŭ *statele Balcano-Dunărene* aŭ pututŭ trăi și trăescŭ și astă-dĭ libere, *sub scutulŭ Europeĭ,* și suntŭ gata să-și dea mâna frățește, pentru *respingerea dușmanuluĭ comunŭ* de la Miază-Nópte.

S'a dișŭ câ în răpirea Bassarabieĭ era *unŭ punctŭ de onére* pentru Rusia care trebuia satisfăcutŭ, fiindŭ-că acelŭ petecŭ de pământŭ fusese alipitŭ la Moldova (1856) în *urma căderei Sevastopoleĭ.*

N'ar fi fostŭ ânsă *onórea Rusieĭ* multŭ maĭ satisfăcută dacă se respecta *Convențiunea* Ruso-română din 1877 ?

N'ar fi fostŭ *onórea* Rusieĭ și maĭ satisfăcută, dacă lua cu o mână acelŭ petecŭ de pământŭ de pământŭ românescŭ și apoĭ îl lnapoia cu ceea l'altă mână ?

S'aŭ găsitŭ uniĭ naivĭ pe la noĭ care să-și închipuiască în 1878, că Rusia, — în urmă *Convențiuneĭ* și a *ajutoruluĭ* datŭ de Românĭ la Plevna — va înapoia *întrégă Bassarabia* care ni s'a luat pe nedreptŭ de *pravoslavniciĭ protectorĭ* în 1812 !

Aceĭ lesne credătorĭ în *generositatea* și *dărnicia Sfînteĭ Rușiŭ,* nu cunoșteaŭ se vede istoria și *programa potiticeĭ ruseștĭ,* programa croită de Petru

celŭ mare și Ecaterina II, programă a căreĭ devisă este *cotropirea* și *mistuirea* popórelorŭ vecine.

Istoria ne dovedește că *Baltica* și *Marea-Négră*, *Polonia*, *Bassarabia* și alte țĕrĭ din prejurŭ aŭ fostŭ cotropite conform aceleĭ programe și că Rusia a întreprinsŭ și întreprinde resbelele *ca să maĭ ia câtŭ va putea iar nu ca să maĭ dea ceva înapoĭ!*

Prin resbelulŭ victoriosŭ din 1877, Rușiĭ aŭ câștigatŭ maĭ ântêiŭ satisfacțiunea *onóreĭ* lorŭ militare și *resbunarea* contra Turcilorŭ, pentru perderile suferite în *Crimeea* în 1854—55; — osebitŭ că în 1871 obținuse prin *convențiunea* din Londra stergerea clauseĭ privitóre la *neutralizarea* Mării-Negre. — Aŭ maĭ câștigatŭ Rușiĭ și marĭ despăgubirĭ de resbelŭ, precum și cetățile cu teritoriele lorŭ din *Asia: Ardahanulŭ Karsulŭ* și *Batumulŭ*.

Dacă Austro-Ungaria, Englitera și alte puterĭ marĭ nu i-aŭ permisŭ să ocupe și *Constantinopole* și să transforme *Bulgaria* în *provincie ruséscă*, acésta nu era vina Românilorŭ și nu în peteculŭ Bassarabieĭ putea *marele Imperiŭ pravoslavnicŭ* să-și găséscă compensarea!

Rușiĭ aŭ fostŭ *siliți* de Puterĭ ca să se ție de *promisiunile* date de eĭ înainte de resbelŭ și aŭ trebuitŭ să supue tractatulŭ de la San-Stefano revisuireĭ unuĭ *Congresŭ European*.

Tractatulŭ din Berlin (1878) și nemulțumirile Rusieĭ (1879).

Nu maĭ e îndoială, dupe cum am maĭ spusŭ, că între Rusia și Austro-Ungaria fusese, înainte de resbelulŭ din 1877, înțelegerĭ prealabile și se stabilise și *condițiunĭ asigurătóre* pentru *ecuilibru* în peninsula Balcanilorŭ, condițiunĭ pe care Rușiĭ învingătorĭ le-aŭ ne socotitŭ la *San-Stefano*.

Rușiĭ s'aŭ încercatŭ cu îndărătnicie să refuse supunerea tractatuluĭ de la San-Stefano în întregulŭ luĭ la controlulŭ Puterilorŭ garante. Multă corespondență diplomatică și multe amenințărĭ rĕsboinice s'aŭ schimbatŭ în Marte 1878 pentru acésta între Englitera, Rusia și Austro-Ungaria, până ce guvernulŭ Țaruluĭ a trebuitŭ se cedese și să supue *revizuireĭ* Europeĭ tractatulŭ ruso-turcŭ de la San-Stefano.

Faptele, revelațiunile și documentele ce s'aŭ publicatŭ în urmă până maĭ deunadĭ, aŭ probatŭ până la evidență înțelegorea prealabilă dinaintea resbeluluĭ între Rusie și Austro-Ungaria. Numaĭ pe basa aceleĭ înțelegerĭ s'a promisŭ *neutralitatea* Austro-Ungarieĭ.

Organulŭ oficiosŭ *Pester Lloyd* a publicatŭ în Martie 1884 unŭ articolŭ *inspiratŭ* asupra *politiceĭ* Austro-Ungarieĭ din timpulŭ resbeluluĭ din nrmâ *ruso-turcŭ*. Ĕcĕ câte-va fragmente din acelŭ articolŭ fórte importantŭ prin isvorulŭ de unde s'a inspiratŭ :

„Când armata rusă trecu Dunărea, exista deja „*promisiunea Rusieĭ dată în tótă forma*, că dupe „terminarea espediţiuneĭ nu va ţine *nicĭ o pal-* „*mă de pământŭ* pe rîpa dréptă a Dunăriĭ, că „va retrage din ţările balcanice şi din Principa- „tele Dunărene tóte trupele *pênă la celŭ din urmă* „*omŭ* şi că va lăsa unuĭ *Congresŭ europeanŭ* să „regulese în urmă tóte referinţele. Maĭ târdiŭ, „dupe Plevna, maĭ dete asigurărĭ obligatóre că „nu va ocupa în nicĭ unŭ cazŭ Constantinopo- „lulŭ. Orĭ ce călcare a acesteĭ învoelĭ, dar maĭ „alesŭ *ocuparea Constantinopoluluĭ* era pentru Aus- „tro-Ungaria unŭ *casus belli.*"

Acelaşĭ organŭ dovedeşte maĭ departe că Rusia şi-ar fi călcatŭ *promisiunile* şi s'ar fi ispititŭ să ocupe chiar Constantinopolulŭ, daca nu s'ar fi temutŭ că Englitera ĭ va declara resbelŭ şi că Austriaciĭ şi Româniĭ — carĭ se adresase la Viena — le va sări în spinare tăindu-le *comunicaţia* într'unŭ timpŭ când Rusia nu maĭ dispunea în interiorulŭ eĭ de câtŭ de vre-o 50,000 oştire bună de întrebuinţatŭ peste hotare.

De aceea *Pester Lloyd* conchide:

„Rusia n'a luatŭ decĭ Constantinopolulŭ din „acéstă causă şi n'a plantatŭ crucea grecéscă pe „Aghia-Sofia fiind-că *nu era în stare să facă a-* „*césta.*"

Şi maĭ la vale citatulŭ organŭ conchide:

„Credŭ că prin acésta am doveditŭ că Austro- „Ungaria, *ca ante-putere sprijinită de cele-l'alte marĭ*

„*puterĭ incrucișéză în adevĕrŭ planurile Rusieĭ în*
„ *Orientulŭ europeanŭ, și împlinirea proiectelorŭ ruse*
„ *s'a datŭ îndărătŭ într'o depărtare respectabilă.* [1]) "

Revelațiuni de felulŭ acesta asupra *mĕsurelorŭ* de *precauțiune* cu carĭ *diplomația* Austro-Ungarieĭ a încongiuratŭ evenimentele înainte și dupe resbelulŭ din 1877 și a ținutŭ peptŭ *năzuințelorŭ cotropitóre tradiționale* ale Rusieĭ, s'aŭ făcutŭ chiar în sînulŭ Parlamentuluĭ Austro-Ungarŭ.

Ca complimentŭ la rĕspunsulŭ Primuluĭ-Ministru Tisza, țiarulŭ inspirat *Pester-Lloyd* a publicat în Maiŭ 1887 următórele puncte de *înțelegerĭ prealabile austro-ruse* de la 1877.

Écĕ cum se exprimă *Pester-Lloyd :*

„ Cabinetulŭ din Pĕtersburg a fostŭ încunoștiin-
„ țatŭ că noĭ nu vomŭ admite cu nicĭ unŭ prețŭ :

1° „ Ca să se acorde vre uneĭ puterĭ creștine
„ *protectoratulŭ exclusivŭ* peste poporațiunea creștină
„ din peninsula Balcanică ;

2° „ Ca să se dea *o formă definitivă* resultatelorŭ
„ resbeluluĭ, *fără d'așĭ spune cuvêntulŭ lorŭ și Pute-*
„ *rile garantătóre,* saŭ să se impună constituirea
„ poporațiuneĭ creștine de către o singură putere.

Este apoĭ cu desăvîrșire esclusă :

3° „ *Ovĭ-ce anexare de teritoriŭ din partea Rusieĭ pe țĕrmulŭ dreptŭ al Dunăreĭ ;*

4° „ *Anexarea Românieĭ la Rusia saŭ supunerea*
„ *acestuĭ Principatŭ domnieĭ ruseștĭ ;*

1) Veḑĭ traducția în *Binele Publicŭ* de la 7 Martie 1884.

5° „*Alcătuirea uneĭ secundo-genituri, fie rusésca,*
„*fie austro-ungară;*

6° „*Ocuparea Constantinopoluluĭ de către Ruși;*

7° „Să nu se înființese nicĭ unŭ *Statŭ slavicŭ*
„*mare în paguba popórelorŭ neslavice* din penin-
„sula Balcanică și maximulŭ uneĭ nuoĭ constitu-
„irĭ să se mărginéscă la autonomia respective-
„lorŭ provinciĭ, avêndŭ în frunte șefĭ indigenĭ.

„D'asemenea s'a făcutŭ Rusieĭ cunoscutŭ în
„modŭ categoricŭ că noĭ *nu vomŭ suferi stabilirea*
„*domnieĭ rusești în Bulgaria și nu vomŭ permite in-*
„*trarea trupelorŭ rusești în Serbia*, și acésta nicĭ
„măcar ca măsură militară provisorie.[1]"

Aceste puncte importante, care formézā *basa politiceĭ austro-ungare*, aŭ fostŭ puse în vederea Rusieĭ și Rusia s'a învoitŭ asupra lorŭ în 1877 și chiar de maĭ 'nainte, pe când cu *intîlnirile celorŭ treĭ împărați și a cancelarilorŭ lorŭ.*

Cum s'a ținutŭ Rusia de angajamentulŭ sĕŭ dupe ce a căḑutŭ Plevna și a ajunsŭ la *San-Stefano*, o știe tótă lumea.

Se știe că puținŭ a lipsitŭ ca oștirea rusésca să ocupe chiarŭ Constantinopole și că a fostŭ unŭ momentŭ când Marele Duce cerea prin telegrafŭ autorisarea principeluĭ Gorciacov și a Împăratuluĭ, ca să dea năvală în Constantinopole și să facă unŭ *faptŭ împlinitŭ!*

Autorisarea ocupăriĭ Constantinopoleĭ nu s'a

1) V. *Românulŭ* din 27 Maiŭ 1887.

datŭ din Petersburg, pentru că, precum o spunea *Pester-Lloyd*, Rusia nu putea să maĭ scóță peste hotare de câtŭ vre-o 50,000 de oștire, pe când Austriaciĭ și Românii puteaŭ *să tae comunicația* la spatele oștireĭ obosite a Rușilor, iar flota Englezéscă care trecuse deja *Dardanelele,* putea să facă Rușilorŭ mare neajunsŭ.

Se maĭ știe că prin tractatulŭ dictatŭ de învingĕtorŭ la *San-Stefano* se stipulase formarea uneĭ *marĭ Bulgariĭ,* de la Dunăre până la Andrianopole și marea Egee cu speranța ca acéstă *mare Bulgarie* să devie o *provincie ruséscă de faptŭ* la începutŭ și de *dreptŭ* maĭ târdiŭ, iar de aci la Constantinopole maĭ rĕmânea unŭ pasŭ!

Nu se potrivia ânsă nicĭ acéstă croială ruséscă cu *angajamentele anterióre luate de Rusia față cu Austro-Ungaria și alte puterĭ.*

Se maĭ prevĕdușe în tractatulŭ de la *San-Stefano* — dibace maĭ suntŭ *prevederile pravoslavniceĭ diplomațiĭ ruseștĭ!* — Se prevĕdușe ca în timpŭ de *doĭ anĭ,* dupe încheerea păciĭ, *oștirile ruseștĭ* să se pótă plimba prin România *independentă* ca printr'unŭ *satŭ fără câinĭ!*

E lesne de ghicitŭ calcululŭ ce și-lŭ făceaŭ *pravoslavniciĭ* noștri vecinĭ prin asemenea măsurĭ *prevĕdătóre și ortodoxe Chrestinesci!*

Odată întăriți bine în Bulgaria acelŭ *dreptŭ de trecere prin România se putea lesne transforma în o ocupațiune permanentă,* sub diferite pretexte.

Era decĭ *necesarŭ,* în numele *ecuilibruluĭ* și al

angajamentelorŭ Rusieĭ ca tractatulŭ de la San-Stefano să fie supusŭ revisuireĭ unuĭ Congresŭ Europénŭ, căcĭ cestiunea Dunăriĭ, a Balcanilorŭ și Bosforuluĭ este de interesŭ europénŭ, dupe cum s'a consacratŭ acésta prin tractatulŭ din Paris (1856).

Dupe stăruințele amenințătóre ale *Engliterii* și *Austro-Ungarieĭ*, tractatulŭ de la *San-Stefano* fu dar supusŭ în întregimea luĭ *Controluluĭ* Europeĭ, Astŭ-felŭ a luatŭ naștere *Congresulŭ* din Berlin din 1878.

Tractatulŭ de la San-Stefano impusŭ Sultanuluĭ învinsŭ de către Țarulŭ învingĕtorŭ, era astŭ-felŭ *combinatŭ* în câtŭ putea să dea naștere la unŭ mare resbelŭ europénŭ, daca Rusia nu supunea acelŭ tractatŭ revisuireĭ *Congresuluĭ* din Berlin și nu se acorda Engliterei și Austrieĭ óre-care compensațiĭ carĭ să contrabalanțeze influența preponderantă ce câștigase Rusia în Asia și în peninsula Balcanilorŭ.

Compensațiunea ce Austro-Ungaria îșĭ asigurase și la care *Rusia consimțise înainte* de *întrunirea Congresuluĭ* și chiar înainte de declararea resbeluluĭ din 1877, era *ocupațiunea și administrarea* (pe timpŭ nelimitatŭ) e *Bosnieĭ* și *Herțegovineĭ*, ca punctŭ strategicŭ și asigurătorŭ pentru hotarele Austriace, tulburate adesea de mișcările Slavilorŭ.

Că Rusia, prin organulŭ principeluĭ Gorciacov, *promisese* acéstă concesiune Austro-Ungarĭeĭ, s'a doveditŭ acésta maĭ în urmă prin *revelațiunĭ ofi-*

cióse făcute de organe acreditate ca *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, inspiratŭ de principele Bismark.

Vomŭ reproduce maĭ la vale pasage din acelŭ organŭ oficiosŭ, precumŭ și protocolulŭ VIII din ședința *Congresuluĭ* din Berlin, din care se va vedea cu câtă înlesnire *principele Gorciacov a datŭ consimțimântulŭ Rusieĭ* la propunerea Engliterei pentru *ocuparea* Bosnieĭ și Herțegovineĭ de către Austria.

Englitera, a căreĭ flotă venise în Dardanele și înlăturase pericolulŭ ocupațiuneĭ Constantinopoleĭ de către Rușiĭ învingĕtorĭ, luă și dênsa mĕsurĭ de asigurare a intereselorŭ sale din Asia, față cu *noile cuceriri rusești*, (Ardahanulŭ Karsulŭ și Batumulŭ) și obținu insula *Cipru* și drepturĭ de priveghere a *reorganisăriĭ* provinciilorŭ asiatice turcești, cu îndatorirea de a veni în ajutorulŭ Turcilorŭ la casŭ de nevoe.

Câtŭ pentru Turcia de Europa, Englitera, prin stăruința energică a primuluĭ sĕŭ ministru Beaconsfeeld, făcu să se reducă acea mare Bulgarie proiectată de Rusia la *San-Stefano* și să se împarță în *Bulgaria autonomă* pênă la Balcanĭ și *Rumelia Orientală* cu unŭ *guvernatorŭ creștinŭ* numitŭ de Sultanulŭ și o *administrație* și *miliție națională*. Iar în casŭ de pericolŭ din afară, se reservă dreptulŭ pentru Pórta Otomană de a trimite oștirĭ de apărare în Balcanĭ.

Înlesnirea cu care Rușiĭ trecuse Balcaniĭ și amenințase chiar Constantinopole călcându-și angajeamentele anterióre, dedeaŭ dreptulŭ Engliteriĭ,

Austro-Ungarieĭ și altorŭ Puterĭ să se îngrijéscă pentru viitorŭ și să ia măsurĭ pentru ca nu cumva acea mare Bulgarie improvisată, să se transforme în o mare *provincie rusésică*, de unde Rușiĭ ar face numaĭ unŭ pasŭ pènă la Bosfor,

Pe vremea aceea tênărulŭ popolŭ Bulgarŭ nu fusese pusŭ la încercare și nimenĭ nu se aștepta ca elŭ să se emancipese cu atâta vioiciune și iuțélă de *jugulŭ* ce-ĭ prepara Rusia prin generaliĭ și agenții eĭ.

Nicĭ Muscaliĭ nu se așteptaŭ ca Bulgariĭ să ție atâtŭ de multŭ la *individualitatea* lorŭ *națională* abia renăscêndă, și la *autonomia* pe care le-o garantase Congresulŭ din Berlin.

Acestŭ spiritŭ de *independență națională* a fostŭ o *surprindere* neplăcută pentru *Rusia cotropitóre*.

Grea a fostŭ sarcina *Congresuluĭ* din Berlin ca să asigure *pacea generală* și *ecuilibrulŭ* în Orientŭ, revizuindŭ tractatulŭ de la *San-Stefano*. După împăciuirea și satisfacerea puterilorŭ marĭ, maĭ venea pe alŭ doilea planŭ împăciuirea și satisfacerea statelorŭ și popórelorŭ micĭ din Peninsula Balcanilorŭ.

Am spusŭ cum a fostŭ tratată România în cestiunea *Basarabieĭ* și *Dobrogeĭ*, în *despăgubirea de resbelŭ* pe care și-a reservat'o *pravoslavniciĭ Aliațĭ* pe séma lorŭ și în cestiunea *Ovreilorŭ* pe care ne-a adus'o la *Congresŭ* ca *ploconŭ* representantulŭ prea iubiteĭ nóstre *surorĭ*, *Franța*!

Multŭ a datŭ de lucru Puterilorŭ marĭ reclamele

și interesele complicate ale Bulgarilorŭ, Serbilorŭ Muntenegrenilorŭ, Albanezilorŭ și Grecilorŭ atâtŭ în timpulŭ *Congresuluĭ* câtŭ și în urma luĭ, când a fostŭ vorba de aducerea la îndeplinire a dispoziţiilorŭ tractatuluĭ din Berlin.

Când fuse cu pretenţiunile cele marĭ ale Grecilorŭ, era câtŭ p'aci să isbucnéscă nuoĭ complicaţiunĭ în Orientŭ.

Greciĭ, în totŭ timpulŭ resbeluluĭ Ruso-Româno-Turcŭ păstraseră o atitudine *neutră* și liniştită. Dupe ce Turciĭ fură bătuţĭ, eĭ aţâţară prin emisarĭ și volintirĭ populaţiunile din Tesalia, Epirŭ și Macedonia și le espuseră la conflicte sângeróse cu Turciĭ.

Ca să înceteze acele măcelurĭ și ca rĕsplată pentru *neutralitatea* lorŭ, se dete și Grecilorŭ o bună porţiune de pămêntŭ. Se dete asemenea teritorie Serbilorŭ și Muntenegrenilorŭ în paguba altora. Se tăie pe alocurea în carne vie, ca să se ajungă maĭ repede la împăciuire și ecuilibrare de forţe în Peninsula Balcanilorŭ.

Orĭ câtŭ de nemulţumită era Rusia pentru forfecarea tractatuluĭ din *San-Stefano*, ea-și reservase multe miḑlóce spre a ajunge pe o cale *pezişe* la scopulŭ sĕŭ finalŭ: *russificarea Bulgarieĭ*, care să-ĭ serve apoĭ ca *basă* de *operaţiunĭ diplomatice* și *militare*, spre a ajunge maĭ târḑiŭ tot unde voise să ajungă maĭ repede prin tractatulŭ de la San-Stefano.

Odată bine înscăunaţĭ în *Bulgaria* și strân-

gêndŭ și pe *România* în *cleștele ruso-bulgarŭ*, Rușiĭ arŭ fi pututŭ lesne mina și bombarda pe Turcia și pe Austro-Ungaria din piscurile Balcanilorŭ și Carpațilorŭ.

Dar uitase Rușiĭ proverbulŭ românescŭ că „socotéla d'acasă nu se potrivește cu cea din târgŭ".

Uitase că maĭ există-o Europă civilisată care se intereséză de *equilibrulŭ* Orientuluĭ.

Uitase că Bulgariĭ aŭ învățatŭ multe din *istoria suferințelorŭ* lorŭ și ale Românilorŭ și că din acele *suferințe* și din școlele românescĭ s'aŭ adăpatŭ și aŭ învețatŭ să se păzéscă și eĭ de *cursele* și *jugulŭ Muscălescŭ*.

Nemulțumirea crescêndă a Rusieĭ s'a născutŭ din chiar supunerea tractatuluĭ de la *San-Stefano unuĭ Congresŭ europénŭ*, care n'a fostŭ o simplă *înregistrare* a faptelorŭ împlinite și a proiectuluĭ Rusieĭ ci o adevĕrată *revisuire*.

Prin tractatulŭ din Paris (1856) se declarase afacerile Orientuluĭ ca cestiune de *equilibru* și *interesŭ europeanŭ*, puindu-se *dreptuluĭ publicŭ internaționalŭ* o nouă temelie.

Prin tractatulŭ din Berlin, departe de a se înlătura acestŭ principiŭ, dupe cum dorea Rusia la *San-Stefano*, s'a consacratŭ acelașiŭ principiŭ de *dreptŭ publicŭ* și de *interesŭ europeanŭ și* **s'a desvoltatŭ spiritulŭ** *tractatuluĭ din Paris*, contra căruia luptase Rusia pe calea diplomatică și a armelorŭ.

Chiar supunerea în principiŭ a tractatuluĭ de la *San-Stefano* la controlulŭ unuĭ Congresŭ și transformarea aceluĭ tractatŭ *bilateralŭ* (ruso-turcŭ) într'unŭ *tractatŭ Europénŭ* a fostŭ o lovitură însemnată dată *ambițiuneĭ moscovite.*

Prin acésta Puterile garante care sub-scrisese tractatulŭ din Paris (1856), aŭ stabilitŭ în modŭ solemnŭ că, de și *scaunulŭ Congresuluĭ Europeĭ* și *centrulŭ de gravitate* al *politiceĭ europene* s'a strămutatŭ din Paris la Berlin, dar *principiile de dreptŭ publicŭ europénŭ* și *equilibru* în Orientŭ aŭ rĕmasŭ aceleașĭ.

Europa a stabilitŭ prin tractatulŭ din Berlin că nu a înțelesŭ să renunțe în 1878 la *drepturile* și *interesele* eĭ cele marĭ din Orientŭ și să lase pe Rusia să dispue *cum va voĭ ea* de moștenirea Turculuĭ și de popórele din peninsula Balcanilorŭ.

De aceea, *ca să-și afirme drepturile eĭ,* Europa civilisată, represintată în *Congresŭ*, a luatŭ ca punctŭ de plecare chiar *tratatulŭ din Paris* din 1856 și a înscrisŭ în fruntea *tractatuluĭ din Berlin* următórele rândurĭ:

„Majestățile lorŭ. . . . . *dorindŭ a regula în-*
„*tr'unŭ cugetŭ* **de ordine Europénă**, *conformŭ cu*
„ **stipulațiunile tractatuluĭ din Paris din 30**
„ **Martie 1856,** *cestiunile ridicate în Orientŭ de eve-*
„*nimentele anilorŭ din urmă și de resbelulŭ care luă*
„*sfîrșitŭ prin tractatulŭ de la San-Stefano, aŭ fostŭ*
„*în unanimitate de părere că întrunirea unuĭ Con-*

„ *gresŭ arŭ fi celŭ maĭ bunŭ midlocŭ de a stabili*
„ *lesne o înțelegere* “.

Iar articolulŭ 63 finalŭ alŭ tractatuluĭ din Berlin a maĭ adăogatŭ :

„ **Tractatulŭ din Paris de la 30 Martie 1856,**
„ *precum și tractatulŭ de la Londra, din 13/25 Martie*
„ *1871, sunt menținute în tóte acele disposițiunĭ care nu*
„ *sunt abrogate saŭ modificate prin stipulațiunile de*
„ *față* “.

Aceste *Alfa* și *Omega* ale tractatuluĭ din Berlin aŭ o mare însemnătate în *dreptulŭ publicŭ internațional*.

De aceea nu aŭ fostŭ dupe placulŭ Rușilorŭ nicĭ acéstă amintire a *tractatuluĭ* din *Paris*,—pe care eĭ s'aŭ silitŭ să-lŭ nimicéscă cu totulŭ,—nicĭ reducerea *harteĭ Bulgarieĭ*, croită la *San-Stefano*, nicĭ reducerea timpuluĭ de trecere a *oștirilorŭ ruseștĭ* prin România, *de la doĭ anĭ la treĭ lunĭ* (art. 22), nicĭ *mărginirea timpuluĭ de ocupațiune rusescă a Bulgarieĭ numaĭ la 9 lunĭ* (art. 7, 22), de la data ratificăriĭ tractatuluĭ din Berlin.

Plenipotențiariĭ Rusieĭ *aŭ subscrisŭ tractatulŭ din Berlin*, — dupe cum aŭ subscrisŭ și *convențiunea* cu România, — cu intențiune ânsă de a nimici piezișĭ disposițiunile neplăcute lorŭ din acelŭ tractatŭ, ceea ce s'aŭ și încercatŭ din resputerĭ să facă în urmă, împingêndŭ lucrurile în Bulgaria până la conspirărĭ, rĕsturnărĭ și amenințărĭ cu invasiunea și unŭ *mare resbelŭ europeanŭ!*

Unŭ punctŭ culminantŭ de deosebire între *Con-*

gresulŭ din Berlin și *Congresulŭ din Paris* a fostŭ acesta că, Puterile, țiindŭ contŭ de faptele împlinite prin resbelŭ și de progresulŭ statelorŭ autonome și al naționalităților din peninsula *Balcano-Dunăréně*, aŭ făcutŭ unŭ pasŭ înainte cu *emanciparea* și întărirea acestorŭ sentinele și *avangarde* ale civilisațiuneĭ europene în interesulŭ *ecuilibruluĭ* din Orientŭ.

Urmândŭ legea natureĭ: „*destructio unius constructio alterius*“ (căderea unuia, ridicarea altuia), *Puterile garante* s'aŭ preocupatŭ nu de *integritatea imperiuluĭ Otomanŭ* în decadență, ci de integritatea *Peninsuleĭ Balcanice*, renăscêndă prin *naționalitățile* tinere ce o cultivă și carĭ staŭ gata s'o apere maĭ bine de câtŭ Turciĭ *contra invasiunilorŭ* de la Miază-Nópte de care se preocupaŭ Englitera, Austria și Napoleon III în 1856.

Se înțelege că nu în acestŭ scopŭ croise Țarulŭ Alexandru II *marea Bulgarie de la San-Stefano și-și asigurase pe doĭ anĭ robirea de trecere a oștirilorŭ sale prin România.*

Nicĭ în timpulŭ Ecaterineĭ II și al Țarilorŭ Alexandru I și Nicolae I, nicĭ în timpulŭ Țaruluĭ Alexandru II, Rușiĭ nu s'aŭ luptatŭ *ca să-și închidă, ci totŭ ca să-și deschidă drumulŭ spre Constantinopole.*

Dar dupe cum în trecutŭ *s'aŭ găsitŭ Puterĭ marĭ carĭ să împedice cotropirile și să strice planurile Rușilorŭ,* tocmaĭ când se credeaŭ maĭ stăpânĭ pe Principatele Române și pe drumulŭ Constantinopoleĭ,

asemenea și în 1878, *s'aŭ găsitŭ Puterĭ marĭ ca Englitera, Austria, Germania* și *Italia*, carĭ să dejóce *planurile rusești* înainte și dupe resbelulŭ din 1877 și să facă **spiritulŭ tractatuluĭ de la Paris din 1856 să transmigreze și să se desvolte în tractatulŭ din Berlin din 1878; iar ecuilibru Europeanŭ** *să fie asiguratŭ în Orientŭ prin nuoĭ elemente și nuoĭ grupărĭ politice între statele micĭ și marĭ.*

Écĕ pentru ce de la începutŭ, chiar în *principiŭ*, tractatulŭ din Berlin n'a fostŭ bine vĕdutŭ de către ceĭ din Petersburg.

Când aŭ vĕdutŭ apoĭ că nicĭ prin midlóce *pezișe* și *brutale* nu potŭ să *rusifice* Bulgaria și să-șĭ ajungă scopurile lorŭ ascunse, atuncĭ Rușiĭ aŭ isbucnitŭ în acusărĭ și blesteme contra politiceĭ *austro-germane.*

Atuncĭ *diarele rusești* aŭ deschisŭ acea campanie teribilă contra *preseĭ austro-germane,* ca *antemergătóre* campanieĭ resbelnice cu care aŭ amenințatŭ în timp de 10 anĭ pe Puterile carĭ aŭ constituitŭ *Întreita Alianță.*

Acea *campanie a diarelorŭ rusești* s'a începutŭ ăncă de pe la finele anuluĭ 1878 și a ajunsŭ la apogeulŭ eĭ în anulŭ 1888, când se aștepta chiar unŭ mare resbelŭ și când, discutândŭ cu gazeta *Germanieĭ de Nord* la 1 Iunie 1888, *Gazeta de Moscva* dicea cu glasŭ tare că *„Rusia nu va uita nicĭ o dată că Germania a plătitŭ prin trădare ajutorulŭ ce Rusia i-a datŭ pentru a realisa unificarea sa.“*

În alte cuvinte Rusia ar fi voitŭ ca principele

de Bismarck, ca *preşedinte al Congresuluĭ* din Berlin, să facă sĕ se *înregistreze* purŭ şi simplu tractatulŭ de la *San-Stefano*, ba ăncă să ajute pe Rusia ca să pue în aplicare acelŭ tractatŭ dupe cum le-o plăcea *Ignatiefilorŭ, Kaulbarşilorŭ* şi *Mingreliilorŭ* sĕĭ.

Adică să se facă Germania *complicele* şi *pavĕsa planurilorŭ ascunse ale Rasieĭ* de a pune mâna directŭ saŭ indirectŭ pe *Dunăre, Balcanĭ* şi *Bosforŭ!* Să se ia la luptă Germania cu tóte Puterile civilisate ale Europeĭ, şi *să trădese principiile de dreptŭ publicŭ şi interesele de ecuilibru europénŭ pentru care s'aŭ ţinutŭ congresele din Paris şi din Berlin.*

Dacă principele de Bismarck ar fi făcutŭ una ca acésta şi ar fi pusŭ umĕrulŭ pentru ca Rusia să *rusifice* Orientulŭ şi să realisese *Panslavismulŭ* astŭ-felŭ cum îlŭ pretinde adĭ pe faţă *societatea slavă,* presidată de generalulŭ Ignatief, atuncĭ principele de Bismarck ar fi fostŭ unŭ omŭ onestŭ şi bunŭ amicŭ al Rusieĭ, ba chiar unŭ *ortodoxŭ* şi *pravoslavnicŭ creştinŭ!*

Uneltirile Rusieĭ în Peninsula Balcanilorŭ şi ameninţările cu unŭ nuoŭ resbelŭ în Orientŭ. — Indoita alianţă Austro-Germană (1879).

Diplomaţia rusă, prin convenţiunea din Londra din 1871 şi prin resbelulŭ victoriosŭ din 1877 câştigase multe avantage şi o mare satisfacţiune.

Ea rĕsbunase sdrobitórea înfrângere suferită de Rusia în Crimeea în 1855; sfîșiase tractatulŭ din Paris în părțile luĭ importante și câștigase de la Turcĭ o mare despăgubire de resbelŭ, maĭ multe cetățĭ și provinciĭ turcești în Asia, plus Bassarabia și influența în Balcanĭ.

Cu tóte astea Rusia a rĕmasă fórte nemulțumitŭ pe opera *Congresuluĭ* din Berlin și s a pusŭ de îndată pe lucru, pentru a nimici *în faptŭ* acea operă care nu-ĭ permitea să realisese visulŭ de aurŭ al Ecaterineĭ II, Alexandru I și Nicolae Paulovicĭ.

Acéstă lucrare pentru *nimicirea tractatuluĭ din Berlin*, se începu în modŭ *pezișiŭ* în Bulgaria și se dete apoĭ *pe față* de către chiar *ḑiarele ruseștĭ*.

Aceste organe carĭ în Rusia nu scriŭ, în cestiunĭ importante, fără știrea și consimțimentulŭ guvernuluĭ, întreprinseră acea campanie, de care am maĭ vorbitŭ, contra preseĭ *austro-ungare*, ca o justificare și pregătire a usurpațiunilorŭ din Balcanĭ și a unuĭ viitorŭ resbelŭ în Orientŭ.

Organele *austro-ungare* îșĭ făcură datoria de a combate pe cele *ruseștĭ* și a protesta contra *planurilorŭ de rusificare* și a *usurpărilorŭ ce Rusia esercita în Bulgaria*, cu scopŭ de a merge apoĭ maĭ departe.

Organele din Berlin s'aŭ apăratŭ de atacurile *ḑiarelorŭ ruseștĭ* carĭ acusaŭ pe Germanĭ că nu aŭ servitŭ bine causa Rusieĭ în Orientŭ!

Scopulŭ urmăritŭ de Rușĭ în Peninsula Bal-

canilorŭ a fostŭ esplicatŭ maĭ târdiŭ în modŭ lămuritŭ de către însuşĭ organulŭ principeluĭ de Bismarck, *Gazeta Germanieĭ de Nord*, care în 17 Decembre 1881 resuma unŭ articolŭ dupe organulŭ rusescŭ *Novoje Vremja* şi ḑicea :

„Nu voimŭ să relevămŭ din acestŭ articolŭ „care se semnalésă prin tonulŭ sĕŭ de francheţă, „de câtŭ cele treĭ punte următóre: 1. că Rusia, „dupe *Novoje Vremja*, trebue să aştepte momen- „tulŭ favorabilŭ pentru *a se scutura de stipulaţiunile „tractatuluĭ din Berlin* carĭ apasă asupra eĭ ca o „povară grea; 2. că Rusia până atuncĭ, nu tre- „bue să uite *cuĭ datorésă ne-isbânḑile sale;* 3. în „fine, că Rusia, în împrejurările de faţă, este „silită *cu părere de reŭ* să doréscă menţinere „păciĭ.“ [1])

Încă din anulŭ 1879 Rusia ar fi vrutŭ să rupă *tractatulŭ din Berlin* care-ĭ lega mâinile în esecutarea plănurilorŭ sale de *rusificare* a Bulgarieĭ şi de cotropire a întregeĭ Peninsule Balcanice.

Dacă Franţa ar fi fostŭ pregătită pentru unŭ resbelŭ de *revanşe* şi s'ar fi *aliatŭ* cu Rusia, de multŭ ar fi fostŭ Orientulŭ şi Europa în flacărĭ

Franţa însă nu era pregătită pentru resbelŭ şi n'avu curagiulŭ să se arunce în nuoĭ aventurĭ, cu totŭ *curentulŭ resboinicŭ al Gambetiştitorŭ*, dupe care a urmatŭ acela alŭ *Bulangistilorŭ.*

Principele de Bismarck a înţelesŭ că Ruşiĭ nu

1) V. *Românulŭ* din 6 (18) Decembre 1887 p 3.

se mulțumescŭ cu una cu două și că de la vorbe vorŭ să procédă la fapte, ca să desființese tractatulŭ din Berlin care le-a închisŭ drumulŭ Balcanilorŭ și Constantinopoleĭ.

De aceea, *ca respunsŭ la nemulțumirile și amenințările Rusieĭ cu unŭ nuoŭ resbelŭ și cu o alianță franco-rusă,* principele de Bismarck *a încheiatŭ îndoita alianță Austro-Germană din 1879.*

Rușiĭ nu se mulțumeaŭ că pe vremea aceea eraŭ stăpânĭ pe Bulgaria și o guvernaŭ prin *generalĭ Muscalĭ,* care se impuneaŭ chiar principeluĭ de Batemberg. Eĭ voiaŭ ca să nimicéscă și disposiția tractatuluĭ din Berlin care dedea dreptŭ Austro-Ungarieĭ ca să ocupe și să administreze Bosnia și Herțegovina pe timpŭ nelimitatŭ.

De și acéstă mĕsură de strategie și de asigurare a hotarelorŭ Anstriace fusese rezultatulŭ uneĭ *înțelegerĭ prealabile* între Rusia și Austria; de-și în *Congresulŭ* din Berlin principele Gorceacof a consimțitŭ și a sub-scrisŭ acésta fără împotrivire; cu tóte acestea *diplomațiĭ* și *panslaviștiĭ* din Petersburg credeaŭ că ațâțândŭ pe Bosniacĭ și amenințândŭ pe Austria și Germania cu unŭ nuoŭ resbelŭ, ceĭ din Viena se vorŭ speria și vorŭ renunța la ocuparea Bosnieĭ și Herțegovineĭ.

Lucrurile ânsă aŭ mersŭ altŭ-felŭ, căcĭ ceĭ din Viena și Berlin aŭ știutŭ să rĕspundă la amenințările Rusieĭ cu *alianța Austro-Germană,* care, a devenitŭ în 1883 *Întreita Alianță, Austro-Germano-*

Italiană, la care s'aŭ adăogatŭ simpatiile Englitereĭ și altorŭ State.

Écă ce se publica prin ziare streine bine informate în Februarie 1880 [1]).

„Corespondentulŭ din Berlin alŭ ḑiaruluĭ *Stan-*
„*dard* trimite acesteĭ foĭ următorulŭ *suplimentŭ,*
„care pare a venĭ din sorginte autentică, la is-
„toria relaţiunilotŭ ruso-germane:

„ Când Germania refuză d'a împedca ocupaţiu-
„ nea Bosnieĭ de către Austria, guvernulŭ rusŭ
„ propuse minisistruluĭ de esterne francezŭ, D-nu
„ Waddington, în vara anuluĭ 1879, *unŭ planŭ ho-*
„ *tărîtŭ pentru unŭ atacŭ comunŭ contra Germanieĭ.*
„ În acelaşĭ timpŭ fură împinse trupele ruse în
„ Polonia spre fruntaria germană. Waddington şi
„ Grevy respinseră propunerea ruséscă, ânsă în-
„ têmpinară aci oposiţiunea unorŭ miniştri maĭ do-
„ ritorĭ de întreprinderĭ. Atitudinea D-lorŭ Wad-
„ dington şi Grevy a fostŭ cu atâta maĭ impor-
„ tantă, cu câtŭ Rusia a fostŭ făcutŭ în acelaşĭ
„ timpŭ totŭ acéstă propunere şi Italieĭ. D-niĭ
„ Waddington şi Grevy îşĭ bazară argumentele
„ lorŭ pentru respingere, faţă cu colegiĭ lorŭ, maĭ
„ alesŭ pe starea cea demoralisată a Rusieĭ. *Prin-*
„ *cipele de Bismarck* afla despre *aceste planurĭ ru-*
„ *seşti puţinŭ maĭ înainte d'a pleca la Gastein; cele*
„ *ce se urmară dupe acestea le ştiţĭ*".

Astŭ-felŭ s'a născutŭ *Îndoita-Alianţă,* (1879) şi

[1]. Vezĭ *Românul* de la 27 Februarie 1880.

apoĭ *Întreita-Alianță,* (1883–87) a *Puterilorŭ centrale.*

Tractatulŭ *defensivŭ* încheiatŭ între Austro-Ungaria și Germania în 1879, și care nu maĭ era unŭ secretŭ pentru nimenĭ, a fostŭ publicatŭ în întregulŭ luĭ în anulŭ 1888.

Reproducem maĭ la vale *traducțiunea* luĭ *în extenso* dupe unulŭ din principalele *nóstre diare* [1]).

Ca introducțiune la publicarea aceluĭ *tractatŭ,* diarulŭ *Wienez Abendpost* de la 3 Fevruarie 88, a dis:

„Guvernele Austro-Ungarieĭ și Germanieĭ aŭ găsitŭ convenabilŭ să publice tractatulŭ lorŭ de *alianță* de la 7 Octombre 1879, pentru a pune unŭ termenŭ îndoelilorŭ în priviuța intențiunilorŭ curatŭ *defensive* ale acestuĭ tractatŭ. Ambele guverne, conduse de dorința lorŭ, de a menține pacea și de a preveni, pe câtŭ se póte, ca ea să nu fie turburată, suntŭ convinse că publicarea textuluĭ tractatuluĭ lorŭ, va exclude cea maĭ mică îndoială în acéstă privință.

— Écă **tractatulŭ Austro-german** (1879):

„Considerândŭ că suveraniĭ aliațĭ trebue să so-
„cotéscă ca o datorie indispensabilă de a veghia
„sub tóte raporturile la siguranța imperiilorŭ și la
„odihna popórelorŭ lorŭ; că, printr'o înțelegere
„fermă, imperiile lorŭ vorŭ fi susceptibile de a
„îndeplini aceste datoriĭ maĭ lesne și maĭ eficace,

[1]). Vezĭ *Românin* din 24 Ianuarie 1888.

„în sfîrșitŭ, că o înțelegere intimă a celorŭ douĕ „imperiĭ nu va putea amenința pe nimenĭ, dar „va fi susceptibilă de a *consolida pacea Europeĭ*, „*pace creată de stipulațiunile tractatuluĭ de la Ber-* „*lin:* ceĭ doĭ împărațĭ, promițêndu-șĭ într'unŭ „modŭ solemnŭ de a nu voi nicĭ odată a atribui „vre-o tendință agresivă convențiuneĭ, care este „curatŭ *defensivă*, aŭ decisŭ să contracteze o *a-* „*lianță de pace defensivă și reciprocă.*

„Aŭ fostŭ numițĭ pentru acésta ca Plenipoten- „țiarĭ, Contele Angrassy, și prințulŭ Henric VII „Reuss.

„Art. I. „*Dacă unulŭ din cele douĕ imperiĭ ar fi* „*atacatŭ de Rusia*, ceĭ doĭ contractanțĭ se obligă „*a se ajuta cu forța militară întrégă a imperiuluĭ* „*lorŭ*, și prin urmare, de a nu încheea pacea de „câtŭ într'unŭ comunŭ acordŭ.

Art. II. „Dacă unulŭ din ceĭ doĭ contractanțĭ ar „fi atacată *de o altă putere*, (1) celŭ l'altŭ con- „tractantŭ se angajésă nu numaĭ a nu ajuta pe „atacantulŭ contra aliatuluĭ sĕŭ, dar, a observa o „neutralitate bine-voitóre pentru contractantŭ; „*iar în casulŭ când puterea agresivŭ ar fi susținută* „*de Rusia, fie sub forma uneĭ cooperărĭ active, fie* „*prin măsurĭ militare care ar amenința puterea a-* „*tacată, atuncĭ, obligațiunea ajutoruluĭ mutualŭ cu* „*forța armateĭ întregĭ, stipulată la art. 1, intră a-* „*semenea imediatŭ în vigóre, iar resboiulŭ va fi atuncĭ*

1) Alusiune la Francia.

„comună pentru ceĭ doĭ contractanțĭ până la încheerea, „uneĭ păcĭ asemenea comună.

Art. III. „Acestŭ tractatŭ, conformŭ caracteru-„luĭ sĕŭ pacificŭ, trebue să fie ținutŭ secretŭ, „pentru a exclude orĭ ce interpretare falșă, și nu-„maĭ dupe unŭ acordŭ între cele douĕ părțĭ și „înțelegere specială, va putea fi comunicatŭ uneĭ „a treia puterĭ.

„Ceĭ doĭ contractanțĭ, după ce aŭ reamintitŭ „simțimintele formulate de împĕratulŭ Alexandru „în întrevederea de la Alexandrovo, exprimă spe-„ranța că înarmările Rusieĭ nu se vorŭ arăta „într unŭ modŭ efectivŭ amenințătóre pentru „dânșiĭ, și pentru acéstă causă n'aŭ, pentru mo-„mentŭ, nicĭ unŭ motivŭ de a face óre-care co-„municare Țaruluĭ; dar în casulŭ când acéstă „speranță s ar vedea înșelată, ceĭ doĭ contractanțĭ, „recunoscŭ ca o datorie de lealitate, de a infor-„ma pe împĕratulŭ Alexandru, celŭ puțin într unŭ „modŭ confidențialŭ, căcĭ ar trebui să socotéscă „orĭ ce agresiune îndreptată cóntra unuia dintr „ênșiĭ ca îndreptată contra amândorora“,

Semnațĭ: **Andrassy, Reuss.**

Deși cestiunea Bosnieĭ și Herțegovineĭ nu ne intereséză dar fiind-că acea cestiune a servitŭ de pretextŭ Rusieĭ ca să încépă cu amenin-țările și pregătirile sale de resbelŭ, încercândŭ totŭ de o dată să *russifice* și să subjuge Bulgaria spre aĭ servi de basă viitórelorŭ sale *operațiunĭ*

militare, este bine ca publicul nostru să ştie cum stă acea cestiune a Bosnieĭ şi să recunóscă şi acolo scopurile şi uneltirile *politiceĭ ruseşti.*

Am spusŭ să maĭ nainte chiar de a se începe resbelulŭ ruso-turcŭ din 1877, principele Gorceacof promisese Austrieĭ Bosnia şi Herţegovina, ca *punctŭ strategicŭ* şi *asiguratorŭ hotarelorŭ sale.*

Acésta s'a doveditŭ în urmă prin revelaţinnile organuluĭ principeluĭ de Bismarck *Norddeutsche Allgemeine zeitung* şi prin *protocolulŭ* VIII al şedinţeĭ de la 28 Iunie 1878 alŭ *Congresuluĭ* din Berlin—în care s'a discutatŭ art. 14 din tractatulŭ de la *San-Stefano* – şi în care şedinţă plenară, Rusia şi-a datŭ *consimţimêntulŭ sĕŭ fără nicĭ o împotrivire saŭ reservă la ocuparea Bosnieĭ şi Herţegovineĭ de către Austriacĭ.*

În acea şedinţă a Congresuluĭ din Berlin comitele Andrassy a luatŭ cuvêntulŭ şi a declaratŭ că Austria, maĭ multŭ de câtŭ orĭ care altŭ statŭ este interesatŭ în evenimentele din Bosnia şi Herţegovina şi de aceea, enumerând sacrificiile făcute de Austria pentru apărarea hotarelorŭ sale şi pentru întreţinerea refugiaţilorŭ, a zisŭ „că e „timpulŭ supremŭ de a se pune unŭ capătŭ a„celorŭ stărĭ de lucrurĭ în Bosnia şi Herzegovina".

Lordulŭ Salisbury, luând cuvêntulŭ a conchisŭ că „ Turcia ne-fiind în stare ca să-şĭ îndeplinéscă „ sarcina care trece peste puterile eĭ. *guvernulŭ Re„ gineĭ Engliterei propune ca Congresulŭ să hotărască*

„*ca Austria să ocupe și să administreze cu armata*
„*provinciile Bosnia și Herzegovina.*"

Principele Bismarck, motivêndu-și votulŭ a
dișŭ că „Europa dorește să creeze o stare trai-
„nică în Orientŭ și să asigure într'unŭ modŭ e-
„ficace sórta poporațiunilorŭ de acolo; că ar fi
„periculósă ilusiunea că pentru îmbunătățirea si-
„tuațiuneĭ ar fi de ajunsŭ ca *pe basa instituțiune-*
„*lorŭ actuale* să se introducă reforme în Bosnia
„și Herzegovina."

Și apoĭ principele de Bismark a conchisŭ astŭ-
felŭ:

„Numaĭ unŭ statŭ care dispune de destule
„midlóce militare și care se găsește în apropiere
„de culcușulŭ turburărilorŭ ar putea să restabi-
„léscă acolo ordinea și să asigure sórta și viito-
„rulŭ acelorŭ poporatiunĭ. Avênd în vedere a-
„ceste motive mĕ alăturŭ la propunerea plenipo-
„tențiaruluĭ Mareĭ-Britaniĭ și recomandŭ cu căl-
„dură înalteĭ *adunărĭ priimirea eĭ.*"

Representantulŭ Porțiĭ Otomane a combătutŭ
pronunerea plenipotențiaruluĭ Angliei, spuindŭ că
Turcia va fi în stare să restabiléscă ordinea în
Bosnia și Herțegovina.

Dupe plenipotențiarulŭ Franțeĭ D-nu Wading-
ton și dupe lordulŭ Beaconsfeelld, carĭ susținură
propunerea lorduluĭ Salisbury, luând cuvêntulŭ
principele Gorciacoff a dișŭ, că „Rusia n are nieĭ
unŭ interesŭ în acéste afaceri și că motivele ple-
nipotențilorŭ *l aŭ convinsŭ de eficacitatea mĕsurelorŭ*

propuse pentru ajungerea scopuluĭ pacinicŭ al Congresuluĭ; căcĭ în realitate e vorba de ocrotirea poporațiunilorŭ creștine în contra vechelor abuzurĭ seculare. Propunerea Angliéĭ se unește cu vederile generale ale Rusieĭ și de aceea consimte pe deplin cu ea."

„Cu ocaziunea votării, Austria, Franța, Marea-Britanie și Italia aŭ votatŭ pentru propunerea engleză, iar Rusia a declarat că priimirea din partea eĭ se refereşte numaĭ la propunerea lorduluĭ Salisbury, pe când delegațiĭ Turcieĭ raportându-se la instrucțiunile lorŭ aŭ respinsŭ propunerea.

In ședința de la 11 Iulie (Protocolulŭ 18), Pórta a consimțitŭ la ocupare, cu condițiunea ca maĭ ântêiŭ să se stabiléscă o înțelegere între Austria și Turcia în privința eĭ.

Comitele Andrassy priimindŭ acéstă condițiune, astŭ-felŭ s'a născutŭ *art. 25 din tractatulŭ de la Berlin* prin care i se acórdă Austrieĭ dreptulŭ să ocupe și să administreze Bosnia și Herzegovina [1].

Art. 25 din tractatulŭ de la Berlin diferă în totulŭ de art. 14 din *preliminările păcii*, dictate de Rușiĭ învingătorĭ, dupe trecerea Balcanilorŭ.

In art. 14 al *pveliminărilorŭ păcii*, diplomațiĭ din Petersburg, se făceaŭ c'aŭ uitatŭ *angajamentele* luate față cu Austria în 1877 pentru ocuparea Bosnieĭ și Herzegovine; căcĭ în acelŭ articolŭ nicĭ pomenélă nu se făcea despre acea *ocupațiune*

1) Vedĭ *Voința Națională* de la 28 Aprilie (11 Maiŭ) 1887.

ci se dicea numaĭ că „în Bosnia și Herzegovina „se vorŭ împlini îndată *reformele* care s'aŭ fi- „xatŭ în prima ședință a Conferinței din Con- „stantinopole (1876).“

Decĭ Rusia voia — permită-mi-se espresia — să tragă pe sfóră pe Austria, dupe cum a făcurŭ cu România în cestiunea Basarabieĭ. Dar nu i s'a trecutŭ acéstă dibăcie în fața *Congresuluĭ Europénŭ.*

Că Russia luase angajamente față cu Austria și promisese acesteĭ puterĭ ocuparea Bosnieĭ și Herzegovineĭ, acésta nu maĭ lasă nicĭ o îndoială, atâtŭ în urma *consimțimêntuluĭ* fără reservă datŭ de principele Gorciacoff în Congresulŭ din Berlin (dupe cum am arătatŭ maĭ susŭ), câtŭ și în urma *destăinuirilorŭ organelorŭ oficióse* din Berlin din 1887.

Rĕspunḑêndŭ la acuzările organelorŭ oficiale și oficióse din Petersburg, *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, organulŭ principeluĭ Bismark, a făcutŭ în Aprilie 1887 următórea destăinuire:

„Este de observatŭ aci că nu este vorba de „nicĭ unulŭ din cele doâ cazurĭ espuse de *Peters-* „*burger Zeitung*, ci de înțelegerĭ *austro-rusești* fără „cooperarea și fără știrea Germanieĭ, înțelegerĭ „carĭ aŭ fostŭ stabilite în 1876 și sancționate „prin tractatŭ în 1877. Atuncĭ deja — decĭ cu „multŭ maĭ 'nainte de rĕsboiulŭ turcescŭ — aŭ „*fostŭ stipulate directŭ între Rusia și Austria anga-* „*jamentele puse maĭ târḑiŭ în vigóre în privința*

„ *Bosnieĭ și a Herzegovineĭ,* și precum spuserămŭ,
„ fără cooperarea și fără știrea Germanieĭ. Nego-
„ cierile carĭ s'aŭ sfîrșitŭ cu tractatulŭ încheiatŭ
„ prin ambasadorulŭ Rusŭ ce se afla atuncĭ la
„ Viena, aŭ fostŭ conduse sub dirigiarea și res-
„ punderea directă a principeluĭ Gorciacoff și cu
„ participarea unorŭ însemnațĭ bărbațĭ de statŭ
„ Rușĭ carĭ acum se silescŭ a turbura buna în-
„ țelegere dintre ambele țĕrĭ, încercându-se a a-
„ runca în fața opiniuneĭ publice rusești, asupra
„ politiceĭ germane respunderea pentru niște eve-
„ nimente pe carĭ eĭ singurĭ le-aŭ adusŭ. "

Respundêndŭ unuĭ altŭ organŭ *oficiosŭ rusescŭ, Varșavski Dnicvnik,* tot în Aprilie 1887, *Norddeutsche Allgemeine Zeitung,* oficiosulŭ din Berlin a disŭ:

„ Congresulŭ de la Berlin, pe care *Dniernik* îlŭ
„ numește *opera de înșelătorie* de la Berlin, a
„ fostŭ convocatŭ numaĭ dupe cererea Rusieĭ.
„ Germania a susținutŭ și a esecutatŭ acolo tóte
„ dorințele esprimate de Rusia. *Daca Rusia a maĭ*
„ *avutŭ și alte dorințe ascunse,* atuncĭ acésta este
„ vina principeluĭ Gorciacoff.

„ Negocierile din 1876 dintre Austria și Russia
„ nu puteaŭ să maĭ fie desființate în Congresulŭ
„ de la Berlin. De altminterea *nicĭ Rusia nu s'a*
„ *îneercatŭ să facă acésta.* Numaĭ politica princi-
„ peluĭ Gorceacoff este rĕspundĕtóre pentru starea
„ lucrurilorŭ din Bosnia și Herzegovina. Cabine-
„ tulŭ din Berlin n'ar fi convocatŭ nicĭ o dată

„din propria sa inițiativă, unŭ *Congresŭ* asupra „cestiuneĭ orientale; câtŭ pentru cestiunea în ale „cuĭ mâinĭ se află cele doă provinciĭ, a fostŭ în„totŭ de-una pentru Germania fără nicĭ unŭ in„teresŭ. [1])“

Oficiósele din Petersbug aŭ aruncatŭ rĕspunderea politiceĭ austriace din Orientulŭ Europeĭ și *neisbînda planurilorŭ ascunse ale Rusieĭ* nu numaĭ asupra Gərmanieĭ, dar și asupra Engliterei.

Moskovskija Vjedemosti publica următórele rânduri la sdresa Germanieĭ și Engliterei în Aprilie 1887:

„Iutrigile *englese* în cestĭunea bulgară aŭ fostŭ „numaĭ de aceea atâtŭ de pericolóse pentru Rusia, „fiindŭ-că principele de Bismark a sprijinitŭ etc.“

Și maĭ la vale acelașĭ organŭ rusescŭ conchidea amenințândŭ cu *alianța Franco-Rusă*:

„Va vəni póte timpulŭ când Rusia îșĭ va rĕfui „socotelile cu Englitera și atuncĭ principele de „Bismark nicĭ nu va putea s'o ajute, nicĭ să îm„pedice ceva. *În cazŭ când elŭ ar voĭ să împedice „pe Ruși, atuncĭ Franța o va ataca pe la spate.*“

Maĭ pe urmă, în Maiŭ 1887 *organele rusescĭ* aŭ maĭ încetatŭ cu tăgăduirea *înțelegerii* ce a fostŭ prestabilită între Rusia și Austria în privința ocupăriĭ Bosnieĭ și s'aŭ agățatŭ de *iuterpretarea* aceleĭ înțelegerĭ.

Astŭ-felŭ *Nouoje Vremja*, respundêndŭ diaruluĭ *Pester-Llogd* dicea în Maiŭ 1887 între altele:

1) V. Diarulŭ *România* din 21 Aprilie 1887.

„ Trebue să admitemŭ ânsă că baza înțelegerii
„ ce s'ar fi stabilitŭ în urmă se întemeia pe *o*
„ *ocupațiune paralelă, astŭ-felŭ ca Austria* să *ocupe*
„ *Bosnia* și *Rusia Bulgaria*, încetândŭ asemenea de
„ o dată. "

Ce s'a întâmplatŭ ânsă dupe acéstă *învoială* prealabilă pentru o *ocupațiune paralelă?*

Puterile Europei, în *Congresulŭ* din Berlin, aŭ datŭ Austriei *mandatŭ nelimitatŭ,* de a *ocupa* și *administra Bosnia* și *Herțegovina* prin art. 25 al tractatului din Berlin, pe când *mandatulŭ* acordatŭ Rusiei pentru *ocupațiunea Bulgariei* a fostŭ *mărginitŭ* la 9 luni, căci astŭ-felŭ reclama interesulŭ *ecuilibruluĭ* din Orientulŭ Europei și *autonomia* recunoscută Principatului Bulgariei.

Rusia s'a încercatŭ, dar n a mai pututŭ prelungi — precum spera — nici în *faptŭ* și în modŭ piedișŭ administrarea Bulgariei prin *generalii Muscali*, căci poporulŭ Bulgarŭ s a deșteptatŭ și s'a arătatŭ gelosŭ de *drepturile sale autonome și naționale* pe care i le-a garantatŭ Europa prin *tractatulŭ din Berlin.*

De aceea, daca a încetatŭ *paralelismulŭ ocupațiunilorŭ* din Bosnia și Bulgaria, acésta se datorește hotărâreĭ *Congresuluĭ Europeanŭ* și voinței *poporuluĭ Bulgarŭ*, care s'a simțitŭ destulŭ de pregătitŭ și *tare în simțimentele sale naționale,* ca să *scuture jugulŭ Rușilor* și *să-și apere autonomia ce i-a garantat'o Congresulŭ* Europei. Numai Turcia ar fi în dreptŭ ca să céră *încetarea ocupațiunei* Bosniei.

Novoje Vremja ânsă recunóște că Turcia nu vrea. „Turcia, dice Novoje Vremja, de sigurŭ nu va „cere să i se înapoieze Boznia și va primi cu bu- „curie ca țĕrile ocupate să fie proclamate ca prin- „cipatŭ independentŭ. În contra acesteia n'am avea „nimicŭ de dișŭ, de câtŭ numaĭ că prințulŭ să „nu fie nicĭ Habsburg, nicĭ Hesa."

Am reprodusŭ pe scurtŭ aceste deslușirĭ în cestiunea *ocupațiunei Bosnieĭ*, nu pentru a ne face apărătoriĭ eĭ, ci pentru ca publiculŭ nostru să înțelégă cum stă lucrulŭ acesta și în ce legătură se află cu cestiunea *Bulgarieĭ* care a devenitŭ *nodulŭ gardianŭ* al cestiuneĭ Orientuluĭ și puntulŭ asupra căruia și-a ațintitŭ ochiĭ și activitatea lor, *diplomațiĭ* din Petersburgŭ și *Panslaviștiĭ* din Moscva.

De sórta Bulgarieĭ Românii nu potŭ fi indiferențĭ, căcĭ există o *solidaritate naturală intre statele micĭ din Peninsula Balcano-Dunăréná.*

Căderea unuia din aceste state în stăpânirea fie a Rusieĭ, fie a Austrieĭ, ar fi o lovitură de care s'ar resimți tóte naționalitățile.

Când Rusia ar înfige stégulŭ eĭ în Balcanĭ și s'arŭ întări în acéstă cetate a Orientuluĭ Europeĭ, e lesne de ghicitŭ ce sórtă ar aștepta pe România ocolită de slavĭ și strânsă în *cerculŭ de ferŭ* al întăririlorŭ de dincolo ee Prutŭ și al *cetățilorŭ* de dincolo de Dunăre, care n aŭ fostŭ dărâmate, conformŭ tractatuluĭ din Berlin.

Nemulțumirea Rusieĭ contra tractatuluĭ din Berlin

care astă-dĭ se arată pe față, s'a manifestatŭ încă de la 1878—1879, dupe cum am spus'o, si a mersŭ *crescêndŭ*, cu câtŭ ceĭ din Petersburg aŭ vĕdutŭ că nicĭ în modŭ *piezișŭ* nu se potŭ realisa planurile *politiceĭ ruseștĭ* în peninsula Balcanilorŭ.

Cu câtŭ *generaliĭ rușĭ* se sileaŭ să impue *pravoslavnica rusificare* în Bulgaria. cu atâtŭ Bulgariĭ se deșteptaŭ și se scuturaŭ maĭ tare de *nuoulŭ jugŭ* ce li se pregătia.

Deși tractatulŭ din Berlin dicea că *dupe 9 lunĭ trebue să înceteze ocupațiunea ruséssă* în *Bulgaria* și să se lase acestŭ statŭ nuoŭ să se guverne prin legile și Suveranulŭ *alesŭ* de Națiune, cu tote acestea *puterea armată bulgară* continua să fie comandată de *ofițerĭ Muscalĭ*, avêndŭ shiar ca *ministru de resbelŭ* pe unŭ *Muscalŭ;* chiar *administrația* țĕriĭ era condusă de unŭ *ministru de interne Muscalŭ*; iar ceĭ l alțĭ miniștri bulgarĭ, trebuia să fie *muscălițĭ*, saŭ să nu maĭ fie!

Principele Batemberg, care se arătase la începutŭ destulŭ de condescendentŭ către *pravoslavniculŭ* Protectorŭ de la Miază-Nópte, începu să resimță greutatea cu care'lŭ apăsa acea *dictatură museăléscă* și să caute să se emancipese și elŭ și poporulŭ Bulgarŭ căruia îĭ jurase credință și devotamenrŭ

Acelŭ *curentŭ națională Bulgarŭ,* care reclama apărarea *autonomieĭ* și *intereselorŭ țĕriĭ,* făcea pe *generaliĭ muscalĭ* și pe *agențiĭ panslaviștĭ* să turbeze de mânie, maĭ alesŭ când eĭ vedeaŭ că și prin-

cipele Battemberg merge în capulŭ aceleĭ mișcărĭ de *regenerare* și *emancipare națională*.

De atuncĭ ḑilele domnieĭ aceluĭ principe lealŭ, care-și iubea patria sa adoptivă, începură a fi numĕrate și încrucișate de intrigile și conspirările *zancoviștilorŭ* și *panslaviștilorŭ*.

Dupe ce principele de Battemberg isbuti să facă **unirea** de faptŭ a *Bulgarieĭ* cu *Rumelia* — *unire* pe care Turcia era gata s'o aprobeze *definitivŭ*, dacă nu se opunea *pravoslavnica protectóre* de la Nord—; dupe ce acelŭ vitézŭ Căpitanŭ câștigă victoriile de la Slivnița și Pirot și dovedi Europeĭ vigórea poporuluĭ Bulgarŭ,—fără ca generaliĭ și *ofițerŭ Muscalĭ* să fi datŭ vre unŭ ajutorŭ, căcĭ eĭ se mâniase și părăsise Bulgaria într adinsŭ tocmaĭ în momentul primejdieĭ;—Rusia condamnă pe acelŭ bravŭ Suveranŭ al Bulgarieĭ și în curândŭ o *monstruósă conspirație* îlŭ răpi într'o nópte și îlŭ trimise *plocon* Țaruluĭ, debarcându-lŭ la Reni!

Se știe prin ce *mḑlocirĭ înalte* abia a pututŭ scăpa din ghiarele Rușilorŭ și cu câtŭ *entusiasmŭ* apoĭ *l-a readusŭ* pe *tronŭ* poporulŭ Bulgarŭ și armata ce-ĭ rĕmăsese credinciósă.

Se știe cum principele Battemberg în urmă a fostŭ nevoitŭ,—din causa politiceĭ rusești și a convenienţelorŭ înalteĭ diplomațiĭ,—să părăséscă definitivŭ Bulgaria, lăsândŭ în locŭlŭ sĕŭ o *Regență* cu marele patriotŭ *Stambulof* în frunte.

Se știe cum Bulgariĭ, atâtŭ sub *Regență* câtŭ

și sub noulŭ *Alesŭ de Națiune*, Ferdinand de Coburg, aŭ dovedit Rusieĭ și Europeĭ că eĭ sunt unŭ popolŭ demnŭ de *autonomie* și de încrederea ce *Congresulŭ European* a pusŭ în *sentinela* Balcanilorŭ.

Bulgariĭ aŭ știutŭ cu curagiŭ și înțelepciune, să guverneze singurĭ și să ție peptŭ atâtŭ *agitărilorŭ* panslaviste câtŭ și amenințărilorŭ din Petersburg.

Numaĭ *intervenirea pe față*, și ne maĭ pomenită în istoria lumiĭ civilisate, din partea guvernuluĭ din Petersburg, a pututŭ să scape pe *trădătoriĭ* și *rĕsturnătoriĭ* principeluĭ Battemberg de pedépsa ce meritaŭ!

Acéstă *pravoslavnică protecțiune* a încuragiatŭ ânsă pe *conspiratorĭ* și *trădătorĭ* ca să-și maĭ încerce odată nelegiuitele lorŭ uneltirĭ contra ordineĭ publice și a voințeĭ Națiuneĭ bulgare, ridicându-se *cu armele* contra fraților lorŭ și contra guvernuluĭ *Regenței*.

Dar de astă dată *desnodămêntulŭ agităriĭ rublelorŭ* și *intrigilorŭ rusești fu maĭ tragicŭ*, căcĭ conspirațiunea fu înnecată în *sângele trădătorilorŭ* de la Silistra și Rusciuk!

De atuncĭ, *spiritulŭ Naționalŭ Bulgarŭ*, câștigă din ḑi în ḑi maĭ multă tărie, sfidândŭ și dejucândŭ intrigile streine, în aplausele publicității și parlamentelorŭ Europeĭ civilisate.

Când fuse vorba de amenințările fățișe ale *Kaulbarșilor și vapórelorŭ rusești* care voiaŭ să de-

barce oștire la Burgas, a fostŭ destulŭ, pe lângă patriotismulŭ Bulgarilorŭ, unŭ *veto* al Austro-Ungarieĭ și Italieĭ pentru ca pacea Orientului să nu fie turburată, iar Bulgaria să continue a se bucura de *autonomia* și drepturile *naționale* ce i-a garantatŭ tractatulŭ din Berlin.

Multe s'aŭ scris prin ziare și broșure despre acéstă *dramă* țesută în Bulgaria prin *agenții ruseștĭ* [1]).

Iar odiósa resturnare a principeluĭ Battemberg a fostŭ descrisă și maĭ lămuritŭ de către Kohmartorŭ ocularŭ și intimulŭ amicŭ alŭ luĭ Battemberg.

Europa, departe de a se face complice uneltirilorŭ ruseștĭ în peninsula Balcanilorŭ, *a sprijinitŭ, pe basa tractatuluĭ din Berlin, drépta causă a Bulgarilorŭ* și n'a permisŭ nicĭ Rușilorŭ, nicĭ Turcilorŭ, ațâțațĭ de Rușĭ, ca să înnece în sânge avêntulŭ patrioticŭ și *spiritulŭ naționalŭ* alŭ aceluĭ popolŭ vigurosŭ din Balcanĭ. De aceea este naturalŭ să ne așteptăm în curênd ca Pórta Otomană și *Întreita Alianță* să recunóscă pe principele Ferdinand ca suveranŭ alŭ Bulgarieĭ unită cu Rumelia.

Pacea Europeĭ a fostŭ salvată, mulțumită *îndoiteĭ* și *Întreiteĭ Alianțe a Puterilorŭ centrale* și *măestrieĭ diplomatice* a principeluĭ de Bismarck, care a știut, la timpŭ oportunŭ, să potoléscă con-

1) *V. Les causes occultes de la question Bulgare*

flictulŭ și furia muscălésca, făcêndŭ și parte foculuĭ, prin óre-carĭ satisfacțiunĭ date amoruluĭ propriŭ alŭ celorŭ din Petersburg.

Bulgariĭ aŭ datŭ o lecțiune *Panslaviștilorŭ Moscoviți* și i-aŭ făcutŭ să picépă că *individualitatea națională* a unuĭ popolŭ nu se póte confunda cu *ideea vagă* **de rasă saŭ ginte,** dupe cum maĭ *multe familiĭ* și maĭ multe persóne care se cobóră din *aceiași tulpină* nu se potŭ confunda nicĭ în *individualitatea,* nicĭ în *patriotismulŭ* lorŭ.

Franța, Spania și *Italia,* de esemplu, de-și sunt fiice ale *ginteĭ latine* și cu multă asemănare în limbă, cultură, caracterŭ și chiar religiune, nu se potŭ ânsă confunda una cu alta și absorbi una într'alta. Ba ăncă din causa rivalităţiĭ și *ciocniriĭ intereselorŭ,* de multe orĭ se amenință între ele cu resbelŭ saŭ se sfădescŭ ca rudele în procese de moștenire și alte interese personale.

Unŭ altŭ popolŭ slavŭ, *Sêrbiĭ*—carĭ aŭ o *istorie* a lorŭ *națională* maĭ veche de câtŭ a Rușilorŭ și care s'aŭ luptatŭ pentru emanciparea de sub domnia turcéscă ăncă de la începutalŭ acestuĭ secolŭ,—aŭ înțelesŭ adevĕrulŭ și și-aŭ afirmatŭ înainte de Bulgarĭ, *individualitatea lorŭ națională,* față cu pretențiunile *Panslavismuluĭ Moscovitŭ.*

Sêrbiĭ nu vorŭ uita nicĭ-o dată umilirea ce aŭ suferitŭ de la Rușĭ în timpulŭ resbeluluĭ din 1877, nicĭ serviţiulŭ ce le-a adusŭ Austria, când a opritŭ cu unŭ singurŭ cuvêntŭ pe Turcĭ și pe Bulgarĭ de a înainta spre Belgrad, dupe căderea

Alexinațuluĭ (1876) și a Pirotuluĭ (1886). Sêrbiĭ aŭ adoptatŭ o politică *națională* maĭ independentă de influența *Panslaviștilorŭ*, care făcea pe Europa să créḍă că Serbia este o *unéltă* în mânele Rusieĭ!

Regele Milan a declaratŭ în modŭ solemnŭ că *națională sêrbéscă* trebue ocrotită înainte de tóte și că nu trebue *confundată* și *perdută în ideea Panslavismuluĭ*. — Aceste *sentimente patriotice și naționale* le va moșteni de sigurŭ și junele Rege Alexandru, cu tóte intrigile *panslaviștilorŭ Moscoviți* și svârcolirile uneĭ *mame rătăcite* și ambițióse peste fire și datoriile materne.

Ca Sêrbiĭ și Bulgariĭ maĭ suntŭ și alte popóre de *origină slavă* în Austro-Ungaria. Acele popóre civilisate, ca Boemiĭ, și-aŭ afirmatŭ și vorŭ să-și afirme și maĭ multŭ *individualitatea lorŭ națională*, pentru propria lorŭ desvoltare, iar nu pentru **ideea** amăgitóre a *panslavismuluĭ muscălescŭ*, și perspectiva Knutuluĭ căzăcescŭ!

Apoĭ dacă popórele *Slave* din sudulŭ Europeĭ fugŭ de *Knutulŭ* și *jugulŭ Muscălescŭ* ca de *ciumă*, ce trebue să facem noĭ *Românii*, *sentinela latină* de de gurele Dunăriĭ, care ne găsimŭ în drumuŭ Cotropitorilorŭ de la Miază-Nópte?!...

Alianța franco-rusă.

Pe când în Balcanĭ ferbeaŭ agitațiunile *rusești*, în Franța ferbeaŭ agitațiunile *revanșiste*, încuragiate de Muscalĭ.

A fostŭ unŭ momentŭ când lucrurile eraŭ atâtŭ de înaintate, în câtŭ se credea că *alianța franco-rusă* este unŭ faptŭ îndeplinitŭ în modŭ formalŭ.

Multe sguduirĭ s'aŭ petrecutŭ atuncĭ la bursele Europeĭ. Se încinsese nişte polemice prea violente între ḑiarele *austro-ungare* şi *rusești*, şi între cele *germane* şi *francese*, ca înainte-mergătóre ale unuĭ resbelŭ apropiatŭ.

Multe note diplomatice s'aŭ schimbatŭ între Petersburg, Viena, Berlin şi Paris, în diferite epoce în cursulŭ celorŭ ḑece anĭ din urmă. Marĭ aŭ fostŭ preocupările Puterilorŭ doritóre de pace.

Cu tóte amenințările şi îndemnările reciproce la resbelŭ, Muscaliĭ şi Francesiĭ nu se putură alia *formalŭ* şi nu se deciseră pentru o acțiune *rĕsboinică comună şi repede.*

Muscaliĭ ar fi vrutŭ ca Franceziĭ să facă ruptórea şi să începă ântêiŭ lupta, pe când Franceziĭ aşteptaŭ din contra ca Muscaliĭ să pue maĭ ântêiŭ focŭ Orientuluĭ, spre a se orienta şi eĭ maĭ bine, dupe împrejurărĭ.

Acéstă şovăire *franco-rusă* şi ridicarea colosaleĭ *Întreită Alianță a Germanieĭ, Austro-Ungarieĭ şi Italieĭ,* — ajutată de Englitera — aŭ făcutŭ ca pacea să nu fie turburatŭ nicĭ de la *Apusŭ* nicĭ de la *Rĕsăritŭ*; iar statele *Balcano-Dunărene* aŭ pututŭ scăpa cu bine de cursele şi amenințările Rusieĭ.

Daca *alianța* între Franța şi Rusia nu s'a sub-

scrisŭ formalŭ, ea există ânsă în spiritele belicóse și rĕsbunătóre ale acestorŭ doă marĭ Națiunĭ, care suntŭ interesate să-și dea mâna peste capulŭ Colosuluĭ *Întreiteĭ Alianțe* din centrulŭ Europeĭ.

De și Franța este *Republicană* și Rusia *Autocrată*, interesulŭ ânsă și setea de rĕsbunare împinge pe aceste țĕrĭ una spre alta și face să se considere că o *alianță de faptŭ* există între dênsele.

Era unŭ timpŭ când Franța era privită ca cea maĭ liberală și generósă putere. La dênsa alergaŭ ceĭ slabĭ și năpăstuițĭ; spre dênsa își ĭndreptaŭ plângerile popórele micĭ din Orientulŭ Europeĭ. La dênsa se adresaŭ Românii învocândŭ *latinitatea* lorŭ contra *panslavismuluĭ* moscovitŭ și multŭ sprijinŭ aŭ găsitŭ eĭ la Napoleon III, care ținea firele politiceĭ europene în mâna sa.

Tempora mutantur et nos mutamur in illos: S'aŭ schimbatŭ vremurile și interesele!

Republicanulŭ convertitŭ, Thiers a declaratŭ că *interesulŭ* și numaĭ *interesulŭ francesŭ* trebue să conducă pe Ministriĭ și pe diplomațiĭ *Republiceĭ*.

Încă de pe la 1872, diarulŭ *République française*, organulŭ luĭ Gambeta, făcea avansurĭ Rusieĭ pentru o *alianță*, declarândŭ că Franța nu maĭ vrea să audă de Polonia, și că se lépadă de țĕrile Dunărene și Balcanice, iar Rusia să aibă *mâna liberă* în Orientŭ.

De atuncĭ o singură idee a predominatŭ în

spiritele din Franța: *la revanche* saŭ Alsacia și Lorena.

Pentru acéstă *idee* Francesiĭ sunt gata să sacrifice pe orĭ-cine, să renunțe la orĭ-ce idee generósă, la orĭ-ce interesŭ de *ecuilibru* în Orientulŭ Europeĭ!

Acésta s'a doveditŭ prin diferitele apucăturĭ și manifestărĭ ale francesilorŭ din tóte treptele politice în favórea Rușilorŭ.

A fostŭ unŭ timpŭ când ofițeriĭ Rușĭ, spre a-șĭ arăta simpatiile lorŭ pentru Francezĭ și pentru o *alianță franco-rusă*, aŭ oferitŭ generaluluĭ *Bulanger o sabie căzăcéscă!* . . Unŭ *republicanŭ* încinsŭ cu *sabie căzăcéscă!* . . Lucru părea de necredutŭ!.. Acelŭ entusiasmŭ ânsă s'a maĭ potolitŭ; dar *ideea* uneĭ *alianțe franco-ruse* a rĕmasŭ și există.

Ațiunile și statele micĭ din peninsula *Balcano-Dunăréná* sunt departe de a se bucura de acéstă apropiere saŭ *alianță* interesată dintre Franța și Rusia. Ele vĕdŭ în acelŭ pactŭ *franco-rusŭ sacrificarea* existenței *națiunalităților* în folosulŭ Rusieĭ!

Noĭ Românii de la Dunre, — carĭ am pătimitŭ multe de la Rușĭ și carĭ abia am scăpatŭ cu *viață națiunală* din ghiarele cotropitoruluĭ — nu putemŭ privi cu nepăsare și liniște la o *alianță franco-rusă*. Acéstă *alianță* amintește pactulŭ monstruosŭ de la Tilsitt și Erfurt dintre Napoleon I și Alexandru I, aceĭ marĭ cotropitorĭ aĭ Europeĭ carĭ îșĭ împărțiseră între dênșiĭ domnia Apusuluĭ și a Răsăritu-

luĭ; iar noĭ Românii fusesemŭ aruncațĭ ca o pradă în stomaculŭ Colosuluĭ Moscovitŭ!

Sentimentalismulŭ este de multe orĭ o căléusă care te rătăcește în politică. De aceea, in fața primejdieĭ ce póte resulta pentru România din o *alianță franco-rusă*, e bine ca *simpatiile francese*, care totŭ maĭ există pe la noĭ, să nu ne rătăcéscă.

Să luămŭ esemplu de la sora nóstră maĭ mare *Italia*, care, uitândŭ vechea sa ură contra Austrieĭ și înlăturândŭ *iredentismulŭ*, a întratŭ pe față în *Întreita Alianță*, pentru a-și apăra interesele sale din Mediterana și a asigura *pacea* și *ecuilibru* în Orientulŭ Europeĭ.

Pentru ce se aliază Franța cu Rusia?

Franța a perdutŭ prin resbelulŭ nenorocitŭ din 1870—71 doă provinciĭ, *Alsacia* și *Lorena*, provinciĭ de origină *germană*, pe care acum doă sute de anĭ Ludovic XIV le anexase la Franța prin puterea armelorŭ și carĭ se frânțusise fórte multŭ, iar acum aŭ începutŭ să revie la vechea matcă a germanismuluĭ.

Republica francesă de astădĭ se prepară din rĕsputerĭ ca printr'unŭ nuoŭ resbelŭ să recâștige aceea ce a perdutŭ. Acésta e naturalŭ din parte-ĭ. Dar pentru a-și ajunge la scopŭ, ea a simțitŭ trebuință de aliențe și nu a pututŭ găsi altă aliată de câtŭ pe Rusia. De aceea, pentru *Alsacia* și *Lorena*, Franța e gata să dăruiască Rusieĭ totŭ Orientulŭ Europeĭ, dupe cum îlŭ maĭ dăruise și

Napoleon I Țaruluĭ Alexandru I, — afară de Constantinopole, despre care Napoleon I, refusându-lŭ ḑicea: „*Constantinople c'est l'empire du monde!*“

Ce sunt ânsă vinovațĭ Românii? Ce sunt vinovate și cele-l'alte *naționalitățĭ* din peninsula Balcanilorŭ, ca sŭ plătească cu pelea lorŭ, cu *existența lorŭ națională* perderile și greșalele Francesilorŭ?! Și pentru ce ne-am ispiti noĭ Românii, din causa unorŭ *simpatiĭ francese*, rĕŭ înțelese, să ne facemŭ instrumentulŭ *alianțeĭ franco-rusă*, când acéstă *alianță* are ca *condițiune* pentru Rusia, cotropirea statelorŭ de la Dunăre și a peninsuleĭ Balcanice!

Căcĭ acesta iar nu altulŭ va fi obiectivulŭ realŭ al *nuouluĭ resbelŭ* ce va maĭ întreprinde Rusia în Orientŭ cu ajutorulŭ *alianțeĭ* francese. Acolo vorŭ ajunge Rușiĭ dacă vorŭ fi învingătorĭ. Acésta nu maĭ e unŭ secretŭ și nu maĭ lasă îndoială nimenuĭ. Aŭ mărturisit'o în gura mare ḑiarele cele maĭ importante *moscovite*, a mărturisit'o însușĭ președintele societățiĭ *panslaviste*, generalulŭ Ignatief, aŭ dovedit'o faptele și agitările ruseștĭ din timpiĭ de față. Dar ceea ce este și maĭ tristŭ, e de a vedea pe *revanșistiĭ* și *republicaniĭ francesĭ* de astădĭ ațâțându poftele Rușilorŭ și sfătuindu-ĭ cum să *cotropéscă* maĭ bine peninsula *Balcanilorŭ*, cum să nimicéscă și să *înghită statele* și *naționalitățile*, a cărorŭ existență le-a garantat'o tractatulŭ din Paris (1856) și din Berlin (1878).

Reproducemŭ din ḑiarulŭ *Le Temps*, — unulŭ

din cele maĭ importante organe din Paris — unŭ *specimenŭ* de felulŭ acesta, pentru ca *franțosiștiĭ* și *rusofiliĭ* noștri să pricépă maĭ bine în ce chipŭ știŭ să corespundă *republicaniĭ francesĭ* la simpatiile Românilorŭ.

Écĕ ce predică făcea *ḑiarulŭ francesŭ Le Temps* de la 14 August 1888, ca să câștige *alianța pravoslavniceĭ Rusiĭ :*

„Rusia se apără adesea de acuzațiunea de „*panslavismŭ ;* **reŭ face, căcĭ ea orĭ este pansla-„vistă, orĭ nu este nimicŭ. Unitatea** ale cărĭĭ „drepturĭ le apără D-nu Sobledonoszef, nu este „numaĭ *unitatea* unuĭ statŭ, ci a uneĭ rase, a „**lumiĭ slave.**

„De aceea *misiunea* Rusieĭ nu merge fără o „ambițiune, și *rolulŭ eĭ providențialŭ fără o poli-„tică, împreună cu ce trage după sine politica :* lup-„tele de influență, abilitățile diplomatice, **con-„cuistele de teritoriŭ.**

„*Se vede asemenea care sunt* **obstacolile** *care se o-„pun îndeplinireĭ* **misiuneĭ mareluĭ imperiŭ slavŭ.**

„Nu are numaĭ să desagregeze statele în carĭ se „află populațiunile de acelașĭ sânge, **are maĭ cu „sémă a împiedica pe aceste populațiunĭ o „dată libertate, de a-și constitui o independință „politică și religiósă, de a forma micĭ puterĭ „la care ambițiunile naturalĭ, grija particu-„larităților naționalĭ, impacienta unuĭ pro-„tectoratŭ maĭ multŭ apăsătorŭ de câtŭ tu-„telarŭ, arŭ slăbi conștiința unității primitive**

„ **de rasă saŭ de comunitate de credinţă. Dacă**
„ **sfăràmăturile imperiuluĭ turcŭ va trebui să**
„ **formeze State după tipulŭ regatuluĭ Gre-**
„ **cieĭ şi dacă maĭ cu sémă, aceste State vorŭ**
„ **şti de ajunsŭ să-şi domineze rivalităţile şi**
„ **ambiţiunile spre a se confedera, realisarea**
„ **visuluĭ moscovitŭ arŭ găsi un obstacolŭ maĭ**
„ **de temutŭ de câtŭ a fostŭ vre-o oată pute-**
„ **rea Otomană“.**

Aceste rânduri sarŭ în ochĭ şi spunŭ atâtŭ de limpede ce însemnéză *alianţa franco-rusă* pentru noĭ Româniĭ şi pentru cele-l'alte popóre balcanice şi câtŭ de absurdŭ ar fi ca să maĭ vorbimŭ despre o alipire a nóstră de acea *alianţă franco-rusă.*

Ministrulŭ Rusieĭ, *Nesselrode*, (1829)—de la care pare că s'a inspiratŭ ḑiarulŭ *Le Temps*,—n'ar fi scrisŭ maĭ bine ca acestŭ organŭ francesŭ!! Vomŭ dovedi că şi alte organe şi alţĭ politicĭ francesĭ vorbescŭ în acelaşĭ sensŭ ca *Le Temps* pentru pregătirea *alianţeĭ franco-ruse.* Ruşiĭ şi francesiĭ, Ducĭ, Miniştri, publicişti, oficerĭ n'aŭ scăpatŭ o ocasiune ca să-şi manifeste simpatiele şi dorinţa uneĭ *alianţe franco-ruse*, pe basele cele maĭ desastróse pentru Statele Balcano-Dunărene.

Ḑiarulŭ germanŭ *Kreuzzeitung* de la 12/24 Noembrie 1888 a scosŭ acésta la ivélă într'unŭ articolŭ alŭ seŭ: *„Întêlnirea ce a avutŭ unŭ mare Duce Rusŭ* cu D-niĭ Freycinet, Breteuil şi *visitarea cercurilorŭ Orleaniste“.*

Rușiĭ și Francesiĭ îșĭ întindŭ mâna și se indémnă mereŭ uniĭ pe alțiĭ la resbelŭ!

Dar și *Întreita Alianță* nu dórme și face pașĭ giganticĭ!

Intreita Alianță a Germanieĭ Austro-Ungarieĭ si Italiei
1883—1887.

Dupe cum tractatulŭ din Berlin (1878) a fostŭ o *nouĕ ediţiune* revĕzută și augmentată a tractatuluĭ din Paris (1856), asemenea și *Întreita Alianță* a *Puterilor centrale* este o *nouĕ ediţiune* — modificată prin schimbarea unor *factori*,—a *Alianteĭ Puterilorŭ Occidentale* din 'naintea resbeluluĭ Crimeĭ (1854).

Schimbându se numaĭ uniĭ *factorĭ, coaliţiunea européně* de astădĭ a salvatŭ din noŭ *equilibrulŭ européně* în timpŭ de 10 anĭ, fără a trage până acumŭ spada.

Acéstă *idee* de **equilibru européně** nu este o vorba deșartă. Publiciști marĭ ca Hefter și alțiĭ definescŭ fórte bine **ideea equilibruluĭ**.

Acéstă *idee* s'a ivitŭ în concertulŭ Europeĭ ăncă din timpulŭ luĭ Henric IV regele Franțeĭ.

Aplicarea acesteĭ *ideĭ* a datŭ resultate bine făcătóre pentru libertatea și dreptatea popórelorŭ în diferite epoce, maĭ alesŭ când s'a ținutŭ sémă și de principiulŭ *nationalităţilorŭ*.

Ideea *equilibruluĭ* a datŭ naștere *Alianţeĭ* care a dărîmatŭ *edificiulŭ* de *cotropire* și de *statŭ universalŭ* ce s'a încercatŭ să ridice Napoleon I, care

nu a voitŭ să se maĭ ție nicĭ de pactulŭ de la Tilsitt și Erfurt (1808).

Totŭ din *ideea de equilibru* aŭ născutŭ și *alte alianțe* între puterile civilisate, care aŭ opritŭ pe cotropitorulŭ de la Miază-Nópte în drumulŭ Constantinopoleĭ, în timpulŭ împĕrăteseĭ Ecaterina II și maĭ ales în timpulŭ Țaruluĭ Nicolae I (1829 și 1854). Fără *alianța* și opunerea maĭ multorŭ Puterĭ, Rusia ar fi fostŭ de multŭ stăpână pe Dunăre, Balcanĭ și Bosforŭ.

Acum în timpiĭ noștri, pentru apărarea *păciĭ* și *equilibruluĭ Eupropénŭ*, s'a formatŭ în 1883 și s'a reînoitŭ ăncă pe 5 anĭ în 1887, *Întreita Alianță* a Germanieĭ, Austro-Ungarieĭ și Italieĭ.

Acéstă *Întreită Alianță* are de scopŭ a face pe Rusia să înțelégă că resbelulŭ din 1877 a fostŭ *ultimulŭ resbelŭ* pe care Europa *l a maĭ permisŭ* acesteĭ Puterĭ în niște *condițiunĭ mărginite* pe care ănsă știmŭ câtŭ de puținŭ le-a respectatŭ învingătorulŭ de la *San-Stefano.*

Întreita Alianță a *Puterilorŭ centrale*—care din norocire a înlocuitŭ pe așa numita *Întreita Alianță* a *Norduluĭ*—are de scopŭ a pune odată pentru totŭ-d'auna *stavilă ambițiuneĭ moscovite* și a opri ca *valurile panslavismuluĭ* să înnece Europa Orientală.

Este evidentŭ, dupe cum am arătatŭ, că scopulŭ *Întreiteĭ Atianțe* a *Germanieĭ, Austro-Ungarieĭ* și *Italieĭ*—cu care simpatiséză Englitera și atle state—este menținerea *păciĭ* și apărarea *equilibruluĭ*

européně, pe basa tractatelorŭ. Acésta *s'a* doveditŭ în faptŭ în cursulŭ celorŭ 10 anĭ din urmă.

Ca să înțelegemŭ objectivulŭ acesteĭ marĭ *Alianțe*, care ține destinele Europeĭ în mână, să vedemŭ care suntŭ, în deosebĭ, *interesele* politice și materiale ale fie-cărĭĭ Puterĭ care face parte din acéstă *Întreiță Alianță*. Ast-felŭ vomŭ înțelege maĭ bine până la ce punctŭ acéstă *Alianță* este *naturală* și *durabilă* și până la ce punctŭ ea este *favorabilă și protectóre statelorŭ Balcanice—Dunărene*.

Să începemŭ cu *Germania*, care prin puterea și posițiunea eĭ geografică are rolulŭ de *arbitru* în mișcarea politică a Europeĭ.

GERMANIA

De și s'a dișŭ că Germaniĭ nu aŭ interese *directe* în Orientŭ, cu tóte acestea prin *eghemonia* câștigată în 1871 în Europa — eghemonie întărită prin *alianța* cu Austro-Ungaria și Italia — Imperiulŭ Germanieĭ a devenitŭ *centrulŭ* de *gravitate* al politiceĭ Europeĭ, *arbitrulŭ* ponderatorŭ în *cestiunea Orientuluĭ*.

Berlinulŭ ține adĭ *cumpăna*, și opiniunea luĭ cumpănitóre face să încline balanța acolo unde cerŭ interesele *păciĭ* și *ecuilibruluĭ Europeanŭ*. Celŭ puținŭ dupe *tractatulŭ de la Berlin* până astă-dĭ nu s'a desmințitŭ acestŭ rolŭ atâŭ de importantŭ în istoria contimporană.

Orĭ ce s'ar dice, și orĭ câtă prietenie *politică* saŭ *politicósă* arŭ arăta diplomația din Berlin că-

tre diplomația din Petersburg, Germania are *marĭ interese* ca să nu lase Rusieĭ *mâna liberă* în Orientulŭ Europeĭ.

Gurele Dunăriĭ și *Bosforulŭ* o interesă și pe Germania ca și pe cele-l'alte Puterĭ marĭ. E veche și naturală temerea ce însuflă Germanilorŭ întinderea crescêndă a Rușilorŭ spre *centrulŭ* și *sudulŭ* Europeĭ.

De aceea în diferite împrejurărĭ grele Prusia a apăratŭ *ecuilibrulŭ europeanŭ* față cu cotropirile Rusieĭ. Nu se póte uita lesne amenințarea ce făcu Prusia cu 80,000 soldațĭ în contra încercărilorŭ împărăteseĭ Ecaterina II de a înainta spre Constantinopole; dupe cum nu se póte uita nicĭ sângele vărsatŭ de *cavaleriĭ* Germanĭ pentru apărarea *creștinismuluĭ* și civilisațiuneĭ contra Turcilorŭ, în diferite epoce, și chiar *alăturĭ cu Românii in timpiĭ luĭ Mircea celŭ bătrânŭ si Mihaiŭ vitézu.*

Ancă de la 1848 *partidulŭ naționalŭ germanŭ* s'a declaratŭ pe față contra Rusieĭ și a semnalatŭ pericolulŭ înaintăriĭ acesteĭ Puterĭ cotropióre spre Dunăre și Bosfor. Nu puținŭ a datŭ alarma asupra acestuĭ pericolŭ patriotulŭ exilatŭ Românŭ de la 1848, Ión Maiorescu, care a demonstratŭ ăncă de pe atuncĭ Parlamentuluĭ din Francfort, prin *memorandele* sale, că la gurele Dunăriĭ există o *Sentinelă latină*, o *ante-gardă* a *civilisațiuneĭ* în fața *invasiunilorŭ Moscovite* și că Puterile Europeĭ trebue să ia sub protecțiunea lorŭ pe acea *Sen-*

tinelă, în interesulŭ comerciuluĭ și *ecuilibruluĭ europeanŭ*.

Germania nu uită lesne nicĭ cuvintele luĭ Fredericŭ celŭ Mare care ḑicea că: „*Rusia la Constantinopole va să ḑică Rusia în doĭ arĭ la Königsberg*.“

Apoĭ daca Puterea care ar pune mâna pe Constantinopole ar deveni, — cum ḑicea însușĭ Napoleon I — *stăpîna lumiĭ*, nu maĭ puțin acea Putere ar deveni stăpână pe țĕrile *Dunăreĭ de josŭ*, și pe comerțulŭ celŭ mare care se *scurge* prin acea *arteră uriașă* și vitală a Europeĭ.

Germania ânsă, din a căriĭ inimă isvoraște Dunărea, are, ca și cele-l'alte Puterĭ europene, interese ca plutirea pe acestŭ fluviŭ mărețŭ să fie *liberă*; pentru că acéstă libertate este în interesulŭ comerțuluĭ eĭ și al tutulorŭ statelorŭ marĭ și micĭ, riverane și neriverane.

De aceea Statele germane aŭ subscrisŭ, alăturĭ cu cele-l alte Puterĭ, tractatele internaționale care aŭ garantatŭ libertatea plutireĭ pe Dunăre. — Asupra acestuĭ punctŭ facemŭ o reservă pentru tractatulŭ din urmă relativŭ la Dunăre, tractatŭ pe care l'aŭ subscrisŭ cu multă complesență pentru Austro-Ungaria Puterile Occidentuluĭ, dar pe care România n'a voitŭ să-lŭ pue în aplicare.

Prin tractatele din Paris și din Berlin s'a înființatŭ la gurele Dunăriĭ o *Comisiune Europeană permanentă* — în care este representată și Romă-

nia — ca să priveghese la *libera navigare* pe Dunăre, care este de *interesŭ Europeanŭ.*

Cum ar putea dar Germania, tocmaĭ acum când e așa de puternică, să se *desinteresese* și să părăséscă în voia întîmplăriĭ și în prada *Colosuluĭ Moscovitŭ Gurele Dunăreĭ* și *Bosforulŭ!*

Interesulŭ ce are comerciulŭ și politica Germanieĭ la Dunăre și Bosfor s'a manifestat nu numaĭ în tractatele și evenimentele recente, dar și înainte de resbelulŭ Crimeeĭ (1854), când *Prusia* se alarmase, ca și cele-l'alte State, din causa *invasiuneĭ moscovite în Principatele Române.*

Pe atuncĭ s'a negociatŭ multŭ între Berlin și Occidentŭ, ca să ia și Prusia *parte activă* la resbelulŭ contra Țaruluĭ Nicolae I.

Écă ce ḑicea despre Rusia contele Goltz, înaintea Comisiuneĭ de împrumutŭ a Prusieĭ, în 1854:

„Prusia și Germania aŭ interesŭ ca *marele și*
„*periculosulŭ lorŭ vecinŭ să nu-și sporéscă puterea.*
„Istoria ne spune care arŭ fi urmările. De doă orĭ
„Rusia a infeodatŭ pe Prusia. In pacea de la
„Tilsitt, Rusia s'a măritŭ în paguba Prusieĭ. Drep-
„turile sale *proibitive*, sistemulŭ seŭ *vexatoriŭ va-*
„*malŭ*, dările cu care încarcă navigațiunea Vis-
„tuleĭ, aducŭ comerciuluĭ nostru cele maĭ marĭ,
„vătămărĭ etc.“ [1]

1) V. *Revue des deux mondes*: pag. 870, 15 Decembre 1887.

Eĭ bine, situațiunea geografică și politică a Rusieĭ față cu Prusia și Germania este aceeașĭ. Deosebirea este că astădĭ Imperiulŭ Germanŭ a devenitŭ puternicŭ și póte ține peptŭ Rusieĭ impuindu-ĭ respectŭ și moderațiune nu numaĭ în partea Vistuleĭ, dar și în partea Dunăriĭ, Balcanilorŭ și Bosforuluĭ.

In casulŭ unuĭ mare resbelŭ, Imperiulŭ Germanŭ nu numaĭ că nu s'ar teme să-șĭ pérdă din provinciele răsăritene, dar ar putea revendica chiar *provinciile Baltice*, care sunt locuite în ceamaĭ mare parte de *Germanĭ*.

Legătura cea strânsă și naturală care s'a stabilitŭ ăncă de la 1879 între Germania și Austro-Ungaria, face ca marele Imperiŭ alŭ luĭ Wilhelm I să fie, sub Wilhelm II, unŭ *protectorŭ* sincerŭ și permanentŭ alŭ *țĕrilorŭ Dunărene*, ca să taie pentru totŭ-d'auna drumulŭ Rusieĭ spre Balcanĭ și Constantinopole.

Pe lângă interesele de pace și comerțŭ, Germania are în vedere și unŭ mare interesŭ de *equilibru* în Orientulŭ Europeĭ, căcĭ fórte semnificativŭ este cuvêntulŭ diplomațieĭ ruse: *„că drumulŭ la Constantinopole este prin Viena și Berlin“*. — Cam lungŭ și periculosŭ ânsă e acelŭ drumŭ! Ceva maĭ periculosŭ de câtŭ drumulŭ pe la Plevna!

Nu Germania va consimți vre-o dată ca Rusia să înainteze spre Viena ca să se facă stăpână cu forța pe cele 20 milióne de slavĭ din Austro-Un-

garia și să reverse Cazaciĭ și Cerchezi' sĕĭ peste România, Bulgaria și Serbia până la Constantinopole!

Visulŭ de aurŭ alŭ Ecaterineĭ II de a pune pe unŭ *Potemkin favoritŭ* pe tronulŭ Românieĭ și pe unŭ *nepotŭ* al sĕŭ pe tronulŭ Constantinopoleĭ nu maĭ este compatibilŭ cu secolulŭ de civilisațiune și de deșteptare în care trăimŭ, căcĭ, pe lêngă statele cele marĭ, s'aŭ deșteptatŭ și s'aŭ întărit și statele cele micĭ de la Dunăre și Balcanĭ, care-șĭ vorŭ da mâna și se vorŭ apăra vitejește contra *dușmanuluĭ* comunŭ de la Miază-Nópte.

Dacă interesulŭ păciĭ și eticheta diplomațieĭ aŭ fâcutŭ în unele împrejurărĭ ca *organele oficióse germane* să fie maĭ calme și cumpătate față cu Rusia, acésta n'a împedicatŭ ânsă ca în momentele cele grele și decisive, ceĭ din Berlin să spue limpede că *interesele* Germanieĭ suntŭ strânsŭ legate cu ale Austro-Ungarieĭ, și că Germania nu va permite Rușilorŭ nicĭ ocupațiunea militară a Bulgarieĭ nicĭ alte asemenea acte vătămătóre Austro-Ungarieĭ, tactatelorŭ și *equilibruluĭ* din Orientŭ.

Ba ăncă prin tractatulŭ *îndoitei* și *Întreiteĭ-Alianțe,* Germania s'a angajétŭ ca să apere pe *aliata* sa Austro-Ungaria și *equilibrulŭ* din Orientulŭ Europeĭ cu tóte forțele sale militare.

Pentru a constata acésta am reprodus maĭ susŭ în întregulŭ sĕŭ tractatulŭ *Austro-Germanŭ* din 1879. (V. pag. 143).

În privința *cestiuneĭ Bulgare*, care este mieḍulŭ cestiuneĭ orientale, *organele oficióse* din Berlin n'aŭ rĕmasŭ de locŭ indiferente. Țiindŭ contŭ de eticheta diplomatică și de interesulŭ păciĭ, oficiósele *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* și *Die Post* aŭ lăsatŭ să se întrevază interesulŭ ce pórtă Germania *cestiuneĭ Bulgare* și *equilibruluĭ* din Orientulŭ Europeĭ.

Écă ce ḍicea oficiósa *Die Post* din Berlin într' unŭ articolŭ contra Rusieĭ, în Octombre 1886, pe cândŭ vapórele ruseștĭ amenințaŭ porturile Bulgarieĭ :

„Rusia pare a voi, c'o presiune maĭ nepome-
„nită asupra Bulgarieĭ, să se stabiléscă în Bul-
„garia și să-și realiseze vechia eĭ dorință d'a
„pune mâna pe țĕrmiĭ Mării-Negre. În acestŭ
„singurŭ succesŭ rusŭ nu este în adevĕrŭ nicĭ
„unŭ pericolŭ pentru Germania, dar totuși *situa-*
„*țiunea actuală aduce cu sine unŭ pericolŭ îndoitŭ,*
„maĭ întâiŭ prin *metoda rusésca* în Bulgaria care
„revoltă opiniunea publică din ţóte ţérile. Dacă
„Rusia, *dupe ce a împedicatŭ pe guvernulŭ Bulga-*
„*rieĭ de a pedepsi pe trădătorĭ,* arŭ maĭ voi să maĭ
„persecute pe *capiĭ partiduluĭ naţionalŭ,* apoĭ de
„sigurŭ *acea revoltă va ajunge la culmea eĭ. Agi-*
„*taţiunile panslaviste* nu vorŭ putea face altŭ-ceva
„de câtŭ să *grăbéscă ajungerea la acéstă culme.*
„Dar unŭ pericolŭ și maĭ seriosŭ se află în aceea
„că, ocuparea porturilorŭ din Marea-Négră este

„ în contradicere cu *programa Arstro-Ungară* d'a
„ se respecta tractatulŭ din Berlin [1]).

Acum a sositŭ timpulŭ ca Bulgariĭ să culégă fructulŭ ostenelilorŭ și patriotismuluĭ lorŭ, admiratŭ de Europa civilisată,

Dupe o experiență de 3 anĭ, în care Bulgariĭ, cu Stambulof în frunte, aŭ știutŭ să restabiléscă ordinea, pedepsindŭ pe trădătorĭ și să alégă liberŭ pe principele Ferdinand ca *Suveranŭ*, a venitŭ timpulŭ ca Puterile Europeĭ să afirme simpatiele lorŭ pentru Bulgaria *autonomă* și ca Pórta Otomană și *Puterile Aliate* să se arate dispuse ca să recunóscă pe principele Ferdinand ca Suveranŭ alŭ Bulgarieĭ unită cu Rumelia.

Oficiosulŭ Fremdemblatt din Viena a datŭ semnalulŭ în Septembre anulŭ curentŭ 89. Italia s'a exprimatŭ de multŭ în acestŭ sensŭ. *Times* din Londra a aprobatŭ acéstă recunóștere și întărire a Bulgarieĭ autonome.

Nu a întârdiatŭ de locŭ nicĭ organulŭ principeluĭ Bismark *Nordeutsche Allgemeine Zeitung* ca să aprobe recunóșterea ce va face Pórta Otomană în persóna principeluĭ Ferdinand al Bulgarieĭ.

Astŭ-felŭ s'a probatŭ prin fapte că Germania știe să mérgă de acordŭ cu *Aliatele* sale în deslegarea prudentă a problemeĭ Orientale în favórea statelorŭ Balcano—Dunărene.

1) V. Diarulŭ *România* din 30 Octombrie 1886.

AUSTRO-UNGARIA.

Ca vecinŭ imediatŭ și maĭ de aprópe interesatŭ de totŭ ce se petrece în peninsula Balcanilorŭ este imperiulŭ *quasi-federativŭ* și *poliglotŭ* alŭ Austro-Ungarieĭ. Acestŭ imperiŭ aliatŭ alŭ Germanieĭ are marĭ interese în Orientulŭ Europeĭ, și rolulŭ celŭ maĭ importantŭ în stăvilirea cotropirilorŭ ruseștĭ și în apărarea păciĭ și *equilibruluĭ europénŭ.*

Acest'ŭ rolŭ Austria l'a exercitatŭ în trecutŭ și-lŭ exercitéză și astădĭ cu și maĭ mare interesŭ, căcĭ *existența sa* chiar este amenințată de torentulŭ *panslavismuluĭ!* Acestŭ pericolŭ a făcut'o să intre în **Întreita Alianță.**

Există dar o *comunitate* de *interese* între statele Balcanice și Anstro-Ungaria pentru *a*părarea esistențeĭ și intereselorŭ lorŭ contra *dușmanuluĭ comunŭ* de la Miadă-Nópte.

Ca să-și pótă garanta maĭ bine interesele sale comerciale și chiar existența sa amenințată de *valurile panslaviste* și sfredelită de intrigile ruseștĭ, Austro-Ungaria a adoptatŭ de multŭ o politică de ordine și conservare a popórelorŭ micĭ și a avutŭ recursŭ nu numaĭ la *alianța* cea mare cu Germania și Italia, dar și la sistemulŭ de a încurajea și a protege desvoltarea statelorŭ micĭ de la Dunăre și Balcanĭ, pentru ca ele să formeze în viitorŭ o antegardă a *civilisațieĭ* și *equilibruluĭ* în contra năvălirilorŭ moscovite.

Acéstă politică înțeléptă s'a confirmatŭ prin declarațiunĭ solemne în parlamentulŭ Austro-Ungarieĭ și s'a tradusŭ în fapte și acte diplomatice reale, cu ocasiunea evenimentelor petrecute în aniĭ din urmă în Bulgaria și în Serbia.

Încă de la începutulŭ acestuĭ secolŭ Diplomația din Viena a datŭ dovedĭ de o politică moderată care tinde la conservarea *păciĭ* și *equilibruluĭ* în Orientulŭ Europeĭ!

Înainte de resbelulŭ din Crimea și de tractatulŭ din Paris,—pe când popórele de la Dunăre și Balcanĭ nu dedese încă destule probe de vitalitatea lorŭ,—Austria considera domnia Turcilorŭ ca unŭ rĕŭ *necesarŭ* în peninsula Balcanilorŭ, de témă ca nu cum-va Rușiĭ să *rusifice* și să *cotropéscă* țĕrile Dunărene și Balcanice și să ajungă la Constantinopole.

Dupe ce Turciĭ aŭ fostŭ respinșĭ dincolo de Balcanĭ, s'aŭ luatŭ nouĭ garanțiĭ pentru *ecuilibrulŭ* orientalŭ și *libertatea popórelorŭ micĭ*, prin tractatulŭ din Berlin.

Austro-Ungaria, avênd acelașĭ *interesŭ* ca Rușiĭ să nu ia loculŭ Turcilorŭ în peninsula Balcanilorŭ s'a aliatŭ cu Germania și Italia și aŭ protegiatŭ libera desvoltare a Statelorŭ independente și autonome dintre Carpațĭ și Arhipelagŭ.

Acestŭ interesŭ alŭ Austro-Ungarieĭ este cu atâtŭ maĭ mare, cu câtŭ, precum am maĭ spusŭ, arŭ fi pusă în jocŭ însășĭ *existența* sa proprie, prin revĕrsarea *panslavismuluĭ moscoviților* nu numaĭ dincolo de Dunăre dar și dincolo de Carpațĭ și de rîulŭ Sava.

De aci resultă interesulŭ ce are diplomația din Viena de a vedea întărindu-se *Sentinela latină* de la gurele Dunăriĭ și *statele Balcanice* ca niște *aliate naturale* la casŭ de pericolŭ, și ca antegarde ale *civilisațiuneĭ* și *ecuilibruluĭ* în fața *cotropitoruluĭ* de la Miadă-Nópte.

De aci și interesulŭ Austro-Ungarieĭ de a-și atrage *simpatiile* statelorŭ micĭ de la Dunăre și Balcanĭ, pe calea libertățiĭ și intereselorŭ comune, iar nu prin desnaționalisare și amenințarea Kaulbarșilorŭ cu ocupațiunea *militară!*

Este mare deosebire între politica celorŭ doă marĭ Puterĭ rivale care-și discută preponderența în Orientulŭ Europeĭ.

Pe când Austro-Ungaria, ca să asigure libertatea *comerțuluĭ* și *echilibru* în Orientŭ, voește *conservarea* și *întărirea* statelorŭ Balcano-Dunărene, Rusia din contra, voește ca aceste state să se facă maĭ ântêiŭ *instrumentele rusești* cu care ea să cucerésca Constantinopole și să desmembrese Imperiulŭ Austro-Ungarŭ, și apoĭ să dispară din calea sa în valurile *panslavismuluĭ moscovitŭ,* pentru ca să se împlinésca *visulŭ de aurŭ* al Ecaterineĭ II și Țarilorŭ Alexandru I și Nicolae I! Acésta este misiunea slavă a Rusieĭ, de care a vorbitŭ generalulŭ Ignatief și diarulŭ francesŭ *Le Temps* din 14 August 1888, țiindŭ ison organelorŭ Moscovite!

Tótă grija *Austro-Ungarieĭ* și a Puterilorŭ civilisate și tótă frămêntarea *diplomațieĭ* și *aliațelorŭ* relative la cestiunea Orientuluĭ a avutŭ și are de

scopŭ a împedica pe Rușĭ ca să nu pune mâna pe peninsula Balcanilorŭ și pe Bosfor.

Austro-Ungaria și *Puterile aliate* vorŭ ca peninsula Balcanilorŭ să revie treptatŭ, *ca moștenire*, popórelorŭ care s aŭ constituitŭ și se potŭ constitui în state autonome, ca să pótă fi niște *apărătorĭ permanenți* aĭ Dunării și Balcanilorŭ contra *invasiunilorŭ moscovite*.

„*Orientulŭ să fie al Orientalilorŭ*“, al popórelorŭ care-lŭ cultivă și-lŭ apără cu peptulŭ lorŭ, écĕ devisa cea adevĕrată. Nicĭ Rusia, nicĭ Austro-Ungaria să nu devie stăpâne pe aceste țĕrĭ constituite în *state independinte* și *autonome* și garantate de tractatulŭ din Berlin.

Aci stă mieḍulŭ cestiuneĭ orientale și tocmaĭ acésta nu convine *Neselroḍilorŭ, Ignatiefilorŭ* și *Kaulbarșilorŭ de ta Miaḍă-Nópte*.

Dar nicĭ *Sentinelele* de la Dunăre și Balcanĭ nu dormŭ, nicĭ *Puterile cele marĭ*, Austro-Ungaria, Germania, Italia și Englitera nu vorŭ să părăséscă pe aceste *Sentinele* în prada cotropitorilorŭ de dincolo de Prutŭ.

Maĭ cu deosebire Austro-Ungaria este directŭ interesată în cestiunea Orientuluĭ, căcĭ apărândŭ statele *Balcano-Dunărene*, ea se apără pe sine însășĭ contra *dușmanuluĭ* de la Nordŭ.

Am arătatŭ cu istoria în mână, în câte rîndurĭ imperiulŭ Habsburgilorŭ, — în înțelegere și cu alte puterĭ civilisate, — a știutŭ să curme jo-

culŭ politiceĭ Rusieĭ și să oprésică oștirile sale în drumulŭ Constantinopoleĭ.

Chiar în urma resbeluluĭ ruso-turcŭ din 1877, numaĭ prin stăruințele Austro-Ungarieĭ și Engliterei s'a opritŭ intrarea Rușilorŭ în Constantinopole și s'a decisŭ supunerea tractatuluĭ de la *San-Stefano* revisuireĭ *Congresuluĭ Europénŭ* din Berlin (1878).

Când ministriĭ și Kaulbarșiĭ Rusieĭ aŭ încercatŭ prin aţîţărĭ și rĕsturnărĭ în Bulgaria să năbușéscă *spiritulŭ naţionalŭ bulgarŭ* și aŭ amenințatŭ chiar cu desbarcarea de oștire la Burgas, Austro-Ungaria cu sprijinulŭ diplomaticŭ al Italieĭ, Germanieĭ și Engliterei, a pusŭ *veto* și nu a permisŭ sugrumarea aceluĭ bravŭ poporŭ a căruĭ *autonomie* este garantată de tractatulŭ din Berlin.

S'a doveditŭ dar prin *fapte* că *Întreita Alianță* a Puterilorŭ Centrale este basată pe *interese comune* și *naturale* de *pace* și *ecuilibru* în Orientulŭ Europeĭ și că Austro-Ungaria este *factorulŭ* principalŭ în cumpănirea și apĕrarea acestorŭ interese.

Écĕ în ce termenĭ se esprima *deputatulŭ* Helfy, făcênd o interpelare în Parlamentulŭ ungarŭ, în 1886:

„În rĕspunsulŭ seŭ de la *30 Septembre d. primŭ-*
„*ministru a făcutŭ* o declarațiune fórte importantă
„în cestiunea bulgară, aceea că, *ținta politiceĭ nós-*
„*tre esterne în cestiunea Bulgarieĭ e ca popórele din*
„*peninsula Balcanică să se pótă desvolta neatîrnate*
„*și să formeze acolo state independente.*

„ *Domnulŭ primŭ-ministru asemenea a declaratŭ*
„ *că acéstă politică consistă în aceea că nicĭ unŭ*
„ *statŭ nu póte exercita asupra acestorŭ popóre unŭ*
„ *protectoratŭ saŭ o influență unilaterală care n'ar fi*
„ *prevĕdută în tractate și care n'ar întruni consimți-*
„ *mêntulŭ puterilorŭ semnătóre ale tractatuluĭ din*
„ *Berlin.*"

Dăndŭ séma în delegațiunea ungurésca despre cestiunea Bulgarieĭ, în urma detronăriĭ, prin o monstruósă trădare, a principeluĭ Battemberg, Ministrulŭ de externe al Austro-Ungarieĭ, Contele Kalnoky, a dișŭ în Noembre 1886:

„ Ceea ce pretinde interesele *Austro-Ungare* și
„ ceea ce are să urmăréscă guvernulŭ comunŭ
„ este *ca să nu se pricinuiască independinței garan-*
„ *tate Bulgarilorŭ de Europa nicĭ o păgubire, ce ar sta*
„ *în contradicere cu tractatele.* Misiunea luĭ Kaulbars
„ va fi trecătóre și abia va lăsa urme adâncĭ;
„ dar trebue să ne așteptămŭ ca numaĭ dupe în-
„ vingerea unorŭ greutățĭ maĭ marĭ se póte spera
„ în Bulgaria o stare în adevĕrŭ regulată."

— Și maĭ la vale, totŭ în acelașĭ discursŭ contele Kalnoky adaogă:

„ Intr'unŭ timpŭ, când în câte-va dile se punŭ
„ în câmpŭ cincĭ milióne de combatanțĭ, e mare
„ rĕspunderea unuĭ ministru saŭ statŭ ce dă pri-
„ cină la o mișcare a acestorŭ colosale mase rĕs-
„ boinice. *Și nicĭ nu zace în natura și caracterulŭ*
„ *monarhieĭ austro-ungare a urmări o politică agre-*
„ *sivă. Firea acestuĭ mare statŭ impune o politică*

„ *conservatóre în afară.* Acesteĭ politicĭ conserva-
„ tóre îĭ corespunde *aplicarea nóstră, ca statele și*
„ *formațiunile de state la Balcanĭ, ce le-a creatŭ*
„ *Puterile semnatare ale tractatuluĭ din Berlin, saŭ*
„ *a cărorŭ posițiune ele aŭ regulat'o, să se desvolte*
„ *pe basele ce li s'aŭ datŭ totŭ maĭ multŭ în* **indivi-**
„ **dualităț ĭ de sine stătătóre,** *înflorindŭ în bună*
„ *stare.*"

Raportorulŭ **Max Falk** întrébă: „ daca minis-
„ trulŭ face deosebire între o ocupațiune rusă per-
„ manentă și între o ocupațiune trecătóre.

Ministrulŭ Kalnoky: „ *In acésta așĭ vedea o*
„ *călcare a tractatuluĭ, de óre-ce și o ocupațiune tre-*
„ *cătóre unilaterală a Bnlgarieĭ prin trupe streine,*
„ *fără o anterióră consimțire a Turcieĭ și a celorŭ*
„ *l'alte Puterĭ, contra-dice tractatelorŭ și dupe noĭ nu*
„ *este admisibilă.*"

Eugen Zichy întrébă: „ Că admisibilŭ ar fi,
„ daca s'ar *întrona* unŭ principe, care e *vasalŭ*
„ *Rusŭ,* daca s'ar aduce *ministru de rĕsboiŭ Rusŭ*
„ și *ofițerĭ Rușĭ,* carĭ de sigurŭ ar influența asu-
„ pra Statelorŭ Balcanice și ar promova lucrarea
„ de subminare a agențilorŭ Rușĭ.

Ministrulŭ Kalnoky: „ *Potŭ numaĭ atâtŭ dice,*
„ *că totŭ ce este egalŭ cu o confiscare a independin-*
„ *ței principatuluĭ autonomŭ, cu unŭ protectoratŭ, nu*
„ *e admisibilŭ.*"

O telegramă din Viena cu data din 5 Noem-
bre 1887, asupra votăriĭ bugetuluĭ de externe,
resumă *politica esterióră* a Austro-Ungarieĭ, rela-

tivă la cestiunea peninsuleĭ Balcanilorŭ în termeniĭ următorĭ:

Comitele Kalnoky, rêspundêndŭ maĭ multorŭ cestiunĭ, în privinţa Bulgarieĭ, a ḑisŭ: „Că soluţiu-„nea acesteĭ cestiunĭ, indicată în discursulŭ Tro-„nuluĭ, va găsi de sigurŭ aprobarea generală. *Orĭ „ce intervenire a uneĭ singure Puterĭ în Bulgaria „trebue să fie cu totulŭ exclusă;* trebue să se con-„sidere ca o isbîndă însemnată *că intervenirea „streină a fostŭ împedecată până acnm* şi, *cum se „speră, pentru totdéuna.* Prinţulŭ de Coburg s'a „dusŭ în Bulgaria, *nu ca candidatŭ al uneĭ óre-„care Puterĭ,* ci *ca candidatŭ al Bulgarieĭ.*

„Tractatulŭ de la Berlin asigură Bulgarilorŭ li-„bera alegere a prinţuluĭ, dar cere aprobarea Porţiĭ „şi recunóşterea tutuloru puterilorŭ. Austro-Ungaria „a recunoscutŭ totŭdéuna dreptulŭ de alegere a „prinţuluĭ; ea recunóşte pe guvernulŭ bulgarŭ ca „existândŭ de faptŭ dar nu póte să recunóscă pe „prinţulŭ de Coburg ca prinţŭ legalŭ alŭ Bulga-„rieĭ; ea nu póte decĭ să întreţină cu dênsulŭ „legăturĭ *oficiale.* Austro-Ungaria va susţine totŭ „ceea ce va putea să favorisese interesele şi bu-„nulŭ traiŭ al popórelorŭ din Balcanĭ; ea se si-„leşte cu sîrguinţă să câştige amicĭ printre cele „l'alte puterĭ. Dar cestiunea Bulgăréscă nu este „uniculŭ motivŭ de nelinişte ce domină situaţi-„unea. Ministrulŭ crede, cu tóte acestea, că Aus-„tria şi Germania, cu politica lorŭ de pace ur-„mată de câţi-va anĭ, aŭ făcutŭ o fericită pro-

„ pagandă și că *adesiunea Italieĭ* și *identitatea de*
„ *scopurĭ cu Englitera*, făcêndŭ să se spere din a-
„ céstă parte asemenea sprijinulŭ politiceĭ de pace
„ în Orientŭ, trebue să fie socotite ca o fericită
„ simtomă pentru situațiunea actuală."

La *cuvintele* importante și lămurite de maĭ susŭ aŭ corespunsŭ și *faptele*. Prin mijlocirea guvernulnĭ din Viena — de acordŭ cu guvernele din Berlin, Roma, Londra și Constantinopole — s'a pututŭ *ocroti independința* Bulgarieĭ, și *s'a înlăturatŭ ocupațiunea militară rusésca* în Balcanĭ; s'a menținutŭ *pacea* și s'a evitatŭ cu prudență și fără a se lovi directŭ în susceptibilitatea Rusieĭ, o catastrofă care putea pune în flacărĭ nu numaĭ Orientulŭ dar Europa întrégă!

Câtŭ pentru noĭ Românii e bine înțelesŭ, că n'am avutŭ de câtŭ a ne felicita pentru că Puterile și în deosebĭ *Întreita Alianță Austro-Germano-Italiană* a depărtatŭ de la hotarele nóstre acele primejdiĭ ce ar fi resultatŭ și pentru România, în casŭ când oștirile streine ar fi încins'o cu unŭ cercŭ de ferŭ saŭ ar fi călcat'o și ar fi pus'o în posițiune de a-șĭ apăra cu armele *neutralitatea* și *integritatea teritoriuluĭ*.

Prin cele espuse maĭ susŭ despre *interesele* Austro-Ungarieĭ în peninsula Balcanilorŭ și despre *misiunea sa politică* în Orientŭ, — făcêndŭ parte din *Întreiia Alianță* de la 1883—1887 — am dovedit ă că acestŭ Imperiŭ vecinŭ este o *garanție* pentru

independența și libera desvoltare a statelorŭ de la Dunăre și Balcanĭ.

Pe câtŭ timpŭ Austro-Ungaria, de acordŭ cu cele-l'alte puterĭ civilisate, va merge pe acéstă cale, fie sigură că popórele Balcano-Dunărene vorŭ înclina totŭ-de-una maĭ multŭ spre Viena de câtŭ spre Petersburg și că ele vorŭ vedea în *Întreita Alianță* a Puterilorŭ centrale o *pavăsă* a independenței și desvoltăriĭ lorŭ *naționale* față cu *torentulŭ moscovitŭ,* care amenință să le înghiță!

ITALIA.

O altă putere mare, vecină cu peninsula Balcanilorŭ și strânsŭ legată de interesele *comerțuluĭ* și *ecuilibruluĭ* din Orientulŭ Europeĭ este *Italia.*

Ăncă de la 1883 Italia a aderatŭ la *alianța austro-germană,* iar în 1887 a reînnoitŭ acestŭ pactŭ internaționalŭ al *Întreiteĭ Alianțe,* care menține *pacea* și *ecuilibrulŭ* Europeĭ.

Am arătatŭ carĭ sunt motivele și interesele carĭ aŭ determinatŭ pe Germania și pe Austro-Ungaria să-și dea mâna în modŭ atâtŭ de trainicŭ și lealŭ, ca să pótă apăra *pacea* și *ecuilibrulŭ* European de amenințările resbelnice și cotropitóre ale Rusieĭ.

Să vedemŭ carĭ sunt *motivele politice și interesele* carĭ aŭ făcutŭ și pe Italia să intre în *Întreita Alianță* și dacă acele interese sunt constante și în concordanță cu interesele statelorŭ Balcanice și în specialŭ cu *interesele* regatuluĭ Românieĭ.

Regatulŭ Italieĭ — care numeră 30 milióne locuitorĭ și care pe lângă industrie și comerțŭ are o armată și o marină de primulŭ ordinŭ, — nu a avutŭ numaĭ ambițiunea de a juca rolulŭ ce i se cuvine în concertulŭ Puterilorŭ Europeĭ. Ea și-a cumpănitŭ maĭ alesŭ *interesele* ce are de a-și asigura o influență legitimă politiceĭ sale externe și debușeurĭ comerțuluĭ sĕŭ în Mediterana și Marea Négră.

De aceea Italianiĭ aŭ datŭ mână de ajutorŭ — ca și în resbelulŭ din Crimeea în 1854 — acelorŭ Puterĭ carĭ sunt gata să înfrunte valurile *invasiuneĭ Moscoviților*, ca să nu se reverse asupra Românieĭ, Balcanilorŭ și Constantinopoleĭ.

Marĭ serviciĭ a adusŭ sora nóstră *Italia păciĭ și ecuilibruluĭ* în aceștĭ din urmă anĭ, intrândŭ în *Întreita Alianță* din centrulŭ Europeĭ.

Daca la nervositatea Franțeĭ și agitările Rusieĭ s'ar fi maĭ adăogatŭ și o încuragiare din partea Italieĭ prin amenințarea Austrieĭ despre Tirolŭ și Triestŭ, atuncĭ de sigurŭ că resbelulŭ europeanŭ ar fi isbucnitŭ, iar România s'arŭ fi primejduitŭ, prin rĕvărsarea *torentuluĭ Moscovitŭ*, spre Dunăre și Balcanĭ!

De aceea Rușiĭ, ca și Francesiĭ, sunt furioșĭ contra Italieĭ. Ca să-și resbune pe acestŭ *leagănŭ al civilisațiuneĭ*, s'a trimesŭ Cazacĭ și arme tocmaĭ în Abisinia, ca să ajute pe Africanĭ contra colonieĭ italiane de la Massuah, de pe țĕrmulŭ Mării-Roșiĭ. Dar expediționea căzăcéscă a făcutŭ *fiasco*

complectŭ, iar politica civilisătóre a Italieĭ a triumfatŭ, asigurândŭ libertatea comerciuluĭ prin unŭ tractatŭ de amiciție cu Menélik, regele Etiopieĭ.

Muscaliĭ nu iartă Italieĭ nicĭ sacrificiulŭ generosŭ al celorŭ 20,000 de bravĭ Piemontesĭ carĭ s'aŭ luptatŭ alăturĭ cu *Aliațiĭ* din Crimeea sub zidurile Sevastopoleĭ (1854), ca să scape din ghiara moscovită Prĭncipatele Române, Peninsula Balcanilorŭ și Bosforulŭ, de carĭ și Italia se interesă fórte multŭ.

Italia are o *misiune istorică* de civilisațiune în Orientŭ. Ea nu uită că din sênulŭ sĕŭ aŭ eșitŭ atâtea *coloniĭ latine* în antichitate și că în Evulŭ medĭŭ Veneția și Genova ținеaŭ totŭ comerțulŭ Mediteraneĭ și Orientuluĭ în mână lorŭ, luptândŭ energicŭ contra invasiuneĭ Mahometanilorŭ, pe mare, pe când Românii luptaŭ pe uscatŭ.

„Italia — a dișŭ cu dreptŭ cuvêntŭ d. deputatŭ N. Ionescu în ședința Camereĭ de la 7 Decembre 1888 — are astă-dĭ o politică și se în-„arméză în consecință, Italia pentru noĭ a fostŭ „și este și astă-dĭ *farulŭ* luminătorŭ în politica „externă.

„. . . . Unde va fi Italia va fi atrasă și Ro-„mânia.“

Nu tocmaĭ astă-dĭ când este reconstituită și *unită* într'unŭ Regatŭ puternicŭ, va renunța Italia la rolulŭ și influența ce i se cuvine în Orientŭ.

Italianiĭ, condușĭ de regele galantuomo Victor

Emauuel, de Garibaldi și marele Cavur, aŭ emancipatŭ, cu ajutorulŭ Francesilorŭ, Italia de susŭ și apoĭ aŭ mersŭ singurĭ maĭ departe.

Prin alianța cu Prusia din 1866, eĭ și-aŭ deschisŭ calea complecteĭ *unității politice* și *naționale*.

Cu *alianța* de asta-dĭ a Austro-Ungarieĭ și Germanieĭ, Italianiĭ, ajutațĭ și de Englitera, vor întări *unitatea* și vorŭ exercita în acelașĭ timpŭ o influență legitimă și naturală la Dunăre și în Mediterana, apărândŭ *principiulŭ naționalităților*, *libertatea mărilorŭ* și a *statelovŭ balcanice* **în contra Cotropitorilorŭ.**

Misiunea Italieĭ este cu atâtŭ maĭ mare în Orientŭ cu câtŭ Franța a părăsitŭ, din nefericire, *principiulŭ naționalităților* și politica ce Napoleon III inaugurase în tractatulŭ din Paris (1856). Franța astădi nu se gândește de câtŭ la o *alianță* cu Russia, pe care o încuragéză la *distrugerea naționalităților și la cotropirea țărilorŭ Bolcanice și Dunărene.*

Din causa ureĭ Francesilor contra Germanilorŭ și a *alianțeĭ*, în perspectivă, *franco-rusă*, Franța de astădĭ nu numaĭ că nu a ridicatŭ și nu ridică glasulŭ eĭ în favórea Românilorŭ și a celorŭ l'alte naționalitățĭ din Balcanĭ, cum face Italia, dar ăncă ea a apăsat și pe Românĭ și pe Sêrbĭ și pe Bulgarĭ de la Congresulă din Berlin până astădĭ, ca să complacă Rusieĭ! Chiar în cestiunile economice și vamale, iubițiĭ noștri Francesĭ

ne-aŭ lovit fórte tare pe noĭ Românii, care primimŭ orbește tóte modele și mărfurile francese; ba într unŭ timpŭ ne impusese chiar 50% vamă asupra grânelorŭ nóstre. Grecilorŭ le-a respinsŭ de curênd *tractatulŭ de comerțŭ* care era făcutŭ gata, iar cu noĭ Românii sora nóstră Franța refusă de a încheia unŭ tractatŭ de comerciŭ.

De aceea din causa uneĭ apropierĭ și înțelegerĭ între Franța și Rusia, **interesele Românieĭ** și ale celorŭ l'alte state Balcanice **nu se maĭ potrivescŭ cu interesele francese** *și se batŭ în capete cu politica franțuziștilorŭ și panslaviștilorŭ.*

Din norocire cu totulŭ altŭ-felŭ staŭ lucrurile față cu cea-l'altă *surorŭ* maĭ mare a Românieĭ, acea *matcă* veche *a coloniilorŭ latine, Italia*, care face adĭ parte din *Întreita Alianță* a Puterilorŭ centrale. Nu numaĭ că Italia nu ne dă *de zestre* Rusieĭ, cum facŭ republicaniĭ francesĭ; nu numaĭ că Italia nu a formulat propunerĭ ca aceea a luĭ *Wadington* în *cestiunea Ovreilorŭ* și a luĭ *Barrère* în cestiunea Dunăriĭ; dar ancă ne-a apărat cu căldură și desinteresare în tóte împrejurările cele grele. Și Italia ne-a apărat nu numaĭ pe noĭ Românii, dar și pe Bulgarĭ, pe Sêrbĭ, și pe cele-l-alte naționalitățĭ, căcĭ Italia nu uită că ea însăși s'a reconstituitŭ (1860 – 70) pe basa *principiuluĭ de naționalitate,* cam în acelaș timpŭ cu România.

Sora nóstă Italia a fostŭ **cea d'ântêiŭ** *Putere mare care a recunoscutŭ in 1880* **independința Românieĭ** câștigată cu sângele fiilorŭ eĭ în pólele

Balcanilorŭ, pe când prea iubita nóstră soră Franța, dupe multe dificultăți, a fost **cea din urmă** Putere care a recunoscutŭ acestŭ mare faptŭ alŭ Națiuneĭ române. Franța republicană a preferitŭ să nesocotéscă *drepturile autonome* ale Românilorŭ pentru a câștiga *simpatiile Ovreilorŭ.*

Ca să se ridice pedicele ce ne punea Franța la *recunóșterea independinței* Românieĭ și să se învingă influența *Alianțeĭ Israelite* din Paris, a trebuit ca guvernulŭ nostru să desfășure tótă energia și prudența și ca regretatulŭ Vasile Boerescu să străbată ca fulgerulŭ întréga Europă. spre a convinge Cabinetele asupra drepturilorŭ politice și naționale ale Românieĭ în cestiunea Ovreilorŭ și a *recunóșteriĭ independențiĭ.*

Pe când parlamentulŭ și publicitatea Franțeĭ ni se arătaŭ ostile, parlamentulŭ și publicitatea Italieĭ se rosteaŭ în modŭ francŭ și categoricŭ în tóte cestiunile, *în favórea Românieĭ independente și a tutulorŭ statelorŭ și naționalităților Balcanice.*

De aceea ne-am bucuratŭ când am vĕdutŭ că sora nóstră maĭ mare Italia a intratŭ, *ca putere latină*, în *Alianța Austro-Germană*, ancă de la 1883 și a adusŭ cu acésta marĭ serviciĭ *păciĭ* și *ecuilibruluĭ* din Orientulŭ Europeĭ, de care are interesŭ să nu cadă sub stăpânirea nicĭ a Austrieĭ nicĭ a Russieĭ.

Cuvintele solemne rostite în parlamentulŭ Italieĭ și faptele urmate confirmă încrederea nóstră în politica guvernuluĭ din Roma. Écă unŭ frag-

mentŭ din celebrulŭ discursŭ pe care ilustrulŭ deputatŭ al Italieĭ, Pierantoni l'a rostitŭ în favórea nóstră în parlamentŭ, în anulŭ 1880:

„Câtŭ despre prima îndoială pentru a se ști „de ce guvernulŭ Italianŭ a recunoscutŭ pe Ro„mânia înainte de cele l'alte Națiunĭ, va spune „acésta On. Ministru de esterne ceea ce știe și „ceea ce crede că póte spune. Dupe mine, rațiu„nea *inițiativeĭ* mi se pare lesne de înțelesŭ. *Po„litica esternă* e fondată înainte de tóte pe *omo„geneitatea principielorŭ* și pe necesitatea *legitimeĭ „protecțiunĭ* a intereselorŭ maĭ *importante.* Acum „privind la *omogeneitatea principiilorŭ* și la protec„țiunea intereselorŭ Italieĭ, și ale naționalităților„de curînd constituite ca state în peninsula Bal„canică și la Dunăre, se înțelege că cabinetulŭ „italianŭ maĭ multŭ de câtŭ orĭ care altŭ statŭ, „*avea necesitate să stabilésca legăturĭ diplomatice re„gulate cu guvernulŭ care represintă pe acelŭ popolŭ* „care, încă de la 1856, prin sacrificiile Piemon„tuluĭ, fusese rechematŭ — de și în modŭ im„perfectŭ — la *vĭața națională.*

„De altă parte, privind la *interesele nóstre*, nicĭ „o altă Națiune nu are maĭ multŭ ca Italia *in„teresŭ de a protege în Orientŭ pe acele popóre,* carĭ „sunt supuse unorŭ guverne absolute, dar care „constituite în *state libere potŭ forma o stavilă în „fața ideilorŭ panslaviste, o putere de resistență în „contra orĭ căreĭ absorbirĭ și preponderanță, care ar „putea espune peninsula Balcanică* saŭ la bunulŭ

„ placŭ al Austrieĭ saŭ la subjugarea eĭ de către
„ imperiulŭ Rusieĭ. (Bine!).

„ Quanto alla prima dubbiezza, *quanto al sapere*
„ *perchè il governo italiano prima di altre nazioni ri-*
„ *conobbe la Rumania,* dirà l'onorevole ministro
„ degli affari esteri quel che ne sa e quel che crede
„ dirne. Secondo me, la ragione dell'iniziativa mi
„ par facile ad intendersi. *La politica estera è fon-*
„ *data innanzitutto sulla omogeneità dei principii e*
„ *sulla necessità del la legittima tutela di preziosi in-*
„ *teressi.* Ora, gardando alla *omogeneità dei principii*
„ et alla tutela degli *interessi dell'Italia con le nazio-*
„ *nalità novellamente ordinate a Stati nella penisola*
„ *Balcanica e sul Danubio,* s'intende che il Gabi-
„ netto italiano più di ogni altro Stato aveva la
„ necessità *di istaurare relazioni diplomatiche regolari*
„ *con il Governo rappresentante di quel popolo, che*
„ *sino dal 1856, per opera del Piemonte, era stato*
„ *richiamato, sebbene imperfettamente, alla vita di na-*
„ *zione.* D'altronde, *guardando agli interessi nostri,*
„ *nessun'altra nazione più dell'Italia ha l'interesse di*
„ *proteggere* in Oriente *quei popoli* i quali non sono
„ gementi sotto Governi assoluti. *ma che ordinati a*
„ *Stati liberi possono formare un antimulale alle idee*
„ *panrussiste* e preparare in un lontano avvenire una
„ forza di resistenza *ad ogni assorbimento o predo-*
„ *minio,* che ponga la penisola balcanica o in piena
„ balìa dell'Austria, *o in piena sudditanza dell'im-*
„ *pero russo. (Bene!).*"

— Interesulŭ dar imediatŭ și naturalŭ ce are

Italia în peninsula Balcanică-Dunăréná și intrarea acesteĭ *Puterĭ latine* în *Întreita Alianță*, este o garanție pentru România și pentru cele lalte țĕrĭ Balcanice, față atâtŭ cu politica de preponderanță a Austrieĭ câtŭ și cu politica de cotropire a Rusieĭ.

Italia îșĭ are *tradițiunile sale genovese* și venețiane în schelele Levantuluĭ și *interese actuale comerciale* de protegiat în Marea-Négră, în Mediterana și Adriatica; ea nu ar putea dar să vadă cu nepăsare nicĭ pe Austria *rupêndŭ ecuilibrulŭ* prin preponderanța sa în peninsula Balcanică, nicĭ pe Rusia rĕvărsându-se cu Cazaciĭ și Cerchezii eĭ asupra Românieĭ și peninsuleĭ Balcanilorŭ până la Bosfor, și sugrumândŭ statele independente garantate de tractatulŭ din Berlin.

Există dar *o comunitate de interese* și simpatiĭ între noĭ și Italia. Există unŭ *interesŭ permanentŭ* pentru Italia ca să protégă și să ajute pe România și pe cele l'alte state Balcanice carĭ se găsescŭ în drumulŭ de cot ropiteal Rusieĭ spre Adriatica și Constantinopole. Cuvintele solemne ale ilustruluĭ deputat al Italieĭ, *Pierantoni*, aŭ fostŭ confirmate de la 1880 până astă-dĭ prin maĭ multe fapte care aŭ probatŭ interesulŭ ce pórtă guvernulŭ din Roma pentru România, Bulgaria și cele l'alte state Balcanice,

Recunóșterea cu grăbire a *independenței* și *Regatuluĭ Românieĭ* și sprijinulŭ datŭ Bulgarieĭ tată cu apăsarea guvernuluĭ și amenințările *Kaulbarșilor Rusieĭ* sunt niște probe destulŭ de elocinte.

Românii inteligenți și prevĕdĕtorĭ nu aŭ remasŭ nesimțitorĭ la manifestarea simpatielorŭ Italieĭ pentru România.

În urma recunóșteriĭ *independinței* de către Ministerulŭ Cairoli din Roma, și dupe discursulŭ deputatuluĭ *Pierantoni*, **Presa,** inspirată de ilustrulŭ bărbatŭ de statŭ, Vasile Boerescu, dicea în 1880:

„România va fi tot-d'auna recunoscĕtóre Mi-
„nisteruluĭ Cairoli pentru simpatiele ce a arĕtatŭ
„și arată poporuluĭ latin de la Dunăre, susținĕnd
„și în afară *principiele de libertate și naționalitate*
„carĭ aŭ fostŭ basa *regenerăriĭ și unităţiĭ politice*
„a Italieĭ, principiĭ ce s'aŭ desvoltatŭ și afirmatŭ,
„începênd de la 48 și de la resboiul Crimeeĭ, în
„modŭ *simultaneŭ* pe țĕrmurile Tibruluĭ și ale Du-
„năriĭ.

„Aceste principiĭ aŭ fostŭ recomandate cu căl-
„dură guvernuluĭ Italianŭ de către ilustrulŭ ora-
„torŭ Pierantoni, care s'a ridicatŭ și anulŭ acesta
„în Parlamentulŭ din Roma ca unŭ adevĕratŭ
„campionŭ alŭ causeĭ fiilorŭ luĭ Traianŭ, și și-a
„câștigatŭ unŭ titlu la recunoștința Românieĭ."

Maĭ în urmă în 1881, dupe proclamarea *Regatuluĭ* Românieĭ — pe care Italia s'a grăbitŭ asemenea a-lŭ recunóște — importantulŭ diar *L'Italie* din Roma publica următórele rânduri fórte semnificative și încuragetóre pentru noĭ:

„România a fostŭ și este o porțiune a Occi-
„dentuluĭ plutindŭ pe d'asupa Orientuluĭ. Acestŭ
„micŭ poporŭ este formatŭ de pionariĭ civilisăriĭ

„ nóstre, aĭ ideilorŭ nóstre, aĭ moravurilorŭ nóstre.
„ Nu s'a mestecatŭ, a *resistatŭ* valuluĭ orientalŭ
„ care-lŭ bate d'atâția secolĭ, și prin acésta *écă-lŭ*
„ *personificândŭ astădĭ viitorulŭ Orientuluĭ*".

— Unŭ altŭ organŭ însemnatŭ, *La Riforma* din Roma ne felicita pentru proclamarea *Regatuluĭ* în următoriĭ termenĭ frățeștĭ și călduroșĭ :

„ **Proclamarea Regataluĭ** este de faptŭ o nouĕ
„ și însemnată afirmațiune, nu numaĭ a *principiu-*
„ *luĭ naționalitățiĭ române,* ci și a absoluteĭ și *com-*
„ *plecteĭ independențe.* Și momentulŭ pentru acéstă
„ proclamare nicĭ nu putea fi maĭ bine alesŭ.

„ *Noĭ nu putemŭ uita legăturile care unescŭ Ro-*
„ *mânia cu Italia,* și trebue să ne înveselimŭ de
„ bucuriile eĭ, precumŭ trebue sĕ ne întristămŭ
„ de durerile eĭ.

„ *Existența aceluĭ Statŭ are o mare însemnătate*
„ *pentru Italia ;* și dacă politica nóstră arŭ fi fostŭ
„ maĭ bine condusă, vechia colonia romană arŭ
„ fi pututŭ să devină pentru noua Italie unŭ a-
„ pogeŭ prețiosŭ pentru stabilirea în Orientŭ a
„ aceleĭ *influențe* numaĭ și numaĭ *morală* la care
„ trebue să aspire Statele civilisate, pacĭnice ne-
„ interesate ca alŭ nostru".

— Din norocire, cu câtŭ Francesiĭ s'aŭ depărtatŭ de la noĭ, cu atâtŭ Italieniĭ s'aŭ apropiatŭ. Și era naturală acéstă apropiere, nu numaĭ prin *comunitatea origineĭ* și *a intereselorŭ,* dar și prin posițiunea geografică a Italieĭ maĭ apropiată de Peninsula Balcanică.

Cu ocasiunea espunereĭ *politiceĭ din afară* a Italieĭ în Parlamentulŭ din Roma, în vederea intrăriĭ acesteĭ Puterĭ în *Întreita Alianță*, aŭ avutŭ locŭ lungĭ și importante discuțiunĭ, din carĭ aŭ răsăritŭ multă lumină în interesulŭ Românieĭ și alŭ naționalităților Balcanice. Pe la începutulŭ anuluĭ 1883 s'aŭ ridicatŭ și alte vocĭ în Parlamentulŭ Italianŭ *în favórea naționalităților*.

Ilustrulŭ senatore Pepoli, discutândŭ asupra *politiceĭ esterne* a Italieĭ a disŭ: „*Cestiunea orientală* „nu trebue și nicĭ că póte să se deslege în be„neficiulŭ vre uneia din Puterile marĭ Europene. „*Ea trebue să se deslege în beneficiulŭ acelorŭ micĭ* „*naționalităţĭ*, care trăescŭ cu tradițiunea trecu„tuluĭ, și care găsescŭ în lungile durerĭ ce aŭ „suferitŭ unŭ îndemnŭ putinte pentru a resista, „pentru a combate pe aceia carĭ voescŭ a de„cide de sórta lorŭ fără a-ĭ consulta".

Oratorulŭ amintindŭ și pe Albanezĭ, a disŭ că și eĭ formézā o naționalitate cu tradițiunile lorŭ istorice și că n'arŭ fi dreptŭ ca să fie sacrificaţĭ nicĭ chiarŭ în profitulŭ alteĭ naționalităţĭ simpatice ca Grecia.—Apoĭ a încheiatŭ dicêndŭ că Italia nu trebue să uite în politica esternă *că principiulŭ de naționalitate* este chiar baza regenerăriĭ sale naționale și politice.

Unŭ altŭ senatorŭ, contele Tornieli— ilustrulŭ diplomatŭ și fostŭ Ministru plenipotențiarŭ în România, — a rostitŭ asemenea în senatulŭ Romeĭ unŭ strălucită discursŭ în care a afirmatŭ

principiele uneĭ politice sănătóse și drepte, dicênd că e bine să se declare și să se cunóscă de tótă lumea că „*Italia ne uitându-și origina sa, urméză dreptulŭ celŭ nuoŭ, pe care profesându-lŭ a găsitŭ o bază solidă și o mare forță pentru a se ridica la demnitatea de Națiune*“.

Contele Tornieli a invocatŭ, amintindŭ cuvintele profetice ale mareluĭ Cavur, acea *putere a opiniuneĭ publice* a Europeĭ pentru **causele drepte**, putere care a servitŭ multŭ și la fondarea Italieĭ moderne. Apoĭ vorbindŭ de *principiulŭ naționalităților* a disŭ că regretă vĕzêndŭ că *chiar ómeniĭ din ceĭ maĭ distinșĭ nu facŭ saŭ nu vorŭ să facă nicĭ o deosebire între* **preponderanța de rasă** . . . *și între ceea ce constitue astădĭ* **principiulŭ naționalităților**, *fondamentŭ alŭ nouluĭ dreptŭ alŭ gințilorŭ.*

Fără a enumera elementele carĭ constitue o naționalitate, D-nu Tornieli a afirmatŭ că „adevĕrata și complecta *naționalitate* există numaĭ acolo unde se manifestă *conștiința individualității naționale.*“

D-nu Tornielli vorbindŭ de **Equilibru** a susținutŭ că elŭ trebue fondatŭ pe base solide și ecuitabile și că între aceste base cestiunile **naționalităților orientale** suntŭ astădĭ coprinse póte cu multŭ maĭ *multŭ de câtŭ s'arŭ părea,*“

Cândŭ dar *principiulŭ naționalităților* e susținutŭ cu atâta căldură de la înălțimea tribuneĭ Parlamentuluĭ Italieĭ, în aplausile majorității, și e recomandatŭ guvernuluĭ chiar ca o *basă a drep-*

tuluĭ gînțilorŭ și equilibruluĭ în Orientŭ, și cândŭ *faptele aŭ confirmatŭ vorbele* de la 1856 și 1878 până astădĭ, este de *datoria* și *interesulŭ Românilorŭ* și *alŭ celorŭ l'alte națiunalităților Balcanice* de a privi spre Italia ca spre unŭ nuoŭ și sincerŭ *apărătorŭ* alŭ existențeĭ lorŭ naționale față cu puterea cotropitóre a Nordului.

E de prisosŭ a maĭ insista asupra roluluĭ importantŭ ce 'l-a avutŭ Italia de la 1879 până astădĭ în menținerea păciĭ, împedecândŭ pe Francesĭ de a provoca unŭ *resbelŭ europénŭ* și pe Rușĭ de a se revĕrsa din noŭ asupra *Dunăriĭ* și *Balcanilorŭ*. Reînoirea tractatuluĭ *Întreiteĭ Alianțe* din 83 în 1887 încă pe 5 anĭ, a fostŭ bine primită nu numaĭ de marea majoritate a Parlamentuluĭ și Națiuneĭ Italiane, darŭ și de statele Europeĭ doritóre de pace și de progresŭ.

S'a dișŭ că, pe lângă interesele de comerțŭ și de equilibru din Mediterana, guvernulŭ din Roma a avutŭ în vedere—la intrarea sa în *Alianța Austro-Germană*—și înfrânarea curentuluĭ *republicanŭ anarhistŭ* și alŭ *Papismuluĭ*, carĭ minéză Regatulŭ și *unitatea națională* a Italieĭ. Orĭ care arŭ maĭ fi—pe lângă *principiulŭ naționalilăților* și alŭ *equilibruluĭ*—motivulŭ pentru care Italia face parte din *Întreita Alianță*, faptulŭ importantŭ este că acéstă mare *Putere latină* a devenitŭ unŭ *factorŭ însemnatŭ* în *deslegarea cestiuneĭ Orientale* și că *România și cele-l'alte națiunalităţĭ Balcanice trebue să se bucure de acéstă influnță legitimă și liberală.*

Este lesne de înțelesŭ că interesele politice și comerciale ale Italieĭ cerŭ ca nicĭ Austria, nicĭ Rusia să nu-și întindă maĭ departe hotarele pe țĕrmurile Dunăriĭ, Adriaticeĭ și Bosforuluĭ. Cu acéstă condițiune a intratŭ Italia în *Întreita Alianță,* dupe cum rezultă din discuțiunile parlamentuluĭ din Roma și din cuvintele ilustruluĭ senatorŭ Pepoli care dicea în 1883, că:

„Cestiunea Orientală nu trebue și nicĭ că nu „póte să se deslege în beneficiulŭ vre uneia din „Puterile marĭ enropene, ci trebue să se deslege „în beneficiulŭ acelorŭ micĭ naționalitățĭ care „trăescŭ cu tradițiunile trecutuluĭ etc.“

Aceste cuvinte asigurătóre carĭ aŭ rĕsunat în Parlamentulŭ Italieĭ în favórea *naționalităților Balcano-Dunărene*, aŭ fostŭ confirmate prin conduita Guvernuluĭ din Roma de la 1883 până astădĭ.

Suntŭ cunoscute serviciile ce guvernulŭ Italieĭ a adusŭ păciĭ Orientuluĭ și autonomieĭ Bulgarieĭ în momentele critice prin carĭ a trecutŭ acéstă țĕră dupe detronarea monstruósă a principeluĭ Battemberg, prin agențiĭ conrupătorĭ aĭ Rusieĭ. Grație concursuluĭ diplomațieĭ italiene, Austro-Ungaria—ca putere directŭ interesată—a pututŭ să pue stavilă *intrigilorŭ* și *amenințărilorŭ muscălești în Bulgaria* și să asigure astŭ-felŭ *pacea* și *equilibrulŭ* în Orientŭ.

Grație *Întreiteĭ Alianțe*—ajutată de diplomația Engliterei și de patriotismulŭ Bŭlgarilorŭ și Ro-

mânilorŭ — s'a pututŭ înlătura catastrofa resbeluluĭ la care tindea Rusia prin agitațiunile *panslaviste* din Bulgaria, România și Serbia.

Ceĭ din Petersburg aŭ înțelesŭ bine că intrarea Italieĭ în alianța *Austro-Germană* a stabilitŭ pacea și equilibru în Europa și că *alianța franco-rusă* nu este de ajunsŭ ca să rupă cu șanse de succesŭ acestŭ *equilibru*, maĭ alesŭ când România, Serbia, Bulgaria, Grecia, Albania și Turcia, departe de a se face *ante-guarda muscălescă*, sunt hotărîte de a respinge orĭ-ce invasiune despre Miază-Nópte.

Rușiĭ aŭ înțelesŭ bine că întrândŭ în *Întreita Alianță*, Italia nu a promisŭ numaĭ unŭ simplu concursŭ *diplomaticŭ* ci și unŭ *contingentŭ militarŭ* impunătorŭ. Acestŭ contingentŭ, unitŭ cu puterea formidabilă a Germanieĭ și Austro-Ungarieĭ și ajutatŭ de flota Englitereĭ, întrece multŭ forțele militare ale *Alianțeĭ franco-ruse*, carĭ ar avea și desavantagele de a lua *ofensiva* și de a ataca cetățĭ, fortificațiĭ, rîurĭ și munțĭ în calea lorŭ.

Nu se știe detaliatŭ în ce condițiunĭ a intratŭ Italia în *alianța* Austro-Germană la 1883, care s a reînouitŭ la 1887 încă pentru 5 anĭ.

Ḑiarulŭ din Roma, *Il Diritto*, a publicatŭ în Iulie anulŭ corentŭ 1889, niște importante destăinuirĭ asupra convențiunilorŭ și *obligațiunilorŭ militare* dintre Italia și Austria.

Deși alte ḑiare aŭ încercatŭ să le desmintă, dar ultimele știrĭ aŭ confirmatŭ că „Italia, în casulŭ

unuĭ resbelŭ între Austria și Rusia, ar trebui să dea 300,000 ómenĭ ca corpŭ de observațiune la Alpiĭ Occidentalĭ (despre Franța) și *400,000 ómenĭ carĭ să opereze în Polonia în modŭ activŭ contra Rușilorŭ sub comanda principeluĭ Amedeŭ și cu unŭ statŭ-majorŭ Italianŭ.*"

Așa în câtŭ daca Rușiĭ s'ar ispiti să strige: *à Vienne, à Vienne,* — cum strigaŭ Francesiĭ în 1870: *à Berlin, à Berlin!* — și vorŭ încerca să atace cetățile și forțele militare ale Austro-Ungarieĭ în Galiția ca să-și deschidă drumŭ spre Pesta și Viena, eĭ s'ar găsi în fața nu numaĭ a întregeĭ puterĭ armate a Imperiuluĭ Austro-Ungarŭ și a cetățitorŭ sale, dar și în fața celorŭ 400,000 Italianiĭ, — carĭ aŭ doveditŭ Rusieĭ la Sevastopole câtŭ valoréză — precum și în fața *milionuluĭ* de baionete promise de principele Bismarck în discursulŭ sĕŭ solemnŭ rostitŭ în Parlamentŭ în 1888.

Câtŭ despre *statele Balcanice,* ele ar urma exemplulŭ Italieĭ, iar Rusia s'ar înșela amarŭ daca ar compta pe *agitațiunile panslaviste* din Bulgaria și pe *influențele feminine* din Serbia pentru a se înlesni oștirilorŭ ruseștĭ pătrunderea în Carpațĭ și în Balcanĭ. România nu se *fortifică* și nu sacrifică aurulŭ și sângele fiilorŭ eĭ *ca să deschidă calea Cotropitorilorŭ.* Fiĭ luĭ Traian nu se vorŭ face *instrumentele* și *pahonțiĭ* Muscalilorŭ; iar Bulgariĭ, Serbiĭ, Greciĭ, Albaneziĭ și Macedoneniĭ, ținŭ

la *naționalitatea* lorŭ și respingŭ *ideea panslavismuluĭ muscălescŭ.*

Se știe că există și în Italia *sentimentaliștĭ* carĭ înclină spre *republicanismulŭ francesŭ.* S'aŭ scrisŭ articole, s'aŭ ținutŭ și întrunirĭ publice în acestŭ sensŭ; dar marea majoritate a Italieĭ cu guvernulŭ M. S. Regeluĭ în frunte a preponderatŭ și a redusŭ la neputință pe adversariĭ *Întreiteĭ Alianțe.*

Vizita din urmă a primuluĭ Ministru Crispi la Palermo, a fostŭ unŭ nuoŭ triumfŭ al politiceĭ guvernuluĭ în rapórtele sale internaționale. Chiar în vara anuluĭ acesta 1889, organe importante ca *Gazetta del popolo, Opinione, Riforma, Il Pungolo de Napoli, l'Italie* și altele aŭ demonstratŭ *radicaliloru* și *iredentistilorŭ* carĭ se uită spre Triestŭ și Trentin, că Italia a câștigatŭ Venezia și Roma în urma *alianțeĭ sale cu Prusia* (1866), fără să fi datŭ o compensație de 60 milióne francĭ și douĕ provinciĭ ca Nizza și Savoia.

Italianiĭ aŭ înțelesŭ bine că Prusia a devenitŭ marea Germanie și că Germania este astădĭ *aliata naturală* a Austro-Ungarieĭ; că priu urmare ar fi absurdŭ a se gândi să revendice unŭ milion de Italianĭ din Trentin, când are să apere niște interese multŭ maĭ marĭ în Mediterana și să ție în respectŭ *republicanismulŭ* și *Papismulŭ* carĭ sapă mereŭ *Regatulŭ* și *unitatea* Italieĭ: opera națională și gloriósă al lui Victor Emanuel, Cavur și Garibaldi.

S'a discutatŭ în presa italiană și ipotesa când Italia *monarhistă* s'ar alia cu Franța *republicană*, Ce s'ar întîmpla? Pe de o parte în întru *republicanismulŭ radicalŭ* și *papismulŭ anti-naționalŭ* ar săpa și ar dărîma edificiulŭ *unității* Italieĭ; iar pe de altă parte, în afară, s'ar produce o **reacțiune** și o nuoă grupare a statelorŭ marĭ în paguba statelorŭ micĭ, s'arŭ reînființa **Întreita Alianță a Nordului.** Germania, ca să ție peptŭ Franțeĭ aliată cu Italia, *ar face concesiunĭ Rusieĭ*, mijlocind o împăciuire a acesteĭ puterĭ cu Austria. Dar o asemenea *împăciuire* a Rusieĭ cotropitóre s'arŭ face pe spinarea Românilorŭ, Bulgarilorŭ, Sêrbilorŭ și a tutulorŭ popórelorŭ Balcanice. Póte că atuncĭ s'ar pune în aplicare proiectulŭ unorŭ partizanĭ aĭ *împărțeleĭ peninsuleĭ Balcanilórŭ* și al scoborîreĭ paralelă a Rușilorŭ și Austriacilorŭ spre Constantinopole și Salonicŭ.

Să ne feréscă Dumnezeŭ de o asemenea împăcăciune a celorŭ marĭ pe socotéla celorŭ micĭ!!

Ce ar putea face atuncĭ Franța — chiar aliată cu Italia — pentru salvarea Românieĭ și a statelorŭ Balcanice, contra celorŭ treĭ marĭ Puterĭ aliate: Rusia, Germania și Austro-Ungaria? Franța nu ar maĭ fi în stare să se maĭ gândéscă nicĭ la Alsacia și Lorena, ne cum să maĭ vie în ajutorulŭ Românieĭ și al celorŭ l'alte popóre Balcanice.

Écĕ pentru ce Românii aŭ apreciatŭ fórte multŭ serviciile ce a adusŭ Italia *causeĭ naționalităților*,

păciĭ și *equilibruluĭ*, intrândŭ în *Alianța Austro-Germană* și mergândŭ de acordŭ și cu Englitera în politica européná și orientală.

Vizita Impĕratuluĭ Wilhelm II alŭ Germanieĭ la Roma și visita Regeluĭ Humbert alŭ Italieĭ la Berlin, aŭ contribuitŭ să asigure lumea despre *trăinicia Întreiteĭ Alianțe și durata păciĭ europene.*

Se înțelege că aceste vizite și manifestărĭ strălucite, carĭ atestă legătura politică și amicală dintre Germania și Italia, nu aŭ fostŭ bine vĕdute de Franța și Rusia.

Rușiĭ, carĭ amenință mereŭ Orientulŭ Europeĭ, fără să se pótă mișca, nu vĕdŭ cu plăcere *întărirea alianțeĭ de pace și equilibru a Puterilorŭ centrale.*

Astŭ-felŭ *diarulŭ rusŭ Wiedemoste*,—esprimândŭ simțimêntele Rușilorŭ—dicea la 22 Maiŭ 89: că *resultatulŭ principalŭ alŭ întrevederiĭ de la Berlin va fi apropierea Franțeĭ de Rusia*".

Noĭ ânsă, ca Românĭ, ne-amŭ bucuratŭ și ne bucurămŭ de întărirea *Alianțeĭ Austro-Germano-Italiane*, ajutată de Englitera, căcĭ în timpŭ de dece anĭ ea *a datŭ probe de simpatiĭ sincere pentru statele Balcano-Dunărene și a menținutŭ pacea* și *Equilibru* în Orientulŭ Europeĭ.

Discursulŭ principeluĭ Bismarck din 1888.

Am reprodusŭ *textulŭ tractatuluĭ de Alianță Austro-Germană* din 1879 care a servitŭ de basă la încheerea *Întreiteĭ Alianțe* (1883). Am cercetatŭ și

constatatŭ care este interesulŭ generalŭ și specialŭ alŭ Austro-Ungarieĭ, Germanieĭ și Italieĭ ca să întăréscă acéstă Alianță, fată cu pregătirile de rĕsboiŭ ale Moscoviților *panslaviștĭ* de la Răsăritŭ și ale Francesilorŭ *revanșiștĭ* de la Apusŭ.

Să reamintimŭ și să reproducemŭ câte-va pasage din *discursulŭ* rĕmasŭ celebru, prin care principele Bismarck a comentatŭ óre-cumŭ și a confirmatŭ acelŭ *tractatŭ internațional*ŭ în 1888.

Pe cândŭ în primăvéra anuluĭ 1888 se grămădeaŭ oștirile Rusieĭ spre hotarele *germane, austriace* și *române*, și făceaŭ pe tótă lumea să créḑă într'unŭ resbelŭ apropiatŭ, de odată s'a auḑitŭ glasulŭ geniuluĭ de la Varzin care a liniștitŭ Europa și a asigurat'o, că chiarŭ când arŭ isbucni acelŭ resbelŭ provocatŭ de la Apusŭ și de la Răsăritŭ, *Întreita Alianță* are milióne de baionete spre *a face să se respecte tractatele și equilibrulŭ européně.*

Deși suntŭ aprópe doĭ anĭ de atuncĭ, impresiunea aceluĭ discursŭ istoricŭ se resimte âncă și intereséză actualitatea ca și cumŭ arŭ fi fostŭ rostitŭ ierĭ.

Acelŭ discursŭ, – care nu-șĭ găsește sémănŭ în istoria modernă, de câtŭ în unele discursurĭ solemne ale Împĕratuluĭ Napoleon III — a întăritŭ încrederea lumiĭ în tractatulŭ *Întreiteĭ Aliante* și în menținerea *păciĭ* și a *equilibruluĭ* européně.

Cuvintele principeluĭ de Bismarck și sporulŭ

forțelorŭ militare, votatŭ de Parlamentulŭ germanŭ, aŭ făcutŭ să se maĭ domoléscă svêrcolirile resboinice ale celorŭ ce amenințaŭ cu *alianța franco-rusă.*

Doctoria a fostŭ bună și a profitatŭ multŭ *păciĭ europene* și în deosebĭ *țărilorŭ Dunărene* carĭ eraŭ amenințate de teatrulŭ resbeluluĭ austro-rusescŭ.

Prircipele Bismarck a spusŭ atuncĭ francŭ celorŭ ce aŭ urechĭ să auză că:

„Cea maĭ probabilă și apropiată criză va fi aceea „a Orientuluĭ“.

Și cu acéstă ocaziune marele cancelarŭ a făcutŭ apelŭ la Puterile maritime (Englitera, Italia etc.) ca să'ș' ia hotărîrile lorŭ, ca unele ce suntŭ maĭ directŭ interesate în Mediterana și Levantŭ.

In acestŭ discursŭ celebru Principele Bismarck a destăinuitŭ și declaratŭ că pentru *ocuparea Bosnieĭ* și *Herțegovineĭ* a existatŭ o *înțelegere prealabilă directŭ între Rusia și Austro-Ungaria* ăncă din anulŭ 1877 și că prin urmare n'aŭ dreptulŭ ceĭ din Petersburg să se plângă contra celorŭ din Viena și Berlin, după ce acea *învoială austro-ruséscă* a fostŭ sub-scrisă de representanțiĭ Rusieĭ și consacrată de Europa prin tractatulŭ din Berlin (1878).

Principele Bismarck a spusŭ că pretențiunile și nemulțumirile Rusieĭ contra tractatuluĭ din Berlin aŭ silitŭ pe Germania să închee cu Austro-Ungaria și Italia *tractatulŭ Întreiteĭ Alianțe* din

1883, tractatŭ reînoitŭ în 1887, âncă pentru 5 anĭ.

Asupra necesităţiĭ şi trăinicieĭ acestuĭ tractatŭ, marele Cancelarŭ a ḑisŭ în discursulŭ sĕŭ din 1888:

„ *Dacă nu l'amŭ fi încheiatŭ arŭ trebui să-lŭ în-*
„ *cheĭăm astăḑĭ.* **Elŭ are caracterulŭ unuĭ tratatŭ**
„ **internaţionalŭ şi e espresiunea comuniuneĭ**
„ **intereselorŭ reciproce** (Bravo). Suntŭ tratate
„ la carĭ nicĭ o putere mare nu póte să ţie pen-
„ tru vecie fără ca să nu vie în contraḑicere cu
„ poporulŭ sĕŭ. Despre tratatele de faţă nu pu-
„ temŭ ḑice totŭ ast-felŭ, fiind-că nu e vorba nu-
„ maĭ de *tratatulŭ cu Austria ci şi de alte tratate*
„ *saŭ arangiamente pe carĭ le avemŭ şi cu alte state*
„ (sensaţie) şi *în specialŭ cu Italia* şi *care suntŭ*
„ *espresiunea stăruinţelorŭ comune* **pentru evitarea**
„ **pericolelorŭ**. Italia şi noĭ, după ce ne-amŭ lup-
„ tatŭ cu Austria, avemŭ dreptulŭ să ne conso-
„ lidămŭ. Acumŭ stăruinţele nóstre suntŭ comune
„ cu ale Austrieĭ *pentru menţinerea păceĭ.* Avemŭ
„ încredere mutuală că tractatele vorŭ fi respec-
„ tate şi de óre-ce nicĭ unulŭ nu atêrnă de celŭ-
„ l altŭ maĭ multŭ de câtŭ reclamă interesele sale,
„ *aceste tratate vorŭ fi trainice* ".

— Ca să risipéscă multe bănuelĭ asupra *sincerităţiĭ alianţeĭ* dintre Germania şi Austria, principele Bismarck a adăogatŭ cu o francheţă şi unŭ naturalŭ caracteristicŭ:

„ *Dacă amŭ şterge de pe hartă pe Austria, amŭ*

„ *rĕmânea isolați între Francia și Rusia, cele maĭ marĭ*
„ *state militare din Europa. Grație comunității de*
„ *interese noĭ avemŭ duoĭ amicĭ devotați* (Austria și
„ Italia) *nu din dragoste ci din interesulŭ ce ni-lŭ*
„ *impune păstrarea equilibruluĭ europénŭ.* De aceea
„ credŭ că d-vóstră veți aproba *politica împĕratu-*
„ *luĭ care a incheiatŭ tractatulŭ* în cestiune.

— Ca să justifice *Întreita Alianță* și înarmările Germanieĭ, marele Cancelarŭ a ḑisŭ:

„ Noĭ avemŭ *treĭ fronturĭ de atacŭ*, pe cândŭ Fran-
„ cia și Rusia n'aŭ de câtŭ numaĭ câte unulŭ,
„ Noĭ suntemŭ uneĭ *coaliţiunĭ* maĭ multŭ espușĭ
„ de câtŭ orĭ-care altŭ poporŭ. D-ḑeŭ ne-a pusŭ
„ într'o posițiune în care suntemŭ împiedicați prin
„ vecinĭ de a ne lenevi și trândăvi. Elŭ ne-a pusŭ
„ în față pe Francezĭ, celŭ maĭ rĕsboinicŭ și celŭ
„ maĭ neastâmpăratŭ poporŭ, *iar în Rusia incli-*
„ *nările* spre *rĕsboiŭ suntŭ* cu *multŭ maĭ marĭ ca*
„ *maĭ de multŭ* “.

— Apoĭ maĭ la vale Geniulŭ *păciĭ armate* a adăogatŭ:

„ Dacă vomŭ fi atacați din douĕ părți, putemŭ
„ pune la fie-care din granița nóstră *câte unŭ mi-*
„ *lionŭ de soldați*, maĭ rĕmânêndu-ne și o reservă
„ de o jumĕtate saŭ unŭ milionŭ întregŭ.“

Și în fine a conchisŭ astŭ-felŭ:

„ Mi-așŭ permite să adresesŭ o rugare strĕină-
„ tățiĭ ca *să lase la o parte amenințările; căcĭ și*
„ *așa nu'ĭ folosescŭ la nimicŭ.*

„ Nu ne tememŭ de resultatulŭ unuĭ rĕsboiŭ.

„ *Credemŭ cu tărie în victoria nóstră și în causa*
„ *nóstră dréptă. Focului trebue să fie pusŭ de cine-*
„ *va, noĭ nu-lŭ punemŭ.* Nicĭ puterea nóstră, nicĭ
„ aliațiĭ noștri nu ne vorŭ putea împiedica ca să
„ stăruimŭ pentru menținerea păceĭ “.

— Ce învățăminte putemŭ trage noĭ Românii din cuvintele Geniuluĭ de la Varzin care ține firulŭ politiceĭ europene în mâna sa de ferŭ?

Primulŭ învățămêntŭ este ca să ne facemŭ ochiĭ patru față cu streiniĭ, să veghemŭ și *să ne armămă* mereŭ ca să fimŭ gata *de a ne apăra neutralitatea teritoriuluĭ și independința.*

Să comptămŭ pe noĭ înșine și să fimŭ harnicĭ și gata de luptă, căcĭ numaĭ ceĭ harnicĭ suntŭ respectațĭ atâtŭ în timpŭ de rĕsboiŭ câtŭ și în timpŭ de pace, atâtŭ ca învingătorĭ câtŭ și ca învinșĭ.

Dacă pentru Germaniĭ ceĭ puternicĭ și totŭ a găsitŭ de cuviință principele Bismarck să dică că nu trebue să se lenevéscă ci să se armeze mereŭ, ce trebue să recomandămŭ noĭ Românilorŭ, carĭ suntŭ espușĭ invasiunilorŭ de la Miadă-Nópte prin chiarŭ posițiunea lorŭ geografică?

Al duoilea învățămêntŭ din cuvintele — une-orĭ clare, alte-orĭ sibiline — ale mareluĭ Cancelarŭ, este că trebue să ne îngrijimŭ și de *alianțe* iar alianțele trebue basate nu pe sentimentalismŭ — care adesea orĭ rătăcește — ci pe *interesele politice și naționale.*

Daca state puternice ca Germania, Austro-Ungaria și Italia și totŭ aŭ trebuință să se aliese și să se ajute la nevoe, ce trebue să dicemŭ de România și de statele Balcanice, carĭ sunt puse în drumulŭ invasiunilorŭ?

De aceea este o datorie pentru orĭ-care guvernŭ să se gândéscă din vreme, să cumpănéscă interesele nóstre și ale vecinilorŭ și să prepare tĕrêmulŭ unorŭ alianțe cu acele state carĭ aŭ *interese comune* de apăratŭ alăturĭ cu noĭ.

Vomŭ vedea maĭ la vale,—deși s'a pututŭ deja lesne înțelege — carĭ sunt acele state cu carĭ avemŭ *interese comune de apăratŭ,* în casŭ de unŭ resbelŭ orientalŭ, și carĭ sunt acele contra cărora vomŭ fi silițĭ eventualŭ să ne apărămŭ.

POLITICA ROMANIEI

NEUTRALITATE, ARMARE, ALIANȚE

NEUTRALITATEA

In cursulŭ acestuĭ studiŭ de *istorie politică contimporană* am atinsŭ deja în diferite ocasiunĭ *politica națională* care se impune Românieĭ prin *istorie, posițiunea geografică, caracterulŭ național* și *tractatele internaționale* și am definitŭ *missiunea acesteĭ Sentinele latine de la gurele Dunăriĭ.*

Suntemŭ *statŭ independentŭ* recunoscutŭ de Europa întrégă; prin urmare suntemŭ *responsabilĭ*

de faptele nóstre și datorĭ a ne îndeplini cu demnitate și bărbăție *misiunea* pe care ne-a încredințat'o istoria, tradițiunile strămoșilorŭ noștri și tractatele din Paris (1856) și din Berlin (1878).

Ca să înțelegemŭ bine *politica Românieĭ*, am spusŭ că trebue să înțelegemŭ *politica* și *interesele* vecinilorŭ noștri și să pătrundemŭ bine scopurile ce urmărește fie-care Putere. Numaĭ astŭ-felŭ vomŭ pricepe de unde ne póte veni primejdia cea maĭ mare și de unde miḑloculŭ de scăpare.

Am spusŭ că dupe resbelulŭ din 1877 și tractatulŭ din Berlin, Rusia n'a rĕmasŭ mulțumită cu resultatele obținute și folósele morale și materiale ce a trasŭ din acea campanie.

De aceea, ăncă de la 1879, Rusia a manifestatŭ marĭ nemulțumirĭ și a începutŭ pregătirile pentru unŭ nuoŭ resbelŭ în Orientŭ, în *alianță* de astă-dată cu Franța *revanșistă*. In fața acestorŭ amenințărĭ s'a ridicatŭ o *contra putere* în Europa (1879) *Alianța Austro-Germană*, care la 1883 a devenitŭ *Întreita Alianță Austro-Germană-Italiană* și a menținutŭ pacea și *ecuilibru* până în ḑiua de astădĭ.

De ḑece anĭ *Întreita Alianță Austro-Germană-Itatiană* face sacrificiĭ pentru menținerea *păciĭ europene*. De ḑece anĭ Românii și cele-l-alte popóre balcanice se arméză în liniște și se gătescŭ pentru *apărarea naționalității* și *independenței* lorŭ. Puținŭ a lipsitŭ în primăvéra anuluĭ 1888 ca vul-

canulŭ pe care stă pacea Europeĭ să facă o esplosiune îngrozitóre!....

Inițelepciunea și mâna de ferŭ a principeluĭ Bismarck a înlăturatŭ pericolulŭ, iar Românilorŭ și popórelorŭ Balcanice le-a datŭ unŭ avertismentŭ spuindu-le în discursulŭ sĕŭ din 1888 că: „*Cea maĭ probabilă și apropiată criză va fi aceea a Orientuluĭ.*"

Decĭ politica nóstră națională ne impune să nu ne lenevimŭ, ci pe de o parte să ne armămŭ și să ne fortificămŭ, iarŭ pe de alta să ne luminămŭ ca să vedemŭ bine *pericolulŭ care ne amenință* și *mijlócele de apărare*. Este bine să ne înțelegemŭ din vreme pentru ca nu prin surprindere, din confusiunea ideilorŭ din întru să profite dușmaniĭ din afară.

Să nu ni se zică: Suntemŭ *neutri* și putemŭ dormi liniștiți!... căcĭ de ne va fura somnulŭ *neutralității* și de ne vomŭ perde timpulŭ în certurĭ bizantine, atuncĭ chiarŭ *ideea neutralității* arŭ deveni o *cursă* periculósă. Prin *neutralitate* nu se întelege paralisie și isolare complectă, ci înțelepciune și armare pentru apărare.

A fostŭ unŭ timpŭ de eclipsă, acea epocă fanariotă când Românii uitase vitejia strămoșéscă. Slăbiți de intrigile din întru și de umilințele din afară, eĭ începuse a crede cuvêntulŭ ce li se repeta de susŭ: „că sórta acesteĭ țĕrĭ este de a „fi în vecĭ smerită."

Din norocire Românii nu maĭ suntŭ astădĭ unŭ

popolŭ desarmatŭ și uitatŭ de Europa civilisată pe țĕrmurile pustiite de invasiĭ ale Dunăriĭ. Spiritulŭ de libertate și naționalitate și-a luatŭ avêntulŭ încă de la 1821 și 48, iar tradițiunile vitejieĭ lorŭ secolare aŭ reînviatŭ la Plevna și aŭ pusŭ pe fruntea Suveranuluĭ lorŭ *Coróna de Oțelŭ.*

O transformare însemnată, pe calea progresuluĭ și a emancipăriĭ, s'a efectuatŭ, maĭ alesŭ în urma tractatelorŭ din Paris (1856) și din Berlin (1878) și acésta nu numaĭ în Principatele Române, dar și în țĕrile Balcanice.

Cestiunea Orientuluĭ ânsă este încă pendinte. Poftele cotropitóre ale Rusieĭ staŭ amenințătóre ca sabia luĭ Damocles asupra capuluĭ Românieĭ și alŭ Peninsuleĭ Balcanice. Am doveditŭ cu istoria în mână și cu faptele recente că Rusia lucréză cu intriga, cu ruble și cu rĕscólele în timpŭ de *pace,* ca să înlesnéscă terenulŭ resbeluluĭ care să transforme peninsula Balcano-Dunăréná în o mare *provincie ruséscă !*

Dar astădĭ nu maĭ e permisŭ popórelorŭ Balcano-Dunărene să aștește mântuirea totŭ de la streinĭ și numaĭ de la streinĭ; căcĭ Puterile marĭ le vorŭ dice: „*ajutați-vĕ, să vĕ ajutŭ.*“

— Cu deosebire noĭ Românii, suntemŭ meniți prin trecutulŭ și posițiunea nóstră geografică, ca fruntașĭ aĭ popórelorŭ Balcanice, să arătămŭ și acestora calea adevĕrateĭ politice și să dămŭ alarma când primejdia comună ne va amenința.

Negreșitŭ că în timpŭ de pace politica Românieĭ nu póte fi de câtŭ o politică de neutralitate de equilibru și egală deferență către tóte Puterile. *Neutralitatea* care a fostŭ admisă de tóte partidele nóstre, este o idee pe care o póte aplica lesne orĭ care guvernŭ în timpŭ de pace.

Dar în timpŭ de resbelŭ ce va deveni acea *neutralitate?*

Ce se va întêmpla când va isbucni unŭ resbelŭ între Rusia și Austro-Ungaria?

Respecta-vorŭ acești Puternicĭ vecinĭ *neutralitatea* nóstră? Ocoli-vorŭ eĭ teritoriulŭ nostru neutru, saŭ ne vorŭ cere *libera trecere* a oștirilorŭ lorŭ și prin urmare strămutarea teatruluĭ de resbelŭ pe pământulŭ Românieĭ?

Écĕ întrebărĭ carĭ s'aŭ pusŭ și s'aŭ discutatŭ în presă și în Parlamentulŭ nostru âncă de pe la 1883 și maĭ cu deosebire de la Martie 1888 încócĭ. Asupra acestuĭ punctŭ esențialŭ trebue să vorbimŭ maĭ multŭ.

Am spusŭ cu isioria în mână că politica Românieĭ a fostŭ totŭ-deuna *defensivă* iar nu *ofensivă;* că și astădĭ noĭ ne armămŭ și ne fortificămŭ pentru *apărarea neutralităţiĭ teritoriuluĭ* și a *independenţeĭ nóstre.*

Cine va viola acestŭ teritoriŭ neutru, acela va fi dușmanulŭ nostru.

Să ne înțelegemŭ bine asupra cuvêntuluĭ de *neatralitate.*

A fi *neutru* nu va să zică a sta cu mânele în

sênŭ, când o putere streină arŭ călca hotarele și arŭ voi să trécă prin Țéră ca prin unŭ satŭ fără cânĭ! Dreptulŭ de *legitimă apărare, suveranitatea națională* și *tractatele obligă pe orĭ care statŭ neutru să-și apere neutralitatea și independența*, cândŭ vecinii carĭ se rĕsboescŭ între dênșiĭ nu vorŭ să o respecteze.

Acésta e cu atâtŭ maĭ adevĕratŭ pentru noĭ care nu avemŭ o *neutralitate recunoscută* și *garantată* de Puterile Europeĭ, ca Belgia și Elvețiа. De-și guvernele nóstre aŭ cerutŭ acéstă *garanție* în diferite ocasiunĭ solemne (1876 și 1878), dar Puterile Europene ne-aŭ refusat'o!

Póte că ele aŭ socotitŭ de prisosŭ o asemenea *garanție platonică* și n'aŭ vrutŭ să ne adórmă cu acestŭ *afionŭ*, ci ne-aŭ datŭ să înțelegemŭ că trebue să ne armămŭ bine ca să ne putemŭ apăra în viitórele complicațiunĭ. Câtŭ despre *aliațĭ*, se vorŭ găsi Puterĭ marĭ care să ne vie în ajutorŭ, fiindŭ gurele Dunăriĭ, Balcaniĭ și Bosforulŭ de *interesŭ européně*.

Dovadă că *neutralitatea*, în timpulŭ de resbelŭ între vecinĭ, e maĭ multŭ o *consolație amăgitóre*, este armarea continuă și fortificarea Belgieĭ și Elvețieĭ.

Aceste state suntŭ declarate *neutre* și *neutralitatea* lorŭ este *garantată* de Puterĭ prin tractate. Cu tóte acestea aceste țĕrĭ se armézā și se fortifică mereŭ.

Pentru ce?

Pentru că nu suntŭ sigure dacă oștirile germane și francese vorŭ respecta teritoriulŭ lorŭ *neutru* saŭ vorŭ face mișcările lorŭ strategice pe acelŭ teritoriŭ.

Écă ce se scria din Bruxelŭ către *Coresp. de l Est* din Iulie 1889 în privința *neutralităţiŭ belgiane :*

„E multŭ timpŭ de când nimenĭ nu maĭ crede „la noĭ în eficacitatea tractatelorŭ internaționale „carĭ ne garantéză independința și *neutralitatea* nóstră.

„Regele Leopold II, în marele discursŭ pe care „l a pronunțatŭ la Bruges în 15 Augustŭ 1877, „a exprimatŭ couvingerea că Belgia nu póte „compta, în casŭ de resbelŭ, *de câtŭ pe propriele „sale mijlóce de apărare.*

. . . . „Construcțiunea forturilorŭ Meuseĭ este „împinsă cu activitate și va fi negrețitŭ termi- „nată în câțĭ-va anĭ.“

Chiar în Augustŭ 1889, cu ocasiunea uneĭ serbărĭ naționale în Elveția, unulŭ din conducătoriĭ politicĭ aĭ acesteĭ țĕrĭ *neutre*, Colonelulŭ Frey, s'a exprimatŭ despre *neutralitate* în termeniĭ următorĭ :

„Eŭ credŭ, de altmintrelea, că trebue să ne în „grijimŭ astădĭ maĭ multŭ ca orĭ când ca iarba „nóstră de pușcă să fie uscată. Nimenĭ n'a voitŭ „să créḍă, dar a trebuitŭ să facemŭ experiență, „ că nu este nimica neutralitatea nóstră, că nu „ valoréză de faptŭ ceva de câtŭ numaĭ intru

„câtŭ vomŭ avea baionete și tunurĭ, că tracta-
„tele înscrise nu potŭ să ne protégă și că, în
„cele din urmă, trebuie să ne întemeiămŭ totŭ
„pe noĭ, și numaĭ pe noĭ.“

— Când dar Belgia și Elveția, **neutre și garantate** prin tractate și totŭ nu maĭ crede în respectarea, *neutralității* de către vecinĭ, ce trebue să credemŭ noĭ care suntemŭ pușĭ în drumulŭ invasiunilorŭ de la Miază-Nópte!

Ca să pricepemŭ maĭ bine ce s'a înțelesŭ și ce se înțelege prin *politica de neutralitate* a României, să recapitulămŭ aci cele ce s'aŭ ḑisŭ și s'aŭ scrisŭ în acéstă privință în acești din urmă ḑece anĭ de către bărbațiĭ noștri de statŭ și politiciĭ eminențĭ aĭ țériĭ.

In 1878, pe când Rusia se arăta deja nemulțumită de tractatulŭ din Berlin, și pe când se întêmpinaŭ dificultățĭ cu aplicarea unorŭ dispositiunĭ din acelŭ tractatŭ, — iar la amenințările Rusieĭ respundea *alianța Austro-Germană*, — România se găsea într'o posițiune prea dificile. Ea avea să ție peptŭ nu numaĭ în *cestiunea Ovreilorŭ*, adusă de Wadington în Congresŭ, dar și în cestiunea *răpireĭ Bassarabieĭ* și a amenințărilorŭ Țaruluĭ *cu desarmarea!*

În fața unorŭ complicațiunĭ și pericole iminente, ilustrulŭ și regretatulŭ Vasile Boerescu, luă portofoliulŭ *ministeruluĭ de Esterne*. Prin stăruința sa inteligentă și patriorică pe lângă Cabinetele Europeĭ, elŭ izbuti să aplanese acele difi-

cultăți ce năşteaŭ din aplicarea unorŭ disposiţiĭ ale tractatuluĭ din Berlin şi să facă a se deslega problemele cele maĭ grele în interesulŭ Țĕriĭ.

Discutândŭ atuncĭ în Parlamentŭ asupra politiceĭ esterne a Românieĭ independente, Ministru V. Boerescu dise:

„Politica nóstră este *politica veche națională, care „nu este* **nicĭ politica rusă, nicĭ politica de „sentimente, nicĭ de absorbire într'o putere „óre-care: este o politică de ecuilibru, o po„litică de interesŭ.**"

Invățămêntulŭ ce putemŭ trage astădĭ din aceste cuvinte memorabile este că **politica românéscă nu se póte învoi cu politica ruséscă.**

Că nu trebue să ne închinămŭ nicĭ uneĭ Puterĭ streine, orĭ-câtŭ de simpatică ne-ar fi, căcĭ *sentimentalismulŭ* de multe orĭ rĕtăcește pe ómeniĭ politicĭ şi pe popóre.

Că trebue să observâmŭ *neutralitatea* față cu Puterile şi să atragemŭ simpatiile şi încrederea Europeĭ; într'unŭ cuvêntŭ:

Că interesulŭ național şi apărarea independenţiĭ trebue să fie norma conduiteĭ nóstre politice.

Câtŭ despre casulŭ unuĭ resbelŭ în Orientulŭ Europeĭ şi de violarea *neutralităţiĭ* nóstre de către vecinĭ, se înțelege că guvernulŭ M. S. Regeluĭ va îngriji ca să asigure Țĕriĭ *aliențele* acelorŭ state carĭ aŭ interese *identice* cu noĭ, spre a ne apăra împreună contra inamicululuĭ comunŭ.

Discuțiunea asupra *politicei nóstre din afară*, asupra *neutralității, apărării* și *alianțelorŭ* viitóre s'a începutŭ de la 1879 și s'a urmatŭ în modŭ mai accentuatŭ în 1883, 87, 88 și 89, atâtŭ în presa câtŭ și în Parlamentulŭ nostru.

Am spusŭ că guvernulŭ din Petersburg, remâindŭ nemulțumită pe tractatulŭ din Berlin, s'a încercatŭ să impue *influența rusésca* la noi în țéră și să *rusifice* Bulgaria prin *corupțiune* și *violință*. Iu urma conduiteĭ *căzăcești* a agenților Rusieĭ fața cu popórele Balcanice și în vederea nuoilorŭ pericole de resbelŭ în Orientŭ, era naturalŭ ca bărbații politicĭ aĭ Românieĭ să nu stea indiferenți, ci să scrie și să vorbéscă spre luminarea publiculuĭ și înlăturarea *curselorŭ* Rusieĭ.

S'aŭ găsitŭ însă la noĭ încă de la 1879 unele *vocĭ discordante* carĭ să îucerce a propaga — fără nici unŭ succesŭ — întórcerea Românilorŭ către *pravoslavniculŭ protectoratŭ rusescŭ!* . . De și opera generațiuneĭ bětrâne de la 1848, 1857 și 1866, care a *desrădăcinatŭ din țéră acelŭ pericolosŭ protectoratŭ*, era încă în picióre, și deși sângele vitejilorŭ noștri de la Plevna protesta încă caldŭ contra *pravoslavniceĭ răpirĭ* a Bassarabieĭ, totŭ s'aŭ maĭ găsitŭ partisanĭ aĭ *alianțeĭ cu sfânta Rusie!*

În vremea aceea, principele Grigore M. Sturdza a rostitŭ de la tribuna Senatuluĭ (1879) unŭ discursŭ importantŭ prin care recomanda Români-

lorŭ apropierea de Rusia și de protectoratulŭ celŭ abolitŭ de națiune și de tractate.

Ideile D-luĭ Senatorŭ Gr. M. Sturza aŭ fostŭ combătute pe atuncĭ în colónele organuluĭ oficiosŭ al partiduluĭ și guvernuluĭ liberalŭ *Românulŭ*.

A elŭ ḑiarŭ autorisatŭ a opusŭ la teoria politică a D-luĭ Gr. M. Sturza cuvintele prin care ministrulŭ de esterne, V. Boerescu, a definitŭ *poltica nóstră românéscă*, cuvinte pe care le-am reprodusŭ și comentatŭ maĭ susŭ.

Écĕ ce maĭ respundea *Românulŭ* de la 18 Decembre 1879 celorŭ ce, a doa ḑi dupe răpirea Bassarabieĭ, ne maĭ vorbiaŭ de *recunoștința* ce datorimŭ sfinteĭ Rusiĭ și de folósele ce am trasŭ, noĭ Românii din campaniile ruso-turcești, folóse pe care le-amŭ plătitŭ și resplătitŭ cu prisosŭ.

„Nu trebue ânsă să uitămŭ, — ḑicea D. C. A.
„Rosetti — că chiar în *acea epocă* (1830—34) **Eng-**
„litera și Austria aŭ cerutŭ retragerea oști-
„lorŭ rusescĭ din țéră.

„Nu putemŭ asemenea și nu trebuie să uitâmŭ că *guvernulŭ Rusieĭ a voitŭ în urmă, prin*
„*renumitulŭ articolŭ din Regulamentulŭ organicŭ, să*
„*ne supună subt directa sa suveranitate.*

„Câmpinenĭ, Văcărescĭ, Cantacozinescĭ, Rossetescĭ, etc. etc., aŭ protestatŭ atuncĭ.

„Nu putemŭ, chiar déc'amŭ voi, să ascundemŭ
„faptele de la 1848, căcĭ Rusia le cunósce pe
„deplinŭ.

„Ea ştie că naţiunea a fostŭ silită să facă o „revoluţiune *pentru ca să scape de supt domnia ab-„solută a consulilorŭ.*

„*La 1848 Rusia a ocupată Principatele.*

„Tratândŭ apoĭ cu Turcia *ne-a impusŭ Statu-„tulŭ de la Balta-Liman.*

„Nu putemŭ ascunde *că noĭ amŭ protestatŭ la „tóte naţiunile*, că amŭ arătatŭ ca *faptulă era o „grea lovire a autonomieĭ nóstre* şi Statutulŭ acela „unŭ mare reŭ pentru ţéră.

„La 1853, dechiarândŭ resbelŭ Turcieĭ, *Rusia „a ocupatŭ Principatele ca* **amanetŭ.**

„Cum putemŭ ascunde că noĭ amŭ protestatŭ „la tóte puterile contra aceluĭ faptŭ?

„La 1877, Rusia a intratŭ în România, ânsă „ca amică şi în temeiulŭ uneĭ *convenţiunĭ* făcută „cu Statulŭ românŭ,

„Amŭ datŭ dovedĭ prin fapte şi sacrificiĭ că „ştimŭ să fimŭ recunoscĕtorĭ,

„Amŭ combătutŭ alăturea cu armata eĭ pen-„tru emanciparea creştinilorŭ din Orientŭ.

„Amŭ ridicatŭ prestigiulŭ nostru militarŭ ală-„turea cu armata ruséscă, şi **prin vitejia şi „sângele nostru ne-amŭ dobânditŭ neatîrnarea „ţĕreĭ nóstre.**

„Putemŭ ânsă nega durerea ce a simţitŭ în-„tréga naţiune română când independinte prin „sângele eĭ, fu respinsă de a lua parte la preli-„minările păciĭ?

„Putemŭ nega că inima naţiuneĭ a sângeratŭ

„ când, în urma faptelorŭ eĭ pe câmpulŭ de o-
„ nóre, *s'a ruptŭ articolulŭ 2 din convenţiunea de la*
„ *4 Aprilie;* prin tractatulŭ de la *San-Stefano*, și
„ ni s'a reluatŭ partea din *Bassarabia* ce ni s'a
„ fostŭ redatŭ prin tractatulŭ de la Paris?

„ Și dacă amŭ nega, ce ar ḑice de noĭ lumea
„ tótă. care cunóște unanimele protestărĭ ale na-
„ ţiuneĭ adresate guvernuluĭ rusescŭ maĭ ântêiŭ
„ și apoĭ congresuluĭ de la Berlin?"

. . . . . .

— Pe acestŭ tĕrêmŭ s'a discutatŭ atuncĭ maĭ multŭ timpŭ, prin publicitatea nóstră și s'a doveditŭ cu istoria și cu faptele din ḑilele nóstre, cine aŭ fostŭ îngraţĭ și cine aŭ violatŭ *convenţiunile* și ne-a răpitŭ — dreptŭ recunoștintă — *pământulŭ* nostru *strămoșescŭ*, nu numaĭ la 1812, dar și la 1878 dupe căderea Plevneĭ! De unde resultă că ar fi o orbire culpabilă de a maĭ cădea în **curscle** promisiunilorŭ uneĭ puterĭ cotropitóre ca Rusia?!

Ce s'a întêmplatŭ maĭ în urmă?

Înteţindu-se *amenințările Rusieĭ* **cu resbelulŭ și cu alianţa franco-rusă,** principele Bĭsmarck, de acordŭ cu curtea din Viena, puse frêŭ ambiţiunilorŭ ruseștĭ și impuse și maĭ tare menţinerea păciĭ prin atragerea Italieĭ în *atianţa austro-germană* (1883). Atuncĭ s'a încheiatŭ **tractatulŭ Întreiteĭ Aliance care a garantatŭ pacea și ecuilibrulŭ** Europeĭ până astăḑĭ.

Mare mișcare s'a produsŭ pe vremea aceea în

lumea politică și financiară. Fie-care omŭ politicŭ, fie-care Românŭ îșĭ punea întrebarea: fi-va pace saŭ resbelŭ? și în casŭ de resbelŭ spre cine trebue să încline România, ca să-șĭ garanteze maĭ bine **independența și interesele naționale?** Spre *Rusia belicósă și cotropitóre* saŭ spre *Întreita Alianță care voește pacea, equilibrulŭ și întărirea statelorŭ Balcanice.*

Românulŭ oficiosŭ de la 28 Septembre 1883, punea cu o legitimă îngrijire următórele întrebărĭ:

„Pace saŭ resbelŭ? *Neutralitate* saŭ *alianță?*
„Neutralitatea nóstră fi-va respectată?
„*Fiindŭ nevoe de alianță cu cine s'o facemŭ?*
„Acestea sunt cestiunile carĭ ocupă și preo-
„cupă pe tótă lumea și maĭ cu sémă pe noĭ."

— Pentru a ști maĭ bine cum să se orienteze și care trebue să fie conduita politică a Românieĭ față cu *pericolulŭ unuĭ resbelŭ orientalŭ*, primulŭ Ministru de atunsĭ, Ión Brătianu, s'a dusŭ la Viena, la Berlin și Gastein unde a convorbitŭ cu mariĭ Cancelarĭ, comitele Kalnoky și principele Bismark.

Ce a resultatŭ din acele convorbirĭ?

A resultatŭ, dupe cum a declaratŭ însușĭ D. Ión Brătianu în Parlamentŭ, că și la Viena și la Berlin i s'a vorbitŭ de *pace;* iar pentru viitorulŭ Țĕriĭ, primulŭ nostru Ministru a înțelesŭ că trebue să ne armămŭ bine și să ne apărămŭ cu curagiŭ.

Écĕ ce citimŭ în *Românulŭ* de la 14 Septembre 1883:

„Să ne amintimŭ că totŭ ce aŭ spusŭ tóte „ḑiarele germane și austro-ungare, în privința „conferințelorŭ dintre principele Bismark, comi- „tele Kalnoky și D. Ión Brătianu este:

1. „Că alianța ce s'a propusŭ Românieĭ ar fi a- „ceea-și care de multŭ ăncă s'a făcutŭ cu Italia.

2. „Că Românieĭ și Italieĭ nu li s'a cerutŭ de „câtŭ *neutralitatea*.

3. „Că ele nu suntŭ datóre să dea *unŭ ajutorŭ „materialŭ de câtŭ atuncĭ numaĭ când Francia saŭ „Rusia arŭ ataca ele pe Germania saŭ pe Austria.*

4. „*C'aceste douĕ puterĭ din urmă suntŭ datóre „la rêndulŭ lorŭ să dea* **ajutorŭ Italieĭ și Româ- „nieĭ, când ele vorŭ fi atacate** *una de Francia și „cea-l'altă de* **Rusia;** *și negreșit* **atuncĭ când ele „vorŭ cere nnŭ asemenea ajutorŭ.**"

— Pentru maĭ multă lămurire a cestiuneĭ, totŭ *Românulŭ* de la 14 Septembre 1883 a reprodusŭ și următórele rînduri prin carĭ oficiosulŭ *Il Diritto*, organulŭ inspiratŭ atuncĭ de primulŭ ministru alŭ Italieĭ, Depretis, explica originea și scopulŭ intrăriĭ Italieĭ în alianța Austro-Germană. Cu acea ocaziune numitulŭ organŭ italianŭ vorbia și de politica Românieĭ.

Écĕ destăinuirile ḑiaruluĭ *Il Diritto*, pe carĭ timpulŭ și faptele le-aŭ confirmatŭ:

„Când cele douĕ *puterĭ centrale* (Germania și „Austro-Ungaria) s'aŭ unitŭ *în singurulŭ scopŭ*

„ d'a păstra acestŭ preciosŭ factorŭ de propășire
„ *(pacea)*, simțulŭ practicŭ alŭ Italienilorŭ ĭ-a sfă-
„ tuitŭ să uite ceea ce *les Débats* numește fórte
„ bine — „aniĭ ceĭ lungĭ de opresiune" — pentru
„ *a adera pur și simplu, la lunga și bine-făcătórea*
„ *liniște, manifestată la Viena și la Berlin.*

„ Écĕ adevĕrata genesă a apropiăriĭ, leale și sin-
„ cere, a Italieĭ cu Germania și Austria.

„ Am voi, adaogă *Il Diritto,* să cercetămŭ și
„ obiecțiunile ce se facŭ în privința *eventualeĭ* par-
„ ticipărĭ a Românieĭ la *Întreita Alianță.* Acéstă
„ nouă adesiune ênsă *nu este încă definitivă* și prin
„ urmare ne reservămŭ observațiunile. Simpatiele
„ nóstre pentru România sunt cunoscute, amŭ
„ declarat'o de maĭ multe orĭ. Décă dérŭ nego-
„ cierile între D. Brătianu, comitele Kalnoky și
„ principele de Bismark aŭ isbutitŭ să ralieze și
„ pe România la **unirea pacĭnică** a celorŭ-l'alte
„ state, negrișit că n'avemŭ nicĭ unŭ cuvêntŭ d a
„ ne plânge, și nicĭ nu putemŭ justifica mirarea
„ diaruluĭ *Débats* vĕdêndŭ egalitatea dreptuluĭ u-
„ nuĭ Statŭ micŭ cu cele-l alte carĭ, politicește
„ suntŭ maĭ însemnate."

— *Conclusiunea* ce trage oficiosulŭ *Românulŭ* din rândurile de maĭ susŭ ale organuluĭ italianŭ este:

1. „ Că alianța Italieĭ este numaĭ *pentru men-*
„ *ținerea păciĭ.*

2. „ Că *totŭ astŭ-felŭ arŭ fi și alianța Românieĭ.*

3. „ C'acéstă alianță însă nu s a încheiatŭ încă
„ fiindŭ-că ministru nostru, D. Ión Brătianu, *a*

„ *vorbitŭ, a negociatŭ, dar n'a luatŭ nicĭ unŭ anga-*
„ *jamentŭ.*

— În numĕrulŭ de la 28 Septembre 1883, *Românulŭ* se ocupă totŭ de cestiunea *aliancelorŭ*, și de resultatulŭ călĕtorieĭ primuluĭ Ministru Ión Brătianu la Viena și Berlin, în acele momente de criză européná.

Écĕ ce citimŭ în *Românulŭ* de atuncĭ:

„ În privința *alianțeĭ* amŭ dișŭ: cunoscêndŭ pe
„ primulŭ nostru ministru, suntemŭ în dreptŭ a
„ susține *că peste putință este, ca elŭ să fi subscrisŭ*
„ *uă alianță cu cele doă mari puterĭ.*

„ Corespondentulŭ englesŭ din Viena, dice *Times*
„ ne scrie:

„ *Dupe opiniunea celorŭ maĭ bine informațĭ, n'a*
„ *fostŭ vorba despre o alianță regulată între cele doă*
„ *state* (România și Austro-Ungaria) *și maĭ puținŭ*
„ *încă despre o aderare formată a nouluĭ regatŭ*
„ (Românŭ) la *alianța austro-italiano-germană.*"

The Times dice:

„ Amêndouĕ guvernele dorescŭ să stabilésca *re-*
„ *lațiunĭ amicale în locul actualelorŭ bănuelĭ și ne-*
„ *înțelegerĭ;* aceste cestiunĭ le-a discutatŭ în per-
„ sónă primulŭ Ministru Românŭ cu Ministrulŭ
„ afacerilorŭ streine alŭ Austro-Ungarieĭ."

Totŭ în acelașŭ numĕrŭ de la 28 Septembre 1883 al *Românuluĭ*, inspiratŭ și inspiratorŭ al politiceĭ române, cetimŭ următórele rândurĭ semnificative:

„ Nimenĭ nu póte să nu recunóscă, că mare

„ frământare este în tótă Europa, și maĭ mare
„ încă în jurulŭ nostru.

„ Acum ca și la 1877 voimŭ să stămŭ *neutri.*
„ Acum Europa nu numaĭ nu voește, dar se pare
„ că *nicĭ nu póte să s'alieze pentru a ne garanta*
„ *neutralitatea.*

„ Ne pare nvederatŭ că **noĭ singuri** *nicĭ acum*
„ *nu ne putemŭ garanta neutralitatea contra a doă*
„ *puterĭ marĭ carĭ arŭ năvăli asupră-ne și una in*
„ *contra alteia.*

The Times dice :

„ *Acumŭ o frământare analogă* (ca cea din 1877)
„ *a începutŭ a se manifesta în peninsula balcanică ;*
„ *nu este dar de mirare décă guvernulŭ din Bucu-*
„ *rești, temându-se de niște complicărĭ europene, să*
„ *doréscă să capete sprijinulŭ Austro-Ungarieĭ pentru*
„ *a se opune la trecerea uneĭ armate pe teritoriulŭ eĭ.*

„ *România, legată prin drumurĭ de fer cu Unga-*
„ *ria și cu Galiția, Austria arŭ putea să ocupe în-*
„ *dată regatulŭ.*

„ O bună înțelegere decĭ cu Austria póte
„ protege pe România d'o presiune din afară.“

„ Astŭ-felŭ écă că fóia engleză recunóște tóte
„ aceste adevěrurĭ, necurmatŭ espuse aci de noĭ.

„ Dar, dicŭ uniĭ, Austria ne va vinde scumpŭ
„ acéstă garanție.

„ Nu credemŭ în acéstă urcare a prețuluĭ ; de
„ ce ? *fiind-că de astă dată Austro-Ungaria are și*
„ *dênsa trebuință mare de noĭ,* fie măcarŭ atâtŭ pe

„ câtŭ și noĭ avemŭ trebuință de dênsa, pentru
„ a ne apĕra neutralitatea."

— Venindŭ la epoca maĭ apropiată care a urmatŭ dupe reînouirea tractatuluĭ *Întreiteĭ Alianțe* în 87 și dupe discursulŭ celebru alŭ principeluĭ de Bismarck, găsimŭ în *Românulŭ* din Februariŭ 16 anulŭ 1888, reprodusŭ dupe *oficiosulŭ Pester Lloyd*, următórele rînduri din o corespondență vieneză, care lămurește *politica defensivă și de legitimă apărare a teritoriuluĭ neutru* alŭ Românieĭ.

„ La ambasada ruséscă d'aicĭ se scie fórte bine
„ ce tratate și *învoelĭ maĭ ésistă afară de tratatele cu*
„ *Austro-Ungaria și Italia,* care aŭ fostŭ publicate a-
„ cumŭ de curândŭ ; ambasada n'a pututŭ fi sur-
„ prinsă de cuvintele destulŭ de clare ale mar-
„ chisuluĭ Salisbury cu ocasiunea discuțiuneĭ a-
„ supra adreseĭ în Parlamentulŭ engles ; *și la am-*
„ *basada ruséscă este cunoscutŭ și coprinsulŭ învoeli-*
„ *lorŭ făcute cu România.*

„ *In specialŭ acestea din urmă, într'unŭ momentŭ*
„ *datŭ suntŭ de natură d'a aduce ad-absurdum pe*
„ *aceia care maĭ ered ăncă că politica luĭ Bismarck*
„ *tinde maĭ multŭ d'a neteḑi de câtŭ d'a închide Ru-*
„ *sieĭ drumulŭ spre Balcanĭ.*

. . . . . .

„ In ce privește miḑlócele cele violente, Rusia
„ se vede închisă de tóte părțile, astŭ-felŭ că
„ nu póte să-și facă drumŭ prin nicĭ o parte.
„ **Dacă ar voi să ia drumulŭ spre Bulgaria**
„ **prin România, s'arŭ găsi în fața casuluĭ de**

„ **resbelŭ cu Puterile din centrulŭ Europeĭ;**
„ dacă arŭ voi să apuce drumulŭ pe mare, flota
„ engleză va sci să o împedice d'a debarca maĭ
„ multŭ de câte-va divisiunĭ, cu carĭ Bulgariĭ o
„ vorŭ sfêrși singurĭ."

Din cele relatate maĭ susŭ — dupe diarulŭ oficiosŭ *Românulŭ* și alte organe importante,—resultă și se confirmă: Că politica guvernuluĭ Românŭ este „*neutralitatea armată*" iar pentru *apărarea* acesteĭ *neutralităţĭ* și a *independenţiĭ* Regatuluĭ, nu s'a luatŭ nicĭ unŭ angajamentŭ în scrisŭ și nu s'a încheiatŭ nicĭ un *tractatŭ formalŭ* de alianță, dar s'a stabilitŭ, — și cu dreptŭ cuvêntŭ — o **înţelegere prealabilă** între România și Austro-Ungaria, *pentru casulŭ respingeriĭ uneĭ invaziunĭ muscălesţĭ;* că *Întreita Atianţă*, avêndŭ interese comune de apăratŭ cu România și statale Balcanice, este favorabilă întărireĭ acestorŭ state *și gata să le dea ajutorŭ la trebuinţă;*—că *politica din afară* a regatuluĭ Românŭ a avutŭ o înţeléptă și patriotică *continuitate* de la 1879 și '83 pênă astădĭ, sub diferitele ministere carĭ s'aŭ succedatŭ. căcĭ *independinţa, constituţiunea* și *coróna* suntŭ *treimea cea nedespărţită și maĭ pre susŭ de luptele partidelorŭ.*

Dacă *Întreita Atianţă* s'a arătatŭ bine-voitóre și protectóre către statele Balcanice și în deosebĭ către România, nu e maĭ puţinŭ adevĕratŭ că și România și-a înţelesŭ *misiunea* pe care i-a încredinţat'o Europa civilisată și tractatele ca *sentine lălatină*

și *elementŭ de ordine și equilibrŭ* la gurele Dunăriĭ. Cu tóte agitările *panslaviștilorŭ* în Balcanĭ și cu tóte *ispitele iconarilorŭ* și *propagandele rusofililorŭ* în România, poporulŭ și guvernulŭ Românŭ nu și-aŭ perdutŭ cumpĕtulŭ și a continuatŭ cu *armarea* și *fortificarea* ţĕriĭ pentru respingerea orĭ căreĭ invaziunĭ streine.

Acéstă conduită fermă și înțeléptă a Românieĭ a contribuitŭ multŭ la *menținerea păciĭ* și *equilibruluĭ*, pentru care *Întreita-Alianță* a făcutŭ și face marĭ sacrificiĭ.

Ceea ce am reprodusŭ maĭ susŭ despre *politica din afară* a guvernuluĭ D-luĭ Ión Brătianu, are unŭ interesŭ nu numaĭ *istoricŭ*, dar și de *actualitate*, de óre-ce *politica din afarŭ* a guvernuluĭ Majestățiĭ Sale Regeluĭ și-a păstratŭ continuitatea și caracterulŭ sĕŭ *pacificŭ, fermŭ* și *defensivŭ* și sub guvernele ce i-aŭ succedatŭ, și nicĭ că putea fi altŭ-felŭ, în interesulŭ generalŭ alŭ ţĕriĭ.

Sub guvernulŭ presidatŭ de D-nu T. Rosetti, écă în ce termenĭ clarĭ și categoricĭ s'a esprimatŭ ministru de esterne, D-nu Petre Carp, asupra politiceĭ Românieĭ în ședința Camereĭ de la 28 Martie 1888 :

„ A atinsŭ d-nu Blaremberg și *politica exterióră*, „ dicêndŭ că d-sa în nicĭ unŭ cazŭ, chiarŭ dacă „ s'arŭ face disoluțiunea, n'arŭ putea să ne dea „ încrederea d-nieĭ sale. Eŭ m'amŭ întrebatŭ totŭ- „ d'auna pentru ce ? Și aicĭ ne aflămŭ față iarăși

„ cu o legendă, faţă *cu legenda politiceĭ germane.*
„ Noĭ ne întrebămŭ, pentru ce acéstă politică
„ germană a luatŭ unŭ aerŭ aşa de teribilŭ în
„ câtŭ fără să dea nimenĭ nicĭ o explicaţiune to-
„ tuşĭ să ḑică : A! sunteţĭ pentru politica germană
„ sunteţĭ nişte adevĕraţĭ trădătorĭ! *Politica ger-*
„ mană, d-lorŭ, e caracterizată maĭ alesŭ prin fap-
„ tulŭ că guvernulŭ germanŭ face câtŭ se póte maĭ
„ puţină politică externă. Vĕ pare póte acésta unŭ
„ paradoxŭ, cu tóte astea e strictulŭ adevĕrŭ.

„Tóte rĕsbóele purtate de principele de Bismarck
„ aŭ fostŭ resbóe de *politică internă* şi pe carĭ nu
„ le-a făcutŭ de câtŭ numaĭ ca să înlăture piedicile
„ aduse la *constituirea imperiuluĭ german ;* încolo
„ a căutatŭ cu cea maĭ strictă prudenţă să asi-
„ gure *pacea* de care Europa are nevoie.

„ Acésta e caracteristica politiceĭ germane şi
„ noĭ ne întrebăm, de ce avem noĭ nevoie, noĭ
„ carĭ avem unŭ teritoriŭ ce póte hrăni de treĭ
„ orĭ maĭ multă populaţiune de câtŭ are, noĭ carĭ
„ mărindu-ne resursele amŭ putea îndoi puterile
„ Statuluĭ Românŭ fără nicĭ o acţiune esterióră,
„ *de ce avemŭ noĭ nevoie, dacă nu de pace?*
„ Trebue dar să ne asociemŭ cu aceĭ carĭ aŭ
„ lucratŭ totŭ-d'auna pentru liniştea şi pacea
„ necesară prosperităţiĭ şi mărireĭ poporuluĭ
„ românŭ. Acésta e politica germană şi în a-
„ cestŭ sensŭ guvernulŭ actualŭ e pentru po-
„ litica germană, pe care a recunoscut'o şi d.
Brătianu cu unŭ tactŭ ce trebue să aibă a-

„ **probațiunea nóstră,** și *n'amŭ avută nicĭ unŭ*
„ *motivŭ de a nu'ĭ da, chiarŭ fiindŭ în oposițiune*
„ *întréga mea aprobare pentru o politică atâtŭ de*
„ *conformă cu adrevĕratele interese ale țĕriĭ.*"

Politica din afară a ministeruluĭ Rosetti-Carp fiind o *continuitate* a politiceĭ ministeruluĭ I. Brătianu, reproducemŭ aicĭ și cuvintele importante rostite cu puține ḑile maĭ înainte de d-nu Ión Brătianu, ca primŭ-ministru, în ședința Camerĭĭ din 10 Martie 1888, rĕspunḑêndŭ la o interpelare a d-luĭ deputatŭ Blaremberg:

„Domnilor, dacă cuvêntarea d-luĭ Blaremberg
„s'arŭ fi mărginitŭ numaĭ la efectele de optică
„ale imaginațiuneĭ d-sale, m'așĭ fi mărginitŭ și
„eŭ a rĕspunde numaĭ prin acele puține cuvinte
„prin carĭ am rĕspunsŭ în totŭ-d'auna în pri-
„vința *politiceĭ nóstre externe, așĭ fi repețitŭ și de*
„*astă dată* **că programa politiceĭ nóstre este**
„**să nu provocămŭ pe nimenĭ, să nu jignimŭ**
„**interesele nicĭ unuĭ Statŭ, dar să le apă-**
„**rămŭ pe ale nóstre când suntŭ atacate.** (Aplause).

„Astăḑĭ, domnilorŭ, este unŭ faptŭ constatatŭ
„de Europa întrégă, **că noĭ suntemŭ in Europa**
„**unŭ elementŭ de ordine și de civilisațiune,**
„**că suntemŭ unŭ Statŭ care ocupă unŭ locŭ**
„**importantŭ în equilibrulŭ Orientuluĭ, că**
„*suntemŭ unŭ Statŭ care, prin desvoltarea sa paci-*
„*ficŭ, póte servi de modelŭ celorŭ-l'alte popóre din*

„*jurulŭ sĕŭ. Iată eare a fostŭ și care este ambițiunea*
„*nóstră, politica nóstră.*“

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

„Nu știmŭ de unde onor. d. Blaremberg a
„pututŭ vedea *că noĭ am încheiatŭ vre-o alianță*,
„fie de simpatie, fie de interesŭ; dar ceea ce eŭ
„potŭ spune d-sale este că nouĕ nu ne-a făcutŭ
„nimenĭ onórea de a ne propune vre-o alianță.
„Când principele de Bismarck mĕ întrebă o
„dată ce cautŭ la Viena și la Berlin, eŭ i-amŭ
„respunsŭ, *că am venitŭ să mĕ orientezŭ*, fiind-că
„unŭ Statŭ micŭ nu póte să propună nimicŭ de
„la sine, dar elŭ este datorŭ, maĭ multŭ chiarŭ de
„câtŭ unŭ Statŭ mare, să caute *a nu fi surprinsŭ*
„*de evenimente și să îngrijéscă din tóte puterile sale*
„*a se întări, ca să-și pótă apĕra câtŭ maĭ bine in-*
„*teresele atuncĭ, când vre-unŭ pericolŭ óre-care arŭ*
„*putea să-lŭ amenințe*. (Aplause prelungite).
„După aceste cuvinte, principele de Bismarck
„'mĭ a dișŭ: **dacă aĭ venitŭ să te orientezĭ,**
„**atuncĭ să știĭ că Austria și Germania vorŭ**
„**pacea. Dacă d-vóstră voițĭ pacea, înclinațĭ**
„**către noĭ; iarŭ dacă voițĭ resboĭulŭ atuncĭ**
„**adresați-vĕ aiurea.**
„Eŭ, domnilorŭ, *înclinŭ într'acolo unde găsescŭ*
„*pacea*; acésta v'amŭ maĭ spus'o și cu altă o-
„casiune și vĕ o spunŭ și astădĭ. (Aplause pre-
„lungite).

„Puteți întreba pe representanții Rusieĭ și Aus-
„trieĭ, și vĕ vorŭ spune că eŭ totŭ-d'auna le-am
„disŭ: D-vóstră, puterĭ marĭ, puteți face greșelĭ,
„puteți să vĕ aventurați în resbelŭ, fiind-că dacă
„unulŭ din d-vóstră va perde, în realitate nu
„perde de câtŭ amorulŭ sĕŭ propriŭ. Nimenĭ nu
„se va gândi la cucerirea Rusieĭ. A pățit o Na-
„poleon I, ca să nu maĭ aibă imitatorĭ. Statele
„cele maĭ micĭ ânsă aŭ totŭ-d'auna frica în ini-
„mă la asemenea conflagrațiunĭ, fiind-că se tem
„că atuncĭ când se va face pacea între pute-
„rile cele marĭ care se resboescŭ, acea pace se
„nu se facă în dauna celorŭ micĭ, și de aceea
„noĭ nu putemŭ fi de câtŭ pentru pace. *Dar am*
„*adaosŭ că orĭ cine va voi să intre în România cu*
„*forța, fără voia nóstră, să știe cŭ noĭ îĭ vomŭ re-*
„*sista și vom vĕrsa până la cea din urmă picătură*
„*de sânge pentru a ne apăra țéra.* (Aplause).

— Politica și interesele naționale ale Romă-
nieĭ cerŭ ca să ne armămŭ *pentru apărarea neu-*
tralității și *independenții*, silindu-ne în totŭ chipulŭ
a *zădărnici iar nu a încuragia cunoscutele porniri*
ale *Rușilorŭ* de a transporta la noĭ în țéră tea-
trulŭ de rĕzboiŭ spre a ne ocupa și a merge
maĭ departe.

S'a găsitŭ, din nenorocire, la noĭ uniĭ bărbațĭ
politicĭ și diariștĭ carĭ aŭ propagatŭ ideea uneĭ
apropierĭ a Românieĭ de Rusia și de *alianța franco-*
rusă, badendu-se pe speranțe vagĭ și pe simpatiĭ
amăgitóre *rusești* și *franțuzești*.

Eĭ aŭ încercatŭ și încércă, se încurce mintea poporuluĭ nostru, să lingușéscă unŭ amorŭ propriŭ rĕŭ înțelesŭ și să încurageze pe *aventurierĭĭ amatorĭ de Domnie,* ḑisă *pămênténă electivă* — pe care aŭ condamnat'o toțĭ bărbațiĭ noștri politicĭ și chiarŭ prințulŭ Barbu Știrbeĭ și Cuza-Vodă, dupe datele istorice și dupe propria lorŭ experiență [1]).

Ceva maĭ multŭ. S aŭ găsitŭ uniĭ *rusofilĭ* carĭ aŭ îndrăsnitŭ să conspire chiar contra *situațiuneĭ legale și constituționale* a țĕreĭ, contra *stabilității Tronuluĭ și Coróneĭ de Oțelŭ,* ca să arunce țéra în valurile pericolóse ale *necunoscutuluĭ și în abisulŭ anarhieĭ și al panslavismuluĭ moscovitŭ* care pândesce la hotarele nóstre.

Nu ne vomŭ ocupa personalŭ de acestia, nicĭ de unele pene alimentate cu *ruble.* La suflarea *vêntuluĭ național* pléva se spulberă lesne și atmosfera politică a Țĕreĭ se curăță *de miazmele otrăvitóre,* cum s'a curățatŭ necontenitŭ de la 1848 și 1857 până astădĭ.

Respectămŭ opiniile contrariĭ ale bărbațilorŭ luminațĭ carĭ discută din convicțiune pe calea legală și arată Țĕriĭ cum înțelegŭ eĭ conduita politică ce ar trebui s'o urmeze guvernulŭ în diversele eventualităților ce se potŭ ivi în giurulŭ nostru. De esemplu, ne place a discuta opiniunile emise în Senatŭ de prințulŭ Gr. M. Sturza

1). Veḑĭ broșura: *La question dynastique* en Roumanie par un paysan du Danube; 1889—Paris.

care a adusŭ chiar la tribuna parlamentuluĭ grava cestiune a *politiceĭ din afară* a Românieĭ, în prevederea unuĭ resbelŭ între Rusia și Austro-Ungaria.

D-nu senatorŭ, Gr. M. Sturza, a vorbitŭ în maĭ multe rânduri asupra acesteĭ importante cestiunĭ, în sesiunea legislativŭ din 1888—1889. O dată a vorbitŭ cu ocasiunea discutăriĭ *adreseĭ la Tronŭ* în ședința senatuluĭ de la 23 Noembre 1888. A doa óră a vorbitŭ cu ocasiunea *interpelăriĭ* ce a adresatŭ guvernuluĭ pentru politica esternă. A treia óră a vorbitŭ cu ocasiunea *creditului* de 15 milióne pentru *fortificațiĭ*, când s'a rostitŭ categoricŭ pentru *fortificarea* unică a *Focșanilorŭ*, fără să fi renunțatŭ de totŭ la ideea greșită a *treceriĭ libere* a Rușilorŭ prin Dobrogea în Balcanĭ.

In discursulŭ pe care l'a rostitŭ de la tribuna Senatuluĭ la 23 Noembre 1888, D-nu senatorŭ Gr. M. Sturza, a dișŭ despre politica neutră a Românieĭ următórele :

„Trebue să arătămŭ că voimŭ ca guvernulŭ
„ să păzéscă o *neutralitate sinceră* și *leală* față cu
„ toțĭ puterniciĭ vecinĭ aĭ noștri, fără nicĭ o deo-
„ sebire. “

— Și cu tóte acestea totŭ D-nu Gr. M. Sturza în acelașĭ discursŭ a dișŭ :

„D-lorŭ, dacă voimŭ ca *neutralitatea* nóstră să
„ fie dréptă, dacă voimŭ să ferimŭ țéra nóstră
„ de invasiune și să nu silimŭ pe Rusia a ne lua
„ la cea ântêiŭ ocasiune Dobeogea, la casŭ când

„ va fi resbelŭ între Rusia și Austria, *trebue să*
„ *lasămŭ Rusieĭ* **liberă trecere** *prin Dobrogea,* pen-
„ tru că *Austria* are în peninsula Balcanică, în
„ Bosnia și Herțegovina, armatele sale și *are pe*
„ *unde trece în acea peninsulă,* pe când Rusia, dacă
„ 'ĭ vomŭ opri trecerea prin Dobrogea, atuncĭ este
„ silită să năvăléscă cu armatele sale prin Mol-
„ dova și prin Valachia. Dacă s ar observa, că ce
„ felŭ de *neutralitate* este acésta, să lași pe unulŭ
„ din combatanțĭ să trécă prin o parte a terito-
„ riuluĭ românescŭ precum este Dobrogea, atuncĭ
„ respundemŭ, că noĭ nu putemŭ compromite ar-
„ mata română, operândŭ cu ea pe Dunărea-de-
„ Jos; căcĭ ne expunemŭ a vedea armata nóstră
„ aruncată în laculŭ Brateșŭ, în mlaștinele Pru-
„ tuluĭ și a Dunăreĭ-de-Jos; ci trebue să preferimŭ
„ resultatulŭ principalŭ, care este a feri Moldova
„ și Valachia de a fi teatrulŭ de resbelŭ a aces-
„ torŭ douĕ puterĭ. Pe de altă parte, Rusia se
„ póte mulțumi cu acéstă linie de comunicație:
„ care are ca basă de comunicație Bassarabia
„ *care este acoperită la flanculŭ eĭ de la apusŭ prin*
„ *mlaștinele Prutuluĭ și prin neutralitatea Statuluĭ*
„ *românŭ, și apoĭ maĭ are ca linie de comunicație*
„ *Dobrogea,* ale căreĭ flancurĭ sunt acoperite, u-
„ nulŭ de Marea-Négră și celŭ-altŭ de Dunăre.“

— Orĭ-ce ar dice prințulŭ Gr. M. Sturza, și orĭ-câtŭ de strategistŭ ar fi D-sa, n'am înțelesŭ cum se póte împăca ideea unei *neutralităţĭ sincere*

și leale **cu libera trecere a Rușilorŭ** *prin o parte a Românieĭ!*

Greŭ lucru, în o cestiune *politică* și *strategică* de cea maĭ mare importanță, să încuscrezĭ aceste doă ideĭ și să scapĭ și *capra* și *varza!*

Greŭ lucru să te facĭ *arbitrulŭ intereselorŭ* Puterilorŭ vecine și să credĭ că, prin o combinație *sui-generis,* poțĭ face ca și *neutralitatea să fie păstrată și Rusia să fie îndestulată și Austro-Ungaria împăcată!!*

Cum va fi calificată conduita Românilorŭ când eĭ, în locŭ de a împedica prin tóte mijlócele, vorŭ lăsa **liberă trecere** *invasiuneĭ ruseștĭ* peste Dunăre, ocrotindŭ și acoperind flanculŭ oștireĭ ruseștĭ despre Apusŭ chiar *prin oștirea și prin neutralitatea statuluĭ Românŭ?!*

Când amŭ permite Rușilorŭ să trécă prin o parte a Românieĭ, cine ne va garanta că eĭ se vorŭ mărgini numaĭ în acea *zonă de trecere și că nu se vorŭ întinde maĭ departe* — dupe *obiceiulŭ muscălescŭ* — iar, în cazŭ de victorie contra Austro-Ungarieĭ și Bulgarieĭ, cine ne asigură că Rușiĭ nu ne vorŭ plăti totŭ cu moneda cu care ne a plătitŭ la 1812, 1848, 1853 și 1878?

Cum am putea noĭ crede că Austro-Ungaria și alte state ne vorŭ maĭ considera ca *statŭ neutru și independentŭ,* când vorŭ vedea că prin o *duplicitate bizantină înlesnimŭ drumulŭ dușmanuluĭ și victoriile sale?* Ce încredere va maĭ avea Europa civilisată în **Sentinela latină** de la gurele Dună-

reĭ, pe care a ajutat'o de atâtea orĭ și a recunoscut'o ca statŭ *independentŭ,* — când Europa va vedea că **Sentinela deschide porțile cetățiĭ invasiunilorŭ !**

Că în locŭ de a fi unŭ *elementŭ de ordine* și *equilibru* și o *zonă neutră* între Rusia, Austro-Ungaria și Slaviĭ de dincolo de Dunăre, se face *punte de trecere* a Rușilorŭ saŭ Austriacilorŭ spre Balcanĭ și Constantinopole ? !

Dacă Rușiĭ arŭ trece ca *amicĭ,* cu *învoirea nóstră,* prin Galațĭ și Dobrogea și ar isbuti să se întăréscă în Bulgaria, *pericolulŭ* ar fi pentru noĭ totŭ atâtŭ de mare. Pe lângă că acéstă învoire din parte-ne-ne-arŭ atrage *ura și neîncrederea* Puterilorŭ Europeĭ, ne-amŭ vedea — la începutŭ cu duhulŭ blândețeĭ și apoĭ cu torța — încongiurațĭ de tóte părțile și strînșĭ într'unŭ **cercŭ de ferŭ muscălescŭ,** de la Dorohoiŭ până la Turnu-Severin, și amenințațĭ cu **sotniile cazacilorŭ** de la Prutŭ și cu **tunurile pravoslavnicilorŭ Muscalĭ** *întăriți în cetățile Silistria, Rușciucŭ, Nicopole și Vidin !*

Sub unŭ pretextŭ óre-care Rușiĭ ne-arŭ cere atuncĭ *supunerea* saŭ *desarmarea,* dupe cum s'aŭ gânditŭ unŭ momentŭ s'o facă dupe căderea Plevneĭ, când guvernulŭ nostru a protestatŭ contra tractatuluĭ de la San-Stefano.

Când puternica *Întreită Alianță,* ajutată de Englitera, e la spatele nostru gata să ne vie în ajutorŭ, și când maĭ tóte popórele Balcanice — îm-

preună cu Turciĭ — sunt gata să se apere, ca și noĭ, contra *invasiuneĭ Moscoviților*, ar fi o nebunie ca să facemŭ causă comună cu cotropitorulŭ de la Miază-Nópte, cedândŭ amenințărilorŭ saŭ promisiunilorŭ sale amăgitóre:

Toțĭ *strategiștiĭ* Românĭ și streinĭ aŭ recunoscutŭ marea importanță *strategică* și *politică* ce are România prin posiția sa geografică și prin întăririle sale.

Dintre cele doă marĭ Puterĭ vecine — carĭ maĭ curêndŭ saŭ maĭ târdiŭ se vorŭ lua la luptă, — Rusia are **celŭ maĭ mare interesŭ** *ca să-și trécă oștirile sale prin România*, pe când Austria din contra are interesŭ să respecteze și să facă să se respecteze **neutralitatea teritoriuluĭ nostru.**

Însușĭ prințulŭ Gr. M. Sturza a recunoscutŭ în Senatŭ că, în casŭ de resbelŭ, Austro-Ungaria n'are nicĭ unŭ interesŭ să violese granițele și neutralitatea nóstră, de óre-ce, a disŭ D-sa: „Austriaciĭ *aŭ Bosnia și Herzegovina pe unde să trécă în peninsula Balcanilorŭ.*"

Aceiașĭ părere a emis'o și a demonstrat'o în No. 4 al *Revisteĭ Armateĭ* Locotenentŭ-Colonelŭ Gr. Crăinicénu.

Studiindŭ cestiunea *neutralității* din punctulŭ de vedere *strategicŭ* D. Crăinicénu a disŭ:

„În câtŭ privește Austro-Ungaria, se știe că „acésta are unŭ altŭ drumŭ prin peninsula Bal„canică multŭ maĭ bunŭ de câtŭ prin România,

„ așa în câtŭ nu este nevoită a forța neutralita-
„ tea nóstră și a ne face resboiŭ.“

Iar în altă parte D-sa a conchisŭ că **„ Totŭ „ pericolulŭ pentru Romania este din partea „ Rusieĭ.“**

Când dar unulŭ din beligeranțĭ, Austro-Ungaria, este bine dispusă să ne respecte *neutrulitatea*, de ce să *favorizămŭ* noĭ pe celŭ-l'altŭ beligerantŭ, Rusia? *De ce să sacrificămŭ terenulŭ celŭ legalŭ al neutralităţiĭ, și să deschidemŭ pórta invaziuneĭ Muscalilorŭ*, tocmaĭ noĭ care ne tememŭ de acéstă invaziune, noĭ care amŭ făcutŭ adesea apelŭ la Occidentŭ contra acesteĭ *invaziunĭ primejdióse*, noĭ care ne *armămŭ* și ne *fortificămŭ* spre a ne apăra țéra contra orĭ-cărĭĭ invaziunĭ?

De ce prin purtarea nóstră să dămŭ dreptŭ ca și oștirea Austro-Ungară să pătrundă în țéra nóstră, spre a opri saŭ a tăia comunicația Rușilorŭ, și să atragemŭ astŭ-felŭ pe pământulŭ nostru *teatrulŭ resbeluluĭ*, lucru de care cu toțiĭ voimŭ să ne ferimŭ?

Departe dar de a încuragia, prin slăbiciunea și șovăirea nóstră, pe vre unulŭ din vecinĭ ca să-șĭ bage oștirile în țéra nóstră, — fie chiar numaĭ sub nume de *trecere*, — noĭ trebue să ne armămŭ și să ne fortificămŭ ca să respingemŭ orĭ ce violare a neutralităţiĭ pământuluĭ nostru, fie că ar veni de peste Prutŭ, fie că ar veni de peste Carpațĭ.

Acesta e unŭ dreptŭ naturalŭ pe care nu ni-lŭ

póte tăgădui nimenĭ și chiar o datorie care ni se impune de posițiunea nóstră de statŭ *neutru* și *independentŭ*.

Póte că Rusia — știindŭ că Românii suntŭ fórte hotărîțĭ să-și facă datoria de a respinge *orĭce invaziune* — se va rĕsgândi și va renunța la ideea ce arŭ avea de a-și deschide drumŭ prin România spre Dunăre și Carpațĭ, ca să nu-și adaoge unŭ dușmanŭ maĭ multŭ în cóstele sale.

Neutralitatea teritoriuluĭ Românŭ va aduce serviciĭ atât Rusieĭ cât și Austro-Ungarieĭ, căcĭ fiecare din aceste Puterĭ nu va maĭ concentra oștirĭ pe la hotarele nóstre, știindŭ că nu-ĭ va veni nicĭ unŭ atacŭ și nicĭ o surprindere din partea Românieĭ.

Suntŭ strategiștĭ streinĭ și Românĭ carĭ susținŭ că, în casŭ de conflictŭ între Rusia și Austro-Ungaria, teatrulŭ resbeluluĭ va fi în Galița și Polonia și că astŭ-felŭ Rușiĭ nu vorŭ maĭ căuta o *diversiune* spre România, când vorŭ ști că aŭ să se isbéscă aci de oștirea și fortificările nóstre, care i-ar paralisa sute de miĭ de soldațĭ.

Chiar daca ar isbuti Rușiĭ să tréca unŭ corpŭ de armată în Dobrogea și la Galațĭ, eĭ știŭ bine că Românii singurĭ saŭ aliațĭ cu Austro-Ungariĭ arŭ putea să *taie comunicația* aceluĭ corpŭ de oștire rusésca, care ar rĕmânea închisŭ și bătutŭ de Bulgaro-Românĭ.

Rușilorŭ le-a mersŭ fórte netedŭ în resbóele

lorŭ cu Turciĭ de câte orĭ aŭ găsitŭ *ușa deschisă*, *găzduire* și *ajutorŭ la Românĭ*.

Să se întîlnéscă însă în cale cu întăririle de la Siretŭ și cu Plevnele din *quadrilaterulŭ* Focșanĭ, Galațĭ, Bucureștĭ-Câmpina, și atuncĭ vomŭ vedea daca trecerea spre Dunăre și Balcanĭ va maĭ fi așa de ușóră.

Combătêndŭ părerea celorŭ carĭ dicŭ că Rușiĭ ar putea ocupa cu înlesnire Dobrogea și Moldova, Loc.-Colonelŭ Gr. Crăinicénu le rĕspunde astŭfelŭ (V. broșura 1888):

„Rușiĭ vorŭ intra fără greutate în Dobrogea „și, daca vorŭ voi, vorŭ ocupa și Moldova! Lesne „de totŭ! Și negrĕșitŭ că așa arŭ fi, daca nu „le-ar eși înainte nicĭ unŭ soldatŭ și nicĭ o ce„tate! Dar daca vomŭ avea o armată și treĭ ce„tățĭ, la Focșanĭ, la Galațĭ și la Hîrșova, orĭ la „Cernavoda, orĭ la Constanța, orĭ la Babadag, „formândŭ o bază sprijinită pe de o parte la „Carpațĭ și de alta la Marea-Négră, totŭ așa de „lesne îĭ va merge Rusieĭ? Noĭ credemŭ că nu; „n'avemŭ de câtŭ să ne aruncămŭ ochiĭ pe hartă. „Apoĭ în acéstă ipotesă se póte întîmpla ca să „avemŭ și o *armată austriacă*, care eșind din „Transilvania prin Carpațiĭ Moldoveĭ, să vină să „coopereze cu armata nóstră pentru tăierea li„nieĭ de operațiune a Rușilorŭ. În asemenea cazŭ „nu numaĭ că aceștia nu vorŭ intra așa de lesne „în țéră, dar armata nóstră póte chiar să zădăr„nicéscă invaziunea.“

— Ceea ce va contribui maĭ multŭ ca Rușiĭ să renunțe la ideea de a trece cu forța prin România, va fi nu numaĭ resistența oștireĭ și cetățilorŭ române, dar și *téma* de a *li se tăia comunicația* de către oștirea austro-ungară care ar trece pe la Oituz în Moldova. Pe câtŭ este de comodă și avantagiósă pentru Rușĭ o *pórtă deschisă* printre Focșénĭ și Galațĭ, pe atâtŭ ea este de pericolósă când va fi închisă la spatele unorŭ corpurĭ de armată rusésca, care arŭ fi isbutitŭ să trécă spre Dunăre și dincolo de Dunăre.

Téma de a li se tăia *comunicația* de către Austria a preocupat pe Rușĭ orĭ de câte orĭ aŭ proiectatŭ eĭ vre unŭ resbelŭ în contra Turcieĭ, trecêndŭ prin România.

Istoria ne spune că Rusia a avut ântêiŭ grije să se asigure de *neutralitatea* Austrieĭ și apoĭ a declaratŭ resbelŭ Turcieĭ și a pornitŭ oștirile spre Dunăre.

Ca să nu maĭ amintimŭ învoelile și alianțele Ecaterineĭ II a Rusieĭ cu Iosif II al Austrieĭ din secolulŭ trecutŭ, e destulŭ să ne amintimŭ fapte maĭ recente din timpiĭ noștri.

Ast-felŭ amenințările Austrieĭ, de acord cu Englitera, aŭ silitŭ pe Rusia să-șĭ retragă oștirile din Principatele Române în 1834.

Amenințările Austrieĭ din 1854 aŭ silitŭ pe Rusia să-șĭ retragă în grabă oștirile sale din Principatele Dunărene și să mărginéscă teatrulŭ resbeluluĭ în Crimeea.

Chiar resbelulŭ din urmă cu Turciĭ din 1877, Rusia nu l'a declaratŭ de cât dupe pregătirea tĕrâmuluĭ diplomaticŭ prin desele întâlnirĭ ale celorŭ treĭ împărațĭ și după asigurarea că Germania și Austro-Ungaria vorŭ sta neutre în condițiunile *prestabilite.*

Căcĭ ce s arŭ fi întêmplată daca oștirile Austro-Uugarieĭ arŭ fi intervenitŭ și arŭ fi *tăiatŭ comunicația* oștirilorŭ ruseștĭ prin Moldova, maĭ alesŭ în unŭ momentŭ criticŭ ca acela alŭ nămolireĭ de la Plevna!

Daca arŭ fi știutŭ Rușiĭ că Austriaciĭ și Românii le-arŭ sări în spinare la unŭ momentŭ datŭ și le-arŭ *tăia comunicația*, nicĭ n'arŭ fi plecatŭ de a casă marele Duce Nicolae și Țarulŭ Alexandru II în primăvara anuluĭ 1877.

Uniĭ credŭ că Rușiĭ vorŭ părăsi vechiulŭ drumŭ prin România și vorŭ mărginі teatrulŭ resbeluluĭ cu Austria în Galița și Polonia, spre a-șĭ încerca acolo sórta armelorŭ în modŭ hotărâtorŭ. Uniĭ, diplomațĭ și militarĭ Rușĭ, repetă formula: „*La route de Constantinople passe par Vienne.*“ Adică odată bătută bine Austria, restulŭ va veni de sine, iar România și peninsula Balcanilorŭ vorŭ pica în coșnița Rusieĭ fără mare osteneală.

Profesorulŭ Marga și alțĭ strategiștĭ militarĭ suntŭ de părere câ daca Rușii vorŭ lua offensiva contra Austrieĭ, eĭ vorŭ încerca să rĕsbéscă prin Galița și să ia drumulŭ spre Pesta și Viena. Acolo se va da lupta supremă care va decide de

equilibrulŭ și *civilisațiunea* Europeĭ. Dar în acea luptă mare Rușiĭ se vorŭ întâlni și cu *milionulŭ* de soldațĭ Germanĭ promisŭ prin tractatulŭ *Întreiteĭ Alianțe* și prin *discursulŭ* solemnŭ al principeluĭ Bismark din 1888, precum și cu *contingentulŭ* pe care-lŭ va fi promisŭ guvernulŭ regeluĭ Italieĭ,

Pe câtŭ timpŭ dar Românii vorŭ sta neutri. dar cu pușca la umĕr și gata de a-șĭ apăra hotarele, și pe câtŭ timpŭ lupta cea hotărâtóre va fi în Galiția și Polonia, avemŭ speranță că Rușiĭ vorŭ ocoli teritoriulŭ Românieĭ și vorŭ găsi chiar de interesulŭ lorŭ ca să nu-șĭ maĭ risipéscă oștirile și în părțile Dunăriĭ și să-șĭ creese nuoĭ inimicĭ din statele Dunărene.

Dar s'a disŭ că Rușiĭ aŭ mare interesŭ ca, în casŭ de resbelŭ, să pătrundă în Balcanĭ și că drumulŭ pe Marea-Négră le-arŭ putea fi închisŭ de flota Anglo-Italiană.

Dar ce sunt Românii de vină daca drumulŭ Mării-Negre póte fi închisŭ Rușilorŭ de flotele puterilorŭ maritime?! Este acésta unŭ cuvêntŭ *pentru ca România să-și deschidă ușile sale invasiuneĭ muscălești și să-și pérdă tĕrâmulŭ legalŭ al neutralității și independinței?* Nu negreșitŭ; căcĭ odată intrațĭ Rușiĭ în Țéra Românéscă, chiar sub condițiunĭ și promisiunĭ amicale, nu știmŭ când vorŭ maĭ eși și cine va maĭ veni să-ĭ dea afară. De aceea trebue să ne pregătimŭ de a respinge, iar nu de a încoragia asemenea violărĭ de teritoriŭ

Discursulŭ D-luĭ Senatorŭ Gr. M. Sturza, — care pe de o parte a recomandatŭ guvernuluĭ politica de *neutralitatea,* iar pe de altă parte a admis *trecerea liberă* a Rușilor prin Dobrogea,—nu putea să remână fără unŭ rĕspunsŭ în sênulŭ Senatuluĭ.

S'a însărcinatŭ cu acelŭ rĕspunsŭ însușĭ președintele Senatuluĭ, D-nu Generalŭ Florescu. Écĕ câte-va pasage din acelŭ importantŭ respunsŭ rostitŭ în ședința Senatuluĭ de la 23 Noembre 1888:

„Care a fostŭ fundamentulŭ, care a fostŭ basa
„ politică care 'și-a propus'o prințulŭ Sturdza?
„ — Este aceea care eŭ credŭ că este în cuge-
„ tulŭ fie-căruia din noĭ și potŭ dice a țĕreĭ în-
„ tregĭ: *neutralitatea.* (Aplause.)

„ Eĭ bine, óre nu s'a cam depărtatŭ D-sa de
„ acestŭ mare principiŭ? Oare dacă am accepta
„ tĕrâmulŭ pe care s'a pusŭ principele Sturdza,
„ n'am compromite noĭ înșine acéstă *neutralitate*
„ pe care o dorimŭ toțĭ și o recomandămŭ gu-
„ vernuluĭ?

. . . . . .

. . . . . .

„ Dar diceamŭ că, pe lângă amĕnuntele maĭ
„ multŭ militare în carĭ a intratŭ principele Stur-
„ za, — când D-sa cu multă cunoscință de causă
„ a făcutŭ fotografia diferitelorŭ puterĭ și a for-
„ țelorŭ lorŭ militare, și când ne-a vorbitŭ nu nu-
„ maĭ de puterile militare ale fie-căruĭ statŭ mare
„ din Europa, dar și de aptitudinile fie-căreĭ ar-

„mate, — ne-a maĭ vorbitŭ și de situațiunea mi-
„litară a nóstră în casŭ de resbelŭ, admițêndŭ
„D-sa unŭ casŭ nenorocit, de se va întêmpla
„într'unŭ modŭ saŭ altŭ-felŭ, că armata nóstră
„va fi aruncată în nu maĭ știŭ care baltă!....

D. Gr. Mihaĭ Sturza : „In laculŭ Brateșuluĭ.“

D. generalŭ I. Em. Florescu : „D-sa ne-a maĭ
„recomandatŭ o cestiune de o importanță fórte
„mare: ce vomŭ face cu Dobrogea! (Ilaritate).
„Eĭ bine, D-lorŭ, pentru ce tóte acestea? Ca
„să ne alegemŭ *alianțe?* Apoĭ noĭ vorbimŭ de
„*neutralitate.* Dar principele Sturdza vorbindu-ne
„de tóte acestea, negrețitŭ că trebue să aibă
„unŭ scopŭ; acestŭ scopŭ trebue să fie acela al
„întemeĭăreĭ aspirațiunilorŭ nóstre, a combinațiu-
„nilorŭ acelorŭ forțe serióse în raportŭ cu inte-
„resele vitale ale țĕreĭ. Apoĭ tóte acestea putemŭ
„noĭ să le facemŭ fără de a compromite chiar
„principiulŭ *neutralităței?*

„Eŭ credŭ că chiar a se aminti în ședință
„publică, într'unŭ Corpŭ legiuitorŭ, este o atin-
„gere indirectă — inocentă primescŭ, — dar este
„o atingere a mareluĭ principiŭ pe care 'l do-
„rimŭ cu toțiĭ, acela al *neutralitățeĭ.*“ (Aplause ge-
nerale).

— Aceste cuvinte, bine cumpănite, ale generalului Florescu aŭ fostŭ de ajunsŭ pentru ca Senatulŭ să respingă teoria politică a D-luĭ senatorŭ Gr. M. Sturza. De asemenea, cu ocasiunea interpelăriĭ totŭ a D-luĭ Senator Gr. M. Studza

supra *politicei esterne* a guvernului, Senatul a rămasŭ mulțumitŭ cu respunsulŭ D-luĭ Ministru de esterne Petre Carpŭ, și a trecutŭ la ordinea dileĭ.

ARMAREA (FORTIFICAȚIUNILE)

Cu ocasiunea discuțiuneĭ *creditului* de 15 milióne pentru continuarea *fortificațiunilorŭ* țĕriĭ, s'a vorbitŭ iară de *politica de neutralitate și de apărare* a Românieĭ în ședințele Camereĭ și Senatuluĭ pe la finele sesiuneĭ, în Aprilie și Maiŭ 1889.

Atuncĭ s'a afirmatŭ din nuoŭ în modŭ hotărîtorŭ și sub guvernulŭ *liberalŭ-conservatorŭ,* voințaAțiuneĭ și a puterei executive de a continua cu politica externă a guvernelorŭ precedente și cu opera începută a *fortificărilorŭ, pentru apărarea neutralității și independinței Românieĭ.*

Cu acéstă ocasiune s'aŭ făcutŭ în Cameră și în Senatŭ discuțiunĭ fórte importante; s'aŭ comunicatŭ deputațilorŭ și senatorilorŭ, în ședință secretă, *memoriile și planurile fortificărilorŭ,* s'aŭ datŭ esplicărĭ de către D-nu ministru de resbelŭ, generaiŭ Manu, și de către militariĭ noștri specialĭ, generalulŭ Berendeiŭ și generalulŭ Arion, maoriĭ Boténu, Culcer și alțiĭ. Din tóte acestea a resultatŭ convingerea tutulorŭ representanțilorŭ Țĕriĭ pentru necesitatea acestorŭ instrumente puternice ale apărăriĭ naționale.

Pentru a se face maĭ multă lumină asupra *utilității și necesității fortificărilorŭ* nóstre, s aŭ pu-

blicatŭ articole și broșurĭ de către militariĭ noștri competenți, ca L.-Colonelŭ Crăinicénu; St. I. F. (generalŭ Fălcoianu [1]); Colonelŭ J. Lahovori[2]) etc.

Cu dreptŭ cuvêntŭ a ḑisŭ D-nu Colonelŭ Lahovari în broșura sa „*Les fortifications*", că trebuie să comtămŭ maĭ multŭ pe armările și fortificările nóstre de câtŭ pe promisiunile vecinilorŭ că ne vorŭ respecta *neutralitatea*.

„Credŭ, — a ḑisŭ D-nu colonelŭ Lahovari, — „că *neutralitatea* atâtŭ de dorită, nu depinde nicĭ „de noĭ nicĭ chiar de vecinii noștri și că orĭ-ce „promisiunĭ ni s'ar face în acestŭ sensŭ, ar putea „fi considerate ca deșarte.

„Evenimentele sunt maĭ tarĭ de câtŭ orĭ-ce, „și promisiunile nu vorŭ putea resiste împreju„rărilorŭ carĭ nascŭ dintr'unŭ resbelŭ."

Deși bunulŭ simțŭ spune orĭ-cuĭ că o armată înzestrată cu *arme și fortificațiĭ perfecționate* are îndoită și întreită valóre și că *apărarea* țĕriĭ în asemenea condițiunĭ este multŭ maĭ garantată, cu tóte acestea, spre a se convinge și ceĭ maĭ îndărătnicĭ, s'a invocatŭ atâtŭ în Parlamentŭ câtŭ și afară din Parlamentŭ de către militariĭ noștri competinți autoriatea unor geniĭ militare, ca Napoleon I, Mareșalulŭ Marmont, Mareșalulŭ de Moltke, etc.

„Napoleon I a ḑisŭ că fortărețele sunt utile

1). V. **Rĕspunsulŭ** la discursulŭ rostitŭ oe D-nu N. G. Bibescu.

2). V. **Les fortifications** devant la Chambre.

„ atâtŭ pentru *resbelnlŭ defensivŭ* câtŭ și pentru
„ celŭ *ofensivŭ;* că ele potŭ împedica și slăbi pe
„ inamicŭ, chiar când elŭ este învingătorŭ."

— Mareșalulŭ Marmont susținea că: „ Cetățile
„ servescŭ a facilita mișcările armatelorŭ și a
„ împedica saŭ a contraria pe acelea ale inami-
„ culuĭ."

— Generalulŭ Maureillan afirmă, că: „ fortere-
„ țele constituescŭ singurulŭ mijlocŭ de a resista
„ pentru o armată inferióră în numĕrŭ și că astŭ-
„ felŭ ele sunt *absolutŭ indispensabile în resbelŭ de-*
„ fensivŭ."

— Mareșalulŭ de Moltke se exprima astŭ-felŭ:
„ Am vĕdutŭ în resboiulŭ actualŭ (1870 – 1871)
„ câtŭ numerósele micĭ cetățĭ francese aŭ împe-
„ dicatŭ mersulŭ armatelorŭ nóstre întrerupêndŭ
„ comunicațiunile etc." [1])

Singura cetate Belfort cu 16,000 apărătorĭ a
pututŭ imobiliza 100,000 de germanĭ.

Cetățile, pe lângă că împedică și paralisézǎ
unŭ numerŭ împătritŭ și încincitŭ de inamicĭ,
maĭ înlesnescŭ mișcările și reîntăririle trupelorŭ
de apărare, prelungescŭ resistența lorŭ până la
sosirea ajutórelorŭ din țéră saŭ de la aliațĭ și
în fine, la încheerea păciĭ, silescŭ pe inamicŭ să
acórde condițiunĭ maĭ avantagióse.

Dar pentru luminarea cestiuneĭ întăririlorŭ de
ce să ne ducemŭ prea departe în câmpulŭ isto-

1) V. broșura L.-Colonelŭ Gr. Crăiniceanu 1889.

rieĭ și să nu ne amintimŭ câte sacrificiĭ aŭ costatŭ pe Rușĭ cetățile de pe malulŭ dreptŭ al Dunăreĭ în resbóiele ruso-turce și în ce pericolŭ s'aŭ aflatŭ *în fața Plevneĭ* armata Rusă cu împĕratulŭ și cu guarda imperială cu totŭ:

Toțĭ credeaŭ în 1877 că puternicele oștirĭ ale mareluĭ imperiŭ de la Nord, avêndŭ a se lupta cu unŭ inamicŭ slabŭ ca Turcia, vorŭ face numaĭ o plimbare până la Andrianopole.

„Și cu tóte acestea, — dice D-nu Col. Lahovari[1])—faptele aŭ desmințitŭ prognosticulŭ; tóte sĭ-„ lințele eroice ale Mareĭ Puterĭ se sdrobiră în timpŭ „ de 8 lunĭ în fața uneĭ resistențe obstinate, care „ a făcutŭ să curgă șiroae de sânge. La ce să a-„ tribuimŭ acésta ? . . . numaĭ la lagărele întărite „ (Camps retranchés) pe care le poseda țéra in-„ vadată și la acelea carĭ aŭ fostŭ create în tim-„ pulŭ operațiunilorŭ și care *s'aŭ născutŭ din exis-„ tența celorŭ-l'alte.*

„În adevérŭ, *dacă n'arŭ fi esistatŭ quadrilaterulŭ,* „ armata mareluĭ Duce pe Lom, și aceea a ge-„ neraluluĭ Zimmerman, trecêndŭ prin Dobrogea, „ arŭ fi sfărîmatŭ repede armatele improvidate ce „ li se opuneaŭ, etc.“

Așa dar *quadrilaterulŭ* cu cetățĭ permanente ca Silistra, Șulma, Rusciuk etc., a paralisatŭ, o mare parte din oștirile rusești și a lăsatŭ totŭ-d'odată timpŭ îndestulŭ luĭ Osman-Pașa ca să fortifice și să aprovisionese Plevna.

1) V. *Les fortifications* devant la Chambre.

Se ştie câte perderĭ şi pericole a trebuitŭ să înfrunte oştirile ruseştĭ în faţa acelorŭ întăririĭ turceştĭ. Acestŭ exemplu e celŭ maĭ bunŭ rĕspunsŭ celorŭ ce combatŭ *fortificările* ţĕriĭ nóstre.

„În adevĕrŭ, persóne streine de armată — dice „ genegeneralulŭ Brialmont — contestă utilitatea „ fortificaţiunilorŭ de la Bucureştĭ şi eĭ nu vĕdŭ că „ Francesiĭ aŭ fortificatŭ Parisulŭ, Italienĭ Roma. „ Danezii Copenhaga, Olandezii Amsterdam şi „ Belgianii aŭ făcutŭ din Anvers basa de opera- „ ţiune, pivotulŭ de manevre şi cetatea de refugiŭ „ a armateĭ lorŭ.“ (V. *Revista armateĭ 1885*).

„ Pentru a împiedica cetatea (Bucureştĭ) de a „ primi ajutóre în ómenĭ, munițiunĭ şi nutrimente, „ inamiculŭ arŭ trebui să efectueḑe unŭ *blocus* „ rigurosŭ alŭ oraşiuluĭ. Dar *incingătórea forturi-* „ *lorŭ avêndŭ o desvoltare de 65 kilometri*, acéstă „ operaţiune, din causa natureĭ terenuluĭ care „ este planŭ şi descoperitŭ, arŭ necesita unŭ efec- „ tivŭ minimumŭ de 4 ómenĭ pe metru corentŭ „ saŭ în totalŭ 260,000 ómenĭ pe carĭ inamiculŭ „ arŭ trebui să-ĭ imobiliseze etc. (Vezĭ *Revista ar-* „ *mateĭ 1885*).

Celŭ d'ântêiŭ care a luatŭ cuvêntulŭ în sênulŭ Senatuluĭ, în cestiunea *fortificărilor* şi *creditului* de 15 milióne a fostŭ principele Gr. M. Studza, D-sa —fără de a maĭ insista multŭ de astă dată asupra ideeĭ de *liberă trecere* a Rusilorŭ prin Dobrogea, care se bate în capete cu *neutralitatea* şi *fortificarea ţĕriĭ* —a admisŭ în principiŭ fortifica-

rea țerii ânsă a insistatŭ ca să de fortifice numaĭ puntulŭ Focșanĭ.

„Acolo,—a dișŭ d-sa ânță din anulŭ trecutŭ—
„trebue concentrate tóte forțele nóstre militare
„acolo trebue a se forma acelŭ *lagărŭ întăritŭ* de
„150,000 soldațĭ și 400 de tunurĭ, etc.“

D-nu Senatorŭ Gr. M. Studza, a combătutŭ fortificarea Bucureștilorŭ, a cerutŭ ca să se întărésca câtŭ de tare Focșaniĭ, dar — lucru fórte ciudatŭ — să se lase Galațiĭ descoperiți!

In aceiașĭ ședință a Senatuluĭ de la 17 Maiŭ 1889, D-nu prețedinte, generalŭ Florescu, a combătutŭ teoria principeluĭ Gr. M. Sturdza și a susținutŭ cu succesŭ *fortificările* întreguluĭ **quadrilaterŭ românŭ.** Écĕ cum a conchisŭ D-nu generalŭ Florescu:

„În modŭ maĭ precisŭ, apĕrarea țĕriĭ trebue
„să fie astŭ-felŭ combinată, în câtŭ să pue la
„adăpostŭ punctele de sprijinŭ ale armateĭ: Pi-
„voturile de manevre — capetele de podurĭ - de-
„positele de arme și de munițiunĭ — magaziile de
„hrană, de îmbrăcăminte și de echipamentŭ — a-
„celea de materiĭ prime de totŭ felulŭ.

„*Aceste condițiunĭ se potŭ găsi în* **quadrilaterulŭ**
„**Focșanĭ, Nămolósa, Galațĭ, Bucureștĭ, munțiĭ**
„**Prahoveĭ,**“

— Susținêndŭ anume *fortificarea Bucureștilorŭ*, D-nu generalŭ Florescu a maĭ dișŭ:

„În Bucureștĭ dar, în inima țĕriĭ putemŭ da
„ultimulŭ cuvêntŭ în momentele cele grele, și

„acelŭ cuvêntŭ trebue să fie susținutŭ cu tóte „resursele uneĭ energice apărărĭ, pe carĭ întări- „rile suntŭ menite a ni le procura.“

— Combătândŭ **scepticismulŭ** celorŭ ce nu aŭ destulă credință în *vitalitatea* Românieĭ și în misiunea pe care ĭ-a încredințat'o Europa la gurele Dunăriĭ, D-nu generalŭ Florescu a amintitŭ **tractatulŭ din Paris** (1856) și **încrederea** ce a pus'o Puterile garante încă de atuncĭ în viitorulŭ Românieĭ. D-sa a disŭ:

„Apoĭ, d-lorŭ, când streiniĭ aŭ venitŭ și aŭ re- „cunoscutŭ că Românii potŭ și trebue să aibă „o armată, eĭ aŭ înțelesŭ prea bine că, dacă fa- „cemŭ sacrificiĭ ca să avem o putere militară, o „să vie și vremea să ne servimŭ de dênsa. Dar „în contra cuĭ? *În contra acelora carĭ arŭ crede că „țéra Românéscă este satŭ fără câinĭ!* (Aplause). „Dar când Puterile aŭ recunoscutŭ acésta încă „dela 1856, – și încă o dată băgațĭ de sémă că nu „eramŭ atuncĭ nicĭ *Regatŭ*, nicĭ țéră *independentă*, „— eĭ bine, cum ne-am trata noĭ adĭ maĭ josŭ de „câtŭ ne trataŭ chiarŭ atuncĭ streiniĭ, când ne „recunoscéŭ dreptulŭ de a avea o armată și prin „urmare de a ne servi de dênsa pentru apěra- „rea țěreĭ. (Aplause).“

— D-nu Ministru de resbelŭ, generalŭ Manu, a susținutŭ cu energie și succesŭ în Camera Deputațilorŭ **creditulŭ** de 15 milióne pentru **fortificațiĭ** și a dovedit'ŭ necesitatea și utilitatea lorŭ, contra opiniuneĭ celorŭ ce le combătéŭ.

Rĕspunḑêndŭ maĭ în specialŭ d-luĭ deputatŭ N. Bibescu – care găsise ocaziune spre a se ocupa de preţiósa d-sale persónă !—D-nu generalŭ Manu a spulberatŭ părerile acestuĭ domnŭ deputatŭ care conduceaŭ dreptŭ la *desarmarea* şi *umilirea* din trecutŭ !

D-nu Ministru de Resbelŭ, generalŭ Manu, în şedinţa Camerii de la 4 Aprilie 1889, a disŭ:

„Eĭ bine, amŭ avutŭ onórea să vĕ comunicŭ „ *opiniunea unanimŭ şi autorisată a generaliloru Ro-* „ *mânĭ, şi v'amŭ spusŭ că* **generaliĭ Românĭ,** fără „ diverginţă de opiniunĭ, **credŭ că Ţéra româ-** „ **néscă,** în **posiţiunea sa actuală, trebue să** „ **aibă întăriri.**

„ V'am maĭ comunicatŭ că s'a discutatŭ între „ oficeriĭ noştri, dacă odată întăriri trebue să se „ facă, în ce puntŭ urméḑă a se face acele în- „ tăriri, *şi că s'a determinatŭ acele puncte.*

. . . . . .

. . . . . .

„ Noĭ nu avemŭ câtuşĭ de puţin intenţiunea „ de a face resbelŭ *ofensivŭ ;* nu ne ducemŭ să „ căutămŭ alianţă cu Austria în contra Rusieĭ, „ saŭ cu Rusia în contra Austrieĭ. Nu acesta este „ rolulŭ pentru care Europa a creatŭ Statulŭ Ro- „ mânieĭ moderne ca un bulevardŭ alŭ Orientuluĭ, „ ca putere care să despartă inamiciĭ din drépta „ de ceĭ din stânga.

„ Noĭ ne preocupămŭ purŭ şi simplu de mij- „ lócele la care trebue să recurgemŭ, pentru ca

„ țéra nóstră să fie de sine stătătóre și să pótă
„ să-și apere independența, abstracțiune făcêndŭ
„ de ce gânduri aŭ competițiorii Orientuluĭ uniĭ
„ către alțiĭ.

„ Eŭ, d-lorŭ, amŭ ascultatŭ cu mare atențiune
„ pe d-nu Bibescu, și mărturisescŭ că conclusiu-
„ nea D-sale, de și n'a exprimat'o, dar eŭ o de-
„ ducŭ din totŭ ce D-sa a disŭ, este *teoria des-*
„ *armăreĭ*.

„ Dacă d-vóstră credețĭ că nu trebue să spri-
„ jinimŭ armata nóstră în timpŭ de resbelŭ, a-
„ tuncĭ pentru ce să maĭ cheltuimŭ atâta cu ar-
„ mata ? Pentru ce nu ne amŭ întórce *la epoca re-*
„ *gulamentuluĭ organicŭ*, ca să avemŭ numaĭ o mică
„ armată în țéră, care să țină ordinea în întru,
„ și să pótă face o mică demonstrațiune la gra-
„ niță ? Pentru ce atuncĭ cele 31 milióne, carĭ le
„ cheltuimŭ pe fie-care anŭ, ca să avemŭ o ar-
„ mată ? Mărturisescŭ că d-nu Bibescu arŭ trebui
„ să fie consecinte și să vĕ recomande să nu maĭ
„ votațĭ budgetulŭ ministeruluĭ de resbelŭ, pe care
„ 'lŭ voĭ presinta peste câte-va dile,

. . . . . .

. . . . . .

„ Noĭ nu credemŭ că starea de astădĭ a Ro-
„ mânieĭ este totŭ *starea din acele timpurĭ când*
„ *se dicea că sórta acesteĭ țĕrĭ este de a fi în vecĭ*
„ *smerită*. Noĭ nu primimŭ acéstă situațiune ; noĭ
„ dicemŭ că țéra nóstră are astădĭ unŭ altŭ rolŭ
„ și o altă misiune de câtŭ o umilă smerire, și

„de aceea ne credemŭ datorĭ a lua tóte mĕsurile,
„ce prudența ne dictéză, pentru a garanta indepen-
„dența nóstră, și numaĭ din acestŭ punctŭ de
„vedere, fără cea maĭ mică preocupațiune nicĭ
„de alianță nicĭ de ostilitate către vre-una din
„puterile streine, amŭ făcutŭ aceste fortificațiunĭ,
„carĭ aŭ fostŭ recunoscute de autoritățile nóstre
„militare ca absolultŭ necesarie pentru apăra-
„rea țĕriĭ și pentru întărirea moraluluĭ armateĭ
„nóstre."

Am amintitŭ aci desbaterile din Parlamentulŭ nostru asupra *fortificărilorŭ* și am insistatŭ asupra utilității lorŭ, pentru că **armarea** și **fortificarea** *țĕriĭ nóstre stă în strînsă legătură* **cu politica națională** și *apărarea independențiĭ* și *neutralității.*

Scimŭ că nu place unorŭ Puterĭ vecine ridicarea acestorŭ *stăvilare oțelite* și *permanente* contra *invaziunilorŭ.* Dar trebue să se convingă odată buuiĭ noștri vecinĭ că era rĕsbelelorŭ de cotropire la Dunăre și Balcanĭ s'a închisŭ cu resbelulŭ din 1877, pe care 'l-aŭ toleratŭ Puterile Europeĭ în niște limite prealabilŭ stabilite și că acésta a fostŭ *ultima concesiune făcută Rusieĭ.*

De la tractatele din Paris (1856) și din Berlin (1878) încóce s'a făcutŭ multŭ progresŭ în Orientulŭ Europeĭ. *Principiulŭ naționalităților*ŭ și *libertăților*ŭ a prins rădăcinĭ tarĭ în valea Dunăriĭ. S'a dusŭ timpulŭ când Principatele Române, slabe și desarmate, eraŭ unŭ câmpŭ bunŭ numaĭ pen-

tru *găzduirea* și *rĕsboirea* oștirilorŭ streine, pentru interese și cuceriri streine!

S a dusŭ timpulŭ când *desarmarea* și *slăbiciunea* Românilorŭ era pentru guvernanțĭ unŭ mijlocŭ de a se recomanda și a complace streinilorŭ! S'a dusŭ timpulŭ nefastŭ.... Când Domniĭ fanarioțĭ saŭ pămêntenĭ suiaŭ și coboraŭ treptele tronuluĭ la fie-care 2, 3 anĭ și adesea la fie-care 2, 3 lunĭ, (peste 100 Domnĭ într unŭ secolŭ), dupe cum sufla vêntulŭ de la Constantinopole saŭ de la Petersburg și dupe cum intriganțiĭ și amatoriĭ de *Domnie* ofereaŭ maĭ multŭ Vizirilorŭ și consulilorŭ streinĭ!

Astădĭ Principatele cele umilite și desarmate de altă dată aŭ ajunsŭ unŭ **Regatŭ independentŭ**, bine armatŭ și bine organisatŭ, care are unŭ Suveranŭ bravŭ și devotatŭ patrieĭ sale adoptive, gata totŭ-d auna să se pue în fruntea vitejilorŭ de la Plevna pentru apĕrarea *independinței*.

Când este vorba de viitorulŭ Românieĭ, tóte partidele îșĭ daŭ mâna, cum aŭ făcutŭ în timpulŭ **unireĭ** (1859) și alŭ fondăriĭ **Dinastieĭ** (1866) și cum făcură acumŭ maĭ în urmă cu cestiunea **independenţiĭ**, a regulăriĭ **Moștenireĭ Coróneĭ** și a **fortificărilorŭ Ţĕriĭ.**

Nemulțumirea unorŭ vecinĭ cotropitorĭ pentru întărirea Ţĕriĭ și a Tronuluĭ este o dovadă și maĭ multŭ că bună este calea ce aŭ apucatŭ Românii, că **înțeléptă** și **naţională este politica** ce aŭ urmatŭ și urméză și că **fortificările și**

Dinastia suntŭ pavĕza naționalitățiĭ și independinței nóstre!

N'aŭ dreptŭ să se supere puterniciĭ noștri vecinĭ pentru că mica Românie se arméză și se întărește ca să se apere.

Dreptulŭ de legitimă apărare nu ni se póte tăgădui

Românii sunt pacĭnicĭ și muncitorĭ. Eĭ nu atacă, ci se apără. Se știe din istorie că tóte resbelele purtate de Românĭ aŭ fostŭ numaĭ **defensive.** Românii n'aŭ atacatŭ pe vecinii lorŭ, **dar când a fostŭ vorba de apărarea drepturilorŭ și a moșieĭ strămoșeștĭ,** atuncĭ Mircii, Vladii, Mihaiĭ și Stefaniĭ ceĭ marĭ, nu și-aŭ numeratŭ dușmanii și nu s'aŭ sfiitŭ să înfrunte, **cu cate-va ḑecĭ de miĭ, acele sute de miĭ de dușmanĭ cotropitorĭ?**

Acéstă politică aŭ urmat'o și o vorŭ urma și de aci înainte Românii cu devisa: **armare pentru apărarea neutralității și independenței.**

Acésta aŭ declarat'o în modŭ solemnŭ în maĭ multe rânduri miniștriĭ și bărbațiĭ noștri de Statŭ, în Cameră și Senatŭ.

Daca *pravoslavniciĭ Moscoviți* s'aŭ uitatŭ și se uită *chiorușŭ la* **fortificările** Românieĭ și la desvoltarea liberă a statelorŭ Balcanice, *Puterile centrale* ânsă care vorŭ pacea, s'aŭ arătatŭ fórte favorabile. Écĕ ce ḑicea ḑiarulŭ vienezŭ *Politische Corespondenz* de la 25 Iunie 1888, vorbind de *fortificările* și progresele armateĭ române:

„O țară care póte să pue în linie 150,000 oa-
„menĭ de trupe exersate și care ridică *fortifica-*
„*țiunĭ* capabile de a ocupa și de a neutralisa
„200,000 inamicĭ nu e o cantitate neglijabilă;
„ómeniĭ de Statŭ și militariĭ rușĭ și austriacĭ o
„știŭ prea bine. *Trebue să fimŭ recunoscĕtorĭ Ro-*
„*mânilorŭ dacă facŭ pază bună la granițele lorŭ și*
„*dacă vorŭ urma totŭ-d'a-una politica prudentă ce*
„*au adoptatŭ-o.*"

În Iunie 1889, Contele Kalnoky a repetatŭ în sênulŭ *delegațiunilorŭ austro-ungare*, că politica Imperiuluĭ vecinŭ *concordă fórte bine cu independența și întărirea statelorŭ Balcano-Dunărene.* Contele Kalnoky a dișŭ: „că are deplină încredere *că Româ-*
„*niĭ sunt prea mândri de* **naționalitatea** *și* **inde-**
„**pendința** lorŭ pentru a renunța la ele cu ușu-
„rință și fără motivŭ. Trebue să se dea tinerelorŭ
„state Balcanice óre-care libertate de mișcare.

„**Desvoltarea statelorŭ Balcanice prin ele**
„**ênșile** și neamesteculŭ streinilorŭ în afacerile
„lorŭ, potŭ singure să producă cu încetulŭ resul-
„tate bune."

Acestŭ limbagiŭ — *confirmatŭ prin fapte în timpŭ de dece anĭ* — a făcutŭ ca România și statele Balcanice să vadă **acordulŭ** ce există între interesele lorŭ politice și acelea ale Imperiuluĭ Austro-Ungarŭ și *Întreiteĭ Alianțe* — după cum aŭ avutŭ ocasiunea să constate **desacordulŭ** și chiar conflictulŭ între interesele lorŭ pacifice și interesele resboinice și cuceritóre ale Rusieĭ.

Nu se vorŭ uita în adevĕrŭ lesne nicĭ rĕpirea Bassarabieĭ, nicĭ drama detronăriĭ principeluĭ Battemberg al Bulgarieĭ, nicĭ împotrivirea Rușilorŭ la *unirea* Bulgarieĭ cu Rumelia și la recunóșterea principeluĭ Ferdinand, nicĭ rĕscólele *provocate de agenții Ruseștĭ în* **satele nóstre,** nicĭ *intrigile* din Serbia, nicĭ *propagandele panslaviste* contra *Dinastieĭ nóstre.*

Când lucrurile staŭ astŭ-felŭ, și se confirmă prin istorie și prin esperiența de peste ḑece anĭ din urmă, cum să nu încline România și Statele Balcanice maĭ multŭ spre *Viena* și *Liga-Păciĭ* de câtŭ spre *Petersburg* și *Liga resbeluluĭ* de rĕsbunare și cotropire!

ALIANȚELE

Alianța cu Rusia. — Alianţa cu Austro-Ungaria și Liga păciĭ. — Alianţa cu statele Balcanice.

Politica de *neutralitate* nu ne póte garanta de tóte eventualitățile, în casŭ când ar isbucni unŭ resbelŭ între Russia și Austro-Ungaria.

Ca să ne apărămŭ neutralitatea și *independența* noĭ singurĭ va fi imposibil. Decĭ, în cazŭ de resbelŭ, vomŭ avea trebuință de *alianțe.*

Politica de *neutralitate*, care a fost aclamată de tóte partidele și guvernele nóstre, nu esclude *idea* de *alianțe pentru apărarea acesteĭ neutralităţĭ*, când

ea ar fi atacată de vre una din Puterile vecine. Să fie bine înțelesŭ că nu este vorba de *alianțe ofensive* ci numaĭ de *alianțe defensive*, de înțelegerĭ prealabile și învoelĭ amicale în interesulŭ *apărărĭ*.

Orĭ-ce' **alianță** *presupune* **identitatea de interese și de scopurĭ** între statele carĭ se aliază.

Politica nóstră, fiindŭ o politică pacifică de interese și apărare națională, urméză a ne căuta *aliațĭ* acolo unde vomŭ găsi dorŭ de pace și concordanță de interese, pentru salvarea *independențiĭ* nóstre și a equilibruluĭ orientalŭ.

Privindŭ cele doă marĭ tabere în care s'a împărțitŭ Europa, trebue să vedemŭ în care parte se găsescŭ maĭ mnlte garanțiĭ pentru *interesele* și *independența* nóstră și în care parte maĭ multe primejdiĭ.

Alianţa cu Rusia.

Cu istoria în mâna am doveditŭ că Rusia, prin tradițiunile și natura eĭ, este o putere cotropitóre, care desnaționalisézā și mistuesce popórele.

Nemulțumită de resultatele resbeluluĭ din 1877, chiar astădĭ Rusia voesce unŭ noŭ resbelŭ și nuoĭ cuceririĭ spre Dunăre, Balcanĭ și Bosforŭ,

Acésta nu maĭ e unŭ misterŭ pentru nimenĭ. Limbagiulŭ organelorŭ celorŭ maĭ autorizate ale Rusieĭ, faptele cele maĭ *căzăcești* petrecute în ceĭ ḑece anĭ diu urmă în Bulgaria, Serbia și România, prin uneltirile Kaulbarșilorŭ, Hitrovilorŭ, So-

bolefilorŭ și comitetelorŭ *panslaviste* — protegéte de guvernulŭ din Petersburg — sunt o rumpere completă a vĕluluĭ transparentŭ care se maĭ încerca odată să mascheze scopurile Rusieĭ de a transforma peninsula Balcanilărŭ — începêndŭ cu România, Serbia și Bulgaria — în o mare *provincie ruséscă!*

Decĭ, o apropiere de Rusia și o **alianță** cu aoestă Puterc arŭ fi o *aiurare* saŭ o **cursă pericolósă** care ni s'arŭ întinde. Orĭ câte *promisiunĭ* ni s'arŭ face din partea *Colosuluĭ Moscovitŭ*, ele nu arŭ fi de câtŭ o **momélă** pusă în **undița panslavismuluĭ**, spre a ne prinde maĭ lesne și a ne face noĭ înșine **puntea invasiuneĭ și cotropireĭ muscăleștĭ!**

Aŭ făcutŭ destule alte nefericite popóre **experiență** cu **alianța** și **protectoratulŭ** *Rusieĭ, și ele aŭ fostŭ mistuite!*

Amŭ făcutŭ și noĭ înșine acea tristă experiență ăncă din timpulŭ luĭ Petru celŭ mare, care ajungêndŭ la Prutŭ întreba: „*Mai e multŭ până la Constantinopole?!*“ Am făcutŭ esperiența și în timpulŭ Ecaterineĭ II aĭ căreia generalĭ cucerise de faptŭ Principatele Române!

Amŭ maĭ făcutŭ acea durerósă experiență și în timpulŭ Țaruluĭ Alexandru I care anexase amêndouĕ Principatele Române la Rusia prin *Ucazulŭ* din 1811 . . . și din ghiarele căruia am scăpatŭ scurțĭ ca prin minune, perdêndŭ numaĭ Bassarabia!

Amŭ maĭ repetatŭ acea experiență și maĭ încóce când cu invasiunea Ruséscă de la 1848 și 1854, când numaĭ intervenirea Austrieĭ și a Puterilorŭ Occidentale ne-aŭ scăpatŭ *autonomia* și *naționalitatea*, în interesulŭ *equilibruluĭ europeanŭ*.

Amŭ maĭ experimentatŭ *pravoslavnica dragoste rusésca* nu numaĭ în trecutŭ, dar și acum în epoca nóstră și amŭ vĕdutŭ cu ochiĭ cum amŭ fostŭ resplătițĭ dupe luarea Plevneĭ! Amŭ vĕdutŭ cum ni s'a respectatŭ *convențiunea* din 4 Aprilie 1877 care ne garanta *integritatea teritoriuluĭ* și cum amŭ fostŭ amenințațĭ chiar cu *desarmarea!*

Apoĭ chiar acum sub ochiĭ noștri vĕdurămŭ în 1888 **mâna streinuluĭ** *puind focŭ satelorŭ nóstre, spre a înlesni prin anarhie drumulŭ invasiuneĭ și resbeluluĭ*, care era gata să isbucnéscă! Cum amŭ putea dar vorbi de o **alianță** cu Rusia și la ce ne-amŭ putea aștepta de la *pravoslavnica* nóstră vecină și de la *panslavismulŭ* ce ea urmăresce? Căcĭ să nu uitămŭ faptele recente și cuvintele fostuluĭ ministru de esterne, Petru Carpŭ, care — dupe retragerea sa de la putere — a declaratŭ în Cameră, astă primă-vară, că: „alăturĭ cu „guvernulŭ din Petersburg este comitetulŭ pan„slavistŭ. Că în dosulŭ *iconarilorŭ* expulsațĭ este „*Comitetulŭ panslavistŭ*, care de la Kiev și Moscva „a datŭ edicte contra Românieĭ, amenințândŭ „chiar pe Regele nostru, că va avea aceiașĭ sórtă „ca regele Milan și prințulŭ Battemberg!“ [1])

1) V. diarulŭ *Democrația*.

Chiar astă primă-véră (Maiŭ 1889), dupe sosirea principeluĭ Moștenitorŭ, — pe când diaristica Europeĭ, și în deosebĭ organe oficióse ca *Standard* din Londra și *Gazeta Germanieĭ de Nord* din Berlin, constataŭ cu mulțumire priimirea căldurósă făcută la 19 Aprilie **Moștenitoruluĭ Coróneĭ** în Bucureștĭ și spuneaŭ că acesta e unŭ *evenimentŭ politicŭ însemnatŭ* **care întărește Dinastia și viitorulŭ Românieĭ,**— *diarele rusești autorisate*, ca *Novoje Vremja* și *Sviet*, se încercară maĭ ântêiŭ să amenințe guvernulŭ și Parlamentulŭ Românŭ și să conteste chiar **constituționalitatea** acestuĭ actŭ național și constituționalŭ, confirmatŭ de Corpurile nóstre legiuitóre și de Națiune.

Iar dupe ce aŭ vĕdutŭ că tóte statele Europeĭ se grăbescŭ *a recunóște ca Moștenitorŭ pe principele Ferdinand* și a felicita pe Regele și guvernulŭ nostru pentru îndeplinirea acestuĭ actŭ de întărire a Tronuluĭ și viitoruluĭ Românieĭ, *Novoje Vremja*, organulŭ *panslaviștilorŭ*, a spusŭ la 28 Maiŭ că: „Respunsulŭ Rusieĭ la notificarea pro-„clamăriĭ principeluĭ Ferdinand ca *Moștenitorŭ al* „*Tronuluĭ* a fostŭ numaĭ o *convenință diplomatică*, „care nu légă mânele Rusieĭ!“

Cum să ne **aliemŭ** dar cu celŭ ce ne-a pusŭ gândŭ rĕŭ de multŭ și care și astădĭ *sapă mereŭ la temelia nóstră națională*: **Independența, Constituțiunea și Stabilitatea Tronuluĭ!?...**

Orĭ-ce *convențiune* amŭ încheia cu Rusia, ar rĕ-

mânea o literă mórtă dupe victorie *Experienţa e făcută!*

Ce **convenţiune** arŭ putea să încheie **Mielulŭ cu Lupulŭ?** Lupulŭ ar găsi orĭ când unŭ pretextŭ ca să sfârşie acea *convenţiune* şi să spuie că **Mielulŭ turbură apa Prutuluĭ şi a Dunăriĭ!**

Lupulŭ îşĭ schimbă pĕrulŭ dar năravulŭ nicĭ o dată: „*Grattez le Russe, vous trouverez le Cosaque,*“ a dişŭ Napoleon I.

Că Rusulŭ nu şĭ-a lăsatŭ năravulŭ sĕŭ cotropitorŭ, acésta o dovedeşte istoria, de la Petru şi Ecoterina II până în ḑiua de astăḑĭ. O spunŭ faptele şi organele panslaviste de astăḑĭ. Se potŭ interpreta în diferite chipurĭ unele fapte istorice, dar cele ce am vĕḑutŭ şi vedemŭ noĭ cu ochiĭ de ḑece anĭ încócĭ, cum s'arŭ maĭ putea rĕstălmăci şi tăgădui?!

Noĭ voimŭ conservarea **păceĭ** şi **equilibruluĭ.** Ruşiĭ vorŭ **resbelulŭ** şi **cotropirea.** Noĭ voimŭ **neutralitatea,** respectarea vecinilorŭ şi a tractatelorŭ; Ruşiĭ turbură liniştea popórelorŭ şi ne ameninţă cerêndu-ne *cheile Dunăriĭ şi Carpaţilorŭ.*

Ḑecĭ nu ne potrivimŭ cu Russia nicĭ în interese, nicĭ în scopurĭ politice,

Alianţa cu o putere mare şi cotropitóre ca Rusia arŭ fi *fórte pericolósă*, căcĭ şi în casŭ de victorie, noĭ amŭ fi cea d'ântêiŭ *victimă a pravoslavniceĭ* nóstre *Aliate!* de óre-ce scopulŭ resbelelorŭ Rusieĭ este cotropirea şi noĭ ne găsimŭ fatalmente în drumulŭ eĭ spre Balcanĭ şi Constantinopole!

Experiența cu politica ruséscă amŭ făcut'o și amŭ pățit'o, iar alte popóre aŭ pățit'o și maĭ reŭ:

Rusia îșĭ mănâncă Aliațiĭ ca Saturnŭ copii!...

Desnaționalisarea și rusificarea este basa constitutivă și unitară a mareluĭ Imperiŭ vecinŭ care urmărește **panslavismulŭ.** In acéstă privință *Rusia unitară* diferă multŭ de *Austria poliglotă și federativă.* De unde resultă că **pericolulŭ** *din partea Rusieĭ e mare și permanentŭ.* Pe când Rusia *rusifică* și *mistuește, Austria conservă* și *civiliséză* diversele naționalitățĭ. Austria poliglotă n'a desnaționalisatŭ și n'a germanisatŭ nicĭ pe Unguri, nicĭ pe Românĭ, nicĭ pe Croațĭ, nicĭ pe Polonĭ, nicĭ pe Italienĭ, carĭ cerŭ și obținŭ pe rând au-tonomia lorŭ națională.

Nu e totŭ astŭ-felŭ cu Rusia care a *mistuitŭ* atâtea popóre de la Baltica până la Marea-Négră.

Ce era Rusia înainte de Petru celŭ Mare și de Ecaterina și ce este astădĭ? Unde maĭ sunt statele și naționalitățile carĭ se întindeaŭ de la țărmurile mării de Azof și Mării-Negre până la malurile Prutuluĭ și cóstele Balticeĭ?: Istoria ne dovedește că ce încape în ghiarele Rusieĭ, *nu maĭ scapă cu viață națională!* Pe porțile Rusieĭ stă scrisŭ cuvêntulŭ fatalŭ din *Infernulŭ* luĭ Dante:

„Lasciate ogni speranza voi che entrate!!“

„*Lăsațĭ orĭ-ce speranță voĭ care intrațĭ* (în pântecele sfinteĭ Rusiĭ!!)

Cine voește să se pătrundă de acestŭ înfioră-

torŭ adevĕrŭ, să nu mérgă maĭ departe. ci să trécă dincolo de Prutŭ și să întrebe unde maĭ e patria luĭ Ștefanŭ celŭ Mare și *ce a devenitŭ* **naționalitatea** și **Biserica română din Basarabia ?**

Cine maĭ cutéză dincolo de Prutŭ să spue că e *Românŭ* și să cultive limba și literatura românéscă ? Acelŭ îndrăsnețŭ arŭ cădea sub loviturile *Knutuluĭ* saŭ arŭ fi trimisŭ ca să-și ispășéscă asemenea *păcate naționale* în fundulŭ **Siberieĭ !**

Numaĭ țĕrănimea, talpa caseĭ, maĭ resistă Rușilorŭ prin simplitatea viețeĭ sale rustice.

Ceĭ 80 de anĭ de *russificare* n'aŭ fostŭ de ajunsŭ pentru ca *desnaționalisarea* să rĕsbéscă îndestulŭ până *în sênulŭ familieĭ țĕranuluĭ Basarabénŭ*, ca să stingă de totŭ foculŭ sacru alŭ naționalităților române din Căminulŭ *strămoșescŭ*. Mama Basarabéně nu știe altă limbă de câtŭ *limba românéscă* și cu laptele ea o transmite copiiloră eĭ la adăpostulŭ colibeĭ și alŭ viețeĭ sale isolate de la ţéră.

Multă țĕrănime Basarabéně a fostŭ strămutată prin totŭ felulŭ de miḑlóce în interiorulŭ Rusieĭ și în Caucaz, iarŭ pe moșiile cele marĭ perdute de boerimea Moldovéně, s'aŭ adusŭ coloniĭ de Cazacĭ carĭ aŭ luatŭ loculŭ Românilorŭ.

Nu aŭ fostŭ de ajunsŭ asemenea miḑlóce de *desnaționalisare* și *russificare a Basarabieĭ :* S'a maĭ luatŭ contra Românuluĭ Basarabénŭ și *mĕsurĭ*

administrative și preoțești pentru a-ĭ face să învețe *rusește* și să uite limba românéscă.

Pe la judecătorie nu se maĭ pomenește altă limbă de câtŭ cea ruséscă, în câtŭ unŭ bietŭ Românŭ Basarabénŭ, dacă nu știe *rusește*, orĭ câtă dreptate arŭ avea, nu póte să și-o capete.

Prin școle nu se pomenește altă limbă de câtŭ cea *muscăléscă*. Copiiĭ țĕranilorŭ ânsă, fiindŭ maĭ totŭ anulŭ ocupațĭ cu munca agriculureĭ și a grădinărieĭ, nu învață bine rusește și ce învață uită curêndŭ. Astŭ-felŭ eĭ maĭ scapă de rusificare.

Ne putêndu-se rusifica îndestulŭ poporulŭ prin **scólele rurale**, s'a recursŭ la **Biserică** și la **popiĭ Muscalĭ** și **Muscăliți**. Românulŭ Basarabénŭ nu maĭ aude în biserica sa de câtŭ limba muscăléscă; luĭ nu-ĭ este iertatŭ ca să se închine luĭ Dumnedeŭ de câtŭ în *limba muscăléscă* pe care n'o înțelege!

Unŭ fórte interesantŭ **raportŭ** alŭ *Consistoriuluĭ din Kișineu* (publicatŭ în *Telegrafulŭ* de la 20 Septembre 1887), ne-a desvelitŭ mĕsurele de *rusificare* din Basarabia prin *Școlă* și *Biserică*. Écĕ ce dice **raportulŭ Consistoriuluĭ muscălesŭ:**

„Orĭ cine a vizitatŭ satele Basarabieĭ este „coprinsŭ de mirare că poporațiunea rurală de „prin aceste sate nu înțelege de locŭ limba „rusă *(polneiseie neponimanie ruscoi reci)*.

. . . . . .

„Se înfiinţédă *școle rusești*, **preoțiĭ Moldoveni** „*suntŭ pretutindenĭ înlocuiți cu* **preoțiĭ Rușĭ**, *li-*

„ *turghia* nu se oficiasă de câtŭ *rusește* și s'a dis-
„ pusŭ ca **spovedania** să fie asemenea făcută
„ negreșitŭ în **limba rusésca (!)** În tribunale,
„ pênă chiarŭ și pe la judecătoriile de pace s aŭ
„ desființatŭ *dragomanii*, și părțile care se judecă
„ suntŭ datóre a vorbi rusește. Tóte acestea n'aŭ.
„ adusŭ ăncă ródele dorite pănă acumŭ: precum
„ amŭ ḑisŭ sătenii n'aŭ ănvĕțatŭ bine limba rusă."

. . . . . ,

„ Este necesarŭ ca aceste școlĭ să fie scóse de
„ sub gerința instituțiunilorŭ speciale și *să se puie*
„ *sub ocărmuirea consistoriuluĭ, care va veni prin in-*
„ *termediulŭ preoțilorŭ mirenĭ să ajute guvernulŭ în-*
„ *tr'unŭ modŭ tenace la rusificarea poporațiuneĭ.*

„ Acésta cu atâtŭ e de firescŭ cu câtŭ poporulŭ
„ moldovénŭ e blândŭ și evlaviosŭ."

— Așa dar nu numaĭ *administrația* dar și *preo-*
țimea lucréḑă din rĕsputerĭ ca să smulgă limba
românéscă din gura bieților Basarabenĭ! De se
vorŭ fi găsindŭ și pe acolo *preoți Românĭ trădătorĭ*
și *muscăliți* ca Mitropolitul Moldoveĭ *Gavriilŭ Bunu-*
lescu din timpulŭ Ecaterieĭ II, apoĭ vaide biata Ba-
sarabie și de poporulŭ luĭ Ștefan celŭ Mare![1])

Cine voește să ajungemŭ și noĭ Românii de
dincóce de Prutŭ în starea de plânsŭ a Romănilorŭ
Basarabenĭ, *să predice închinarea Românieĭ li-*
bere la piciórele Țaruluĭ Alexandru III, dupe cum
Mitropolitulŭ și Exarculŭ veneticŭ *Gavriil* și *bă-*

1) V. *Revista Nouă,* An. I, No. 10, Episcopu Râmriculuĭ.

erĭ fanarioțĭ și *renegațiĭ* predicaŭ închinarea țĕrilorŭ Române la piciórele *blogodorodniceĭ stăpâne* Ecaterina II și a *pravoslavniculuĭ* Țarŭ Alexandru I, celŭ cu *ucazulŭ* de robire a țĕrilorŭ Române din 1811 și cu răpirea Basarabieĭ din 1812!

Alianța și *promisiunile* Rusieĭ nu arŭ fi de câtŭ niște **curse periculóse** pentru a ne face **puntea invaziunilorŭ, garda și instrumentulŭ cotropirilorŭ ruseștĭ, tàrnăcopulŭ care să serve la surparea națiunalitățilorŭ de peste Dunăre și Carpațĭ.**

De aceea la *promisiunile* și **darurile** Muscalilorŭ și Muscălițilorŭ trebue să respundemŭ: „**Timeo Moscovitenses et dona ferentes!**“

Mérgă *rusofilĭ* la Kișineu, la Kiev și la Moscova să se închine *cinstitelorŭ icóne muscălești*. Noĕ nu ne trebue *nicĭ iconarĭ, nicĭ icónele* Țarilorŭ Rusieĭ, nicĭ Potemkiniĭ, Romanzoviĭ, Cutuzoviĭ, Trandafirofiĭ și Duhameliĭ, nicĭ Ignatiefiĭ, Kaulbarșiĭ și Mingreliĭ Rusieĭ.

Noĭ avemŭ pe Regele nostru Carolŭ, *Alesulŭ* Națiuneĭ, *învingătorulă* de la Plevna și pe *Moștenitorulŭ sĕŭ Ferdinand*. Avemŭ și în *cartea istorieĭ* și în *bisericele nóstre* naționale din Curtea de Argeșŭ, Têrgoviște, Iașĭ și din Mănăstirĭ, destule *icóne mărețe* ale glorioșilorŭ Domnĭ și martirĭ aĭ națiunalității nóstre și aĭ creștinătățiĭ.

Sunt la noĭ uniĭ *rusofilĭ* cari, luând o pe córda *sentimentalismuluĭ*, ne vorbescŭ de *recunoștință* către Rusia și ne îndémnă să ne închinămŭ acesteĭ

Puterĭ, sacrificând pe altarulŭ recunoștinței chiar *Independența* țĕreĭ, *Dinastia* și *interesele naționale!*

La asemenea *aiurărĭ* am rĕspunsŭ deja în acéstă scriere și am doveditŭ în ce constă acea *recunoștință* și ce valoréză ea în fața istorieĭ, a moraleĭ și a intereselorŭ adevĕrate ale Românieĭ.

Daca Russia a purtatŭ atâtea resbele contra Turcilorŭ, Tătarilorŭ, Polonilorŭ, Kazacilorŭ și Cercheziloru, ea a făcutŭ acésta pentru ca *să-și întindă hotarele și stăpânirea* spre țĕrmulŭ *Mării-Negre, Balticeĭ* și *Bosforuluĭ.*

Aŭ ajunsŭ Rușiĭ stăpânĭ pe Baltica, pe maĭ totŭ litoralulŭ Mării-Negre. Aŭ trecutŭ Dunărea și Balaniĭ de maĭ multe orĭ, dar aci aŭ fostŭ siliți de împrejurărĭ și de Puterile Europeĭ ca să se tragă înapoĭ și să se mărginéscă numaĭ până la gurele Dunăriĭ răpind Bassarabia. Rușiĭ însă nu se lasă de vechiulŭ obiceiŭ și urmărescŭ prin rĕscóle, corupțiune și resbele, visul de aurŭ al Ecaterineĭ II și Alexandru I.

Pentru acésta s'a luptatŭ și se luptă mereŭ *pravoslavnica Rusie!* Pentru acésta minéză ea necontenitŭ Regatulŭ Românieĭ și statele Balcanice iar nu pentru dragostea creștinilorŭ!

Când dar **cotropirea popórelorŭ caracterisă politica rusésca,** cum maĭ póte fi vorba de *binefacere desinteresată* din partea Rusieĭ și de *recunoștință* eternă din partea Românilorŭ, carĭ aŭ prinsŭ multŭ bine Rușilorŭ în resbelele lorŭ cu Turciĭ și Tătariĭ și aŭ resplătitŭ cu sângele și

averea lorŭ folósele ce le-aŭ trasŭ din *tractatele ruso-turcești*.

Recunoștința presupune o *bine-facere desinteresată*, dupe cum virtutea presupune *sacrificiulŭ* și *devotamentulŭ* pentru binele aprópeluĭ și alŭ omenireĭ.

Dar când se constată că *bine-facerea* este numaĭ o **faptă uzurară** cu scopŭ de a răpi averea și viața nenorocituluĭ beneficientŭ, atuncĭ cum maĭ póte fi vorba de **recunoștință către usurarŭ ?!**

S'aŭ vĕdutŭ în viața politică *Protectorĭ* saŭ Epitropĭ înghițind popórele protegéte, dupe cum s'aŭ vĕdutŭ în viața civilă *Epitropĭ* carĭ aŭ înghițitŭ în totalŭ saŭ în parte averea *minorilorŭ* epitropisițĭ.

Daca nu intervenea **Tribunalulŭ Europeĭ civilisate,** de multŭ ar fi fostŭ mistuite Principatele Române de către *pravoslavniciĭ Protectorĭ* de la Miadă-Nópte!

De multŭ *suzeranitatea* Sultanuluĭ arŭ fi fostŭ înlocuită cu **jugulŭ de ferŭ** al Țaruluĭ Alexandru I și Nicolae Pavlovicĭ!

Să nu uitămŭ ce dicea nemuritorulŭ Heliade despre recunoștința către Rusia.

Înainte de sosirea în Bucureștĭ a *generaluluĭ rusŭ Duhamel,* și de isbucnirea *mișcăriĭ naționale* din $^{9}/_{11}$ Iunie 1848, Heliade avu o convorbire cu Vodă Bibescu căruia îĭ arătă temerile Românilorŭ patrioțĭ de planurile *politiceĭ ruseștĭ*.

Când Vodă Bibescu pomeni de *recunoștință*, di-

cêndŭ „că Rusia are maĭ multŭ de unŭ titlu asupra Moldo-Valahieĭ“, Heliade îĭ respunse:

„Când e vorba de *recunoștință, noĭ o simțimŭ* „*pentru aceia carĭ o merită.* Socotit'aĭ Mária Ta, „câte sacrificiĭ a *făcutŭ Țéra nóstră de la Petru* „*celŭ Mare până în dilele nóstre?* Ce a făcutŭ însă „pentru acéstă Țéră Rusia — care trebue să fie „recunoscătóre, și care se dicea garanta dreptu- „rilorŭ nóstre? — Ea sili pe Pórtă să ne trimită „pe beiĭ eĭ din Fanarŭ, smulse de la Moldova „Bucovina în folosulŭ Austrieĭ și Bassarabia în „propriulŭ sĕŭ folosŭ; apoĭ luându-și fără rușine „și titlu de *Protectóre,* ne răpi dreptulŭ legislativŭ „și sfîrși prin a *esercita* unŭ dreptŭ maĭ multŭ „de câtŭ suveranŭ în acéstă țéră. [1])“

Să lăsămŭ dar la o parte *sentimentalismulŭ* și moneda tocită a *ortodoxismuluĭ muscălescŭ,* și să ne apĕrămŭ cu credință și curagiŭ pămêntulŭ nostru *strămoșescŭ și biserica nóstră națională.*

Când e vorba de alianță pentru asigurarea și apĕrarea existențeĭ unuĭ Statŭ, nu se ia de bază *sentimentalismulŭ,* ci garantarea *intereselorŭ reale* ale țĕriĭ și înlăturarea pericoluluĭ care amenință *independența* și *naționalitatea.*

Astŭ-felŭ aŭ lucratŭ strămoșiĭ noștri și Domniĭ ceĭ marĭ aĭ țĕriĭ.

Stefan celŭ Mare,—dupe numeróse victoriĭ— a recomandatŭ fiuluĭ sĕŭ să **se alieze cu Turciĭ,**

1) V Mémoires sur l'histoire de la régénération Roumaine, pag. 31. 32. Paris 1851.

ca să scape țéra de alte pericole; iar **Mihaiŭ Vitézu s'a aliatŭ cu Rudolf Împăratulŭ Germanieĭ,** pentru ca acesta să-ĭ dea — precum ĭ-a și datŭ — ajutorŭ în contra Turcilorŭ, fără ca aceĭ Domnĭ românĭ să fi întrebat daca Sultanulŭ și Împăratulŭ Germanieĭ suntŭ *simpaticĭ* și **ortodoxĭ!**

Apoĭ când istoria trecutuluĭ și faptele petrecute în ceĭ ḑece anĭ din urmă sub ochiĭ noștri ne arată că Rusia voește *resbelulŭ* și *cotropirea peninsuleĭ Balcano-Dunărene*, și când Puterile Europeĭ civilisate s'aŭ coalisatŭ și *s'aŭ aliatŭ* în 1883 (ca și la 1854 înainte de resbelulŭ Crimei), ca să apere din noŭ **equilibrulŭ** Europeĭ și **să scape popórele Dunărene și Balcanice de torentulŭ Moscoviților,** — cum ne-amŭ orbi noĭ până într'atâta, în câtŭ să nu ne maĭ cunóștemŭ interesele adevĕrate și să nu maĭ vedemŭ de unde ne vine primejdia cea mare și de unde mântuirea?

Arŭ trebui să ia Dumnedeŭ mințile Românilorŭ ca să nu maĭ vadă: care este posițiunea lorŭ geografică și rolulŭ lorŭ de **Sentinelă latină** la gurele Dunăriĭ și cum staŭ astă-dĭ constelațiunile politice și *alianțele* Puterilorŭ Europeĭ, carĭ vorŭ garantarea **păciĭ** și a *independenței* Statelorŭ Balcano-Dunărene.

Dacă Românii ancâ de la începutulŭ acestuĭ secolŭ aŭ înțelesŭ **pericolulŭ panslavismuluĭ** și s'aŭ luptatŭ cu curagiŭ pe calea culturală și po-

litică contra cotropireĭ *fățișe* saŭ *piedișe* a *Rusieĭ*, cum îșĭ vorŭ pleca eĭ astădĭ fruntea, saŭ cum se vorŭ orbi eĭ de **ispitele** și **momélile ruseștĭ**, pentru ca sub numele de *aliațĭ* să devie *unélta* **invaziunilorŭ** *și* **cotropirilorŭ Rusieĭ**, a *căreĭ victimă cea d'ântêiŭ arŭ fi România!?*

Dupe atâtea evenimente istorice și dupe experiențele făcute cu *protectoratulŭ rusescŭ*, — pe care l'aŭ combătutŭ Românii patrioțĭ și l'a desființatŭ tractatulŭ din Paris (1856), — și dupe ultima încercare cu *convențiunea ruso-română* și perderea Bassarabieĭ (1878), nu maĭ póte dar fi vorba de *alianță* și *supunere* ci de *apărare* față cu Rusia.

Dar, dicŭ uniĭ, prin *alianță* cu Rusia amŭ putea să **luămŭ** *Transilvania* și alte provinciĭ române: Ia să vedemŭ ce însemnéză și acéstă **ispită și momélă muscăléscă!**

Luarea Transilvanieĭ.

Precumŭ se șoptise, în primăvara anuluĭ 1888, la urechia *țĕranilorŭ rĕsculațĭ din satele nóstre acea fabulă mincinósă* că împĕratulŭ Rusieĭ a lăsatŭ câte 5,000 leĭ de fie-care comună și că are să vie feciorulŭ luĭ Cuza *(unélta muscăléscă!!)* să le dea pămêntŭ, asemenea se totŭ șoptește la urechea celorŭ lesne credătorĭ cuvêntulŭ gâdilătorŭ de: „*luarea Transilvanieĭ, cu ajutorulŭ Rusieĭ!*

Acéstă **momélă ruséscă** ne amintește *fabula*

câneluĭ care 'și-a lăsatŭ bucata din gură ca să prindă umbra din apă!

Cum ne-amŭ lăsa noĭ posiția nóstră legală de Statŭ *neutru* și *independentŭ*, sprijinitŭ de tractate și de Puterile civilisate ale Europeĭ, ca să ne facemŭ *instrumentulŭ invaziunilorŭ asiatice* de la Miază-Nópte!! Cum ne-amŭ face noĭ de bună voe *puntea* Rușilorŭ cotropitorĭ ca să trécă Dunărea, și cum le-amŭ maĭ da și cheile Carpațilorŭ în mână, cu speranța deșartă, că celŭ ce ne-a răpitŭ Basarabia dupe luarea Plevneĭ, are să ne dea Transilvania și alte provinciĭ!!! .... Și acésta dupe ce îșĭ vorŭ înfige bine Cazaciĭ stégurile și sulițele lorŭ în cóstele acestorŭ țĕrĭ Române!

Dar cine va fi acelŭ ușurelŭ și nepriceputŭ care să créda că, dupe unŭ resbelŭ îngrozitorŭ din care arŭ eși *învingătorŭ*, **Colosulŭ Moscovitŭ**, arŭ maĭ părăsi aceste țĕrĭ ocupate și nu s'arŭ întări elŭ **cu unŭ piciorŭ în Carpațĭ și cu altulŭ în Balcanĭ**, *ca să stăpânéscă Orientulŭ* și să amenințe Europa din înălțimile acestorŭ *douĕ marĭ fortărețe naturale*?

Care Putere Européná arŭ maĭ putea atuncĭ constrânge pe Rusia biruitóre, ca să se ție de unŭ *terfelogŭ de convențiune* ce amŭ fi fostŭ încheiatŭ noĭ cu Rusia și cum s'arŭ crede că Moscoviții, *de dragulŭ nostru*, vorŭ părăsi eĭ Carpațiĭ și Balcaniĭ *și se vorŭ întórce acasă* **cu mânele góle!!**

Slabŭ de îngerĭ arŭ maĭ fi acela care arŭ admite unŭ singurŭ momentŭ una ca acésta!

Când *Întreita Alianță* a Puterilorŭ centrale arŭ fi biruită și când Rușiĭ învingătorĭ arŭ fi stăpânĭ pe situația Orientuluĭ, atuncĭ nu numaĭ că eĭ nu ne vor mări Regatulŭ nostru cu nouĭ provinciĭ; nu numaĭ că nu ne vorŭ da Transilvania, Bucovina și Basarabia, dar ne vorŭ lua și ce maĭ avemŭ și, sub unŭ pretextŭ saŭ altulŭ, ne vorŭ resplăti cu sórta Polonieĭ și Basarabieĭ desmoștenite și muscălite!

Acésta arŭ decurge nu numaĭ din natura cotropitóre a Muscaluluĭ, dar și din natura lucrurilorŭ, căcĭ nimenĭ nu întreprinde unŭ mare resbelŭ și nu-șĭ varsă sângele și comorile *ca să se întórcă acasă cu mânele góle!* Și din nenorocire România, prin posițiunea eĭ geografică, se găsește tocmaĭ la porțile Orientuluĭ în drumulŭ cuceririlorŭ Rusieĭ spre Balcanĭ și Constantinopole.

Chiar când arŭ voi Rușiĭ învingătorĭ să ne respecte independența și teritoriulŭ, le-arŭ fi imposibilŭ, căcĭ pe unde arŭ maĭ comunica eĭ cu Bulgaria și cu restulŭ orientuluĭ Europeĭ, dacă Regatulŭ Românieĭ s'arŭ maĭ mări și s'arŭ maĭ întări în calea lorŭ?

Ca să respecte teritoriulŭ Românieĭ și să comunice cu Bulgaria, arŭ trebui ca *oștirile Ruseștĭ* să nu maĭ aibă drumŭ pe uscatŭ, ci numaĭ pe Marea-Négră - lucru neadmisibilŭ—saŭ să inventeze niște **balóne Colosale** cu care *Colosulŭ moscovitŭ* să trécă peste capetele nóstre!!

Eĭ! cu asemenea vedeniĭ și cu momelĭ amăgi-

tóre ca *„luarea Transilvaniei“* nu se facŭ *alianțele* și *nu se sacrifică o situațiune sigură și legală pentru cele mai periculóse aventuri!*

Dacă Rușii, dupe convenția *ruso-română* din 1877 și dupe ajutorulŭ norocosŭ ce le-amŭ datŭ la Plevna, și totŭ 'și-aŭ bătutŭ jocŭ de noĭ la încheerea păcii, ba ăncă ne-aŭ amenințatŭ cu *desarmarea* și ne-aŭ răpitŭ și peteculŭ din Basarabia care ne fusese garantatŭ, cum amŭ maĭ putea crede noĭ astădĭ că totŭ acești *pravoslavnicĭ* vecinĭ -- odată stăpânĭ pe Orientulŭ Europei—arŭ spori și întări Regatulŭ Românŭ, care este tocmaĭ în drumulŭ *Cazacilorŭ* și *Panslaviștilorŭ?*

Când vedemŭ că chiarŭ astădĭ, când *Întreita Alianță* este în picióre, Rușii urmărecsŭ pe față realisarea *panslavismuluĭ* saŭ *rusificarea* popórelorŭ Balcanice, cine arŭ maĭ putea stăvili acestŭ torentŭ când elŭ s'arŭ revĕrsa învingătorŭ preste Dunăre și Carpațĭ? Cum arŭ maĭ putea o Românie mare și liberă, să stea, ca o *insulă latină*, în mijloculŭ Oceanuluĭ slavŭ?

La cea maĭ mică încercare de resistență contra opereĭ de *rusificare* a Kaulbarșilorŭ și *panslaviștilorŭ* Moscoviți, Românii arŭ fi maltratațĭ maĭ rĕŭ de câtŭ Bulgariĭ, căcĭ Cazaciĭ Rusieĭ învingătóre s'arŭ așeza atuncĭ în România ca la eĭ acasă și arŭ amenința pe oștenii noștri cu desarmarea (ca în 1878); pe tinerii ceĭ maĭ inteligenți și patrioți 'ĭ-arŭ înfunda în **Siberia**; pe ceĭ maĭ bunĭ militarĭ aĭ noștri ĭ-arŭ înregimenta sub **stégurile**

ruseşti, şi 'i-arŭ trimete în pustiile Asieĭ; iar pe bietulŭ poporŭ Românŭ, ţĕranĭ, industriaşĭ şi comercianţĭ, ĭ-arŭ supune să dea cotropitoruluĭ **tributulŭ sângeluĭ lorŭ** şi să verse în **haznaoa împĕrătéscă din Petersburg impositele şi veniturile ţĕriĭ Româneştĭ**, dupe planulŭ ce făcuse generaliĭ împĕrăteseĭ Ecaterineĭ II!.

Aşa în câtŭ *rusofiliĭ* carĭ totŭ maĭ credŭ saŭ se prefacŭ că credŭ în *momelile* şi *promisiunile sfinteĭ Rusiĭ*, — în locŭ de o Daco-Românie mare eşită din suliţa Cazaculuĭ şi Knutulŭ muscălescŭ,—s'arŭ treḑi în curêndŭ cu *patria luĭ Ştefan celŭ Mare şĭ Mihaiŭ Vitézu transformată* în o **gubernie ruséscă,** dupe modelulŭ Polonieĭ şi Basarabieĭ, avênd póte de o cam dată pe Tronŭ—dacă Tronŭ arŭ maĭ exista—vre unŭ duce din Petersburg saŭ unŭ Mingrelia din Caucazŭ!!

Suntŭ uniĭ Românĭ de bună credinţă, carĭ, fără a fi *Rusofilĭ,* facŭ joculŭ Rusofililorŭ şi alŭ planurilorŭ muscăleştĭ, legănândŭ poporulŭ cu visulŭ *luăriŭ Transilvanieĭ* prin **ajutorulŭ Muscalilorŭ!** Curentulŭ naturalŭ de simpatie pentru fraţiĭ de dincolo de Carpaţĭ, arŭ putea deveni astŭ-felŭ într'o ḑi *o armă* contra *politiceĭ de neutralitate* saŭ de *alianţă* cu Puterile centrale, cerută de *interesele vitale* ale ţĕriĭ *şi de apĕrarea independenţeĭ.*

De aceea e bine să lămurimŭ şi acestŭ punctŭ, pentru ca nu cum-va din *confusiunea ideilorŭ* şi ciocnirea intereselorŭ cu simţimintele

să nască o rĕtăcire pentru unele spirite și o pagubă mare pentru Românismŭ.

S'aŭ cam deprinsŭ Românii să uite pe frații lorŭ de dincolo de Prutŭ, care gemŭ sub *Knutulŭ muscălescŭ,* și să compătiméscă maĭ multŭ pentru frațiĭ de dincolo de Carpațĭ,—deși Transilvania și Banatulŭ n'aŭ făcutŭ **politicește** *parte integrantă* din statulŭ Românŭ, cum a făcută nenorocita Basarabie *parte integrantă* din patria luĭ Ștefan celŭ Mare până la 1812.

Cu tótă asuprirea Ungurilorŭ, Românulŭ nu pere! elementulŭ Românŭ de dincolo de Carpațĭ stă vigurosŭ în picióre și luptă bărbătește — pe calea legală și constituțională—pentru conservarea limbeĭ și naționalitățiĭ sale.

Nu e totŭ astŭ-felŭ în Basarabia.

Preferința de simpatiĭ pentru Românii de peste Carpațĭ provine din desele relațiunĭ comerciale și culturale ale Românieĭ libere cu Transilvania și din emigrațiunea continuă a celorŭ de dincolo în Ţéră la noĭ, unde eĭ îșĭ crează averĭ și posițiunĭ sociale și exercită óre-care influență chiar în sferele politice și parlamentare.

Este naturalŭ ca acești emigrațĭ Românĭ să nu uite lesne loculŭ lorŭ natalŭ și să aspire cu inima peste culmea Carpațilorŭ, înce cêndŭ de a forma unŭ curentŭ naționalŭ în acestŭ sensŭ.

Dacă acéstă comunitate de ideĭ și simpatiĭ s'arŭ mărgini în *calea culturală* și *națională,* fără a jicni întru nimicŭ *raporturile politice internaționale* dintre

statulŭ Românŭ și Imperiulŭ Austro-Ungarŭ, nu arŭ avea nimenĭ nimicŭ de obiectatŭ.

Cea maĭ mare dovadă de iubire și celŭ maĭ bunŭ serviciŭ ce s'arŭ putea aduce fraților Românĭ de peste Carpațĭ este de a nu le înflăcăra niște *ilusiunĭ* ce nu se potŭ realisa și de a nu înăspri raporturile lorŭ legale cu Ungurii, ațâțându *neîncrederea* și **bănuelile** acestora, că noĭ amŭ fi lucrându la surparea Imperiuluĭ Austro-Ungarŭ, făcându-ne chiarŭ *instrumentele* Rusieĭ!

Cu câtŭ Ungurii vorŭ avea maĭ multă încredere în *lealitatea* Românilorŭ, cu atâtŭ *șovinismulŭ* lorŭ se va domoli și eĭ vorŭ ajunge în fine să se convingă că, în fața pericoluluĭ comunŭ din partea *panslavismuluĭ*, înfrățirea Ungurilorŭ cu Românii, avându Carpațiĭ dreptŭ fortereță naturală, este cea maĭ puternică *stavilă* contra invadiunilorŭ Moscovite, cea maĭ tare garanție a existenței lorŭ în viitorŭ.

Când elementulŭ Românŭ Transilvănénŭ, refugiatŭ la noĭ, arŭ lucra în acestŭ sensŭ și s'arŭ mărgini să ajute pe frațiĭ de dincolo pe calea *culturală*, trimițându-le banĭ pentru scóle și bisericĭ românești, elŭ arŭ da cea maĭ mare dovadă de înțelepciune și patriotismŭ.

Câtŭ pentru *raporturile internaționale* și *direcțiunea politiceĭ* din *afară*, acésta e tréba guvernuluĭ M. S. Regeluĭ și a Corpurilorŭ nóstre legiuitóre. Politica Românieĭ este *defensivă* iar nu *ofensivă*, politică de *neutralitate* iarŭ nu de *cucerire*.

Nu ne este permisŭ nouĕ, statŭ micŭ, să luămŭ inițiativa și să provocămŭ desmembrarea unuĭ mare Imperiŭ vecinŭ, maĭ alesŭ când avemŭ chiar trebuință de ajutorulŭ acestuĭ Imperiŭ contra uneĭ primejdiĭ multŭ maĭ marĭ de la Miadă-Nópte.

Noĭ nu creămŭ evenimentele cele marĭ, ci ne orientămŭ și ne acomodămŭ dupe dênsele, apĕrândune naționalitatea și independența.

Nu póte ști nimenĭ secretele viitoruluĭ. S'arŭ putea întêmpla ca într'unŭ viitorŭ necunoscutŭ și depărtatŭ să se provóce de către alțiĭ sguduirĭ și evoluțiunĭ în Imperiulŭ Austro-Ungarŭ, care să schimbe *grupurile politice de adĭ ale naționalităților*ŭ carĭ compunŭ acestŭ Imperiŭ poliglotŭ și să dea ast-felŭ naștere la nouĭ combinațiunĭ și grupărĭ pe basa **federalismuluĭ.**

S'arŭ putea produce o *evoluțiune interióră,* care să transforme Imperiulŭ *dualistŭ* Austro-Ungarŭ într'unŭ Imperiŭ *federalistŭ,* câștigându-șĭ printr'acéstă mișcare interióră și alte *naționalități* drepturile lorŭ.

S'arŭ putea întêmpla ca chiar Ungurii — în neastêmpărulŭ și trufia lorŭ—să provóce o *transformare* în sênulŭ Imperiuluĭ; s'arŭ putea ca Ungurii, Boemii, Croații etc., să provóce ruperea *dualismuluĭ.* Atuncĭ neapăratŭ că Imperiulŭ Austro-Ungarŭ arŭ lua o *transformare,* în care naturalmente diferitele naționalități vorŭ căuta să-și

recâștige drepturile și să se grupeze dupe legea afinităților și conservăriĭ lor naționale.

Dar suntem departe de asemenea transformărĭ politice. Acum ne găsimŭ în fața uneĭ situațiunĭ certe: Austro-Ungaria este aliata Germanieĭ și a Italieĭ și amŭ putea adăoga și a Engliteriĭ. Ea este maĭ tare astădĭ de câtŭ era înainte de Sadova și este considerată ca unŭ factorŭ indispensabilŭ *equilibruluĭ Europénŭ*. Acum maĭ multŭ ca orĭ când se póte aminti cuvêntulŭ unuĭ diplomatŭ care a disŭ că: *„daca n'ar fi existatŭ, Austria ar fi trebuitŭ inventată.“* Cacĭ în adevĕrŭ, din **desmembrarca** eĭ ar resulta **chaosulŭ** pentru *equilibrulŭ Orientuluĭ* și **cufundarea naționalităților** *în valurile Germanismuluĭ și Panslavismuluĭ!*

De aceea elementulŭ *Ungurescŭ* și *Românescŭ* — singurele elemente de altŭ némŭ, de câtŭ celŭ germanŭ și slavŭ — ar trebui să se înfrățéscă până ce diua de încercare a viitoruluĭ resbelŭ nu va fi sositŭ ăncă.

Câtŭ pentru noĭ Româniĭ de dincócĭ, este naturalŭ ca să simpatisămŭ cu ceĭ de dincolo de Carpați, ca și cu ceĭ de dincolo de Prutŭ și de Dunăre și să le dorimŭ totŭ binele și tótă desvoltarea lorŭ *culturală națională*. Simpatiile acestea ânsă nu trebue să amăgéscă pe nimenĭ; ele nu potŭ trece limitele stabilite de *rapórtele politice internaționale* cu statele vecine. Politica Românieĭ este o politică *defensivă* iar nu *ofensivă* și cuceri-

tóre, în acéstă epocă de încercare când puterĭ marĭ ca Rusia, lucréză pentru *cucerirea nóstră și a tutulorŭ naționalităților de dincolo de Carpați și de Dunăre.*

Simpatiile nóstre pentru frațiĭ de dincolo și *desideratulŭ* Românieĭ a fostŭ formulatŭ și bine esprimatŭ de către d-nu deputatŭ N. Ionescu în ședința Camerii de la 7 Decembre 1888. D-sa a dișŭ:

„Precum Austro-Ungaria a recunoscutŭ indivi-
„dualitatea politică a Ungurilorŭ, asemenea și
„regatulŭ ungurescŭ póte să recunóscă și elŭ
„Românilorŭ, Germanilorŭ și Slavonilorŭ, care
„sunt sub coróna Sântuluĭ Ștefan, *autonomia na-*
„*țională,* ca să nu împedice desvoltarea lorŭ fi-
„réscă și ca să facă din niște națiunĭ nemulțu-
„mite *niște populațiunĭ fidele coróneĭ;* și atuncĭ
„noĭ nu am avea nimic de doritŭ, cum nu are
„nimicŭ de doritŭ populațiunea francesă din El-
„veția, și nimicŭ de individiatŭ de la marea Re-
„publică francesă, pentru că cantónele din Elve-
„ția sunt maĭ independente de cât provinciile
„din Republica francesă. Asemenea și cantónele
„germane nu aŭ de ce 'și îndrepta ochiĭ spre im-
„periulŭ germanŭ, precum nicĭ cantonulŭ Tici-
„nuluĭ către regnulŭ Italieĭ. Atuncĭ vomŭ fi și
„noĭ în situațiune de a ne bucura de buna stare
„a fraților noștri, cărora nu le va rămânea ni-
„micŭ de doritŭ pentru viața lorŭ națională, pen-
„tru viața lorŭ culturală.

„Totŭ acésta voiŭ dice și în privința Macedo-
„nenilorŭ. Singurele popóre din peninsula Balca-
„nică, carĭ aștéptă ăncă consecințele tractatuluĭ
„din Berlin, carĭ aștéptă ăncă constituirea lorŭ,
„sunt Albaneziĭ și Românii macedonenĭ.“

— Știm ŭ că se facŭ *propagande rusești* nu numaĭ dincolo de Duaăre ci și dincolo de Carpați.

Dar orĭ câtŭ de asupriți ar fi și orĭ câtŭ de amărîți ar trăi Românii de dincolo cu Ungurii, nu credemŭ că eĭ ar fi bucuroșĭ, să se dea în brațele Rușilorŭ, adică *să se arunce din lacŭ în puțŭ !*

Orĭ câtŭ de nedreptŭ și asupritorŭ ar fi regimulŭ *ungurescŭ*, elŭ nu póte întrece pe celŭ *muscălescŭ* și nu pentru înălțarea *Românismuluĭ* și-arŭ înfige Cazaciĭ sulița în cóstele Carpaților.

Moméla muscăléscă cu *Marea Dacie română*, — de care a vorbitŭ și Ecateriua II — nu ar fi de câtŭ o mare **cursă** în care arŭ cădea *țările Române* spre a ferbe apoĭ tóte în **cazanulŭ panslavismuluĭ Moscovitŭ !**

Austriaciĭ în timpŭ de sute de anĭ n'aŭ putŭ germanisa nicĭ pe Ungurĭ, nicĭ pe Românĭ, nicĭ pe Croațĭ, nicĭ pe Boemĭ și Italianĭ. Cum ar putea dar așa de repede Ungurii să maghiarisese pe *acelŭ vigurosŭ elementŭ românescŭ*, care la începutulŭ acestuĭ secolŭ ne-a transmisŭ chiar noă lumina și ne-a desgropatŭ *latinitatea* némuluĭ prin Șincai, Petri Maiori, Lazăriĭ, Laurianiĭ, Cipari

Papiĭ, Bariții și alți învețați profesorĭ și academicianĭ.

Când comparămŭ starea *culturală națională* a *Românilorŭ* din *Transilvania* și *Bucovina* cu aceea a *Românilorŭ* din *Bassarabia,* găsimŭ pe acești din urmă într'o stare de jale care face pe orĭ cine să dispere de acea jumătate a patrieĭ luĭ Ștefanŭ celŭ Mare!

S'a constatatŭ acum [1]) că chiar în Bucovina, — unde domnește multă libertate culturală și unde majoritatea populațiuneĭ este de naționalitate română, — nu este elementulŭ germanŭ ci elementulŭ *Ruténŭ* saŭ *muscălescŭ,* care năbușaște prin *slavizare* și biurocrație pe poporulŭ Românŭ din acea țéră.

Panslavismulŭ muscălescŭ este pericolulŭ celŭ maĭ mare de care trebue să se témă **Românismulŭ** din tóte țările.

Acestŭ adevĕrŭ politicŭ l'aŭ înțelesŭ și Românii inteligenți și patrioți de dincolo de Carpați.

Écĕ ce dice diarulŭ **Tribuna** din Sibiŭ — esprimêndŭ adevĕratele sentimente ale Românilorŭ Ardelenĭ — la 15 Maiŭ 1888, în prevederea unuĭ resbelŭ provocatŭ de Rusia în Orientulŭ Europeĭ.

„Monarhia nóstră (Austro-Ungaria) nu are nicĭ „unŭ interesŭ de a slăbi statulŭ românŭ, care pen„tru o fórte însemnată parte din hotarele eĭ este

1) V. *Revista Politică* din Sucéva 15 August 1889.

„un zidŭ despărțitorŭ față cu o putere (Russia)
„de caracterŭ eminamente agresivŭ și cuceritorŭ.
„Interesulŭ eĭ este, ca zidulŭ acesta să fie pe
„câtŭ se póte de tare și de sigurŭ.

. . . . . .

„Câtŭ pentru noĭ, *Românii din imperiulŭ austro-*
„*ungarŭ*, amŭ fi niște rebelĭ, trădătorĭ față cu pa-
„tria nóstră și Monarhulŭ nostru, dacă ne-amŭ
„gândi măcar, ca în ajunulŭ unuĭ resboiŭ să 'i
„creămŭ monarhieĭ greutățĭ, iar în timpulŭ rĕs-
„boiuluĭ să facemŭ causă comună cu dușmanii
„eĭ (Rușii). Invinșĭ orĭ învingĕtorĭ, noĭ amŭ fi tra-
„tațĭ cum astădĭ sunt tratatĭ în Europa rebeliĭ,
„și nimenĭ n'ar ridica glasulŭ să ne apere. Chiar
„nicĭ astădĭ n'amŭ avea să suferimŭ câtŭ suferimŭ,
„dacă nu li s'ar fi datŭ adversarilorŭ noștri pu-
„tința de a face ca lumea să ne crédă capabilĭ
„de trădare.

. . . . . .

. . . . . .

„**Rusia slavă** nu póte să sufere între ea și
„Slaviĭ de Sud *unŭ poporŭ neolatinŭ*, care trăește
„în cea maĭ strînsă legătură cu lumea apu-
„sénă.

„**Rusia mongolisată** nu póte suferi în mijlo-
„culŭ Orientuluĭ unŭ centru de viață européná și
„unŭ focarŭ de cultură arică.

„**Rusia ortodoxă** nu póte suferi în mijlocul
„lumiĭ ortodoxe unŭ poporŭ, care a întrodusŭ
„în biserica orientală spiritulŭ de *independență*

„ *națională* și înclinare spre *așezăminte liberale* ale „ primelorŭ secole din era creștină.

„ Învinsă orĭ învingătóre, România este stri- „ vită, perdută, ea și poporulŭ românŭ nimicitŭ are „ să fie, dacă Rusia va putea să dicteze condi- „ țiunile păcii. **Chiar aliațĭ** *să-'ĭ fie Românii,* **ea „ nu'ĭ póte cruța,** *și numaĭ silită de puterile, carĭ „ sunt interesate să existe statulŭ românŭ* așa cum „ este, numaĭ umilită, Rusia îĭ suferă pe Românĭ „ alăturea cu eă și în mijloculŭ Orientuluĭ.

„ N'avemŭ noĭ Românii nicĭ o alegere : *sentimen- „ tulŭ de conservare națională* ne împinge să fimŭ toțĭ „ *garda Orientuluĭ* amenințatŭ de Rusia, *garda libera- „ lismuluĭ* în fața despotieĭ, *garda latină* în mijloculŭ „ lumiĭ slave, *garda culturii* arice față cu înrîuri- „ rea mongolă, *garda independenței naționale* față „ cu cesaro-papismulŭ moscovitŭ.

„ Altŭ-felŭ nu avem nicĭ unŭ înțelesŭ în lumea „ acésta și trebue să disparemŭ din istoria ome- „ niriĭ, cum dispărut-aŭ tóte popórele care nu „ aveaŭ misiune orĭ nu sciaŭ să 'și-o împlinéscă".

— Écĕ cum simtŭ și vobescŭ aceĭ Românĭ Ardelenĭ carĭ pricepŭ *politica națională* și *internațională* și înțelegŭ bine că, în fața *invasiuneĭ Moscoviților* și a valurilorŭ *Panslavismuluĭ,* trebue ca *Românii și Unguriĭ* să-și dea mâna, pentru a se apăra împreuna și a face ca *Culmea Carpaților* să fie *cetatea inespugnabilă,* zidulŭ de apărare al întregulŭi *Românismŭ* din regatulŭ Românieĭ și din Imperiulŭ Austro-Ungarŭ.

Afară de *iredentismulŭ muscălescŭ*, (cu luarea Transilvanieĭ), maĭ este o momeală, de care se servă uniĭ ca să atragă pe Românĭ în curentulŭ *alianţeĭ franco-rusă*. Acésta este simpatia pentru Francia saŭ *girulŭ franţuzescŭ*.

Giurulŭ Franţozescŭ.

S'aŭ găsitŭ la noĭ uniĭ politicĭ **sentimentaliştĭ** carĭ, deşi recunoscŭ *pericolulŭ* ce ne ameninţă din partea Rusieĭ cotropitóre, — chiar când neamŭ *alia* cu dênsa — ânsă eĭ îşĭ închipuescŭ că **girulŭ franţuzescŭ** pusŭ pe o **convenţiune ruséscă** ne-ar garanta îndestulŭ ca să nu maĭ pătimŭ ca cu *convenţiunea* din 1877, dupe luarea Plevneĭ.

Aceĭ politicĭ *sentimentaliştĭ* judecă lucrurile dupe inima lorŭ şi îşĭ închipuescŭ că şi *politiciĭ Franţeĭ*, — cu *Wadinctoniĭ şi Barreriĭ* lorŭ, — cu organele lorŭ de publicitate *rusofile*, vorŭ corespunde pe deplinŭ simpatielorŭ acelorŭ Românĭ carĭ se ţinŭ de *códa modelorŭ franţuzeştĭ* până şi în politică!

Dacă amŭ admite că politiciĭ francezĭ sunt sinceri cu noĭ, că eĭ nu cugetă să *speculeze simpatiele nóstre* ca să ne dea de *zestre Aliateĭ* lorŭ de la *Miaţă-Nópte*; că nu este vorba de unŭ *pactŭ infernalŭ* ca celŭ de la Tilsitt dintre Napoleon I şi Alaxandru I; că în fine ni s'ar promite marea cu sarea şi că nu ar fi vorba numaĭ de o *cursă*,

nicĭ de vre-o farsă franțuzéscă, întrebămŭ: Cum s'arŭ putea schimba în ceva prin acésta *posițiunea geografică a Românieĭ* și cum ar putea Rușiĭ să-șĭ urmeze *drumulŭ lorŭ spre Balcanĭ și Constantinopole*, fără să se împedice de România? Cum amŭ putea admite unŭ singurŭ momentŭ că *tradiționalele planurĭ ruseștĭ de cotropire* — concepute de Ecaterina II și urmărite de Țariĭ Alexandru I, Nicolae I și Alexandru II, iar acum pe față susținute de Comitetele *Panslavismuluĭ* (presidate de generalulŭ Ignatief și patronate de familia Imperială) — s'ar pune la dosarŭ; în câtŭ *pravoslavniciĭ* Moscoviți nu s'arŭ maĭ gândi nicĭ odată să-șĭ urmeze drumulŭ lorŭ spre Balcanĭ și Constantinopole prin România nicĭ să *rusifice* popórele Dunărene și Balcanice!

Am spus'o și repetămŭ că nu pe *vorbe muscăleștĭ* și *simpatiĭ franțuzeștĭ* se póte resema politica și existența statuluĭ Românŭ, căcĭ Rusia – încoragiată de *alianța* interesată a Franțeĭ, — nu numaĭ că nu-șĭ va modera *ambițiunile* sale de cotropire în peninsula Balcanică, **dar încă le va îndoi și întrei,** potrivitŭ succeselorŭ și sacrificiilorŭ ce va face în viitorulŭ resbelŭ ce pregătește.

La cazŭ când Rusia n'ar voi să respecte independența și integritatea teritoriuluĭ nóstru, nu înțelegemŭ cum arŭ putea veni Francesiĭ, obosițĭ de resbelŭ, să **execute** chiar pe **Aliațiĭ** lorŭ Rușiĭ, declarându-le resbelŭ?!

Puţinŭ le va păsa ânsă Francesilorŭ, de sórta Românilorŭ, dupe ce-şĭ vorŭ fi luatŭ eĭ Alsacia şi Lorena! Franţa va trebui să menajese pe *Aliata* sa Rusia şi în viitorŭ, ca să-şĭ pótă păstra provinciile câştigate. Aşa în câtŭ, fiindŭ-că Româniĭ sunt şi *ortodoxĭ* şi *vecinĭ* cu *sfânta Rusie,* eĭ vorŭ putea ferbe **într'o ólă** cu Cazaciĭ, Tătariĭ şi Cerchezii!

Aşa vorŭ raţiona *revanşiştiĭ Francesĭ,* **aliaţiĭ** Ruşilorŭ.

Pentru a constrânge pe Rusia să ne lase în pace, ar trebui o expediţie mare ca aceea a luĭ Napoleon I din 1812, când amŭ scăpatŭ scurţĭ ca prin minune perdênd numaĭ Bassarabia. Ar trebui o *alianţă européná* ca aceea din timpulŭ resbeluluĭ din Crimeea, când Ţarulŭ Nicolae I ne luase Ţéra **amanetŭ!**

Este lucru cunoscutŭ de tótă lumea că de câţĭ-va anĭ lucrurile s'aŭ schimbatŭ cu totulŭ în sferele politice francese. Franţa *republicană* nu maĭ este Franţa *Napoleoniană.* Francesiĭ aŭ devenitŭ de faptŭ **aliaţiĭ** Ruşilorŭ şi pactulŭ dintre dênşiĭ este basatŭ pe interese, pe rĕsbunărĭ şi cuceririĭ.

Franţosiştiĭ noştri se légănă pe **sentimente** şi *ilusiunĭ,* pe o **legendă** care nu maĭ există; eĭ amestecă simpatiele ce aŭ pentru cultura şi modele franţuzeştĭ cu **politica** *statuluĭ Românŭ,* politică ce trebue întemeiată pe **interesele de conservare şi apărare naţională.**

De óre-ce *interesele* nu maĭ sunt de acordŭ cu *simpatiile* franțuseștĭ, acele simpatiĭ se înlătură saŭ se reducŭ la proporția cuvenită. Prin resbelele și evenimentele carĭ s'aŭ petrecutŭ de la 1870 până astădĭ, s'aŭ schimbatŭ nu numaĭ raporturile politice internaționale, dar și harta Europeĭ.

Interesele revanșiste ale Franțeĭ se găsescŭ, din nefericire, în acordŭ cu **interesele cotropitóre** ale Rusieĭ. Decĭ sunt în *contradicție* **flagrantă cu interesele pacinice și defensive ale Românieĭ.**

Franța — la momentŭ oportunŭ — voește unŭ resbelŭ de rĕsbunare și revendicare care nu ne privește întru nimicŭ. Rusia, *aliata* Franțeĭ, voește unŭ resbelŭ de cotropire a Orientuluĭ, ale căruĭ **cheĭ** ea le cere de la noĭ, fie prin **alianță,** fie prin **violență.**

Cum ne-amŭ putea dar face noĭ de bună voe **puntea** *invasiuneĭ* și **unélta** *cotropitoruluĭ* de la Miadă-Nópte și cum — de dragulŭ **Franțosismuluĭ** — ne-amŭ arunca cu ușurință în valurile **panslavismuluĭ!**

Prin o ciudată confusiune și contradicțiune uniĭ *franțuziștĭ* de la noĭ se temŭ de *panslavismŭ* și arată o neîncredere în *convențiunea* ce ar încheea România cu Rusia; dar eĭ dicŭ ca să nu ne uitămŭ atâta la *celŭ ce subscrie Convențiunea* ci la *Girantulŭ*, care ne-ar garanta executarea eĭ, și acelŭ girantŭ arŭ fi Francesulŭ *aliatulŭ* Muscaluluĭ.

Dar dacă din capulŭ loculuĭ nu avemŭ încredere în principalulŭ și *pravoslavniculŭ contractantŭ*, care e și vecinŭ, apoĭ slabă speranță putemŭ avea de la acelŭ *girantŭ depărtatŭ* care, chiar când ar fi sincerŭ cu noĭ, nu arŭ putea veni să execute pe **Aliatulŭ** sĕŭ din Orientŭ, care arŭ fi stăpânŭ pe situație.

Cu mirare și regretŭ am vĕdutŭ cum, în Martie 1888, însușĭ D. N. Bluremberg s'a lăsatŭ a fi tîrîtŭ de *sentimentalismulŭ franțuzescŭ*, și de pasiunile politice, în câtŭ a susținutŭ în Camera Deputaților **Girulŭ franțuzescŭ** pe o **Convenție rusésca**, ca o mare asigurare a *independenței* și *viitoruluĭ* Românieĭ!

Am înțelesŭ ca simpatiile franțuzeștĭ să rătăcéscă pe alțĭ ómenĭ maĭ naivĭ și maĭ ne pricepuți în țesăturile și **cursele** *politiceĭ ruseștĭ*, iar nu pe celŭ ce în 1868 (în diarulŭ **Téra**) a datŭ alarma și a arătatŭ Națiuneĭ și Occidentuluĭ **pericolulŭ permanentŭ** cu care *Rusia amenința statele Dunărene și equilibrulŭ européně!*

La 1868 *Franța Napoleoniană* a pusŭ *veto* Rusieĭ, care amenința Orientulŭ cu resbelulŭ. De acordŭ cu Austria, Napoleon III a silitŭ pe Moscoviți și Panslaviștĭ să-și ție sabia în técă.

Astădĭ lucrurile s'aŭ schimbatŭ în sensŭ inversŭ. Franța nu numaĭ că nu impune Rusieĭ nicĭ unŭ **veto** ca să-ĭ înfrâneze **ambițiunile cotropitóre**, dar ăncă o încuragéză și o îndémnă prin presă și prin manifestărĭ de totŭ felulŭ, ca

să încépă odată atacul în Orientŭ și să ia ce va găsi în calea sa, pentru ca și Franța, la rândulŭ eĭ, să-și încerce noroculŭ armelorŭ, spre a recâștiga Alsacia și Lorena.

Unde este dar **Girulŭ franțuzescŭ** și ce **garanție** póte da elŭ Românilorŭ, față cu **cotropirile Rusieĭ** și cu **potopulŭ panslavismuluĭ**, când chiar **girantulŭ este complicele cotropitoruluĭ și Panslavismuluĭ ?!**

Cu tóte acestea, D-nu deputatŭ N. Blaremberg, vorbindŭ despre politica din afară a guvernuluĭ Românŭ, a disŭ în ședința Camerii de la 10 Martie 1888:

„Prin urmare, am tótă dreptatea să vĕ spunŭ „ că de astă-dată, *că pe viitorŭ, când veți maĭ con-* „ *tracta alianțe, să aveți în vedere nu numaĭ pe alia-* „ *tulŭ de astădĭ cu care întrați în campanie, dar și pe* „ *girantele, dar maĭ alesŭ pe arbitru de mâine, care să* „ *vĕ asigure execuțiunea sinceră a pactuluĭ la diua* „ *scadenței și în casŭ de neințelegere saŭ conflictŭ.*"

Vocĭ: Apoĭ pe cine să luăm de girantŭ? (Ilaritate)

D. N. Blaremberg: „ Eŭ, D-lorŭ, între girulŭ „ Francieĭ și girulŭ Germanieĭ, eŭ unulŭ nu voiŭ „ hesita nicĭ o dată. (Sgomotŭ).

„ *Căcĭ aci am ca girantŭ până și* **vocea sânge-** „ **luĭ și identitatea de interese.**"

Așa dar, D-nu Blaremberg, credea (sperămŭ că nu maĭ crede) că amestecându-ne noĭ în *alianța franco-rusă* și ajutândŭ pe Rușĭ să fie învingă-

torĭ în viitorulŭ resbelŭ, va ti destulŭ *girulŭ franţuzescŭ* pusŭ pe unŭ *pergamentŭ rusescŭ,* pentru ca să nu ne maĭ tememŭ de nimicŭ, căcĭ, dupe părerea D-luĭ Blaremberg, *girantulŭ are sânge şi interese identice cu noĭ.*

Ia să examinămŭ ânsă puţinŭ ce valóre are acestŭ **giru franţuzescŭ** faţă cu unŭ **resbelŭ de cotropire muscălescŭ!** resbelŭ încuragiatŭ şi sprijinitŭ chiarŭ de armele francese!

Să cercetămŭ dacă se maĭ potrivescŭ astădĭ *interesele politice franţuzeştĭ* cu cele *româneştĭ* şi dacă, de la 1870 până astădĭ, s'a maĭ auditŭ o *voce franţuzéscă* saŭ unŭ *glăsciorŭ alŭ sângeluĭ* de pe malurile Seneĭ care să rĕsune în favórea *Sentineleĭ latine* de pe malurile Dunăriĭ!

Da, s'a auditŭ din când în când *o voce,* dar aceea a fostŭ vocea *Wadingtonilorŭ* şi a *Barrerilorŭ,* carĭ ne-aŭ **înăbuşitŭ** vocea şi **drepturile nóstre naţionale** în cestiunea Ovreilorŭ şi a Dunăriĭ!

S'a auditŭ ăncă de la 1872 vocea sinistră a diaruluĭ *République française,* organulŭ D-luĭ Gambeta, care se lépăda de *tradiţiunile politice francese* din Orientŭ şi de sprijinulŭ promisŭ Polonieĭ şi *naţionalităţilor de la Dunăre,* pe carĭ le abandona în voia Rusieĭ, pentru ca şi Rusia să ajute pe Franţa să-şĭ recâştige Alsacia şi Lorena, să-şĭ repare greşalele sale politice şi să-şĭ plătéscă poliţa către Rusia..... cu pelea Românilorŭ, Bulgarilorŭ şi altorŭ *naţionalităţĭ!*

S'a auditŭ vocea diaruluĭ *Le Soleil* din Paris care la 1879—supăratŭ pentru protestarea contra răpireĭ Basarabieĭ—califica pe Românĭ de *descendenţĭ* aĭ *unorŭ criminalĭ* trimişĭ de Traian pe țermurile Dunăriĭ; iarŭ în 1887 acelaşĭ diarŭ *Le Soleil* din Paris, în prevederea unuĭ mare resbelŭ, îndemna pe *Sentinela latină* de la Dunăre să se arunce în brațele Rusieĭ *aliata* Franțeĭ. Écĕ ce dicea *Le Soleil* :

„*Dacă România s'arŭ alia cu Rusia,* puterea a-
„césta, *de la începutulŭ campanieĭ* arŭ dobândi a-
„vantagie în contra adversaruluĭ eĭ. **Dobândindŭ**
„**drumŭ liberŭ prin câmpiile Moldoveĭ și tĕriĭ**
„**Românești,** *trupele Țaruluĭ, unite cu oștile Româ-*
„*neștĭ, potŭ-pătrunde în inima Bulgarieĭ și sĕ ocupe*
„*Bulgaria, incapabilă d'a le opune vr'o resistență*
„*seriósă.*

„**Posițiunea Rușilorŭ arŭ fi atuncĭ minu-**
„**nată: drumulŭ spre Constantinopole d'o-**
„**parte, spre Viena, d'alta, le vorŭ fi deschise.**
„Armatele austriace din Galița, împresurate și
„amenințate pe din napoĭ, arŭ fi nevoite să se
„retragă, saŭ celŭ puțin să se ție în defensivă.
„**Rusia într'unŭ cuvêntŭ, arŭ dobândi o supe-**
„**rioritate zdrobitóre.**“

— Așa este, marĭ arŭ fi **avantagele militare** ale Rușilorŭ și multe șanse de isbândă arŭ avea eĭ, dacă Românii,—înșelațĭ de ceĭ interesațĭ ca să-ĭ înșele și uitândŭ pericolulŭ la care s'arŭ espune chiarŭ ca *aliațĭ*,—s'arŭ face **instrumentulŭ**

Cotropitorilorŭ Orientuluĭ și s'arŭ cufunda singurĭ în **valurile panslavismuluĭ Moscovitŭ!**

Numaĭ **Rusofiliĭ rătăciți** saŭ ceĭ setoșĭ de **caftanele regimuluĭ rusescŭ** împreună cu **pretendenții Donchișoți** *la Domnie*—carĭ pândescŭ ca *marodoriĭ o catastrofă* în România—s'arŭ putea face **instrumentele invasiuneĭ** și **tîrnăcopulŭ** cu care Muscaliĭ să spargă maĭ lesne porțile cetățiĭ și să sape **mormêntulŭ naționalității Române!**

Diarulŭ *Figaro* din 25 Decembre 1887 și din Iunie 1889 îndemna pe Românĭ, Bulgarĭ, Grecĭ și tóte naționalitățile Balcanice să se arunce în brațele Rusieĭ, în semnŭ de recunoștință către Rusia și de dragoste către Franța!!

Diarulŭ *La France* din 1887 publică unŭ articolŭ „*La chasse aux alliances*", în care îndemna pe Românĭ să se alieze cu Rusia. . . . celŭ puținŭ de dragoste pentru Franța, pentru ca triumfurile Rușilorŭ în Orientŭ să înlesnéscă pe ale Francesilorŭ în Occidentŭ!

Puținŭ le pasă Francezilorŭ dacă Rușiĭ vorŭ deveni odată stăpânĭ pe valea Dunăriĭ și peninsula Balcanilorŭ pênă la Constantinopole și dacă România va avea sórta Basarabieĭ!... Alsacia și Lorena să trăiască!

Totŭ suntŭ Românii *ortodoxĭ*, și vecinĭ cu Rusia, de ce óre n'arŭ ferbe eĭ într'o ólă cu Basarabeniĭ, Cazaciĭ, Tătariĭ și Cercheziĭ! Francesiĭ de astădĭ suntŭ maĭ galantonĭ cu pelea altora de

câtŭ chiarŭ Napoleon I! Celŭ puținŭ Napoleon I dăruise Rusieĭ la Tilsitt Principatele Române, dar refusase Constantinopole, dicêndŭ: *Constantinople c'est l'empire monde!*

Astădĭ Francesiĭ suntŭ maĭ darnicĭ: Eĭ dăruescŭ Rusieĭ nu numaĭ România, darŭ și Constantinopole și Viena! Destulŭ numaĭ ca Rusia să ajute pe Franța ca să-șĭ resbune contra Germanieĭ, să sfâșie tractatulŭ pe care l'a subscrisŭ acumŭ 20 de anĭ la Francfort și să-șĭ reparese greșalele sale politice!

Ușurința cu care Francesiĭ de astădĭ dăruescŭ Rusieĭ peninsula Balcanilorŭ s'a manifestatŭ nu numaĭ în diarele citate maĭ susŭ, ci și în alte organe importante ca diarulŭ *Le Temps.*

Acestŭ organŭ a formulatŭ în 14 August 1888, în modŭ și maĭ lămuritŭ **îndemnulŭ Rusieĭ ca să începă îndată unŭ resbelŭ de cotropire a tutulorŭ statelorŭ micĭ de la Dunăre și Balcanĭ,** până ce ele nu se întărescŭ; căcĭ a disŭ *Le Temps*: „**dacă ele se vorŭ întări și se vorŭ înțelege între ele spre a se confedera**“ **atuncĭ visulŭ Moscoviților** (Panslavismulŭ și Constantinopole) arŭ găsi unŭ **obstacolŭ** maĭ de temutŭ de câtŭ a fostŭ vre-o dată puterea Otomană (V. pag. din urmă 165).

Din acele cuvinte ale diaruluĭ din Paris, s'a pututŭ convinge orĭ cine că nicĭ unŭ Ignatief și unŭ Kaulbars nu arŭ fi deslușitŭ maĭ bine scopurile *politice cotropitóre ale Rusieĭ.*

Écĕ cumŭ rĕsună astădĭ vocea **sângeluĭ** dupe malurile Seneĭ!...

Écĕ la ce ne putemŭ aştepta noĭ Româniĭ şi cele l'alte naţionalităţĭ de la girulŭ franţuzescŭ!

Écĕ ce arŭ costa pe statele Balcano-Dunărene victoriile Alianţeĭ franco-ruse!..

Dar nu numaĭ în cele maĭ importante ḑiare din Paris, ci şi în **Parlamentulŭ Franţeĭ** aŭ transpiratŭ nişte asemenea **ideĭ sinistre** pentru sórta la care se póte aştepta România şi statele Balcanice din partea **alianţeĭ franco-ruse.**

În şedinţa Camerii deputaţilorŭ Franţeĭ din 29 Februarie 1888—pe cândŭ se agita multŭ sgomotulŭ únuĭ resbelŭ orientalŭ şi occidentalŭ - a luatŭ cuvêntulŭ chiarŭ unŭ *monarhistŭ* moderatŭ marchisulŭ *Breteuil.* Dupe ce a recomandatŭ Francesilorŭ prudenţă şi aşteptarea unuĭ momentŭ, favorabilŭ, *monarhistulŭ Breteuil* — în **aplausele Camerii** — a vorbitŭ **fórte favorabilŭ pentru Rusia,** ĭ-a esprimatŭ multă simpatie şi ĭ-a arătatŭ perspectiva uneĭ **alianţe franco-ruse.** Ba ăncă a îndemnatŭ şi pe Englitera să se împace cu Rusia.

Câtŭ pentru **pericolulŭ européně** pe care l'a vĕḑutŭ Franţa alte dăţĭ în înaintarea Rusieĭ spre Constantinopole, D-nu Breteuil a spusŭ că nu-lŭ maĭ vede astădĭ, **căcĭ Franţa are interesŭ să se aliezc cu Rusia.**

Dupe ce a recunoscutŭ importanţa şi *caracte-*

rulŭ pacificŭ alŭ *Întreiteĭ Alianțe* a Puterilorŭ centrale, deputatulŭ monarhistŭ Breteuil a disŭ despre Rusia următórele:

„*Rusia de 150 anĭ încóce nicĭ odată* **n'a renun-**
„**ța**tŭ **la ținta eĭ spre Constantinopole.** La
„începutŭ Rusia era combătută pentru că se
„credea că va deveni prea mare și prea puter-
„nică; astădĭ împrejurările în privința Mediterane
„s'aŭ schimbatŭ. Italia, Francia și Anglia aŭ
„devenitŭ puternice puterĭ maritime și strîmtorile
„de la Suez aŭ fostŭ străpunse; *decĭ nicĭ una*
„*din aceste națiunĭ nu s'arŭ maĭ lupta pentru exis-*
„*tența Sultanuluĭ.* **Din punctŭ de vedere fran-**
„**cezŭ, astădĭ cestiunea Orientuluĭ póte fi altŭ-**
„**felŭ privită de câtŭ acum treĭ-zecĭ de anĭ.**
„(Aplause).

Maĭ ântêiŭ pe ne dreptŭ și gratuitŭ, Marchizulŭ Breteuil a amestecatŭ politica Franțeĭ cu aceea a Italieĭ și Englitereĭ și le-a pusŭ să férbă *într'o óla!* Italia și Englitera nu numaĭ că nu suntŭ indiferente pentru sórta Constantinopoleĭ și a statelorŭ Balcanice, dar ăncă aŭ datŭ dovezĭ acum de curêndŭ—ca și la resbelulŭ din Crimea (1854)—că Constantinopole și statele Balcanice represintă **unŭ interesŭ eminamente europénŭ** și suntŭ indispensabile **equilibruluĭ** pe care l'aŭ amenințatŭ ceĭ din Petersburg prin tractatulŭ de la San-Stefano și apoĭ prin **intrigile și agitările panslaviste** din Bulgaria, Serbia și România în aniĭ din urmă.

Dacă nu se opuneaŭ guvernele Englitereĭ, Italieĭ și Austro-Ungarieĭ, de multŭ *sotniile* Cazacilorŭ arŭ fi înaintatŭ iar spre Dunăre, Balcanĭ și Bosforŭ!

Când dar în organele cele maĭ importante din Paris și în Parlamentulŭ Franțeĭ, pe la solemnitățĭ și ocasiunĭ, bărbațiĭ de statŭ aĭ Republiceĭ francese facŭ avansurĭ marĭ Rusieĭ și stabilescŭ o **indentitate de interese între Franța și Rusia** și cândŭ **interesele nóstre românestĭ suntŭ în contradicere cu cele muscălestĭ**, cum maĭ póte fi vorba de unŭ **girŭ frantuzesŭ**, de **vocea sângeluĭ** și de alte asemenea **ilusiunĭ** ale *frantuziștilorŭ* și *rusofililorŭ* de la noĭ!

Când știute și mărturisite suntŭ planurile de cotropire ale Rusieĭ în Orientulŭ Europeĭ, ce maĭ putemŭ spera noĭ Românii de la alianța *francorusă* și cumŭ amŭ putea da în **cursa** unorŭ promisiunĭ deșarte, pentru a ne face **puntea de trecere** și **instrumentulŭ Cotropitoruluĭ** de la Miadă-Nópte!

Cu părere de rĕŭ amŭ vĕdutŭ că de dece anĭ încócĭ nu s'a auditŭ *vocea sângeluĭ de pe malurite Seneĭ* în favórea *Sentineleĭ latine* de pe malurile Dunăriĭ!

Cu părere de rĕŭ amŭ constatată că bărbațiĭ politicĭ aĭ Franțeĭ ne-aŭ apăsatŭ în cestiunile atâtŭ politice câtŭ și economice și ne-aŭ îmbrâncitŭ mereŭ spre Rusia, ca și cumŭ arŭ fi vrutŭ să-și câștige **alianța** Rusieĭ cu **sacrificarea** Românieĭ și a statelorŭ Balcanice!

E regretabilŭ că interesele Franțeĭ s'aŭ **identificatŭ** astă-dĭ cu ale Rusieĭ așa în câtŭ aŭ ajunsŭ diametralŭ **opuse** intereselorŭ Românieĭ și ale celorŭ l'alte naționalitățĭ.

S'a dusŭ legenda Napoleoniană!

Când Napoleon III trimetea oștirile francese ca să se lupte în Crimeea alăturĭ cu Italieniĭ, Engleziĭ și Turciĭ contra Moscoviților—care luase deja România **amanetŭ,** și tindeaŭ spre Constantinopole,—elŭ apăra nŭ numaĭ *interesele politice și comerciale* ale Franțeĭ, dar și **principiulŭ naționalităților** și **equilibrulŭ Européně,** al căruĭ arbitru era.

De aceea tŏte popórele vedeaŭ atuncĭ în Napoleon III unŭ **protectorŭ** al causelorŭ drepte și în Paris **centrulŭ** de gravitate al politiceĭ europene.

Pe atuncĭ nu se mișca nimicŭ, nu se descărca unŭ tunŭ în Europa fără știrea și voia Franțeĭ.

Dupe catastrofa de la Sedan, **Republica francesă** se arméză necontenitŭ pentru *revanșă;* se svêrcolește în întru și caută în afară să-și recâștige eghemonia și provinciile perdute, *cu alianța* și *ajutorulŭ pericolosŭ alŭ Rusieĭ,* uitândŭ sângele generosŭ alŭ eroilorŭ din Crimeea și *tradițiunile politiceĭ sale din Orientŭ.*

Daca nu s'ar fi ridicatŭ din centrulŭ Europeĭ **Colosulŭ Întreiteĭ Alianțe** și daca nu s'ar fi găsitŭ în Franța bărbați *prudenți,* ca Barthélemy de St. Hilaire, Grévy, Carnot și alțiĭ carĭ să maĭ

ție în frêŭ pe ceĭ impacienți, de multŭ **Revanșismulŭ** și **panslavismulŭ** ar fi provocatŭ acelŭ resbelŭ îngrozitorŭ care amenință Europa de la Apusŭ și de la Răsăritŭ.

Daca guvernulŭ Republiceĭ francese ânsă a fostŭ prudentŭ și *a pusŭ stréjă gureĭ séle*, organele de *publicitate, bărbațiĭ politicĭ* și deputați ca Bréteuil **ne-aŭ destăinuitŭ** îndestulŭ **planurile alianțeĭ franco-ruse**, pentru ca și noĭ Românii, — luminați prin asemenea destăinuirĭ, prin experiența istorieĭ și *agitările panslaviste* de față, — să știmŭ cu cine avemŭ a face și la ce **curse și pericole** ne putemŭ aștepta de la **Alianța franco-rusă.**

Românii aŭ avutŭ și totŭ maĭ aŭ încă simpatiĭ pentru Franța și în special pentru *legenda napoleoniană.*

Românii știŭ și cunoscŭ că multŭ bine ne-a făcutŭ Napoleon III și la multe greutățĭ ne-a ajutatŭ, până să ajungemŭ a ne realisa *unirea* Principatelorŭ și a stabili *o Dinastie ereditară* pe tronulŭ Românieĭ.

Cu tóte acestea amŭ avutŭ cu toțiĭ durerea să descoperimŭ maĭ în urmă că chiar *bine-făcătorulŭ* nostru Napoleon III a șovăitŭ în unele împrejurărĭ în protectoratulŭ sĕŭ și **ne-a oferit**, în combinațiunile sale politice, de doă orĭ Austrieĭ, ca **compensație pentru Veneția;** iar Austria, pentru motive ne cunoscute noă, a refusatŭ acestŭ traficŭ.

Maĭ ântêiŭ în 1856, dupe resbelulŭ din Cri-

meea, când se întrunise Congresulŭ din Paris, Napoleon III s'a gânditŭ cum ar face să deslege cu acea ocasiune și problema Italieĭ, dând satisfacere Italienilorŭ, atâtŭ pentru promisiunile ce elŭ le dedese pe când nu era împăratŭ ci numaĭ *refugiat* politicŭ, câtŭ și pentru sacrificiile și eroismulŭ celor 20,000 de Piemontezĭ, carĭ se luptaseră alăturĭ cu Francesiĭ și Engleziĭ în Crimeea.

Pentru a evita resbelulŭ pe care a trebuitŭ să-lŭ facă Austrieĭ în 1859 și să-lŭ închee la Solferino, Napoleon III se gândise **să dea Austrieĭ Principatele Române în schimbulŭ Lombardo-Veneție**ĭ.

Secretulŭ acesteĭ negocierĭ l'a destăinuitŭ însuși Contele Cavur, care făcea parte din Congresulŭ din Paris, spuindu-lŭ în o scrisóre unuĭ amicŭ al sĕŭ din Piemontŭ.

Écă ce scria contele Cavur din Paris în 1856:

„Acum câte-va serĭ împĕratulŭ (Napoleon III) „îmĭ ḑicea: „*Austria nu se învoește la nimicŭ; ea* „*este gata să facă rĕsboiŭ maĭ bine de câtŭ să con-* „*simță ca* **Parma** *să fie cedatŭ in favórea vóstră;* „*și în acestŭ momentŭ nu potŭ să-ĭ facŭ unŭ casus* „*belli, dar fiți liniștiți că am o presimțire că pacea* „*actuală nu va ține multŭ timpŭ.*"

„*Împĕratulŭ a propusŭ Austrieĭ să ocupe* **Prin-** „**cipatele** și să ne lase noă **Lombardia și Ve-** „**neția** ḑicêndŭ în presența mea lorduluĭ Cla- „rendon: „*C'est là la seule solution raisonable des*

„*affaires d'Italie.*“ (Vedĭ Correspond. luĭ Cavur publicată de deputatul Luigi Chiala).

Ca o confirmare a destăinuireĭ de maĭ susŭ și ca o dovadă că chiar Napoleon III avea în vedere maĭ multŭ *interesele și combinările sale politice* de câtŭ dragostea pentru protejațiĭ sĕĭ de la Dunăre, reproducemŭ aci, dupe *Românulŭ* din 24 Ianuarie 1880. cuvintele pe carĭ principele Albert (al Englitereĭ) le adresa într o scrisóre către amiculŭ sĕŭ baronulŭ Stockmor în 18 Maiŭ 1857:

„Politica francesă, după ce a fostŭ austriacă „până la absurdŭ înaintea conferințelorŭ pentru „pace, s a aruncatŭ d'uă-dată în sensulŭ opusŭ „ș'acum favorisézĕ pe Rusia cu aceiașĭ ardóre. „Acésta se dice că provine din causă că **Austria „a refusatŭ pentru ea ânsă-șĭ anecsarea Principatelorŭ Dunărene**, care arŭ fi pututŭ fi pun„tulŭ de plecare alŭ uneĭ *prefaceri* a hărțiĭ Europeĭ.“

— Oferta *Principatelorŭ Dunărene* făcută Austrieĭ de către Napoleon III la începutulŭ și finele resbeluluĭ din Crimeea se esplică de uniĭ și prin faptulŭ că Româniĭ nu inspiraŭ destulă încredere Europeĭ.

Conduș pe atuncĭ de o *clasă privilegiată și maĭ multŭ ruso-filă*, Româniĭ nu s'aŭ arătatŭ harnicĭ ca să-șĭ recâștige drepturile și independența prin propria lorŭ forță și bravură. România pe atuncĭ nu era armată și fortificată iar Vodă Știrbeiŭ părăsise Tronulŭ în vara anuluĭ 1853, pe când Muscaliĭ trecéŭ hotarele nóstre și

luaŭ amanetŭ țéra Românéscă, pe care a guvernat'o câtŭ-va timpŭ generalulŭ rusŭ Budberg!

Pe atuncĭ Puterile Occidentuluĭ nu ne cunoșteaŭ bine și nu aveaŭ încredere în aspirațiunile și vitejia poporuluĭ latinŭ de la Dunăre.

Maĭ cu greŭ se póte esplica a doa încercare pe care a făcut'o protectorulŭ nostru Napoleon III, în 1864, de a da Austrieĭ *România unită* în schimbulŭ Veneție.

Se știe că Italianiĭ, *aliațĭ* cu Francesiĭ, câștigaseră deja Lombardia la Solferino (1859), dândŭ despăgubire Franțeĭ Nitza și Savoia, plus cheltuelĭ de resbelŭ. Câtŭ pentru restulŭ Italieĭ, Italianiĭ, luptândŭ singurĭ cu Victor Emanuel și Garibaldi în frunte, îșĭ realisară **unitatea politică națională** a Regatuluĭ, – afară de Roma și Veneția pe care le câștigară maĭ târdiŭ prin alianța cu Prusia. (1866—70).

S'a întâmplatŭ însă în acestŭ intervalŭ (1861—1866), ca Austria să nu voiască a recunóște Regatulŭ Italieĭ-unite, de témă că va perde și Veneția și din causa Papeĭ care striga câtŭ putea contra apropieriĭ guvernuluĭ Italianŭ de Roma, capitală.

Guvernulŭ Franțeĭ și diplomațiĭ eĭ ceĭ misterioșĭ s'aŭ încercatŭ, pe la 1864, să înduplece pe Austria ca *să recunóscă Regatulŭ Italieĭ,* **iar în schimbulŭ Veneție ĭ să ia Principatele-Unite saŭ, România de astădĭ!!** Austria însă a refusatŭ și acestŭ târgŭ imoralŭ și a preferatŭ să

aștepte resbelulŭ pe care i l'a declaratŭ Prusia și Italia în 1866.

Generalulŭ La Marmora, primulŭ ministru alŭ Italieĭ în 1864, a publicatŭ unŭ șirŭ de *documente* și *corespondențe diplomatice* din timpulŭ guvernuluĭ sĕŭ și alŭ negocierilorŭ cu Austria pentru cedarea Veneției. În acea broșură (tradusă în limba francesă: *Un peu plus de lumière 1874)*, se găsește la pag. 51 o *corespondență diplomatică* din care se constată încercările Miniștrilorŭ luĭ Napoleon III de a obține de la Austria **cedarea Veneției în schimbulŭ Românieĭ!**

Écĕ ce ne-a spusŭ la pagina 51 a citateĭ cărțĭ primulŭ Ministru alŭ Italieĭ de atuncĭ, generalulŭ La Marmora:

„Le 26, le ministre Nigra m'écrivit de nou-
„veau une longue lettre confidentielle et, entre
„autres choses, il me dit:

Paris, 26 Noembre 1864.

„*Selon Mr. Drouyn de Lhuys (et aussi selon moi),*
„*l'Autriche se refusera à toute proposition de cession*
„*de la Vénétie contre une compensation pécuniaire.*

„Mr. Drouyn de Lhuys n'a pas le moindre
„doute à cet égard; **mais il croit** *que peut-être*
„*dans l'avenir, on pourrait vaincre la repugnance*
„*de l'Autriche si, au lieu d'argent,* **on lui propose**
„**un échange de territoire. . . .**

— Apoĭ generalulŭ La Marmora adăogă:

„**Il s'agissait bien entendu des Principautés**

„ **Danubiennes**, *projet qui avait été très caressé par* „ *le Ministère précédent et surtout par le commandeur* „ *Nigra, mais dans lequel je n'avais pas grande con-* „ *fiance;* je le mis de côté avec la proposition „ de reconnaissance par l'Autriche, **bien que le** „ **baron Malaret** *(Ministrulŭ Franțeĭ)* **vînt très** „ **souvent m'en entretenir.** Dupe părerea D-luĭ „ Druyn de Lhuys — și dupe a mea asemenea — „ Austria va respinge orĭ ce propunere de cesiune „ a Veneției pentru o compensare bănéscă.

„ D-nu Drouyn de Lhuys nu se îndoește de „ locŭ în privința acésta; **dar elŭ crede** că póte „ în viitorŭ s'arŭ putea învinge repugnanța Aus- „ trieĭ, dacă, în locŭ de banĭ, i s'arŭ propune **unŭ** „ **schimbŭ de teritoriŭ.**

— Apoĭ generalulŭ La Marmora adaogă:

„ **Era vorba, bine înțelesŭ, de Principatele** „ **Dunărene,** proiectŭ care fusese prea agreatŭ „ de Ministrulŭ precedentŭ și maĭ alesŭ de co- „ mandorulŭ Nigra, *dar in care eŭ nu aveamŭ* „ *multă încredere.* **L'am pusŭ d'oparte** cu propu- „ nerea de recunóștere din partea Austrieĭ, **cu** „ **tóte că baronulŭ Malaret** (Ministrulŭ Franțeĭ) „ **a venitŭ adesea să-mĭ vorbéscă de dênsulŭ.**")

Dacă dar sub guvernulŭ *bine-făcătoruluĭ* nostru Napoleon III, s'aŭ încercatŭ diplomațiĭ Franțeĭ să facă în secretŭ unŭ traficŭ cu simpatiile și pămêntulŭ nostru strămoșescŭ, ca să ne dea Austrieĭ în schimbulŭ Veneției, *la ce trebue să ne aș-*

teptămŭ astădĭ când Franța **are interesŭ să se alieze cu Rusia** și să-ĭ cedeze—pentru Alsacia și Lorena,—nu numaĭ România și Bulgaria dar întréga peninsulă a Balcanilorŭ!!

La ce trebue să ne așteptămŭ noĭ Românii și statele Balcanice de la triumfulŭ **alianțeĭ franco-ruse**, astădĭ când pe față organele cele maĭ importante din Paris, ca *République française, Le Temps, La France, Figaro, Le Soleil* etc., precum și deputațĭ aplaudațĭ în Cameră, ca marchizulŭ Breteuil și aspiranțiĭ la *dictatură* saŭ la *corónă*, facŭ cu toțiĭ **marĭ avansurĭ** Rusieĭ și **îndémnă** pe acéstă Putere cuceritóre să se arunce asupra statelorŭ Balcanice; iar pe aceste state, începêndŭ cu România, **le îndémnă să se supue protectoratuluĭ Rusieĭ**, saŭ maĭ bine să se prosterne la piciórele Țaruluĭ și să dică:

Ave, Caesar, morituri te salutant!

(*Să trăeștĭ Împĕrate, ceĭ ce aŭ să móră te salută!*)

Nu voimŭ a ofensa pe nimenĭ; dar când e vorba de interesele vitale și de existența Statuluĭ Românŭ, suntemŭ datorĭ să lăsămŭ la o parte orĭ ce simpatiĭ și să spunemŭ adevĕrulŭ în tótă goliciunea și crudimea luĭ; ca să nu cădemŭ victimă ilusiunilorŭ nóstre și a combinărilorŭ politice streine, fie că ele se urzescŭ pe malurile Seneĭ, fie că se plămâdescŭ pe malurile Neveĭ.

Regretândŭ schimbarea fatală ce a luatŭ politica francesă și *contradicțiunea* în care se găsește ea cu *tradițiunile* eĭ politice din Orientŭ și cu *in-*

teresele nóstre vitale din causa *alianțeĭ franco-ruse,* să ne rugămŭ luĭ D-zeŭ ca Franța să revie la vechile sale tradițiunĭ din Orientŭ și la misiunea sa européná.

De câtŭ să îndemne și să încurageze pe Rusia ca să năvăléscă asupra Balcanilorŭ și Carpațilorŭ, spre a-și realisa visulŭ *panslavismuluĭ moscovitŭ* pênă la Bosfor, maĭ bine ar face Republicaniĭ Francesĭ să-și aducă aminte de cuvintele profetice ale fondatoruluĭ Republiceĭ conservatóre Thiers, care pe când se alarma ca oposantŭ în 1867 de perspectiva uneĭ marĭ Germaniĭ unite, nu uita să atragă seriósa atențiune a Francesilorŭ și a Europeĭ asupra aceleĭ primejdiĭ și maĭ mare care ar resulta pentru pacea și equilibrulŭ Européně din rĕvĕrsarea *panslavismuluĭ* Moscoviților asupra Orientuluĭ.

Écĕ ce dicea Thiers în Camera deputaților din Marte 1867 :

„ *Care e interesulŭ Europeĭ?...*

„ .... De a împiedica să nu se petrécă în Ori-„ entŭ ceva analogŭ cu ceea ce s'a petrecutŭ în „ Germania, *de a face ca Constantinopole să nu cadă* „ *în mânĭ deja destulŭ de putinți,* Constantinopole de „ care Napoleon, la Tilsitt, dicea : *Constantinople* „ *c'est l'empire du monde.*"

„ Dar pericolulŭ nu va veni din partea Engli-„ tereĭ. Semnalulŭ politiceĭ marelorŭ aglomera-„ țiunĭ fiind datŭ, nu va visa dênsa la Constan-„ tinopole. *Nu se maĭ gândește nicĭ nenorocita Aus-*

„ *trie, care se sbate în dificultățile reconstituireĭ sale.*
„ Se póte dice fără a ofensa pe o mare putere:
„ **Pericolulŭ stă în a vedea Constantinopole**
„ **căḑênd în mânele Rușilorŭ.**"

„ Dacă acea Rusie care se întinde de la Ca-
„ pulŭ Nord până la strâmtórea de la Bering și
„ pe care o străbate rîurĭ carĭ se aruncă în ma-
„ rea Baltică și Marea-Négră, arŭ ocupa Constan-
„ tinopole, ea arŭ avea maĭ multŭ de 100 milióne
„ locuitorĭ și atuncĭ prediceréa sinistră a luĭ Na-
„ poleon s'arŭ împlini. **Écĕ unde e pericolulŭ**
„ **Européně, și adevĕrata politică consistă de**
„ **a-lŭ înlătura** [1]."

Nu totŭ astŭ-felŭ cugetă **politicii Francesĭ de astăḑĭ**, căcĭ însetațĭ de *revanșismulŭ* lorŭ, eĭ **încuragéză panslavismulŭ** Muscalilorŭ și speră ca, dintr'unŭ mare resbelŭ européně și din **alianța** cu Rusia, să pescuiască uniĭ *Dictatura*, iar alțiĭ *Coróna* perdută și să repare greșalele trecute, cu **sacrificarea** popórelorŭ din Orientulŭ Europeĭ!

Puținŭ le pasă politicilorŭ francesĭ dacă România va avea sórta Polonieĭ și Basarabieĭ și dacă Peninsula Balcanilorŭ va fi înnecată de valurile Cazacilorŭ, Tătarilorŭ și Cerchezilorŭ, iar *equilibrulŭ* Europeĭ va fi pusŭ în pericolulŭ de care s'a înfioratŭ însușĭ Napoleon I și Thiers!

„ Après la revanche le déluge!"

Deși **Bulangismulŭ** a căḑutŭ în alegerĭ și res-

1). V. *Moniteur du soir* 1867 Mars 16.

belulŭ s'a amânatŭ, D-nu Déroulède ânsă,—în numele puținilorŭ Bulangiștĭ din Cameră—a declaratŭ în diarulŭ *la Presse* din Octombre 89, că vorŭ fi totŭ-d'auna devotațĭ provinciilorŭ perdute și **partidanĭ necurmatŭ ferbințĭ** aĭ **alianțeĭ ruseștĭ.**"

Dacă lucrurile staŭ astŭ-felŭ și dacă din nenorocire **interesele francese,**—din causa **alianțeĭ franco-ruse**—suntŭ **diametralŭ contrariĭ intereselorŭ Românieĭ și națională-tăților Balcanice,** nu maĭ póte fi nicĭ o vorbă de apropiere a guvernuluĭ nostru de acea *alianță periculósă franco-rusă.* Iar **girulŭ franțuzescŭ altoitŭ pe Knutulŭ căzăcescŭ,** *ar fi o deriziune și o amăgire funestă!*

Să nu ne jucămŭ cu cuvintele și să nu ne orbimŭ noĭ înșine în cătŭ să nu vedemŭ că astădĭ la **spatele alianțeĭ franco-rusă** stă **sulița Cazaculuĭ și potopulŭ panslavismuluĭ!**

Să nu uitămŭ istoria trecutuluĭ și cele ce aŭ pățitŭ în timpulŭ din urmă Bulgaria, Serbia și *satele nóstre* dupe urma politiceĭ de turburare, *rusificare* și *cucerire* a celorŭ din Petersburg.

Să nu uitămŭ că scopulŭ ce urmărește Rusia este *slavisarea* saŭ *rusificarea* tutulorŭ popóreloră din Orientulŭ Europeĭ.

Să notămŭ bine și **cursele** ce ne întindŭ *comitetele panslaviste* carĭ vorŭ să moméscă pe ceĭ lesne credătorĭ cu vorbele amăgitóre că Rusia —

care ne-a rĕpitŭ Bassarabia — are să ne dea Transilvania și Bucovina!

In Septembre 1889 *Times* din Londra a publicatŭ *cele dece porunci* saŭ programa **Comitetuluĭ Panslavistŭ** din Moscva. Intre altele, acea **programă** din Moscva dice că „*Transilvania cu o parte din Ungaria meridională și Bucovina vorŭ fi date Românieĭ*“ însă cu condiție:

1. „Ca oștirea Românéscă să jure credință și supunere Ţaruluĭ Rusieĭ.

2. „Ca Românii să înlocuiască dinastia lorŭ de astădĭ cu altă dina tie ortodoxă [1]).

3. „Ca Biscrica nóstră națională independentă să se închine Bisericeĭ Muscălești!

Cine nu înțelege că aceste **treĭ condițiunĭ** și consecințele lorŭ însemnéză **trădarea, subjugarea si nimicirea naționalitățiĭ Române: aruncarea Românieĭ cu Transilvania și cu totŭ némulŭ românescŭ în stomaculŭ muscălescŭ!**

Aceste condițiunĭ din planulŭ Moscoviților de adĭ parŭ a fi *copiate dupe planulŭ de subjugare a Ţĕrilorŭ Române,* pe care-lŭ întocmise generaliĭ Rușĭ, aĭ *blogorodniceĭ* Împĕrătese Ecaterina II. Și atuncĭ se vorbea de o *dinastie ortodoxă,* iar la spate sta gata **generalulŭ muscalŭ Potemkin. Oștirea, administrația, finanțele și Biserica Română eraŭ închinate Rusieĭ!!**

1) NB. **Copiĭ Moștenitoruluĭ** de adĭ al **Tronuluĭ** vorŭ fi botezațĭ în **ritulŭ ortodoxŭ,** conformŭ Constituțieĭ ţĕriĭ.

Astădĭ d'abia amŭ scăpatŭ de *Suzeranitatea* Țaruluĭ și Turculuĭ și de supremația Patriarhuluĭ din Fanar, și *Muscaliĭ și Muscăliții* ar voi să depunemŭ de bună voe la piciórele Țaruluĭ Rusieĭ și **stégulŭ vitejilorŭ noștri, și Biserica nostră națională și Coróna de oțelŭ și tótă suveranitatea și libertatea poporuluĭ Românŭ !!**

Ar fi absurdŭ dar să maĭ vorbimŭ de **o alianță** cu Rusia și de **momelile rusești !**

Alianța cu Austro-Ungaria și Liga păcii.

S'a dișŭ cu dreptŭ cuvêntŭ că, în casŭ *când ar isbucni unŭ resbelŭ între* **Rusia** și **Întreita Alianță** saŭ în specialŭ între Rusia și Austro-Ungaria, cu greŭ amŭ putea noĭ Românii să rĕmânemŭ *neutri,* cu speranță că *veciniĭ beligeranți,* și cu deosebire Rusia are să ne respecte *neutralitatea* și *independența* nóstră.

Chiar D-nu N. Blaremberg a dișŭ, în ședința Camerii de la 19 Martie 1888, că în asemenea casŭ cuvêntulŭ **neutralitate** ar fi maĭ multŭ o **cursă** și o amăgire.

Cu cine dar să ne aliemŭ la nevoe și la momentulŭ oportunŭ, când ar isbucni resbelulŭ în Orientulŭ Europeĭ ?

De óre-ce am dovedit ŭ că **alianța** cu Rusia ar fi o **cursă primejdióșă** pentru noĭ, este evidentŭ că **aliatulŭ** nostru naturalŭ va fi *celŭ-l'altŭ*

beligerantŭ, Imperiulŭ Austro-Ungarŭ și cu **Întreita Alianță,** care este ajutată și de Englitera.

Am spusŭ deja și am doveditŭ cu istoria și cu faptele actualităţiĭ, că **Austro-Ungaria poliglotă și federalistă** — care face parte din **Liga păciĭ** — are **interese vitale să conserve pacea și equilibrulŭ** Europeĭ orientale. Iar pentru a ajunge la acestŭ scopŭ, Miniștriĭ din Viena și Pesta aŭ spusŭ că celŭ maĭ bunŭ mijlocŭ este **respectarea independinţeĭ și desvoltarea liberă a statelorŭ Balcano-Dunărene**, spre a nu deveni *prada* Rusieĭ panslaviste.

Apărândŭ pe aceste state tinere, Austro-Ungaria se apără pe sine însăși.

Ecĕ de ce este **naturalŭ** ca și statele de la Dunăre și Balcanĭ să încline spre Austro-Ungaria și *Liga păciĭ.*

Este mare deosebire între **politica de cotropire a Rusieĭ şi politica de conservare a Austro-Ungarieĭ;**

Intre **unitarismulŭ despoticŭ** și **mistuitorŭ** al Moscoviţilorŭ și **federalismulŭ constituţionalŭ** și **civilisătorŭ** al Austriacilorŭ.

La pericolulŭ celŭ mare al *panslavismuluĭ* să nu ni se opue pericolulŭ *germanismuluĭ,* căcĭ între România și Germania există Imperiulŭ **poliglotŭ** și quasi-federalŭ al Austto-Ungarieĭ, care maĭ multŭ a organisatŭ și a civilisatŭ, de câtŭ a germanisatŭ popórele carĭ o compunŭ. Probă că aceste popóre sunt și adĭ în fiinţă, se desvoltă în

cultura lor *națională* și se întindŭ spre **federalismŭ.**

Austo-Ungaria este pentru noĭ maĭ multŭ unŭ **stăvilarŭ** în fața *germanismuluĭ*, dupe cum este o **pavăză** în fața *panslavismuluĭ*. Dincolo de Dunăre nu se află popóre de **rasă germană,** ca să ne tememŭ că *germanismulŭ* are să-și dea mâna cu dênsele, trecêndŭ peste capetele nóstre; — dar știmŭ că există maĭ multe popóre de **origină slavă;** și tocmaĭ aci stă pericolulŭ **panslavismuluĭ!** Căcĭ Rusia – invocândŭ *comunitatea de origină slavă și de religiune* — se încércă mereŭ prin ţóte mijlócele ca să înnece în valurile **panslavismuluĭ Moscovitŭ** atâtŭ pe Românĭ câtŭ și pe acele popóre, carĭ respingŭ jugulŭ străinŭ și ținŭ la *individualitatea lorŭ națională*, la tradițiunile lorŭ strămoșeștĭ, la libertățile și drepturile lorŭ autonome, pe care le-aŭ garantatŭ tractatele din Paris (1856) și din Berlin (1878) și le-aŭ luatŭ astădĭ sub scutulŭ lorŭ *Puterile aliate din centrulŭ Europeĭ*.

Desvoltarea și întărirea *individualităților lorŭ naționale* și a statelorŭ de la Dunăre și Balcanĭ *convine politiceĭ* Austro-Ungarieĭ, pentru că acesta e mijlocul de a face ca ele să nu devie *prada* Rusieĭ și *instrumentulŭ* acesteĭ puterĭ cotropitóre.

Dupe experiența făcută de împăratulŭ Iosef II cu *alianța* împărăteseĭ Ecaterina II în resbelulŭ contra Turcilorŭ, Austria s'a convinsŭ câtŭ de pericolósă era acea tovărășie cu Rusia pentru

împărțirea Orientuluĭ. De aceea **a adoptatŭ în urmă o politică de pacificare și de conservare în Orientulŭ Europeĭ,** pentru ca nu cumva Rusia să devie stăpână pe Principatele Române și pe peninsula Balcanilorŭ până la Constantinopole.

De la începutulŭ acestuĭ secolŭ și până astădĭ, Austria n'a maĭ încercatŭ nicĭ unŭ resbelŭ de cucerire spre Dunăre și Balcanĭ. Ea s'a mărginitŭ numaĭ a-șĭ exercita influența sa diplomatică pentru a asigura libertatea comerțuluĭ și a pune stavilă ambițiunilorŭ cotropitóre ale Rusieĭ.

De câte orĭ Rușiĭ, dupe resbelele lorŭ cu Turciĭ, voiaŭ să abuzeze prea multŭ de ospitalitatea creștinéscă și găzduirea pe care le-o dedea Românii, cu pericolile și sacrificiele lorŭ de totŭ felulŭ, Austria intervenea cu *veto* al puterniceĭ sale diplomațiĭ și silea pe Rusia să-șĭ retragă oștirile sale din Principatele Române, mărginindu-se la acea *protecțiune* saŭ *suzeranitate* pe care Țarulŭ o exercita în Principate împreună cu Sultanulŭ, și maĭ multŭ de câtŭ Sultanulŭ.

Amŭ vĕdutŭ din istorie în câte rînduri Austria a datŭ alarma și de câte orĭ ea, împreună cu Prusia, Franța și Englitera, a pusŭ frâŭ ambițiuneĭ Moscoviților.

Când în 1853 împăratulŭ Nicolae I al Rusieĭ luase Principatele Române **amanetŭ** și voia să mérgă la Constantinopole, Austria dete alarma și promise sprijinulŭ **Aliațilorŭ** Occidentuluĭ: iar în 1855 guvernulŭ din Viena puse Rusieĭ **acelŭ**

ultimatum cu condițiunile păciĭ, între carĭ era desființarea protectoratuluĭ rusescŭ.

Dupe resbelulŭ din 1877—1878, Austro-Ungaria fu Puterea care stărui maĭ tare, împreună cu Englitera, pentru ca Rușiĭ să se retragă de la porțile Constantinopoleĭ, iar tractatulŭ de la San-Stefano să fie supusŭ **revizuireĭ Congresuluĭ Europénŭ** din Berlin (1878).

Austria stărui în Congresŭ ca să se scurtese termenulŭ de *doĭ anĭ* ce pusese Rusia pentru plimbarea oștirilorŭ sale prin România independentă.

Maĭ în urmă, pe la 1881, Austro-Ungaria a ajutatŭ pe România și pe Serbia ca proclamarea **Regatuluĭ** să fie recunoscută de Puterile Europeĭ!

Dupe încercarea brutală a generalilorŭ Rusieĭ de a **rusifica** Bulgaria și dupe detronarea monstruósă a principeluĭ Battemberg **prin agențiĭ panslavismuluĭ,** protegiațĭ de guvernulŭ din Petersburg, Austro-Ungaria — de acordŭ cu Englitera, Italia și Germania, — puse *veto* la orĭ-ce intervenire *militară rusésca.*

Dupe cum oprise pe Turciĭ învingătorĭ la Alexinațŭ (1876) și pe Bulgariĭ biruitorĭ la Slivnița și Pirot, ca să înainteze la Belgrad, tot asemenea guvernulŭ Austro-Ungarieĭ stărui să se închee pacea Sêrbo-Bulgară la Bucureștĭ în 1885.

Fără intervenirea Austrieĭ și *influența pacifică* a puterniceĭ *Întreite-Alianțe,* intrigile și dramele sângeróse urzite și înscenate de **agențiĭ pansla-**

viștĭ aĭ Rusieĭ în Bulgaria, în Serbia și în satele Românieĭ, arŭ fi luatŭ proporțiĭ marĭ și arŭ fi deschisŭ porțile resbeluluĭ de cucerire.

A trebuitŭ ca **Întreita-Alianță** să apese cu greutatea puteriĭ sale pentru ca Rusia să-și ție sabia în técă, iar pacea să dureze în Orientulŭ Europeĭ.

Écĕ pentru ce este fórte natural, **ca Românii și popórele Balcanice să încline maĭ multŭ spre Liga păciĭ de câtŭ spre politica resboinică și cotropitóre a Rusieĭ.**

Sub scutulŭ *tractatuluĭ* din Berlin și al *Întreiteĭ-Alianțe* a pututŭ Bulgaria să-și esercite drepturile sale autonome, să înființese o *Regență națională*, dupe abdicarea principeluĭ Battemberg, și să-și alégă ca Suveranŭ pe principele Ferdinand pe care numaĭ Rusia nu voește să-lŭ recunóscă, pentru că elŭ ține cu Bulgaria și cu poporulŭ care l'a alesŭ și nu se închină Țaruluĭ și agenților panslavismuluĭ.

Sub scutulŭ tractatuluĭ din Berlin și al *Întreiteĭ Alianțe* a pututŭ și Serbia să dejóce planurile *Panslaviștilorŭ Ruși;* iar în urma abdicăriĭ Regeluĭ Milan să întroneze pe principele Alexandru Obrenovicĭ și astŭ-felŭ să tae pofta *altorŭ pretendenți* la Tronulŭ aceleĭ țĕrĭ, care și-a rescumpăratŭ cu sângele eĭ independența și a meritatŭ încrederea Europeĭ.

Sub scutulŭ *tractatuluĭ* din Berlin și al **Întreiteĭ-Alianțe** a pututŭ și România să înfrêneze

agitările agenților ruseștĭ, să mérgă înainte pe calea progresuluĭ, să proclame pe Moștenitorulŭ legalŭ al Tronuluĭ și să continue cu fortificările și armările pentru apărarea Țĕriĭ.

Că o *alianță cu Austro-Ungaria și Liga păciĭ* este maĭ naturală și maĭ salutară de câtŭ o *alianță* cu Rusia, acésta nu maĭ lasă nicĭ o îndoială. Am doveditŭ cu isroria în mână și cu faptele recente, că Rusia tinde la **rusificarea** și mistuirea chiar a protegiațilorŭ și aliațilorŭ eĭ; pe când din contra, sistemulŭ politicŭ al Austrieĭ tinde la **conservarea și desvoltarea naționalităților**, atâtŭ în interiorulŭ sĕŭ câtŭ și în Peninsula Balcanilorŭ.

Deja s'a vorbitŭ, cu ocaziunea manevrelorŭ militare din vara acésta, despre *încoronarea* Împăratuluĭ Austrieĭ ca *Rege al Boemieĭ*. Iar în dieta din Insbruck s'a făcutŭ propunere pentru o *autonomie națională* maĭ desvoltată a *Tirolului Italianŭ*.

Austria are prea multŭ de lucru în casa sa cu împăciuirea și conducerea popórelorŭ sale, pentru ca să se maĭ gândéscă la nuoĭ cuceriri spre Dunăre și Balcanĭ; iar rivala sa Rusia e destulŭ de tare și de gelósă ca să nu-ĭ permită asemenea întreprinderĭ.

Austria e destulŭ de înțeléptă și luminată ca să înțelégă că, daca s'arŭ ispiti să încerce cucerirea popórelorŭ Dunărene și Balcanice, nu arŭ face de câtŭ să împingă pe aceste popóre fatalmente în brațele Rusieĭ, ceea ce arŭ avea urmă-

rile cele maĭ funeste atâtŭ pentru acele popóre câtŭ și pentru casa de Habsburg.

Austro-Ungaria are *celŭ maĭ mare interesŭ ca să insufle încredere popórelorŭ Balcano-Dunărene* și să le ajute ca să se întăréscă, spre a putea lupta împreună contra *invaziunilorŭ* Moscovite. Acésta a spus'o chiar guvernulŭ și politiciĭ din parlamentulŭ Austro-Ungarieĭ și aŭ probat'o prin fapte reale în ceĭ ḑece anĭ din urmă, dupe tractatulŭ din Berlin.

Există dar o comunitate de interese între Austria și statele Balcanice.

Pe basa acesteĭ comunităţĭ de interese s'ar putea dar stabili o **alianţă defensivă** între dênsele. De și alianța acésta nu este ăncă încheiată formalŭ, dar comunitatea de interese și solidaritatea există și se afirmă continuŭ de maĭ mulţĭ anĭ.

Chiar în vara anuluĭ acesta (28 Iunie 89) contele Kalnoky a repetatŭ în sênulŭ delegaţiunilorŭ Imperiuluĭ Austro-Ungarŭ „că Românii suntŭ pru-„ denţĭ și voescŭ să rĕmână neatêrnaţĭ asupra „ tutulorŭ punctelorŭ, *și asta e tocmaĭ ceea ce con-„ vine și Austro-Ungarieĭ.*“

„ Acelaşĭ lucru e pentru Serbia.“

„ **Cea maĭ bună desmințire a proiectelorŭ „ de întindere ce se atribue Austro-Ungarieĭ,** „ — a ḑisŭ contele Kalnoky, — **este menţinerea „ consecinte a politiceĭ sale în Orientŭ, poli-„ tică desinteresată și basată pe observarea „ fidelă a tractatelorŭ.**“

„Comitele Kalnoky crede cu tărie că *ultima fasă* „*a desvoltărĭ popórelorŭ din Orientŭ* **va fi forma-** „**rea unorŭ state viguróse.** *In ceea ce privește rĕs-* „*boiulŭ, ministrulŭ a pledatŭ cu căldură pentru a-* „*mânarea sa*, căcĭ unŭ rĕsboiŭ ar fi funestŭ pen- „tru geniulŭ omenescŭ și pentru industrie. E maĭ „bine să se cheltuiască fără de folos sume e- „norme pentru armate de câtŭ să se întrebuin- „țeze acestea din urmă într unŭ rĕsboiŭ care ar „aprinde tótă lumea. *Dacă politica cea mare va* „*merge bine, evenimentele din Balcanĭ vorŭ trece fără* „*a primi marĭ daune. O acțiune prematură în afa-* „*cerĭ micĭ ar putea să compromită pe cele marĭ.*

„Acéstă expunere a D-luĭ Kalnoky a produs o „impresie excelentă.“

— Écĕ ce a dișŭ și M. S. Împĕratulŭ Franț Iosef, cu ocasiunea primireĭ solemne a *delegațiu-nilorŭ* Imperiuluĭ Austro-Ungar, totŭ în vara acestuĭ anŭ 1889 :

„*Nu s'a ivitŭ vre-o schimbare nicĭ în relațiunile* „*nóstre cu puterile streine, nicĭ in direcțiunea gene-* „*rală a politiceĭ nóstre din afară. In deplin acordŭ* „*cu aliațiĭ noștri, guvernulŭ meŭ garantéză pentru o* „*desvoltare pacĭnică a situațiuneĭ europene necurmat* „*nesigură* (viĭ Aplause);

„Elŭ are ferma speranță că și de aci încolo ne „vomŭ bucura de bine-facerile păciĭ (nouĭ Aplause), „*deși pretutindenĭ forțele rĕsboinice crescŭ, ceea ce ne* „*silește și pe noĭ a ne complecta forțele militare.*

„Regretabila hotărîre a regeluĭ Milan alŭ Ser-

„bieĭ, de a renunța la tronŭ, a datŭ puterea pe
„timpulŭ minoratuluĭ regeluĭ Alexandru în mâi-
„nile uneĭ *Regențe*, care 'mĭ-a datŭ în modŭ for-
„malŭ asigurarea, că *voește a urma și a cultiva și*
„*de aci încolo amicalele relațiunĭ cu Austro-Ungaria.*
„*Plinŭ de cele maĭ bine-voitóre simțiminte pentru*
„*regatulŭ vecinŭ, doresc acésta și din parte-mĭ, și sperŭ*
„*că înțelepciunea și patriotismulŭ Sêrbiloră vorŭ* **păzi**
„**țéra de pericole serióse.**
„*În Bulgaria domnește ordinea și liniștea* **și este**
„**invèselitorŭ lucru de a constata necurmatele**
„**progrese ce acéstă țéră face cu tótă poziți-**
„**unea sa cea anevoióșă.**"

— Acestŭ limbagiŭ lealŭ și bine voitorŭ a produsŭ cea maĭ bună impresiune în Peninsula Balcanilorŭ și a încuragiatŭ pe Sêrbĭ, Bulgarĭ și Românĭ să ție cu tărie la *independența lorŭ* și să mérgă înainte pe calea *desvoltăriĭ lorŭ naționale*, dejucând tóte intrigile și provocările agențilorŭ Rusieĭ.

S'a constatatŭ că cu câtŭ statele Dunărene și Balcanice se întăreścŭ și daŭ dovedĭ Europeĭ civilisate, că potŭ trăi și progresa prin ele însele, cu atâtŭ ceĭ din Moscova și Petersburg se turbură și propagă ispita și zizania în sênulŭ acelorŭ state libere și creștine.

Acéstă conduită a *agențilorŭ panslaviștĭ* și a *diplomațieĭ* din Petersburg comparată cu conduita sinceră și bine-voitóre a guvernuluĭ din Viena, formézā **unŭ contrastŭ isbitorŭ** pe care po-

pórele Dunărene și Balcanice știŭ să-lŭ apreţuiască.

Pe când popórele Balcanice se bucuraŭ de cuvintele de încuragiare din discursulŭ Împĕratuluĭ Franț Iosef, ḑiarele ruseștĭ sfârșiaŭ acelŭ discursŭ.

Ḑiarulŭ rusescŭ Novosti se exprima astŭ-felŭ:

„Aluziunea discursuluĭ împĕratuluĭ la *necurmatele progrese ale Bulgarieĭ*, a trebuitŭ să producă „o vie impresiune, de óre-ce, în fața actualelorŭ „relațiunĭ dintre Rusia și Bulgaria, *tóte laudele ce „se aducŭ acesteĭ din urmă aŭ caraclerulă* **uneĭ demonstrațiunĭ oștile Rusieĭ.**“

— Pentru ce demonstrațiune, *ostilă Rusieĭ?* Óre Rusia, ca putere *creștină ortodoxă*, nu trebue să se bucure și ea de **progresele** ce le face în liniște și legalitate acelŭ poporŭ creștinŭ?

Óre fiindŭ-că Rușiĭ s'aŭ luptatŭ împreuuă cu Româniĭ pentru liberarea Bulgarieĭ, constitue acestŭ faptŭ unŭ dreptŭ câștigatŭ pentru Rusia saŭ pentru România de a răpi poporuluĭ Bulgarŭ *drepturile sale autonome și naționale*, pe care i le-a garantatŭ tractatulŭ din Berlin?

În virtutea căruĭ articolŭ din tractatulŭ de la Berlin a impusŭ Rusia, maĭ multĭ anĭ, pe *generaliĭ sĕĭ* ca *miniștri* aĭ *Bulgarieĭ autonome*, căcĭ art. 7 nu-ĭ permitea acésta maĭ multŭ de 9 lunĭ?

Cu ce dreptŭ Rușiĭ aŭ urḑitŭ acolo prin conrupțiune, conspirărĭ, trădărĭ și turburărĭ sângeróse?

De ce se maĭ miră Rușiĭ și se supără, când Bulgariĭ și cele-l'alte popóre îșĭ întorcŭ fața de la Rusia și îșĭ caută sprijinŭ în altă parte?

Óre Bulgariĭ, Românii, Sêrbiĭ, Greciĭ, Albano-Macedoneniĭ nu pricepŭ eĭ scopurile ce urmărește guvernulŭ din Petersburg prin *comitetele panslaviste* carĭ frământă mereŭ Peninsula Balcanilorŭ și le cerŭ o órbă supunere la Rusia?

Cum dar să nu se bucure aceste popóre când audŭ *alte vocĭ puternice și desinteresate* **carĭ le asigură independența și drepturile lorŭ naționale?**

Cum să nu privéscă ele cu maĭ multă încredere spre **Întreita Alianță,** care de 10 anĭ le asigură pacea și libera lorŭ desvoltare, de câtŭ spre **Comitetele panslaviste,** Kaulbarșiĭ, Sobolefiĭ și toțĭ agențiĭ provocatorĭ aĭ Rusieĭ, carĭ cutreeră România, Bulgaria, Serbia și Macedonia și provócă nelinișteturburare și rĕscóle sângeróse!

Noĭ Româniĭ voimŭ să trăimŭ în pace cu toțĭ veciniĭ noștri, nu provocămŭ și nu atacămŭ pe nimenĭ. Noĭ nu avemŭ nicĭ o ură contra *poporuluĭ Rusŭ*, care suferă și elŭ din causa sistemuluĭ de guvernare despotică și asiatică, pe care ceĭ din Petersburg arŭ voi să-lŭ impuie și statelorŭ de la Dunăre și Balcanĭ.

Poporulŭ Rusŭ e muncitorŭ și are o țéră destulŭ de vastă și fertilă, udată de rîurĭ navigabile și mărĭ întinse în câtŭ n'arŭ avea de câtŭ

să se ocupe de reformele și progresele interióre și să lase în pace țările Dunărene și Balcanice.

Câmpŭ destulŭ de întinsŭ are poporulŭ Rusŭ, pentru desvoltarea și îmbogățirea sa, și dacă voește o expansiune și maĭ mare, are la dispositiune **Asia centrală**, unde *ortodoxismulŭ* și *cultura ruséscă* arŭ putea prinde maĭ multŭ locŭ de câtŭ în niște **țărișóre creștine și luminate care îșĭ aŭ tradițiunile lorŭ istorice, cultura lorŭ națională și instituțiunile lorŭ liberale, de** care póte suntŭ geloșĭ mulțĭ Rușĭ patrioțĭ.

Dacă Rușiĭ suntŭ *creștinĭ ortodoxĭ*, de ce nu lasă în pace pe bieții creștinĭ din țările Dunărene? De ce nu urmédă cuvêntulŭ Evangheliei care dice: „*fericiți făcătoriĭ de pace*“? Pentru ce grămădescŭ mereŭ oștirile lorŭ la hotarele nóstre și amenință Peninsula Balcanilorŭ și Europa cu unŭ noŭ resbelŭ?

Ce aŭ greșitŭ Românii, Bulgariĭ, Sêrbiĭ și Greciĭ înaintea Rușilorŭ—cu carĭ aŭ luptatŭ alăturĭ pentru independență și creștinismŭ,—și care este *păcatulŭ* lorŭ celŭ mare de câtŭ acela de a-șĭ apăra în contra orĭ-cuĭ **independența și Biserica lorŭ națională, limba, tradițiunile și pământulŭ strămoșescŭ**, pe care l-aŭ udatŭ cu sudórea și sângele lorŭ în cursulŭ atâtorŭ vécurĭ!

Să nu se supere dar și să nu se crucéscă *pravoslavniciĭ* noștri vecinĭ de la Prutŭ dacă vědŭ și vorŭ vedea încă și maĭ multŭ pe aceste popóre creștine libere, că-șĭ apără cu tărie **liber-**

tatea și **naționalitatea** lorŭ și-și caută în altă parte protectorĭ și **aliațĭ sinceri**, când vorŭ fi siliți la acésta de amenințările Rusieĭ.

Din fericire, pentru protecțiunea drepturilor și libertăților acestorŭ popóre și pentru conservarea *păciĭ* și *equilibruluĭ* européně, s'a stabilit de 10 anĭ în Europa o **Alianța** maĭ puternică și maĭ durabilă de câtŭ aceea d'ânaintea resbeluluĭ din Crimeea (1854).

Acesteĭ **Alianțe** datorimŭ noĭ, lumea întrégă bine-facerile păciĭ și respectarea drepturilor și tractatelorŭ.

În vara anuluĭ corentŭ 89, s'a sărbătoritŭ la Berlin **a zecea aniversară** a încheeriĭ **Alianțeĭ Austro-Germane** prin vizita ce Împĕratulŭ Franț Iosef a făcutŭ împĕratuluĭ Wilhelm II și prin o strălucită revistă militară.

Tóte diarele germane și austro-ungare aŭ exprimatŭ bucuria și încrederea ce aŭ popórele în tăria acesteĭ *alianțe naturale.*

Toastele călduróse ce aŭ ridicatŭ ceĭ doĭ Impărați Aliați la Berlin aŭ făcutŭ să se simță de tótă lumea hotărîrea energică a **Întreiteĭ Alianțe** de a respecta **pacea** Europeĭ **și a face să fie respectatŭ și de alțiĭ.**

Impĕratulŭ Wilhelm II a terminatŭ toastulŭ sĕŭ cu următórele cuvinte semnificative:

. . . . . .

„În armată ca și în poporŭ aceste simțiminte „vorŭ fi păzite cu credință. Armata știe că tre-

„ bue să rĕspunḑă de menţinerea păciĭ pentru
„ ţĕrile nóstre în unire cu vitéza armată austro-
„ ungară *şi a se bate alăturea de ea dacă voinţa*
„ *Provedinţeĭ va fi ca să fie luptă.*

Impĕratulŭ Austrieĭ a rĕspunsŭ:

„ Vĕ sunt recunoscĕtorŭ pentru toastulŭ Ma-
„ jestăţii Voastre, pentru bine-voitoarea primire
„ ce mi s'a făcutŭ şi pentru marea cordialitate
„ ce mĕ înconjoară în mijloculŭ uneĭ alianţe
„ fidele.

„ *Beaŭ în sănătatea unuĭ amicŭ şi aliatŭ atât de*
„ *scumpŭ inimeĭ mele; beaŭ pentru întrăţirea şi cama-*
„ *raderia braveĭ armate germane cu armata mea. Beaŭ*
„ *pentru sporirea şi întărirea garanţiilorŭ de pace,*
„ *pentru fericirea popórelorŭ aliate şi a întregeĭ Eu-*
„ *rope!*"

— O impresiune totŭ atâtŭ de vie a produsŭ în Europa întrégă şi vizita ce Impăratulŭ Wilhelm II a făcutŭ Regineĭ Engliterii, Impĕrătésă a Indiilorŭ, în castelulŭ Osborne, la Londra, totŭ în vara acésta, cu puţinŭ înainte de vizita Impĕratuluĭ Franţ Iosef la Berlin.

Priimirea strălucită ce aŭ făcutŭ Regina Engliteriĭ şi principele de Galles Impăratuluĭ Wilhelm II — când a desbarcatŭ din *yachtulŭ Hohenzollern* — precum şi grandiósa *revistă navală* ce s'a desfăşuratŭ la Spitheat de cea maĭ mare flotă din lume înaintea Suveranuluĭ celeĭ maĭ puternice armate de pe Continentŭ, aŭ pusŭ pe toţĭ în uimire şi aŭ făcutŭ pe tótă lumea să înţelégă câtŭ

de puternică este **Întreita-Alianță** Austro-Germano-Italiană și câtŭ de lealŭ este scopulŭ ce ea urmărește.

Dacă acea mare putere maritimă, Englitera, — care e totŭ-d'auna fórte reservată și precaută, — s'a decisŭ să-și deslege gura și să-și arate pe față și solemnŭ **simpatiele** și **încrederea sa** în **Întreita-Alianță,** înțelege orĭ cine că acéstà Întreită-Alianță nu are altŭ scopŭ de câtŭ menținerea *păcii* și *equilibruluĭ Européně, apărarea și protecțiunea sinceră a statelorŭ Balcano-Dunărene,* contra invasiunilorŭ Moscovite.

Asupra **semnificării politice** a acesteĭ întêlnirĭ de la Londra și a mareĭ reviste navale, lăsămŭ cuvêntulŭ celorŭ maĭ marĭ și maĭ autorisate organe de publicitate europene.

La 2 August stilŭ nuoŭ din corentulŭ anŭ 1889, organulŭ principeluĭ Bismarck *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* a ḑisŭ că: „pregătirile ce se „facŭ în Englitera pentru priimirea Impăratuluĭ „Wilhelm probéză simpatiile poporuluĭ Englezŭ „pentru împăratulŭ Germanieĭ care-și dă tóte si„lințele pentru menținerea păciĭ. **Cu niște ase„menea manifestărĭ de simpatie se afirmă nu „numaĭ legăturile de rudenie carĭ unescŭ pe „Împăratulŭ Wilhelm cu Regina Victoria, dar „și comunitatea de interese între poporulŭ ger„manŭ și poporulŭ Englesŭ.**“

— La 8 August st. nuoŭ se anunță din Londra, din sorginte oficială, ḑiaruluĭ *Nuoa Presă li-*

beră din Viena că: „călătoria Impĕratalui Wil-
„helm în Englitera are **unŭ caracterŭ cu totulŭ**
„**politicŭ și că e de natură a deveni de cea maĭ**
„**mare însemnătate pentru politica continen-**
„**tală, maĭ cu sémă pentru statele din Sudulŭ și**
„**din Estulŭ Europeĭ.** Cu tóte că dupe instituțiile
„sale parlamentare, Englitera nu póte să între
„formalmente în Tripla alianță, totuși **s'a conve-**
„**nitŭ la Osborne de acordŭ cu Tripla alianță,**
„**în privința uneĭ direcțiunĭ a linieĭ politice**
„**engleze, coprindĕudŭ tóte eventualitățile con-**
„**tinentale.**

„In cercurile competente există convincțiunea
„că, în urma intervenireĭ personale a împĕratu-
„luĭ, raporturile între Englitera și Germania aŭ
„devenitŭ fórte cordiale.“

— **Standard, organulŭ oficiosŭ din Londra,** a
arătatŭ **importanța politică** a viziteĭ Impĕratu-
luĭ Wilhelm II la curtea Engliterei și a spusŭ
curatŭ că **pacea și equilibrulŭ Europeĭ sunt a-**
menințate și că Europa trebue să ție peptŭ.

„**Amenințarea,** dice **Standard, vine din am-**
„**bele părțĭ: din partea Rusieĭ și a Francieĭ.**
„Campioniĭ saŭ apologistiĭ acestorŭ puterĭ 'și-ar
„perde timpulŭ lor pentru a ne spune că ele
„sunt adevĕratele amice, apărătórele reale ale
„păciĭ. În zadar ni s'ar observa că Alexandru III
„a știutŭ să se stăpânéscă în maĭ multe împre-
„jurărĭ provocătóre, carĭ păreaŭ de natură a'lŭ
„face să scótă sabia; de prisosŭ s'ar insista a-

„ supra semnificațiuneĭ pacifice a Esposițieĭ uni-
„ versale.

„ Pentru momentŭ este certŭ că nicĭ Rusia
„ nicĭ Franța nu caută resbelŭ, **dar ele se ab-**
„ **ținŭ de la acésta pentru că aŭ conștiința** —
„ sentimentŭ salutarŭ — **că puterile cu care**
„ **ar avea a face sunt maĭ puternice de câtŭ**
„ **ele.**

„ Franța și Rusia aŭ ochiĭ ațintițĭ la Rin și la
„ Dunăre, la Nil și la Indus; tótă lumea știe
„ ceea-ce ele meditéză și ceea-ce face ca Germa-
„ nia și Anglia, ca Austria și Italia, fără să maĭ
„ vorbimŭ de State secundare, să întrețină colo-
„ sale forțe militare și navale.

„ Nouĕ nu ne place acéstă mare greutate ce
„ ne apasă, Germanieĭ de asemenea. Dar ca și
„ Germania, **nu vomŭ lipsi de la datorie orĭ**
„ **câtŭ de gravă ar fi ea,** și, ca și Germania, nu
„ ne vomŭ da în lăturĭ în fața necesitățeĭ de a
„ o îndeplini.

„ Impăratulŭ póte, afară de acésta, să fie asi-
„ guratŭ că, câtŭ timpŭ Germania va fi gata să
„ contribue, în ceea ce o privește, la menținerea
„ păceĭ, saŭ dacă pacea va fi ruptă, în a apăra
„ integritatea teritoriale a țĕrilorŭ atacate, împă-
„ ratulŭ, (al Germanieĭ) dicemŭ, póte fi convinsŭ
„ că Anglia nu rĕmâne înapoĭ, că nu va esita să
„ ia și dênsa parte în îndeplinerea datorieĭ pu-
„ blice. Este de trebuință ca acésta să fie bine
„ înțelesŭ de ambele părțĭ astŭ-felŭ ca inamicii

„păceĭ europene să fie reținuțĭ, de temere, saŭ „pedepsițĭ.“

Intr'unŭ altŭ articolŭ de fondŭ totŭ **Standard**, organulŭ Ministruluĭ de externe al Engliterii, a ḑisŭ pe la finele luĭ Iulie trecutŭ:

„Silințele **Întreiteĭ Aliațe**, care tindŭ a îm„pedica **realisarea planurilorŭ ambițióse ale „Rusieĭ, sunt aprobate de opotrivă de popo„ru'ŭ Englesŭ.** Engleziĭ credŭ că Germania po„sedă legitimamente Alsacia și Lorena, atâtŭ „prin dreptulŭ de concuistă, câtŭ și prin trac„tatulŭ pe care l'a subscrisŭ Franța.

„De altă parte Engleziĭ suntŭ de părere că „**statele Balcanice aŭ dreptulŭ să se desvolte** „*fără să aibă trebuință să asculte ordinele venite fie de „la Viena, fie de la Petersburg saŭ de la Constantino„pole.*

„Dacă Austria s ar încerca să restrângă liber„tatea de care se bucură statele Balcanice, En„glitera ar înceta îndată de a sprijini politica „cabinetuluĭ din Viena. Totŭ asemenea Englitera „nu ar putea să ajute pe Sultanulŭ în casulŭ „când acesta, ar încerca să recuceresca autori„tatea pe care a perdut o din greșala sa pro„prie saŭ a împrejurărilorŭ.

„Programa Engliteriĭ se póte resuma astŭ„felŭ:

„**Libertatea pentru popóre de a se orga„nisa cum le place, fără amestecŭlŭ puterilorŭ „streine.**

„Acésta este și **programa Germanieĭ**, și a-
„césta face ca Englitera, Germania și Aliațiĭ a-
„cesteĭ din urmă puterĭ se găsescŭ astădĭ uniți
„fără să se fi încheiatŭ unŭ tractatŭ de alianță
„formalŭ.“

— Totŭ în acea epocă, primulŭ Ministru al Engliterii, Lord Salisbury, a ținutŭ unŭ discursŭ la Mansion House, unde a arătatŭ prin viŭ graiŭ politica din afară a Engliterii totŭ în înțelesulŭ arătatŭ prin organulŭ sĕŭ *Standard*.

— *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, organulŭ principeluĭ Bismarck, s a arătatŭ satisfăcutŭ de discursulŭ Ministruluĭ Engliterei.

Comentândŭ acelŭ discursŭ, numitulŭ organŭ din Berlin a arătatŭ „că limbagiulŭ Lorduluĭ „Salisbury asupra situațiuneĭ politice europene „**concordă în tote punctele** cu acela ținutŭ de „contele Kalnoky în fața delegațiunilorŭ. Diarulŭ „oficiosŭ berlinezŭ conchide observândŭ că toțĭ „ceĭ ce consideră starea de față a Europeĭ din „puntulŭ de vedere conservatorŭ nu aŭ témă „pentru viitorŭ.“

Marele organŭ din Londra, *Times*, a disŭ asupra visiteĭ suveranuluĭ germanŭ că „Engleziĭ nu „primescŭ pe împĕratulŭ Germanieĭ ca rudă a „caseĭ regale, ci ca șef al celuĭ maĭ puternicŭ „imperiŭ de pe continentŭ și al uneĭ rase unite „prin legăturĭ de rudenie. *Amicŭ al păciĭ, Wilhelm „al II-lea va remâne fermŭ unitŭ cu liga păciĭ, căcĭ*

„ *progresulŭ Europeĭ și chiar siguranța umanităţeĭ a-*
„ *târnă de acéstă pace.*

„ Englitera ştie fórte bine că e o maĭ mare
„ comunitate de legăturĭ între ea și Germania.
„ Sunt multe motive puternice pentru ca ea să
„ nu adereze formalŭ la Liga puterilorŭ cen-
„ trale; dar nați̯unea britanică simpatiséză cu
„ ceĭ ce caută a asigura menținerea păciĭ.“

Intre alte organe importante din Roma, *Opinione* de la 4 August st. nuoŭ, vorbindŭ în unŭ articolŭ de fondŭ asupra visiteĭ împăratuluĭ Wilhelm II la Londra, a apreciatŭ în următoriĭ termenĭ însemnătatea sa politică:

„ Guvernulŭ și Engleziĭ, dice *Opinione*, se arată
„ cu dreptŭ cuvêntŭ convinșĭ că acéstă vizită a
„ Impăratuluĭ la Curtea britanică va contribui la
„ apropierea din ce în ce maĭ mare a Germanieĭ
„ și Englitereĭ. Intre cele doă nați̯unĭ există le-
„ gătura afinităţiĭ de rasă și aceea a rudenieĭ
„ care légă pe Suveraniĭ lorŭ. Dar afară de a-
„ césta, **între Englitera și Germania maĭ sunt**
„ **acele legăturĭ care sunt bazate pe interese;**
„ Englitera, ca și Germania, ca și Austria și Italia,
„ vorŭ menținerea *statuluĭ-quo* în Europa. Dupe
„ cum s'a dișŭ de atâtea orĭ, ea nu este legată
„ prin unŭ tractatŭ formalŭ cu Puterile centrale;
„ dar că vederile sale *se acórdă* cu ale lorŭ în
„ privința *situațieĭ internaționale* și că ea nu voește
„ să se desinteresese de principalele cestiunĭ Eu-
„ ropene și în specialŭ de **cestiunea Orientală;**

„ acésta se confirmă și prin discursulŭ lorduluĭ Salis-„ bury.“

— Precum vedemŭ, unŭ mare evenimentŭ și o însemnată pagină în istoria politică contimporană aŭ fostŭ vizitele auguste de la Londra și Berlin din vara anuluĭ 89 și confirmarea **misiuneĭ europene** a puterniceĭ **Întreiteĭ Alianțe.** Atâtŭ prin **toastele** semnificative ale Împĕrațilorŭ aliațĭ, câtŭ și prin *aprobarea oficială*, din partea guvernuluĭ Englitereĭ, s'a confirmatŭ scopulŭ pacificŭ și liberalŭ alŭ politiceĭ ce urmărește **Puterile centrale ale Europeĭ.**

Acestŭ evenimentŭ politicŭ a întăritŭ nu numaĭ *pacea* Europeĭ, dar și *credința* statelorŭ Balcano-Dunărene că ele nu vorŭ fi părăsite de Europa civilisată în prada *Moscoviților*ŭ și a *panslavismuluĭ* lorŭ, ci vorŭ fi ocrotite ca și pênă acum spre a se putea desvolta libere pe basa drepturilorŭ naționale și a tractatelorŭ.

Prin promisiunea solemnă a guvernuluĭ Englitereĭ de a da concursulŭ sĕŭ puternicŭ politiceĭ urmată de Întreita-Alianță, putemŭ dice cu dreptŭ cuvêntŭ că ne găsimŭ astădĭ în fața uneĭ **Împătrite-Alianțe,** a celorŭ maĭ puternice state ale Europeĭ, care suntŭ hotărâte să apere cu arma în mână pe uscatŭ și pe apă atâtŭ *pacea și equilibru* Europénŭ, câtŭ și *marele principie* înscrise în tractatele de la Paris (1856) și de la Berlin (1878), a cărorŭ *desvoltare* s'a confirmatŭ prin cele maĭ solemne discursurĭ și declarațiunĭ din

parlamentele și delegațiunile Austro-Ungarieĭ. Germanieĭ și Italieĭ.

Dacă în *alegerea aliațelorŭ* amŭ lua noĭ Românii și popórele Balcanice ca normă *balanța* forțelorŭ Europeĭ și a grupăriĭ Puterilorŭ aliate, pentru a ști *cine e maĭ tare*, s'arŭ putea lesne vedea că Colosulŭ Moscovitŭ,—orĭ câtŭ și-arŭ fi sporitŭ forțele sale pe uscatŭ și pe apă de la căderea Plevneĭ încócĭ—și chiarŭ când s'arŭ alia formalŭ cu Franța, totŭ n'arŭ putea egala saŭ covĕrși forțele puterniceĭ **Întreite-Alianțe**, la care s'arŭ asocia și Englitera, Turcia și statele Balcanice.

Dovadă despre acésta este *esperiența* de 10 anĭ și svârcolirile Franțeĭ și Rusieĭ carĭ s'aŭ mărginitŭ numaĭ la niște amenințărĭ fără efectŭ; și acésta nu pentru că ele doriaŭ pacea, ci pentru că — precum a disŭ *oficiosulŭ Standard* din Londra.—„**Rusia și Franța aŭ conștiință** — sentimentŭ salutarŭ pentru ele, — **că Puterile cu carĭ arŭ avea a face suntŭ maĭ puternice de câtŭ ele.**“

— „*A fi cu celŭ maĭ tare*“ nu este adevĕrata normă de conduită nicĭ chiar pentru statele cele micĭ, căcĭ adevĕrata normă pentru orĭ-care statŭ și orĭ care poporŭ care voește a trăi liberŭ și a-șĭ păstra *individualitatea sa națională*, este de a-șĭ apăra cu tóte purerile *independența* și drepturile sale, fără a-șĭ numĕra dușmaniĭ, dupe cum făceaŭ strămoșiĭ noștri la Rovine, Rahova și Călugărenĭ.

Din fericire ânsă, *Alianța cea maĭ puternică din Europa* este totŭ de odată și *apărătorulŭ sincerŭ alŭ cauzeĭ drepte a statelorŭ de la Dunăre și Balcanĭ.*

Când dar **Întreita-Alianță**, *ajutată de Englitera,* este o putere atâtŭ de formidabilă și când causa pe care ea o apără este atâtŭ de **dréptă și legală,** — avênd de obiectŭ **pacea** și **equilibrulŭ** în Orientulŭ Europeĭ, — cum să nu încline România și statele Balcanice spre aceste Puterĭ civilisate care de 10 anĭ le garantéză libera lorŭ desvoltare și drepturile lorŭ autonome și naționale?

Să nu uitămŭ dar unŭ singurŭ momentŭ istoria trecutuluĭ și a presentuluĭ, ca să vedemŭ bine calea viitoruluĭ. Să nu uitămŭ că ăncă de la 1856, dupe resbelulŭ din Crimeea, Puterile civilisate ale Europeĭ ne-aŭ recunoscutŭ ca **Sentinelă latină** la gurele Dunăriĭ, demnă de o sórtă maĭ bună și — desființândŭ *protectoratulŭ rusescŭ* — aŭ pusŭ încredere în *misiunea* și *viitorulŭ nostru.*

Să nu uitămŭ că în Congresulŭ din Berlin (1878) acelésĭ Puterĭ marĭ aŭ recunoscutŭ vitejia și **independența** poporuluĭ Românŭ și maĭ în urmă (1831) aŭ recunoscutŭ înălțarea Românieĭ la rangulŭ de **Regatŭ.**

Să luămŭ aminte și să respingemŭ cu energie **ispitele moscovite** și **intrigile panslaviste** carĭ se svârcolescŭ în giurulŭ nostru, să rămânemŭ credincioșĭ **misiuneĭ** nóstre istorice de **Sentinelă**

latină la porțile Orientuluĭ și să nu dămŭ **cheile** în mânele Cotropitorilorŭ de la Miadă-Nópte.

Dupe cum s'a dișŭ de niște marĭ diplomațĭ despre Austria și Italia că *„dacă n'arŭ fi existatŭ „arŭ fi trebuitŭ inventate,“* să facemŭ prin înțelepciunea și bărbăția nóstră ca Europa civilisată să dică totŭ-d'auna „ că dacă **România independentă n'arŭ fi existatŭ, ea arŭ fi trebuitŭ inventată,** ca unŭ *elementŭ necesarŭ de ordine și de equilibru* în Orientulŭ Europeĭ.“

Invențiunea acésta e făcută de multŭ chiar de Împĕratulŭ Traian, care a adusŭ aci coloniĭ latine, spre a fi o **sentinelă a civilisațiuneĭ Romane** și unŭ **valŭ** de apărare contra barbarieĭ asiatice.

Sentinela a rĕmasŭ credinciósă misiuneĭ sale și și-a făcutŭ datoria în cursulŭ secolelorŭ trecute, atâtŭ ca *latină* câtŭ și ca *creștină.* Să-și facă datoria și în viitorŭ.

Când sub masca *ortodoxismuluĭ, Sotniile* Cazacilorŭ, Cerchezilorŭ și Tătarilorŭ îmbrăcațĭ *rusește,* vorŭ trece Prutulŭ, și ne vorŭ sili să ne apărămŭ *independența* și *neutralitatea teritoriuluĭ nostru,* să ne facemŭ datoria cum și-o făceaŭ strămoșiĭ noștri, când respingeaŭ invaziunile barbare. Să ne apărămŭ cu vitejie și să fimŭ siguri că **Puterile Aliate** ale Europeĭ nu ne vorŭ părăsĭ. Ele aŭ spus'o solemnŭ în fața lumiĭ și aŭ datŭ dovedĭ Statelorŭ Balcanice despre protecțiunea lorŭ sinceră și leală.

Alianțele scrise, dupe cumŭ a spus'o însuşĭ guvernulŭ Engliterei, nu suntŭ aşa necesare, când interesele cele marĭ suntŭ de acordŭ.

Am doveditŭ cu istoria şi faptele recente în mână, că interesele nóstre cele maĭ vitale concordă cu interesele şi principiile pe care le apără **Liga Păciĭ** saŭ **Împătrita Alianță** de astădĭ.

A fostŭ bine inspiratŭ primulŭ ministru Ioan Brătianu, când s'a dusŭ — dupe încheerea **Întreiteĭ-Alianțe**, în 1883 — la Viena şi la Berlin ca să se orienteze.

Adevĕrŭ 'ĭ-a spusŭ atuncĭ Principele Bismarck când ĭ-a dişŭ:

„Dacă aĭ venitŭ să te orienteḑĭ, atuncĭ să ştiĭ,
„ că Austria şi Germania vorŭ pacea. Dacă D-tră
„ voiţĭ pacea, înclinaţĭ către noĭ; iarŭ dacă voiţĭ
„ resbelulŭ atuncĭ adresaţi-vĕ aiurea."

Faptele aŭ confirmatŭ dişele acestea în cursŭ de 10 anĭ.

Bine a făcutŭ şi ministru de esterne Carpŭ, când în 28 Martie 1888 a declaratŭ în Cameră:

„Că trebue să ne asociemŭ cu aceĭ carĭ aŭ lu-
„ cratŭ totŭ-d'auna pentru liniştea şi pacea ne-
„ cesară prosperităţiĭ şi mărireĭ poporuluĭ Românŭ.
„ *Acésta e politica germană şi în acestŭ sensŭ gu-*
„ *vernulŭ e pentru politica germană pe care a recu-*
„ *noscut'o şi D-nu Ión Brătianu cu unŭ tactă ce tre-*
„ *bue sŭ aibă aprobaţiunea nóstră.*"

Puind interesele ţĕriĭ maĭ pre susŭ de interesele de partidŭ, şi considerândŭ că politica din a-

fară a țerii trebue să aibă o *continuitate* ca și *apărarea națională,* cu dreptŭ cuvêntŭ D-nu Lascar Catargiu, președintele consiliuluĭ, când a venitŭ la guvernŭ, a disŭ în programa sa:

„ *Vomŭ continua în afară politica înțeléptă*, care „ne-a atrasŭ bună-voința puterilorŭ celorŭ marĭ, „amiciția vecinilorŭ, care a făcutŭ din România „unŭ elementŭ de ordine și de pace în Orientŭ."

D-nu Ión Brătianu, ca primŭ-ministru, ne-a spusŭ de multŭ, prin viŭ graiŭ și prin organele oficióse, că mergêndŭ la Viena și Berlin (1883) „*D-sa a „vorbitŭ, a negociatŭ, dar n'a luatŭ nicĭ unŭ anga-„jamentŭ*", adică *nu a subscrisŭ nicĭ unŭ tractatŭ* ci a pregătitŭ numaĭ tĕrêmulŭ.

Dacă este adevĕratŭ că guvernulŭ Majestăți, Sale Regeluĭ nu a luatŭ angajamente scrise și subscrise cu Puterile Centrale, nu e maĭ puținŭ adevĕratŭ că este de datoria orĭ căruĭ guvernŭ să veghieze și să asigure din vreme și la timpŭ oportunŭ sprijinulŭ celorŭ *patru marĭ Puterĭ*, carĭ ocrotescŭ de maĭ mulțĭ anĭ *libera desvoltare a statelorŭ Balcanice* și carĭ s'aŭ legatŭ să apere cu energie *pacea* și *equilibrulŭ* Europeĭ.

Șovăirile, interesele de partidŭ, urele saŭ simpatiele trebue lăsate la o parte când e vorba de **apărarea națională**.

Să ne aducemŭ totŭ-d'auna aminte de cuvintele patriotice pe care le-a rostitŭ M. S. Regele Carolŭ la aniversarea luĭ 10 Maiŭ. din 1888, când a disŭ:

„Să privimŭ numaĭ înainte avêndŭ numaĭ unŭ „singurŭ gândŭ, o singură țintă, **sânta datorie „de a păzi vatra strămoșéscă de tóte primej- „diile carĭ o încongióră.**“

Alianța cu Statele Balcanice.

Prin luptele sale seculare, prin vitejia și cultura națională a poporuluĭ sĕŭ, prin salvarea drepturilorŭ și câștigarea *Independenței* și a rangului de *Regatŭ* în concertulŭ Europénŭ, România a meritatŭ simpatiele și încrederea Puterilorŭ marĭ și micĭ carĭ sunt gata s'o ajute contra orĭ cării invasiunĭ și cotropirĭ din afară.

Guvernulŭ Majestăți Sale Regeluĭ va îngriji ca, pe lângă simpatiĭ și încredere, să asigure Românieĭ la timpŭ oportunŭ și **alianțele** de care va avea trebuință.

Pentru respingerea invaziuneĭ Moscovite care ne amenință, aŭ interesŭ să vie în ajutorulŭ Românieĭ nu numaĭ statele cele marĭ, dar și statele cele micĭ Balcanice.

Daca **Întreita Alianță** și **Englitera** aŭ unŭ **interesŭ Europénŭ**, politicŭ și comercialŭ, ca să ajute pe România în respingerea invaziuneĭ de peste Prutŭ, apoĭ statele Balcanice aŭ chiar unŭ **interesŭ vitalŭ** de **existență națională,** ca să se alieze cu noĭ și să aducă *contingentulŭ* lorŭ la *fortificațiile nóstre*, carĭ vorŭ fi *pavĕza* nu numaĭ a *naționalității române* ci și a tutulorŭ *naționalităților* din Orientulŭ Europeĭ.

Aci, în valea Dunăriĭ și în pólele Carpațilorŭ se va decide de sórta și de viitorulŭ lorŭ, daca ele aŭ să maĭ trăiască ca *națiunĭ libere* saŭ să devie *róbele pravoslavniceĭ stăpâne* de la Miază-Nópte!

Daca *alianța cu Statele cele marĭ* este câte o dată periculósă, *alianța cu Stalele cele micĭ* este totŭ-d'auna folositóre și naturală.

Multŭ potŭ face ceĭ micĭ *uniți* în fața pericoluluĭ celŭ mare. Daca puterile Europeĭ centrale aŭ simțitŭ trebuința să-șĭ dea mâna între ele și să formeze **Întreita și Împătrita Alianță,** pentru conservarea *păciĭ* și *equilibruluĭ* Europénŭ amenințată de Colosulŭ Moscovit, cum arŭ sta nepăsătóre *Statele cele micĭ* de la Dunăre și Balcanĭ, fără a se alia între ele? cum nu șĭ-arŭ da ele mâna pentru apărarea *existenței lorŭ naționale* de acelŭ mare pericolŭ care le amenință?

Este dar fórte naturalŭ și necesariŭ ca bărbațiĭ noștri de statŭ să prepare nu numaĭ **alianța** cu Statele Balcanice la timpŭ oportunŭ, dar și realizarea aceluĭ *Ideală politicŭ:* **Confederația Balcano-Dunăréná** saŭ **Statele-Unite ale Orientuluĭ Europeĭ.**

Confederațiunea Balcano-Dunăréná

Alăturĭ cu **principiulŭ naționalitățilorŭ** și alŭ **equilibruluĭ** din Orientulŭ Europeĭ s'a născutŭ și s'a desvoltatŭ ideea **Confederațiuneĭ Balcano-Dunărene.**

Cu câtŭ popórele de la Dunăre și Balcanĭ s'aŭ emancipatŭ și s'aŭ constituitŭ treptatŭ în State autonome și independente, cu atâtŭ **Ideea Confederațiuneĭ** lorŭ a apărutŭ maĭ luminósă în mintea tutulorŭ și, din *posibilitate*, a devenitŭ o **necesitate,** o soluțiune practică a mareĭ probleme Orientale.

Ceea ce acum 20, 30 de anĭ se considera ca unŭ *Idealŭ* politicŭ fórte depărtatŭ și chiar ca o *chimeră* — cum o numea Thiers în 1867 [1] —, acum a devenitŭ o **formulă** care se impune nu numaĭ Statelorŭ Balcanice carĭ se gândescŭ la propria lorŭ existență, dar și Puterilorŭ marĭ carĭ se intereséză de libertatea comerțuluĭ și de *equilibrulŭ Europeĭ Orientale.*

Astădĭ ceĭ maĭ marĭ bărbațĭ de Statŭ aĭ Europeĭ civilisate, și cu deosebire aĭ *Puterilorŭ Centrale*, suntŭ încântațĭ că aŭ găsitŭ la Dunărea de josŭ și în Balcanĭ niște popóre tinere și mândre de *naționalitatea* și *independința* lorŭ, carĭ să împlinéscă **golulŭ** ce'lŭ lasă puterea Otomană în **equilibrulŭ** Orientuluĭ, și să fie *ante-garda civilisațiuneĭ* în fața *invaziunilorŭ* de la Miază-Nópte.

Acum 30 de anĭ Puterile cele marĭ din Centrulŭ și Occidentulŭ Europeĭ nu aveaŭ destulă încredere în *vitalitatea* popórelorŭ Dunărene și Balcanice, și de aceea Congresulŭ din Paris (1856) s'a arătatŭ cam avarŭ în privința emancipăriĭ a-

1) V. *Moniteur du soir* 16 Mars 1867

cestorŭ popóre. Ele voiaŭ să facă încercărĭ și să pâșéscă gradatŭ.

Dupe 20 de anĭ de încercare cu libera desvoltare a Românieĭ — a cărĭĭ *Unire* și organisare învinse tóte obstacolele — veni și ḑioa de mare cumpănă din fața Plevneĭ și Vidinuluĭ, când reînvie vitejia strămoșéscă și spuse Europeĭ că viŭ este poporulŭ Românŭ și demnŭ de tótă încrederea.

Atuncĭ Puterile cele maĭ reservate, ca Austria și Englitera, aŭ adoptatŭ împreună cu Italia și Germania, o politică multŭ maĭ liberală și maĭ încreḑătóre față nu numaĭ cu România, dar și cu popórele Balcanice carĭ aŭ făcutŭ și ele marĭ sacrificiĭ pentru libertatea lorŭ.

De aci recunóșterea **Independenţeĭ** și **Regatuluĭ Românieĭ.**

Recunóșterea **Independenţeĭ** și **Regatuluĭ** Serbieĭ.

Acordarea de nouĭ teritoriĭ Grecieĭ.

Recunóșterea Bulgarieĭ autonome precum și protecţiunea eĭ pe calea uneĭ *libere desvoltărĭ naţionale* și respingerea violenţeĭ streine orĭ de câte orĭ *pravoslavnica Protectóre* de la Nord s'a încercatŭ să **rusifice** și să-și **însușéscă** acéstă **naţionalitate**, pusă sub scutulŭ Europeĭ.

Când marele puterĭ ale **Întreiteĭ Alianţe**, împreună cu Englitera, aŭ aplaudatŭ curagiulŭ cu care *poporulŭ Bulgarŭ a știutŭ să dejóce tóte intrigile panslaviștilorŭ Moscoviţĭ* și să-și apere pe calea

legală drepturile sale naționale garantate de tractatulŭ din Berlin, și când aceste Puterĭ aŭ îmbărbătatŭ, prin fapte și promisiunĭ solemne, *desvoltarea liberă* a Statelorŭ *Balcano-Dunărene*, este naturalŭ ca în mintea lorŭ să existe deja și conceptulŭ uneĭ consolidărĭ a acestorŭ State printr'o **Confederare** permanentă, care să pótă resista cu maĭ multă tărie contra orĭ-căriĭ invasiunĭ și cotropirĭ streine.

Odată ce Regatulŭ Românieĭ și cele-l'alte State Balcanice aŭ fostŭ recunoscute de către Puterile Europene ca unŭ **noŭ factorŭ** și ca unŭ elementŭ indispensabilŭ *păciĭ* și *equitibruluĭ* din Orientulŭ Europeĭ, este evidentŭ că acele Puterĭ nu se vorŭ opri la drumulŭ jumĕtate ci vorŭ împinge opera acésta înainte până ce **noulŭ edificiŭ politicŭ,** ce se ridică treptatŭ în peninsula Balcanilorŭ, va fi încoronatŭ cu *cheea bolțeĭ* sale: **Confederațiunea Balcano-Dunăréná.**

Cine nu știe că „**Unirea face puterea**"? Cine nu înțelege că odată ce Statele Balcanice se vorŭ uni solidaricește, ele vorŭ forma unŭ **Corpŭ politicŭ** destulŭ de tare ca să asigure **libera desvoltare** a fie-căruia în întru, și apărarea **independențeĭ** și **intereselorŭ comune** ale tutulorŭ în afară.

Orĭ-ce pericolŭ care arŭ amenința pe una din ele arŭ fi unŭ pericolŭ al tutulorŭ, unŭ *casus fœderis*: „Unulŭ pentru toțĭ și toțĭ pentru unulŭ"— cum dicŭ Elvețianiĭ.

Cu chipulŭ acesta puterile rivale, Rusia și Austria, nu 'șĭ-arŭ maĭ disputa preponderența în cutare saŭ cutare Statŭ Balcanicŭ; agitările și amenințările cotropitóre ale *panslavismuluĭ Moscovitŭ* s'ar isbi de stânca de granitŭ a Carpaților și Balcanilorŭ, iar naționalitățile și Statele Balcano-Dunărene arŭ înceta de a maĭ fi privite ca o pradă lesne de înghițitŭ, fie pe tĕrâmulŭ politicŭ, fie pe tĕrâmulŭ economicŭ.

Esemple de puterea ce dă *federalismulŭ* avemŭ în **Statele-Unite** ale Americeĭ și în mica **Elveție**. În Elveția suntŭ treĭ *naționalităț*ĭ diverse: *francesă*, *germană* și *italiană*, carĭ șĭ-aŭ datŭ mâna și aŭ formatŭ unŭ *Statŭ federalŭ* liberŭ, prosperŭ și respectatŭ de Puterile cele marĭ.

Amŭ putea cita ca exemplu maĭ aprópe de noĭ pe ênsăși Austro-Ungaria poliglotă, care este unŭ imperiŭ *quasi-federalistŭ*. Ce arŭ însemna popórele acestuĭ Imperiŭ, daca ele arŭ fi desmembrate și împrăștiate, și la câte pericole nu arŭ fi ele expuse? Pe când, unite sub unŭ *acoperemêntŭ*, ele forméză o putere mare care duréză de secole.

De câtă considerație nu s'ar bucura Statele Balcanice și câtă greutate nu ar avea *puterea lorŭ armată defensivă* în *equilibrulŭ* Europeĭ orientale, când și-ar da mâna frățește și ar forma o **ligă** de *pace* și *apĕrare*.

Că o asemenea *ligă* saŭ *Confederare* ar fi bine vĕdută și sprijinită de Puterile carĭ vorŭ *pacea*,

libertatea și equilibrulŭ în peninsula Balcanilorŭ, nu maĭ rĕmâne îndoială.

Deja ceĭ maĭ marĭ bărbațĭ de statŭ aĭ Puterilorŭ **Întreiteĭ-Alianțe** și aĭ Engliterei s'aŭ pronunțatŭ solemnŭ pentru **libera desvoltare** a statelorŭ Dunărene și Balcanice.

Numaĭ Rusia n'ar fi mulțumită cu ridicarea acestuĭ **stăvilarŭ** în drumulŭ cotropirilorŭ sale spre Constantinopole!

Și Rusia ar vrea unŭ felŭ de **Confederație Balcanică**, ânsă o **confederație rusésca** și ca **instrumentŭ** al cotropirilorŭ sale și al **panslavismuluĭ Moscovitŭ!**

Dupe cum a spus'o diarulŭ **Le Temps** în 14 August 1888, o confederație de popóre libere ar fi unŭ *vastŭ câmpŭ întăritŭ (Champ retranché)*, apăratŭ de fortificațiile oțelite ale *quadrilaterului* Românieĭ, de renumitulŭ *quadrilaterŭ* al Bulgarieĭ, de pepturile stîncóse ale Carpațilorŭ și Balcanilorŭ și de brațele viguróse ale vitejilorŭ acestorŭ națiunĭ înfrățite, care s'ar lupta până la cea din urmă picătură de sânge pentru **independența și existența lorŭ națională.**

Negrețitŭ că acestŭ **nuoŭ edificiŭ politicŭ** al Orientuluĭ nu va rĕsări de o dată perfectŭ și frumosŭ ca Minerva din capulŭ luĭ Joe. Va urma și elŭ legea transformismuluĭ la care s'aŭ supusŭ până acum popórele Balcano-Dunărene, ca sa ajungă la trépta de state autonome și independente.

Vorŭ începe aceste popóre prin a se înțelege maĭ ântâiŭ frățește asupra mijlócelorŭ de apărare contra pericolelorŭ imminente care le amenință despre Miază-Nópte; se vorŭ **alia** la trebuință între dênsele pentru a se apăra împreună; iar cu sângele eroicŭ ce-lŭ vorŭ vĕrsa ele pentru libertățile și drepturile lorŭ naționale, se va cimenta acelŭ nuoŭ **Edificiŭ politicŭ: Confederația Balcano-Dunăréná, saŭ a statelorŭ Unite ale Orientuluĭ.**

Nimicŭ nu înfrățește pe popóre, ca și pe individe, maĭ multŭ ca apărarea împreună în contra unuĭ pericolŭ comunŭ.

In acestŭ secolŭ, popórele acestea renăscênde aŭ profitatŭ de resbelele Rușilorŭ cu Turciĭ, aŭ luptatŭ alăturĭ cu Rușiĭ și șĭ-aŭ datŭ contingentulŭ lorŭ de sacrificiĭ pentru **cruce și libertate.**

Când ânsă aŭ vĕdutŭ că *pravoslavnica Rusie,* la **umbra cruceĭ,** ascunde **robia Knutuluĭ** în loculŭ **libertățiĭ,** atuncĭ aŭ începutŭ o nuoă luptă pe calea *cultureĭ și apărăriĭ naționale* contra *nuouluĭ jugŭ* ce li se prepara.

Românii aŭ protestatŭ solemnŭ la 1848 contra *protectoratuluĭ* saŭ *suzeranității* Rusieĭ. Iar în timpulŭ *invasiuneĭ Rusești* din 1853, Românii patrioți și exilați aŭ făcutŭ apelŭ la Puterile civilisate din Centrulŭ și Occidentulŭ Europeĭ. Se știe scopulŭ resbeluluĭ din Crimeea și resultatulŭ consacratŭ în tractatulŭ din Paris (1856).

Totŭ acele Puterĭ civilisate — cu óre-care deosebire de factorĭ — s'aŭ adunatŭ în Congresulŭ din Berlin (1878) unde aŭ mărginitŭ pretențiunile și aŭ dejucatŭ planurile Rusieĭ asupra peninsuleĭ Balcanilorŭ.

Acum, ca și în trecutŭ, popórele Balcano-Dunărene se găsescŭ în fața unorŭ pericole totŭ atâtŭ de marĭ. Aceste pericole reclamă înfrățirea și **alianța** lorŭ pentru a se apăra împreună, cu patriotismulŭ și armele în mână, și a-șĭ asigura viitorulŭ sub scutulŭ uneĭ **Confederărĭ** permanente și sub garanția Puterilorŭ Europeĭ.

Se știe că într'o **Confederațiune** de state diverse este necesarŭ ca unulŭ din ele să aibă direcțiunea *politiceĭ din afară* în interesulŭ tutulorŭ.

O asemenea *direcțiune* nu se impune cu forța; ea reese din natura lucrurilorŭ, din *interesulŭ comunŭ* și din consimțimêntulŭ *spontaneŭ* al statelorŭ confederate.

Intr'unŭ șirŭ de vécurĭ România a fostŭ **pavĕza creștinătățiĭ și pămêntulŭ făgăduitŭ** al refugiațilorŭ creștinĭ din Orientŭ.

În secolulŭ acesta de renaștere, România a fostŭ **ante-garda naționalităților**, prin cultura și emanciparea eĭ treptată.

Prin spiritulŭ lorŭ de libertate și de progresŭ, prin cultura lorŭ națională, ca *poporŭ latinŭ* înfața invasiuneĭ Moscoviților, Românii aŭ câștigatŭ simpatiile Puterilorŭ Occidentuluĭ și aŭ ple-

datŭ astŭ-felŭ cu succesŭ, nu numaĭ causa lorŭ, ci și pe a celorŭ-l'alte *naționalităţĭ* din Orientulŭ Europeĭ. Iar prin vitejia desfășurată pe câmpiile Bulgarieĭ, Românii aŭ câștigatŭ nu numaĭ *independența* lorŭ dar și încrederea Europeĭ în vitalitatea popórelorŭ Balcano-Dunărene.

Acéstă *încredere européně* s'a întăritŭ în aniĭ din urmă prin coragiulŭ și patriotismulŭ cu care Bulgariĭ aŭ ştiutŭ să-şĭ apere drepturile lorŭ *autonome* și *naționale* față cu intrigile și violențele, agenților Rusieĭ.

Prin tradițiunile istorice și luptele seculare, prin *comunitatea intereselorŭ, a suferințelorŭ și a aspirațiunilorŭ* cu cele-l'alte popóre Balcanice, Românii s'aŭ bucuratŭ totŭ-d'auna de *simpatiele* acelorŭ popóre.

Prin gradulŭ de cultură, prin numerulŭ populațiuneĭ și forța militară ce póte desfășura în contra pericoluluĭ din afară; prin posițiunea sa *geografică* care face adĭ din România **Sentinela** care are să vegheze și să înfrunte cele d'ântêiŭ atacurĭ dușmane, acéstă țéră a fostŭ și este în epoca nóstră privită ca **ante-garda naționalităţilorŭ** și a **civilisațiuneĭ,** ca **farulŭ** luminosŭ și **lucéfărulŭ** Orientuluĭ.

Acésta aŭ spus'o publiciștiĭ ceĭ marĭ și bărbațiĭ de statŭ aĭ Occidentuluĭ.

Acésta aŭ recunoscut'o și bărbațiĭ luminațĭ și patrioțĭ aĭ popórelorŭ Balcanice, dupe cum vomŭ arăta îndată.

Bulgaria, Serbia, Grecia și Turcia, față cu România și cu ideea Confederațiunei Balcano-Dunărénă.

Bulgaria.

Să vedemŭ carĭ sunt ideile și sentimentele Bulgarilorŭ în privința Românieĭ și a ideeĭ uneĭ *Confederațiunĭ Balcanice.*

Sunt cunoscute din istorie raporturile amicale dintre Românĭ și Bulgarĭ și chiar legăturile lorŭ politice când — sub conducerea luĭ Ióniția, Petru și Asan — formaŭ *Regatulŭ Româno-Bulgarŭ* și apăraŭ împreună **independința** și **naționalitatea** lorŭ.

Câtŭ pentru epoca contimporană am arătatŭ deja în acéstă scriere câte interese comune și simpatiĭ légă aceste doă state riverane ale Dunării.

Românii — carĭ aŭ încurajatŭ în trecutŭ prin exemplulŭ lorŭ pe Bulgarĭ — aŭ aplaudatŭ împreună cu Europa civilisată, acelŭ spiritŭ vigurosŭ de *naționalitate* și *independență* cu care Bulgariĭ — dupe emanciparea de jugulŭ turcescŭ — aŭ știutŭ să respingă și *noulŭ jugŭ rusescŭ*, pe care voiaŭ să li-lŭ impue ceĭ din Moscva și Petersburg *prin violarea drepturilorŭ autonome* ale Bulgarieĭ, garantate de tractatulŭ din Berlin.

Prin purtarea lorŭ înțeléptă și curagiósă, Bulgariĭ aŭ câștigatŭ încrederea Europeĭ, în câtŭ tóte puterile — afară de Rusia — suntŭ gata să recunóscă pe principele lorŭ Ferdinand ca Su-

veranŭ legalŭ al Bulgarieĭ și *unirea* Bulgarieĭ cu Rumelia.

Întărdierea recunóșteriĭ principeluĭ Ferdinand nu a împedicatŭ și nu va împedica strângerea legăturilorŭ amicale între cele doă popóre vecine, pe care Dunărea le unește iar nu le desparte, căcĭ ele aŭ interesŭ egalŭ ca să apere *libertatea* navigațiuneĭ acestuĭ fluviŭ, ca și *independența* lorŭ *națională*.

Tóte șicanele și zizaniile Moscoviților nu vorŭ împedica pe Românĭ și pe Bulgarĭ ca, în momentulŭ de pericolŭ, să-șĭ dea mâna și să lupte alăturĭ contra invaziunilorŭ și cotopirilorŭ streine.

Cu câtŭ amenințările Norduluĭ vorŭ fi maĭ marĭ, cu atâtŭ *confederațiunea Balcano-Dunăréná* se va realisa maĭ curênd.

Procedările îndărătnice și căzăceștĭ ale agenților Rusieĭ în statele Balcanice nu aducŭ de cât pagubă *politiceĭ ruseștĭ*. Acésta aŭ recunoscut'o în cele din urmă chiar unele ḑiare din Petersburg ca *Grajdanin* și *Petersburg Vestnik* (1)

În locŭ de a se descuragia, popórele Balcanice s'aŭ oțelitŭ și s'aŭ înfrățitŭ maĭ multŭ.

Regretatulŭ **Zaharia Stoianoff**, — președintele Sobranieĭ Bulgarieĭ, — care era unulŭ din ceĭ maĭ înfocațĭ apărătorĭ aĭ *naționalității Bulgare* și propagatorulŭ mareĭ *ideĭ* a **Confederațiuneĭ Balcanice**, a arătatŭ câtŭ de viĭ și naturale suntŭ legăturele amicale dintre Bulgaria și România.

(1) V. *L'Indépendance Roumaine*, 24 Septembre 1889.

Acestŭ amicŭ sincerŭ al Romànilorŭ — esprimândŭ sentimentele poporuluĭ Bulgarŭ — a publicatŭ în 1887 o scrisóre politică în ḑiarulŭ *Telegrafulŭ* din Bucureștĭ, în termeniĭ următorĭ :

Amicilorŭ,

„ Nu esistă unŭ singurŭ Bulgar maĭ mult saŭ maĭ
„ puținŭ inteligentŭ și patriotŭ ,care n'ar fi călcat
„ pământulŭ liber al Românieĭ și nu s'ar fi folo-
„ sitŭ de ospitalitatea frățéscă a Românilor. Într o
„ epocă de o jumĕtate secol, într'o epocă gróznică
„ și négră pentru noĭ, privirea poporuluĭ bulgar
„ a fost pururea țintită asupra maluluĭ stâng al
„ Dunăreĭ. Tot ce e onest și nobil, tot ce avea vr o
„ inițiativă și fu coprins de ideia d'a salva patria
„ sa nenorocită, tot ce n'a putut trăi și respira în
„ Bulgaria robită, lucra și trăia în sfânta Românią.

. . . . . .

„ Da, fraților Românĭ, pământulŭ vostru a fost
„ pentru noĭ pământul făgăduitŭ.

„ La începutulŭ renascereĭ nóstre naționale, cele
„ d'ântâĭ vocĭ, carĭ ne treḑiră din somnulŭ robieĭ
„ s'aŭ auḑit din România.

„ Țara vóstră a fost pentru noĭ focarul luminat
„ al libertățiĭ, speranța în viață nouĕ, în progres.

. . . . . .

. . . . . .

„ Pământul vostru a hrănit pe apostoliĭ libertățeĭ
„ bulgare, pe luptătoriĭ uriașĭ aĭ independențeĭ
„ nóstre, pe Levsky, Bencovsky, Hadji-Dumitru,
„ Caragea, Colow, adică întregul șir al martirilor

„ noștri, căduțĭ apoĭ pe câmpul sfinteĭ lupte, morțĭ
„ în ștreang și prin temnițele turcești.

„ Salutare dar pămêntuluĭ sfînt al Românieĭ; să
„ fie bine-cuvêntat!

„ România a fost a doua patrie pentru miĭ de
„ martirĭ aĭ noștri.

. . . . . .

„ In diua nefastă de 9 August, când de la Nord
„ se grămădea norĭ negri asupra patrieĭ nóstre,
„ când libertatea bulgară era gata să se ascundă
„ prin stâncele și strâmtorile sĕlbatice ale Bal-
„ canilor, am fost în România. Și inima mea de
„ patriot bulgar sângerândă nu va uita ceea-ce
„ am vĕdut, nu va uita spectacolulŭ frumosŭ ce
„ înfățișase capitala Românieĭ în diua de 17 August,
„ când în persóna prințuluĭ Alexandru poporul ro-
„ mân întêmpină Bulgaria liberă și independentă.

„ Destinul Românieĭ este frumos! Din România
„ ne vin razele bine-făcĕtóre ale libertățeĭ, razele
„ redeșteptăreĭ nóstre morale. Usurpătoriĭ și trădă-
„ toriĭ de la 9 August știaŭ bine simțimêntele ca-
„ valerescĭ ale poporuluĭ Român, tocmaĭ pentru
„ acésta eĭ se țineaŭ departe de malurile Dunăreĭ
„ române și îșĭ căutaŭ sprijinul în puterea gean-
„ darmuluĭ de la Reni.

„ Cu întristare și amărăciune ne gândim că
„ pênĕ acum n'am rĕsplătit cu nimic poporuluĭ ro-
„ mân pentru tóte astea. În temelia libertățeĭ
„ nóstre, zacŭ osemintele fiilor Românieĭ, iar noĭ

„ nicĭ douĕ cuvinte de mulțumire n'am pronunțat
„ pênĕ acum.

„ Știțĭ óre pentru ce ?

„ Nu ne acuzațĭ; poporul bulgar și clasa nóstră
„ inteligentă cu evlavie pronunță cuvêntul sfânt
„ de *România,* dar vaĭ! nu suntem încă pe pi-
„ cioarele nóstre; și dacă adĭ nu maĭ esistă în
„ Bulgaria iataganul, apoĭ esistă *rublele* a căror
„ înrîurire e mult maĭ grósnică, mult maĭ neîndu-
„ rătóre.

„ Mare și solemnŭ va fi momentul când douĕ
„ popóre vecine 'șĭ vor întinde frățește mâna și
„ vor încheia o alianță puternică, compuind o **fe-**
„ **derațiune** întemeiată pe respectarea libertăților
„ reciproce. Nu esistă absolut nicĭ un singur mo-
„ tiv pentru ca Românii și Bulgarii să nu trăiască,
„ precum aŭ trăit, într o pace și bună înțelegere;
„ nu esistă asemenea nicĭ un motiv ca să se maĭ
„ repete o-dată resbelul fratucid între Sêrbĭ și
„ Bulgarĭ.“

Aceste rândurĭ dictate de o inimă curată și patriotică vorbescŭ de sine și nu maĭ aŭ trebuință de comentariĭ.

Serbia

Același limbagiŭ frățescŭ de iubire și încredere mutuală s'a schimbatŭ între Sêrbĭ și Românĭ, prin scriere și prin viŭ graiŭ, în publicŭ, și chiar în ocaziunĭ solemne și la toasturĭ Regale.

Într'un șirŭ de vécurĭ Românii aŭ trăitŭ cu Sêrbii — ca și cu Bulgarii — în cea maĭ bună înțelegere și nicĭ o-dată nu s'a înscrisŭ în istoria lorŭ de glorie saŭ de restrište vre o luptă fratucidă. Mulțĭ vitejĭ refugiațĭ din Serbia — ca și din Bulgaria, Grecia, Albania și Macedonia — veneaŭ și se luptaŭ voinicește sub stégurile Române contra dușmanuluĭ comunŭ. Familiile nóstre Domnitóre se încuscreaŭ cu cele din Serbia și se ajutaŭ reciprocŭ în resboae.

Aceiașĭ cordialitate a existatŭ și există și astădĭ între Curțile Regale din Belgrad și Bucureștĭ.

În timpulŭ nefericituluĭ resbelŭ fratucidŭ Serbo-Bulgarŭ din 1885, inima Românilorŭ sângera de durere în fața aceluĭ tristŭ spectacolŭ, iar guvernulŭ nostru și-a datŭ tóte silințele pentru împăciuirea celorŭ douĕ popóre vecine carĭ sunt menite a trăi frățește spre a face față pericolilorŭ din afară carĭ le amenință.

Multŭ aŭ contribuitŭ Românii cu consiliile lorŭ frățeștĭ la curmarea aceleĭ lupte, iarŭ *pacea* s'a încheiatŭ chiar aicĭ în Bucureștĭ, prin mijlocirea bărbațilorŭ noștri de statŭ.

În dilele trecute orĭ care Românŭ, a cetitŭ cu plăcere resumatulŭ pe care ni l'a datŭ firulŭ electricŭ dupe unŭ importantŭ articolŭ alŭ diaruluĭ sêrbŭ din Belgrad, *Narodni Dnevnih*, care a propusŭ **alianță** între Serbia cu România.

Écĕ acelŭ resumatŭ :

„Diarulŭ *Norodni Dnewnik* publică unŭ articolŭ

„ remarcabilŭ în care regretă slăbirea ce s'a pro-
„ dusŭ în raporturile amicale între Serbia și Bul-
„ garia, atuncĭ când *situația geografică a celorŭ*
„ *douĕ state trebue să'ĭ împingă a întreține relațiu-*
„ *nile cele maĭ amicale.*

„ Aceiașĭ fóie crede că arŭ fi o operă folositóre,
„ dacă s'arŭ aspira la **o alianță intimă cu Ro-**
„ **mânia**, ea pledéză cu căldură acéstă cauză a-
„ dăogând că *acesta arŭ fi primulŭ pasŭ* **pentru rea-**
„ **lisarea ideeĭ solidarității Statelorŭ Balca-**
„ **nice**. Nicĭ o piedică nu se opune la acéstă a-
„ lianță căcĭ interesele Serbieĭ și ale Românieĭ
„ nu sunt nicăerĭ în antalogism, ci din potrivă,
„ identice sub multe raporturĭ."

— Aceste ideĭ și sentimente naturale, credemŭ
că sunt împărtășite de toțĭ Sêrbiĭ patrioțĭ și pre-
vĕdătorĭ, carĭ nu vorŭ să subiuge *individualitatea*
națională a Serbieĭ ispitelorŭ amăgitóre ale *pans-*
lavismuluĭ Moscovitŭ.

Sêrbiĭ ceĭ luminațĭ vorŭ fi înțelesŭ deja *intri-*
gele rusești carĭ aŭ țesutŭ acea *dramă conjugală*
între regina Natalia și Regele Milan, care a ab-
dicatŭ pentru a asigura țĕriĭ sale liniștea și fiuluĭ
sĕŭ tronulŭ. Sêrbiĭ ceĭ patrioțĭ nu se vorŭ înrola
în acea *tristă comedie politică* pe care o jócă agenții
panșlaviștĭ și *Zancoviștĭ* aĭ Rusieĭ,—pe spinarea nați-
uneĭ sêrbe—*comedie* în care ex-regina Natalia s'a
făcutŭ *instrumentŭ streinŭ* și sapă,—pentru ambi
țiunĭ deșarte — la temelia *patrieĭ Sêrbilorŭ și a*
Tronuluĭ fiuluĭ eĭ.

Acestŭ pericolŭ l'a notificatŭ însuși Regentulŭ Risticĭ în o scrisóre ce elŭ a adresatŭ către ex-Regina Natalia și în care i-a spusŭ:

„Sunt fórte convins că tronulŭ Regeluĭ Alec-„sandru nu este amenințatŭ de nicĭ unŭ pericolŭ „din afară saŭ din năuntru. *Nu potŭ lua ânsă a-„supră-mĭ rĕspunderea că desbinarea ce s'a iscatŭ „între înalțiĭ părinți aĭ regeluĭ, nu va fi periculósă „pentru tronŭ,* **în caz când acéstă desbinare se „va întinde și maĭ multŭ în interiorulŭ sta-„tuluĭ sêrb.**"

— În adevĕrŭ s'a vêzutŭ cum numele luĭ Karagherghevicĭ și alŭ principeluĭ de Monte-Negru, — fidelulŭ amicŭ alŭ Țaruluĭ,— a fostŭ colportatŭ de *propaganda Moscovită*, ca avêndŭ să ia loculŭ *Dinastieĭ Obrenovicĭ !* ..

Când unŭ asemenea fatalŭ desnodămêntŭ s'ar realisa, atuncĭ arŭ vedea ex-Regina Natalia ale cuĭ interese a servitŭ!

Din norocire, Regențiĭ carĭ aŭ datŭ dovedĭ de înțelepciune, ex-Regele Milan și Sêrbiĭ patrioțĭ, veghiază ca să asigure liniștea patrieĭ lorŭ și Tronulŭ juneluĭ Rege Alaxandru.

Că acea *dramă conjugală* și abdicarea Regeluĭ Milan a fostŭ o consecință maĭ multŭ *a intrigilorŭ ruseștĭ*, acésta nu se póte tăgădui, căcĭ ea a fostŭ pe față și cu sgomotŭ mărturisită de chiar organele acreditate din Petersburg.

Astŭ-felŭ *Novoie Wremja* de la 23 Februarie 89, se lăuda pentru acéstă ispravă a *politiceĭ ruseștĭ !*,

amintindŭ cu îngâmfare și despre trădarea monstruósă a principeluĭ Batemberg; ba amenințândŭ chiar și pe Regele Carolŭ alŭ Românieĭ!

Scopulŭ ânsă ce a urmăritŭ Rusia prin *intrigele* și *rublele* sale nu s'a pututŭ atinge nicĭ în Bulgaria, nicĭ în Serbia, nicĭ în România (când cu rĕscóla țĕranilorŭ noștri din 1888).

Că Regenții Serbieĭ vorŭ fi favorabilĭ păciĭ și înfrățireĭ între Statele Balcanice, acésta resultă din conduita lorŭ patriotică și cumpănită de până acum, din înțelegerea prealabilă ce aŭ avutŭ cu Regele Milan înainte de abdicare și din *proclamația* în care *Regența* a dișŭ că „**Regele Milan merită recunoștința Serbieĭ**“ și că ea *va veghia ca Serbia nu numaĭ să conserve amiciția marilorŭ puterĭ dobândite pentru Patrie de Regele Milan, dar și s'o desvolte* și s'o complecteze prin mijlocul bunelorŭ relațiunĭ internaționale și a respectuluĭ tractatelorŭ.

Mesagiulŭ de la 9 Octombre 1889 de la deschiderea a noueĭ **Skupcine** serbe - alésă în basa noueĭ constituțiĭ — a promisŭ o era nouĕ de pace, prosperitate și bune relațiunĭ cu statele vecine. *Mesagiulŭ* a recunoscutŭ *patriotismulŭ* și *înțelépta prevedere* a *Regeluĭ Milan* care, abdicândŭ a întăritŭ **Dinastia** în persóna fiuluĭ sĕŭ, Regele Alecsandru, și a inauguratŭ unŭ regimŭ parlamentarŭ progresistŭ.

Discursulŭ Regentuluĭ Risticĭ a produsŭ cea maĭ bună impresiune la Sofia, Viena și Bucureștĭ,

căcĭ elŭ promite *pace* și *respectŭ pentru libera desvoltare a popórelorŭ Balcanice.*

Răspunsulŭ Skupcineĭ la discursulŭ Regenței Serbieĭ,—votatŭ la 28 Octombre—a espimatŭ aceleașĭ sentimente de înfrățire cu popórele Balcanice și dorința ca guvernulŭ Serbieĭ să lucreze pentru „*asigurarea păcii* și *desvoltarea autonomieĭ statelorŭ din peninsula Balcanilorŭ* pe *basa solidarității și ocrotirea intereselorŭ* și *drepturilorŭ mutuale.*"

Aceste desiderate sunt unŭ bunŭ începutŭ care promite róde folositóre în viitorŭ, pentru realisarea mareĭ ideĭ a **Confederațiuneĭ Balcano-Dunărene.**

Grecia

Greciĭ—care 'și-aŭ câștigatŭ **independența** cu prețulŭ sângeluĭ lorŭ eroicŭ — sunt totŭ atâtŭ de interesațĭ ca și Românii, ca și tóte statele și naționalitățile Balcanice, să nu vadă revĕrsându-se *potopulŭ panslavismuluĭ moscovitŭ* până la Adriatica și Dardanele.

Eĭ, carĭ aŭ exageratŭ și exageréză ăncă și astădĭ ideea *panelenismuluĭ*, nu vorŭ privi cu ochĭ nepăsătorĭ la cotropirea văeĭ Carpațilorŭ și a peninsuleĭ Balcanilorŭ de *sotniile* Cazacilorŭ și Cerchezilorŭ, căcĭ — odată întărițĭ în Balcanĭ — aceĭ cotropitorĭ arŭ face numaĭ unŭ pasŭ până la Pireŭ și Bosforŭ!

Fără nicĭ unŭ spiritŭ de ostilitate contra Ru-

sieĭ, sentimentulŭ de **conservare națională** și **îngrijirea de viitorŭ,** aŭ făcutŭ pe maĭ mulțĭ patrioțĭ Elinĭ să se adune acum câțĭ-va anĭ și să se înțelégă între dênșiĭ despre mijlocul de a propaga marea idee a uneĭ **Confederațiunĭ Balcanice.**

Membriĭ comitetuluĭ Elinŭ din Athena s'aŭ pusŭ în corespondență cu marele patriotŭ alŭ Bulgarieĭ Zaharia Stoianoff și s'aŭ îmbărbătatŭ uniĭ pe alțiĭ ca să propage **ideea** mântuireĭ popórelorŭ din Orientulŭ Europeĭ: **confederarea** între dênsele.

Am reprodusŭ maĭ susŭ cuvintele călduróse și patriotice cu care regretatulŭ Stoianoff propaga înfrățirea și constituirea statelorŭ Balcanice în o **confederație** pentru apărarea existenței naționale și a intereselorŭ mutuale.

Nu maĭ puțin călduróse și patriotice aŭ fostŭ și cuvintele cu care patriotulŭ Elinŭ, D. *Philimon*, redactorulŭ diaruluĭ *Aion* și *președinte al Consiliuluĭ municipalŭ din Atena,* a susținutŭ în colónele diaruluĭ *Românulŭ*, — în o scrisóre adresată la 10 Septembre 1886, D-luĭ Vintilă Rosetti, — **ideea** uneĭ înfrățirĭ și **confederărĭ** a *Statelorŭ Balcanice.*

Dupe ce a arătatŭ impresiunile ce ĭ-a produsŭ marele progrese ce a făcutŭ România și Bucureștiĭ — pe care nu-ĭ maĭ vĕdușe de 25 de anĭ. — **D. Philimon,** s'a exprimatŭ astŭ-felŭ:

„Ca Elinŭ, devotatŭ ideilorŭ de naționalitate

„ și de independință, aparținêndŭ raseĭ care a în-
„ vĕțatŭ cea d'ântêiŭ lumeĭ ideile sfinte de pa-
„ trie și de libertate, salutŭ din fundulŭ inimeĭ
„ transformațiunea săvêrșită de voĭ, și facŭ urĕ-
„ rile cele maĭ călduróse pentru prosperitatea țĭreĭ
„ vóstre

„ Să nu credĭ că aceste urărĭ suntŭ inspirate
„ de unŭ *simplu sentimentalismŭ ;* este și unŭ mare
„ *interesŭ naționalŭ* care mĕ împinge la acésta.

„ Sciŭ că urândŭ prosperitate și mărire Româ-
„ nieĭ, facŭ urărĭ pentru securitatea scumpeĭ mele
„ Patriĭ.

„ Când Grecia va fi asigurată spre Nordŭ, ea
„ va putea privi fără temere viitorulŭ. Și rasa e-
„ lenică nu póte avea maĭ mare siguranță de
„ câtŭ aceea de a avea hotarele sale spre Nordŭ
„ apărate de unŭ poporŭ vitézŭ, de unŭ statŭ
„ bine organisatŭ și iubitorŭ de independența sa.

. . . . . .

„ Este o fericire pentru Orientŭ că aceste ideĭ
„ începŭ a fi susținute în România. Numaĭ prin
„ isbânda acestorŭ credințe, popórele Orientuluĭ
„ vorŭ putea sĕ-șĭ asigure independința lorŭ și să
„ facă sĕ piară ideia uneĭ alte conchiste străine,
„ care voiesce să ia locul̆ŭ aceleĭ care dispare.

„ Trebue ca Românii sĕ înțelégă acestŭ ad evĕrŭ
„ verificatŭ de întréga istorie, că geniulŭ natiu-
„ nilorŭ nu se formédă de tratate, convențiunĭ
„ protocóle constituțiunĭ scrise, ordonanțe, arti-
„ cole de diare saŭ de acțiunea maĭ multŭ saŭ

„ maĭ puținŭ contestată a societățilorŭ secrete.
„ Geniulŭ națiunilorŭ se formédă cu succesiunea
„ secolelorŭ și cu desvoltarea vicisitudinelorŭ vie-
„ țeĭ lorŭ, asupra cărora situațiunea geografică
„ esercită o imensă și necontestată influință.

„ Provedința a datŭ Elinilorŭ marea și flota;
„ aceeașĭ provedință vĕ a datŭ vouĕ și celorŭ
„ l'alte popóre care locuescŭ Orientulŭ, pămêntulŭ
„ fermŭ. Independința Orientuluĭ depinde de com-
„ binarea și de unirea intimă și sinceră a a-
„ cestorŭ douĕ elemente fisice, marea și pă-
„ mêntulŭ.

„ Să ne dămŭ decĭ mâna cu sinceritate, fără
„ sfială; să contractămŭ o **alianță** și o unire
„ basată pe adevĕrul istoricŭ, și independința O-
„ rientuluĭ va fi pentru totŭ-d'auna asigurată.

„ Lumea civilisată dorind menținerea păceĭ, o
„ muncă ne întreruptă va fi nevoită să salute,
„ printr'o mișcare spontaneă, desvoltarea acesteĭ
„ ideĭ și o va susține din tóte puterile sale mo-
„ rale la care se vorŭ uni puterile materiale la
„ momentulŭ propice.

„ Eliniĭ fură represințațĭ adesea ca o națiune
„ maĭ multŭ teoretică de câtŭ practică, ca o a-
„ dunare maĭ multŭ de poețĭ și de artiștĭ de câtŭ
„ de ómenĭ politicĭ. Nu intru în desbaterea acesteĭ
„ păreri, căcĭ acésta arŭ întrece ținta mea. Dérŭ
„ crede-mĕ în tótă sinceritatea, și potŭ pretinde
„ că cunoscŭ puținŭ țéra mea și pe compatrioțiĭ

„meĭ; **Ideia uneĭ confederațiunĭ Orientale,** cu „recunóșterea limitelorŭ teritoriale istorice și ne„tăgăduite, **este o idee scumpă pentru noĭ E„liniĭ.** *Ințelegemŭ bine că puterea nóstră stă în po„sesiunea cóstelorŭ orientale ale Mediteraneĭ, în in„sule și că pământulŭ fermŭ nu ne póte fi folositorŭ. „De aecea nu putem perde nimicŭ printr'o înțe„legere cu popórele Orientuluĭ, pe carĭ n'amŭ înce„tatŭ unŭ momentŭ d'a-ĭ privi ca frațĭ, carĭ aŭ a„celeașĭ interese precum aŭ avutŭ aceleașĭ suferințe „și nenorocirĭ în trecutŭ.*

„Acestŭ trecutŭ să ne serve tuturorŭ de învățămêntŭ. „Sĕ înceteḑe decĭ între noĭ neînțelegerile, carĭ aŭ fostŭ „atâtŭ de bine întreținute de o politică dibaciŭ, care „a înlesnitŭ pênă acum mersulŭ conchisteĭ străine și „sĕ reluăm rolulŭ care ne este desemnatŭ de istorie „și de cunoștiința esactă a intereselorŭ nóstre reale.“

„Uniți, vomŭ fi neatacabilĭ, independinți, liberĭ și „prin urmare fericiți; ne uniți și sfâșiindu-ne în„tre noĭ, vomŭ fi maĭ târdiŭ, prada politiceĭ care „voesce să înlocuiască cucerirea Orientuluĭ, care „esistă ăncă în parte, printr'o altă cucerire maĭ „de temutŭ, care de și maĭ civilisată, maĭ di„bacĭă, maĭ pricepută, este și maĭ gróznică de „câtŭ cucerirea care a precedat'o.

— Nu numaĭ popórele *independente* din peninsula Balcanilorŭ vĕdŭ în o înfrățire și *confederare* între dênsele *limanulŭ* mântuireĭ și mijloculŭ asigurăriĭ viitoruluĭ lorŭ, dar și *naționalitățile* maĭ micĭ ca Albaneziĭ și Românii-Macedoneni. Este

naturalŭ ca și aceștia să găséscă în acéstă *idee* mare speranța în o sórtă maĭ bună în viitorŭ.

Turcia.

Chiar Turcia a începutŭ a recunóște puterea invincibilă a *progresuluĭ* și a înțelege că **desvoltarea naționalităților** și **întărirea statelorŭ Balcano-Dunărene** este unŭ mare avantagiŭ și o *garanție* a Porțiĭ Otomane, pentru apărarea sa proprie despre Miadă-Nópte.

Spiritulŭ de *independență* de care aŭ datŭ dovedĭ aceste state tinere, față cu ingerințele fățișe ale politiceĭ din Petersburg și cu agitările **panslavismuluĭ moscovitŭ,** aŭ convinsŭ și pe bărbațiĭ de statŭ aĭ Sultanuluĭ ca și pe bărbațiĭ de Statŭ aĭ **Întreiteĭ-Alianțe** și aĭ Engliterei, că ceĭ maĭ bunĭ *apărătorĭ aĭ* peninsuleĭ Balcanilorŭ și aĭ gurelorŭ Dunăriĭ suntŭ chiar popórele creștine care le locuescŭ și *care sunt gata a apăra cu viteje* **drepturile lorŭ naționale și pămêntulŭ lorŭ strămoșescŭ.**

Pórta Otomană a înțelesŭ deja că, dupe cum Turciĭ suntŭ puternica **Sentinelă** a Bosforuluĭ și Dardanelelorŭ, totŭ astŭ-felŭ Românii și Bulgariĭ suntŭ **Sentinela** deștéptă și vitéză a Carpațilorŭ și Balcanilorŭ și, că dându'și mâna într'o **Confederație** tóte popórele de la Carpațĭ până la Arhipelagŭ, vorŭ forma o *nouĕ putere* în *equilibrulŭ* Orientuluĭ și o *pavĕză* despre Nordŭ a Constantinopoleĭ.

De aceea este în natura lucrurilorŭ și în interesulŭ eĭ, ca Turcia să fie în viitorŭ amica și, la trebuință, **aliata statelorŭ Balcanice,** intrându chiar în **confederație** cu dênsele.

Conduita amicală a Porțiĭ Otomane, față cu evenimentele petrecute în aniĭ din urmă în Bulgaria și buna-voință ce ea a manifestatŭ de a recunóște **unirea** *Bulgarieĭ* cu *Rumelia* sub sceptrulŭ **Alesuluĭ**Ațiuneĭ Bulgare, *principele Ferdinand,* probédă lumina ce s'a făcutŭ în sferele politice și guvernamentale ale Turciĭ și pricepere a roluluĭ ce se cuvine în viitorŭ acestuĭ Imperiŭ, de a fi maĭ multŭ **Sentinela** Bosforuluĭ, apărătorulŭ puternicŭ alŭ provincielorŭ sale din Asia și aliatulŭ naturalŭ al statelorŭ Balcanice.

Organizarea finanțelorŭ și a armateĭ Otomane, prin ceĭ maĭ capabiliĭ financiarĭ Englezĭ și ceĭ maĭ instruițĭ oficerĭ Germanĭ, și înclinarea Sultanuluĭ spre *politica Întreiteĭ-Alianțe,* suntŭ o nouĕ dovadă că Pórta Otomană îșĭ înțelege interesele și misiunea și cunóște calea pe care va putea salva și întări Imperiulŭ pe baze maĭ trainice.

Orĭ ce s'arŭ dice și orĭ câtŭ arŭ cânta Moscoviții *pogribania* Imperiuluĭ Otomanŭ, elŭ este unŭ *factorŭ* necesariŭ în *equilibrulŭ* Orientuluĭ și unŭ apărătorŭ sigurŭ și tare alŭ Bosforuluĭ și Dardanelelorŭ.

Constantinopole nu póte cădea în mâna uneĭ alte Puterĭ marĭ și cu atâtŭ maĭ puținŭ în mânele deja prea puternice ale Rusieĭ, căcĭ—, cum

a ḑisŭ Napoleonŭ I: *Constantinople c'est l'empire du monde!*"

Dacă Rusia arŭ avea Constantinopole ea arŭ stăpâni lumea.

Cu dreptŭ cuvêntŭ ḑicea Thiers în Camera francesă din 1867 [1], că: „*bunulŭ simţŭ ne comandă de a primi ceea ce ne dă natura lucrurilorŭ, prin urmare de a menţine pe Turcĭ la Constantinopole.*"

Posiţiunea geografică şi bravura soldatuluĭ Turcŭ — care s'a constatatŭ şi la Plevna — facŭ ca Imperiulŭ ottomanŭ să nu fie o materie negligébilă.

Ce n'ar da Ţarulŭ Rusieĭ ca să aibă pe Turcŭ de *aliatŭ*? Câte tîrcóle nu ĭ-aŭ datŭ diplomaţiĭ Moscoviţĭ ca să-lŭ pótă prinde în *cursele* lorŭ?

Probă că Imperiulŭ Ottomanŭ — a căruĭ armată, instruită de ofiţerĭ germanĭ, se póte sui la 400,000 — are greutate în combinaţiunile şi *alianţele* Puterilorŭ Europeĭ, este vizita pe care a făcut'o deunăḑĭ Sultanuluĭ împăratulŭ Germanieĭ Wilhelm II, cu ocasiunea călătorieĭ sale la Athena.

Priimirea strălucită ce a avutŭ Impĕratulŭ Wilhelm II la Constantinopole -- în urma primirilorŭ strălucite de la Londra şi Athena — constitue unŭ **evenimentŭ politicŭ** fórte importantŭ.

Marele succesŭ politicŭ al viziteĭ de la Londra se cumpănęşte cu *succesulŭ strălucitŭ* al viziteĭ de la Constantinopole.

(1) Veḑi *Moniteur du soir*, 16 Mars 1867.

Pentru a înțelege acésta, e destulŭ să ne amintimŭ *telegrama semnificativă* pe care Impăratulŭ Wilhelm II a trimis'o principeluĭ Bismarck de pe țermiĭ Bosforuluĭ.

Écĕ ce a depeșatŭ Impăratulŭ Germanieĭ Cancelaruluĭ sĕŭ la 6 Noembre st. n. din anulŭ curentŭ:

„*In momentulŭ plecăreĭ, aducŭ la cunoștința Alte-*
„*ței Vóstre că șederea mea la Constantinopole* **a**
„**fostŭ în tóte privințele din cele maĭ satis-**
„**făcĕtóre.** *Sultanulŭ, populația întrégă, tóte clasele*
„*societățiĭ, tóte credințele aŭ căutatŭ prin tóte mijló-*
„*cele a-mĭ dovedi perfecta lorŭ simpatie.* **Wilhelm.**"

— Acéstă telegramă ecuivaléză cu o apropiată intrare a **Porțiĭ otomane** în **Întreita-Alianță.**

Propagarea ideeĭ Confederațiuneĭ Balcanice în România.

Ideea salutară a uneĭ **Confederațiunĭ Balcano-Dunărene** a fostŭ întrevĕdută și propagată de politiciĭ și publiciștiĭ noștri încă de acum 20 și maĭ bine de anĭ. Regretațiĭ Vasile Boerescu și C. A. Rosetti o susțineaŭ cu căldură ca unŭ *limanŭ* de mântuire pentru popórele Dunărene și Balcanice.

Colónele ḑiaruluĭ *Românulŭ* eraŭ deschise acestuĭ **Idealŭ politicŭ,** care pe atuncĭ era maĭ multŭ unŭ *visŭ* și care astădĭ se consideră ca o *necesitate.*

S'aŭ scrisŭ cărțĭ și broșurĭ pentru susținerea și propagarea acesteĭ marĭ **Ideĭ** politice.

Astŭ-felŭ acum 20 și maĭ bine de anĭ — între altele — s'a publicatŭ în Bucureștĭ o broșură asupra **Cestiuneĭ Orientuluĭ,** în care se susținea — conformŭ *dreptuluĭ publicŭ* și *spirituluĭ tractatuluĭ* din Paris — emanciparea treptată a popórelorŭ Balcanice și gruparea lorŭ într'unŭ *Corpŭ politicŭ federativ*, pe basa **principiuluĭ Naționalităților** și a **equilibruluĭ européně.**

D-nu Sava N. Șoimescu, în acea broșură politică publicată acum 21 de anĭ (1868), se esprima și conchidea astŭ-felŭ:

„O dată constatatŭ, prin tóte cele espuse maĭ „susŭ, că Naționalitățile creștine sunt singurele „și legitimele moștenitóre ale Turcieĭ în Europa; „că aceste popóre sunt singurele elemente june „și sănětóse asupra cărora trebue să se concen„treze atențiunea și influența bine-făcătóre a „Europeĭ civilisate; că viitorulŭ nu maĭ e cu „Turcia musulmană ci cu Turcia creștină; va fi „lesne de înțelesŭ și de demonstratŭ că Nați„onalitățile creștine nu numaĭ că sunt în dreptŭ „de a se preocupa de sórtea lorŭ, dar aŭ încă „și o datorie sacră de a lucra pentru viitórea „lorŭ emancipare, nu numaĭ pentru că acésta „e în interesulŭ lorŭ propriŭ, ci pentru că e în „interesulŭ și maĭ mare alŭ Europeĭ civilisate, „alŭ păciĭ și equilibruluĭ eĭ pe viitorŭ. Căcĭ *dacă „interesulŭ politicŭ Occidentale este de a pune o ba-*

„*rieră forte* **ambițiuneĭ moscovite** și a-ĭ smulge
„din ochĭ acea *pradă* ce se chiamă moștenirea
„Imperiuluĭ Ottomanŭ, ce *barieră maĭ putinte,* ce
„bulevardŭ maĭ mare póte fi pe viitorŭ ridicatŭ
„contra aceleĭ ambițiunĭ, de câtŭ *chiar acele Na-*
„*ționatităților creștine,* june, pline de viață, setóse de
„libertate și gelóse de *independința* lorŭ, pentru
„care se vorŭ luptă contra orĭ cuĭ arŭ tenta să
„le-o smulgă? Écĕ dar cum rĕsare în mintea fie-
„căruia, ca o necesitate impusă de logică de
„dreptate și de înaltă politică, acea *idee* putinte
„și fecundă a uneĭ **Confederațiunĭ Balcano-**
„**Dunărene.**“ (pag. 77, 78).

. . . . . .

. . . . . .

„Nu numaĭ că o **Confederațiune Balcano-**
„**Danubiană** e singura soluțiune naturală a ces-
„tiuneĭ Orientuluĭ, — dacă nu voescŭ să se lase
„acéstă moștenire în prada Colosuluĭ vecinŭ: —
„Nu numaĭ că acestŭ edificiŭ politicŭ este unŭ
„*sistemŭ* conformŭ principielorŭ de dreptŭ ratio-
„nalŭ și legilorŭ natureĭ care cerŭ într'unŭ *orga-*
„*nismŭ* prosperŭ *unitatea* și *multiplicitatea, unitate*
„în fața dreptuluĭ internaționalŭ, *multipticitate* în
„desvoltarea autonomă a fie-căreĭ naționalităților;
„nu numaĭ, repetŭ, că o *Confederațiune* ca acésta
„va fi unŭ aliatŭ naturalŭ al Occidentuluĭ, dar
„ăncă va maĭ oferi și garanțiele cele maĭ natu-
„rale și maĭ durabile *equilibruluĭ Europénŭ* mo-
„dernŭ care a recunocutŭ în statele și naționa-

„ litățile cele micĭ niște *parafocurĭ* puse de Pro-
„ vidență între *Statele cele marĭ* spre a le feri de
„ conflicte desastroase și indefinite.“

. . . . . .

. . . . . .

„ Afară de acésta o **Confederațiune** ca aceea
„ a peninsuleĭ Balcanice, ca orĭ-ce confederațiune
„ organisată astŭ-felŭ, are unŭ scopŭ curatŭ *de-*
„ *fensivŭ*, și este tare în apĕrarea independinței
„ comune, și *inofensivŭ* în timpŭ de pace, când
„ nicĭ unŭ pericolŭ nu o forțéză a eși din neu-
„ tralitatea eĭ.

„ Dacă dar emanciparea și reconstituirea na-
„ ționalităților de sub Turcia concordéză așa de
„ bine cu interesele politice și economice ale Eu-
„ ropeĭ civilisate, daca o *Confederație Balcano-*
„ *Danubiană* presintă maĭ multe și maĭ lungĭ ga-
„ ranțiĭ pentru equilibrulŭ și pacea Europeĭ, arŭ
„ fi timpulŭ ca Inaltele puterĭ garante să ia în
„ seriósă considerare și îmbrățișare acéstă causă
„ sântă etc.“ (pag. 82, 83).

. . . . . .

„ O **Confederațiune Balcano-Danubiană** bine
„ organisată, sub protecțiunea puterilorŭ celorŭ
„ marĭ, conține în sine naturalmente, pe lângă
„ cele-l'alte garanțiĭ și avantagie, și ideea *solida-*
„ *rității* popórelorŭ ce o va constitui. Adică o ga-
„ ranție maĭ multŭ contra micelorŭ cotropirĭ carĭ
„ se facŭ câte-odată *alla sordina*, (pe nesimțite),
„ cum s a făcutŭ aceea a Bassarabieĭ și Buco-

„ vineĭ; și carĭ fiindŭ parțiale și nu atâtŭ de im-
„ portante ca să decidă pe Europa să facă din
„ ele unŭ *casus belli* generalŭ, se protestă, dar se
„ trecŭ cu vederea, căcĭ ar costa prea multŭ res-
„ taurarea lorŭ în starea d'ântêiŭ. Așa în câtŭ
„ celŭ maĭ putinte și cutezătorŭ — profitândŭ de
„ unŭ *imbroglio* europénŭ — în lipsă de cuceririĭ
„ marĭ, se mulțumește și cu cele micĭ.

„ O **confederațiune** ânsă *mare* și *solidară* de
„ părțile ce o compunŭ constitue unŭ *corpŭ ponde-*
„ *rosŭ* în Balanța Europeĭ și *integritatea* eĭ este apă-
„ rată nu numaĭ 'prin puterile sale propriĭ (des-
„ tulŭ de considerabile la popórele libere), dar
„ încă și prin importanța ce va pune politica
„ Europeĭ pe dênsa, sciindu-se legate interese de
„ equilibru și de comerciŭ așa de marĭ cu inte-
„ gritatea acestuĭ *Corpŭ politicŭ,* care va fi celŭ
„ d'ântêiŭ a face unŭ *casus belli* din violarea inte-
„ grității sale."

. . . . . .

„ E bine dar, e o datorie și unŭ dreptŭ ca a-
„ ceste naționalităților, de la Carpați și până la
„ Archipelagŭ, fără a precipita evenimentele, să
„ se prepare pentru aceste evenimente maĭ multŭ
„ saŭ maĭ puținŭ depărtate, să se înțelégă
„ între dênsele, să se apropie una de alta
„ prin unŭ spiritŭ de fraternitate și lealitate, și
„ — animate de acelŭ sentimentŭ de justiție și
„ de amorŭ pe care 'lŭ simtŭ ceĭ ce aŭ suferitŭ
„ împreună nenorocirile trecutuluĭ — să înlăture

„ orĭ-ce elementŭ de discordie și neîncredere, să-și
„ revele una alteia *comunitatea intereselorŭ* morale
„ și materiale și *solidaritatea* sórteĭ lorŭ politice pe
„ viitorŭ. Cu unŭ cuvêntŭ să prepare cu prudență
„ și perseverantă, prin tóte mijlócele morale și ma-
„ teriale, acelŭ *terêmŭ idealŭ* care are să se rea-
„ liseze maĭ curêndŭ saŭ maĭ târdiŭ într'unŭ
„ modŭ definitivŭ.“ (pag. 84, 85).

Și maĭ departe D. Sava N. Șoimescu încheie ast-felŭ :

„ *Ideea* putinte și creatrice a uneĭ **Confedera-**
„ **țiunĭ Balcano-Dunărene,** concordândŭ atâtŭ
„ de bine cu principiele de *dreptŭ publicŭ* și *ra-*
„ *ționale*, cu *Enquilibrulŭ europén* și cu *spiritulŭ* și
„ *scopulŭ finalŭ* alŭ tractatuluĭ din Paris — și a-
„ vêndŭ de base noulŭ și fecundulŭ *principiŭ alŭ*
„ *Naționalităților*ŭ — adunese dar popórele Balcano-
„ Dunărene în giurulŭ acestuĭ *farŭ luminosŭ*, a-
„ cestuĭ **Idealŭ politicŭ** și mérgă cu astă bussolă
„ la portulŭ doritŭ.“ (pag. 162). [1])

Nu numaĭ în publicitate, dar și în parlamentulŭ nostru s'a susținutŭ, ca o *necesitate politică* și *o garanție* a *independenței* nóstre naționale, realizarea mareĭ *Ideĭ* a *Confederăreĭ Statelorŭ Balcanice.*

In anulŭ 1885 — când cu nenorocitulŭ resbelŭ fratucidŭ Sêrbo-Bulgarŭ — s'a ridicatŭ în Camera nóstră unŭ vechiŭ parlamentarŭ și ilustru ora-

1). V). **Cestiunea Orientuluĭ** *în fața dreptuluĭ publicŭ Europên și a tractatuluĭ din Paris*, de **Sava N. Șoimescu,** 1868 București).

torŭ D. N. Ionescu care, — cu ocaziunea uneĭ interpelărĭ — a arătatŭ ca unŭ *Idealŭ politicŭ* înfrățirea Românilorŭ cu popórele Balcanice și aspirațiunea la o **Confederațiune Balcano-Dunăréna.**

In ședința Camerii de la 25 Noembre 1885, D. deputatŭ N. Ionescu a dișŭ :

„ Domniĭ meĭ, nu facŭ istoria omenireĭ, și aș „ ruga și pe D. prim-ministru să nu o facă nicĭ „ D-sa de astă-dată, când va vorbi despre politica „ actuală. Este prea frumósă istoria omenireĭ, ea „ coprinde o mândră pagină a epoceĭ în care Bul- „ gariĭ cu Româniĭ aŭ înființat la Balcanĭ un stat „ puternic care a sfidat imperiul Bizantin și La- „ tin din Constantinopole. Dar să nu ne punem „ pe tĕrâmul archeologic, să facem politica prac- „ tică, suntem datorĭ să facem acésta.

„ Prin urmare, întreb pentru ce ne-am dus noĭ „ la 1877 dincolo de Dunăre, de am vĕrsat sân- „ gele nostru acolo ? Numaĭ pentru ca să ajutăm „ să triumfe armata rusésca, saŭ și pentru ca să „ ne asigurăm și noĭ un vecin care să ne fie o- „ bligat pentru acest mare sacrificiŭ al națiuneĭ „ care 'ĭ-a dat ajutor într'un moment suprem ?

„ Pentru ce arătat'am noĭ atâta pacienţă la tóte „ provocările pentru delimitarea fruntarielor ? Aŭ „ fost numaĭ o neputință din partea nóstră de a „ obține o fruntarie de uscat de la Dunăre la „ Marea-Neagră, o fruntarie maĭ bună, maĭ mare, „ saŭ am avut în vedere, că nu trebue să amă-

„ râm, să jicnim pe vecinii noștri Bulgarĭ? In pur-
„ tarea nóstră prudentă și amicală, în tótă pu-
„ terea cuvêntuluĭ pentru Bulgaria, am avut noĭ
„ consciința legăturilor intime și unirea cu statul
„ Bulgarieĭ născênde, orĭ am făcut'o numaĭ dintr'un
„ simțimênt de vană glorie pentru armele nóstre,
„ un simțimênt de reputațiune, de abilitate pentru
„ diplomația nostră? Dar D. Kogălniceanu a dis'o,
„ când era ministru, că, pe cât am fost de noro-
„ coșĭ pe câmpul de luptă, pe atât am fost de
„ nenorocoșĭ pe tĕrêmul diplomatic. Prin urmare,
„ întreb eŭ: acest act patent și indubitabil nu ne
„ arată el óre că noĭ avem sentimentul unor in-
„ time legăturĭ cu Bulgaria? Orĭ-ce sfială din par-
„ tea nóstră trebue să înceteze când vorbim de
„ poporul Bulgar astădĭ, fiind-că astădĭ ne-a do-
„ vedit și principele și poporul că este de capul
„ sĕŭ, că nu lucréză ca un *instrument orb pentru*
„ *nicĭ o politică streină, ci din contră, 'și-a angajat*
„ *viitorul pentru propriele interese ale statuluĭ Bulgar.*

„ Eĭ bine, între aceste interese ale uneĭ Bulga-
„ riĭ independente și cât maĭ marĭ se póte dincolo
„ de Dunăre, *nu avem și noĭ un interes capital?*

. . . . . .

„ Intimamente, de adĭ înainte nu putem con-
„ sidera pe poporul bulgar, pe Statul Bulgar, pe
„ Principele bulgar, nu 'l putem considera de cât
„ demn de *independență* și *virtualminte independent,*
„ și ca atare trimetem salutările nóstre poporu-
„ luĭ și principeluĭ carĭ aŭ urmat așa cum noĭ

„ însine am urmat, fără să facă interesele străine.
„ Iată pentru ce vocea mea purcedênd din fun-
„ dul convicțiuneĭ mele, mĕ face să dic că de
„ aci înainte avem cel maĭ bun vecin dincolo de
„ Dunăre, și ăncă de astădĭ noĭ putem să dicem
„ că suntem în fruntea popórelor Orientuluĭ, de
„ óre-ce aceste popóre nu găsesc maĭ bine de cât
„ să ne imiteze în ceea ce noĭ am făcut *pentru re-*
„ *construirea* Statuluĭ nostru. Noĭ nu ne-am deo-
„ sebit în cestiunea *unireĭ*. Nu eram atuncĭ libe-
„ ralĭ independenți, conservatorĭ liberalĭ, și maĭ
„ sciŭ eŭ cum, ci eram toți *uniștĭ* și cu toțiĭ ne-
„ am grupat în giurul ideeĭ naționale a *unireĭ*,
„ și astădĭ nu revendicăm pentru ómeniĭ noștri,
„ politicĭ de cât titlul acesta: că aŭ fost sincerĭ,
„ că pentru realisarea ideeĭ acesteia nu aŭ făcut
„ divorțŭ cu națiunea.

„ Fi-va adĭ divorțŭ între opiniunile bărbaților
„ politicĭ de erĭ, carĭ s'aŭ luptat pentru unire și
„ independență, și între opiniunile de adĭ ale
„ bărbaților politicĭ aĭ Bulgarieĭ carĭ se luptă
„ pentru independență?

„ Vedeți cât devine mare o națiune mică, care
„ se pune pe tĕrâmul aspirațiunilor și desvoltări-
„ lor sale legitime?

„ Domniĭ meĭ, eŭ rogŭ pe ministriĭ Majestățeĭ
„ Sale, să ne spună ce atitudine aŭ în momen-
„ tulŭ presentŭ față cu interesele Bulgarieĭ? Să
„ ne spună D. prim-ministru și ministru de ex-
„ terne, dacă înțelege că este de o bună politică

„ națională, ca noĭ să facemŭ tóte chipuriie spre
„ a aduce o împăcare între Sêrbĭ și Bulgarĭ?

„ Cred că acésta nu póte să compromită întru
„ nimicŭ atitudinea reservată care amŭ ținut o
„ până acum; și amŭ convincțiunea că o asame-
„ nea atitudine din partea Românieĭ arŭ fi unŭ
„ gagiŭ maĭ multŭ, cum că ea n'are altŭ idealŭ
„ în Peninsula Balcanică de câtŭ ca Statele Bal-
„ canice să formeze o sântă alianță a popórelorŭ
„ în care principiĭ să fie identificațĭ cu poporulŭ.

„ Acésta nu este numaĭ unŭ *idealŭ*, căcĭ fie-
„ care disposițiune de principiĭ a tractatuluĭ din
„ Berlin o dovedește prin numirea unuĭ guver-
„ norŭ chreștinŭ în Peninsula Balcanică și trata-
„ rea pe unŭ piciorŭ de egalitate a tutulorŭ ele-
„ mentelorŭ de acolo.

„ Prin urmare, daca astădĭ ar avea Bulgaria
„ maĭ multŭ de câtŭ Serbia; daca mâine Mace-
„ donia și Albania arŭ avea maĭ multŭ de câtŭ
„ Grecia, nu după întinderea teritorială, nicĭ după
„ mulțimea populațiuneĭ se va decide egalitatea
„ între națiunĭ.

„ Acestea suntŭ cestiunĭ de gelosie meschină,
„ micșorătóre, și credŭ că, precumŭ în constitui-
„ rea naționalitățeĭ nóstre, precumŭ și în stabili-
„ rea bunelorŭ relațiunĭ, noĭ amŭ datŭ unŭ exem-
„ plu până acumŭ, totŭ asemenea și în politica
„ eficace trebue să dămŭ exemplu, pentru că a-
„ cestŭ exemplu va aduce pacea și sentimentele

„de solidaritate între popórele carĭ astădĭ conti-
„nuă o luptă fratricidă.“

— D-nu Primŭ ministru Ión Brătianu a respunsŭ D-luĭ Ionescu cu reserva cuvenită și, între altele, a disŭ despre întrățirea popórelorŭ Balcanice:

„Eŭ n'am doritŭ de câtŭ pacea între popórele
„din Peninsula Balcanică, n'am doritŭ să fie ură
„și resbelŭ între ele; și ca să se încredințeze
„D. Ionescu despre acésta, să ia informațiunĭ de
„la Bulgarĭ și de la Sêrbĭ și să védă daca am
„fostŭ pentru uniĭ mumă și pentru alțiĭ ciumă.“

— În ședința Camereĭ de la 28 Noembre 1886, D. deputatŭ N. Ionescu, vorbindŭ de politica din afară și de evenimentele din Bulgaria, a aplaudatŭ patriotismulŭ poporuluĭ Bulgarŭ care reîntronase atuncĭ cu entusiasmŭ pe principele Battemberg, stigmatisândŭ pe trădătoriĭ din întru și blestemândŭ pe patroniĭ acestora din afară.

„Dar apoĭ, — a disŭ D. depntatŭ N. Ionescu —
„ce amŭ vĕdutŭ în vecinătatea nóstră, Imperiulŭ
„Austro-Ungarŭ? Sciți și cuvintele Împĕratuiuĭ
„și cuvintele ministruluĭ, și maĭ cu sémă ale mi-
„nistruluĭ Ungarieĭ, care expresŭ a pronunțatŭ
„simpatiele țĕreĭ sale pentru lupta de libertate
„și de *independență* a Bulgarieĭ, în particular, și
„pentru *ideea Confederațiuneĭ popórelorŭ Balcanice.*

„Nu am nevoie să vĕ maĭ spunŭ cu ce accente
„elogióse a vorbitŭ primulŭ ministru alŭ Angliei,
„lordulŭ Salisbury, la o ocasiune însemnată, di-

„ cêndŭ că orĭ-care poporŭ june trebue să fie ge-
„ losŭ de a merita asemenea laude ca poporulŭ
„ Bulgarŭ și bravulŭ sĕŭ Principe.

„ Eĭ bine, când Italia, Austria și Englitera 'șĭ-aŭ
„ exprimatŭ simpatiele lorŭ pentru poporulŭ Bul-
„ garŭ, și când vedemŭ de aprópe pe acestŭ po-
„ porŭ că persistă în ideea de a consolida situa-
„ țiunea sa *independentă* și de a'șĭ preserva suve-
„ ranitatea sa neatinsă, putemŭ noĭ să dicemŭ
„ că evenimentele carĭ se petrecŭ acolo în sensŭ
„ contrarĭŭ ideelorŭ și simpatielorŭ Europene nu
„ ne mișcă? "

. . . . . .

„ Jurnalele oposițiuneĭ, nu sciŭ pentru ce aŭ
„ găsitŭ motive de a fi simpatice rĕsturnători-
„ lorŭ, — nu dicŭ că ele suntŭ resturnătére în
„ spiritulŭ lorŭ — dar aŭ găsitŭ motive de a face
„ încriminărĭ primuluĭ ministru al M. S. Regeluĭ
„ Carol I, că s'a dusŭ în *fruntea ovațiuneĭ* pentru a
„ saluta reîntórcerea principeluĭ Alexandru. D-lorŭ,
„ daca e ceva care să ne facă să iertămŭ multe
„ din greșelile primuluĭ ministru, este de ajunsŭ
„ acestŭ singurŭ faptŭ prin care elŭ era expresi-
„ unea fidelă și complectă aAțiuneĭ române în-
„ tregĭ (aplause prelugite); este acéstă demonstra-
„ țiune contra dictatorilorŭ și perturbatorilorŭ ex-
„ teriorĭ și interiorĭ aĭ Bulgarieĭ. "

— Unŭ altŭ veteranŭ alŭ parlamentuluĭ Ro-
mânŭ, — care a luatŭ parte activă la tóte eve-
nimentele prin care a trecutŭ și s'a desvoltatŭ

România de la Adunările ad-hoc și *Unire* până la proclamarea *Regatuluĭ* și a *Moștenitoruluĭ Tronuluĭ*, — D. deputatŭ M. Cogălnicénu, s'a rostitŭ pe față și lămuritŭ pentru viitórea **Confederațiune a peninsuleĭ Balcanilorŭ.**

Cu ocaziunea discuțiuneĭ budgetare asupra consolilorŭ Românĭ, carĭ trebue să represinte și să apere interesele nóstre în țările vecine, D-nu deputatŭ M. Cogălnicénu, în ședința Camereĭ de la 18 Martie 1887 a disŭ:

„ Napoleon al III-lea prevedea căderea Turcieĭ dar
„ nu voia să vină alțĭ moștenitorĭ de cât moștenito-
„ riĭ naturalĭ, popórele Creștine; dupe cum când pu-
„ tredesce unŭ copaciŭ mare, unŭ stejarŭ, să vie
„ mlădițele luĭ, copaciĭ ceĭ micĭ; astŭ-felŭ în locul ŭ
„ imperiuluĭ Turcescŭ căḑutŭ, să se înalțe popó-
„ rele Orientuluĭ, România, Serbia, Bulgaria, Ma-
„ cedonia, Grecia. *Când ne vomŭ uni o-dată cu toțiĭ,*
„ *nu vomŭ avea să ne maĭ tememŭ de pericolŭ,* nicĭ
„ de la Nordŭ, nicĭ de la Sudŭ, nicĭ de la Estŭ,
„ nicĭ de la Westŭ, pentru că *uniți toți la unŭ*
„ *locŭ, vomŭ fi și noĭ o putere mare.*

„ Viitorulŭ e alŭ acelorŭ guverne și națiunĭ,
„ carĭ vorŭ aci a realisa pe tĕrâmŭ politicŭ acelŭ
„ sfatŭ datŭ de unŭ părinte murindŭ copiilorŭ
„ sĕĭ, când a adusŭ acelŭ snopŭ de verge, ḑi-
„ cêndŭ: Rupeți'l, și copiiĭ nu aŭ pututŭ, și a-
„ tuncĭ 'l-a deslegatŭ, și fie-care a ruptŭ câte o
„ verguță. Eĭ, noĭ aḑĭ suntemŭ o verguță, dar
„ când vomŭ face unŭ snopŭ: Bulgariĭ, Monte-

„negreniĭ, Greciĭ, Sêrbiĭ, Românii, când toţĭ vomŭ „fi la unŭ locŭ, vomŭ fi unŭ snopŭ respectatŭ „de toţĭ, ...

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . „Eŭ sunt bětrânŭ, dar D-vóstră ti- „nerĭ, veţĭ vedea realisându-se **confederaţiunea „Orientuluĭ.** (Aplause).

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . „Este tréba guvernuluĭ să aibă o „politică în acéstă cestiune cum va vrea, şi daca „contestă şi tăgăduește, póte că bine face.

„Eŭ, cât pentru mine, daca s'ar maĭ întâmpla, „prin hasard, ca să fiŭ ministru, *declarŭ că voiŭ „lucra francamente pentru federaţiune.*"

— Aceste cuvinte rostite solemnŭ în auzulŭ representaţiuneĭ naţionale şi a lumiĭ întregĭ, s'ar putea numi *testamentulŭ politicŭ* alŭ veteranuluĭ parlamentuluĭ Românŭ.

Daca nu va avea fericirea să vadă cu ochiĭ realisarea mareĭ *ideĭ a confederaţiuneĭ Balcano-Dunărene,* fie sigurŭ D. Cogălnicénu că generaţiunile tinere vorŭ urma sfatulŭ bătrânilorŭ şi vorŭ executa *legatulŭ politicŭ* al experienţeĭ şi patriotismuluĭ lorŭ.

În şedinţa Camereĭ de la 7 Decembre 1888, D. deputatŭ N. Ionescu a repetatŭ cele dise şi altă dată despre politica nóstră din afară şi rapórtele cu popórele vecine.

„Eŭ cred, — a ḑisŭ D. N. Ionescu, — că vii-
„torulŭ popórelorŭ Balcanice are sa fie stabilitŭ
„pé fundamente cu totulŭ altele de câtŭ cum
„s'a făcutŭ până acum cu formațiunile cele marĭ.
„Eŭ cred, că tipulŭ Elveția nŭ, unde credințele
„și naționalitățile suntŭ de o potrivă respectate,
„va fi luatŭ de modelŭ de către popórele Bal-
„canice, și vorŭ trăi alătarĭ în pacea civilisați-
„uneĭ ca și în pacea intelectnală a spiritelorŭ;
„vorŭ trăi alăturĭ Greciĭ cu Albaneziĭ și Mace-
„donieĭ, și Bulgariĭ cu Sêrbiĭ și Muntenegrenii.

„*Cu nnŭ curêntŭ, idealulŭ nostru în privința re-*
„*lațiunilorŭ exteriôre este să intrămŭ în mare frăție*
„*orientală cu acele popóre, din carĭ unele aŭ ince-*
„*putŭ înainte de noĭ, și altele vorŭ veni dupe noĭ,*
„*ca să afirme independența lorŭ, și prin urmare să*
„*constituimŭ cu toțiĭ unŭ elementŭ de ordine și de*
„*progresŭ în peninsula balcanică.*"

— Precum vedemŭ, marea **idee** a **Confederațiuneĭ Balcano-Dunărene,** și-a făcutŭ drumulŭ treptatŭ și naturalŭ, alăturĭ cu *desvoltarea națio-nalităților* și cu întărirea statelorŭ carĭ aŭ să constitue acestŭ nuoŭ *Corpŭ politicŭ* în Orientulŭ Europeĭ.

Dupe ce în doă decenii a fostŭ propagată pe calea publicității, în cele din urmă acéstă idee salutarie a începutŭ să fie scósă la ivélă, nu numaĭ în Parlamentulŭ nostru, dar și în Parlamentele Puterilorŭ marĭ. Ea e îmbrățișétă de ceĭ maĭ fruntașĭ politicĭ ca *formula* cea maĭ neme-

rită pentru deslegarea spinóseĭ cestiunĭ Orientale și asigurarea pe o cale drépță și liberală, a **ordineĭ, equilibruluĭ și civilisațiuneĭ în Orientulŭ Europeĭ.**

Când mariĭ bărbațĭ de Statŭ aĭ Austro-Ungarieĭ, Italieĭ și Engliterei consideră acéstă **idee** ca o **soluțiune** utilă și necesară *păciĭ* și *equilibruluĭ* Europeĭ, putemŭ dice că nu e departe realisarea eĭ, *pentru fericirea Românieĭ independente și a Statelorŭ Balcanice.*

CONCLUSIUNE

Din acestŭ studiŭ istoricŭ făcutŭ în interesulŭ adevĕruluĭ și al apărăriĭ naționale și întemeiatŭ pe documente și fapte reale, putemŭ trage multe și folositóre învățăminte pentru noĭ Românii și popórele din peninsula Balcanilorŭ.

Multe invaziunĭ barbare aŭ trecutŭ peste némulŭ Românescŭ, dar nicĭ una nu a pusŭ în maĭ mare pericolŭ existența sa națională ca invaziunea de atâtea orĭ repetată a Rușilorŭ cotropitorĭ!

Am demonstratŭ cu istoria în mână, că de la Petru celŭ mare și până astădĭ, Rusia a urmăritŭ cu o stăruință înverșunată, prin tóte chipurile și mijlócele, Cotropirea Principatelorŭ Române, a peninsuleĭ Balcanilorŭ și Constantinopoleĭ.

Am arătatŭ cu fapte și date istorice positive cum, în maĭ multe rîndurĭ, Principatele Române aŭ fostŭ ocupate militărește, stăpânite prin ge-

nerali Muscali și declarate chiar prin **Ukazŭ** împărătescŭ ca *parte integrantă* a Imperiuluĭ Rusieĭ !...

Iar daca amŭ scăpatŭ ca prin minune din ghiarele *rusificăriĭ* și nu amŭ fostŭ *contopiți* cu Rusia și sterșĭ cu totulŭ, ca statŭ și Națiune română, din harta Europeĭ; daça amŭ scăpatŭ de sórta nenorocită a Polonieĭ și Bassarabieĭ; acésta o datorimŭ numaĭ Provedinței și intervenireĭ diplomatice și armate a Puterilorŭ din Centrulŭ și Occidentulŭ Europeĭ; precum și devotamentuluĭ unorŭ Românĭ patrioți, carĭ aŭ deșteptatŭ și aŭ condusŭ poporulŭ Românŭ, pe calea *cultureĭ naționale* și aŭ pregătitŭ emanciparea țĕriĭ și fondarea Regatuluĭ independentŭ de astădĭ.

Am vĕdutŭ din istorie, că nu se mulțumiaŭ *pravoslavniciĭ* Cotropitorĭ de la Miadă-Nópte numaĭ cu provinciile pe carĭ le câștigaŭ pe țĕrmurile Mării-Negre, în Europa și Asia, și cu alte marĭ folóse ce eĭ le trăgéŭ din resbelele rusoturce, al cărorŭ *tétru desastrosŭ și ruinătorŭ* eraŭ Principatele Române.

Dreptŭ *recunoștință* pentru găzduirea creștinéscă și ajutórele de totŭ felulŭ ce le dedeaŭ Românii, Rușii voiaŭ, **cu lăcomia lorŭ asiatică și Căzăcéscă,** să le răpéscă și autonomia și naționalitatea și moșia strămoșéscă ! !

Așa în câtŭ pericolulŭ care ne venea altă dată din partea Turcilorŭ de la Miadă-ḑi, s'a înlocuitŭ cu acestŭ pericolŭ multŭ maĭ mare din partea Rușilorŭ de la Miadă-Nópte.

Și acestŭ pericolŭ e cu atâtŭ maĭ mare, cu câtŭ Rusia este maĭ puternică; iar prin politica eĭ de cotropire și rusificare ea *desnaționalizéză și contopește naționalitățile* pe carĭ le apucă în ghiarele sale.

Și acésta nicĭ nu póte fi altŭ-felŭ, căcĭ chiar **basa constitutivă a Imperiuluĭ Rusŭ nu este federalismulŭ și conservarea popórelorŭ, ca în Austria, ci unitarismulŭ și mistuirea lorŭ în stomaculŭ Moscovitismuluĭ panslavistŭ!**

Aceiașĭ politică pericolósă de cotropire și desnaționalizare, pe care a urmărit'o de la Petru celŭ Mare și Ecaterina II, Rusia o urmărește și astădĭ cu tótă dibăcia și înverșunarea sa cunoscută.

Ne găsimŭ dar adĭ, noĭ Românii și popórele Balcanice, în fața aceluiașĭ dușmanŭ secularŭ al căruĭ visŭ de aurŭ este Constantinopole; iar drumulŭ de trecere și cotropire este valea Dunăriĭ și culmea Balcanilorŭ.

Nemulțumită pe folósele ce a trasŭ din campania Plevneĭ și pe încheerea *tractatuluĭ européně* din Berlin, Rusia voește alte cotropirĭ maĭ marĭ în Orientulŭ Europeĭ.

Acestŭ lucru e atâtŭ de adevĕratŭ, în câtŭ puțin a lipsitŭ, în urma concentrărilorŭ din primăvéra anuluĭ 1888, ca să isbucnéscă chiar o conflagrație européně.

In fața acestuĭ nuoŭ pericolŭ care ne amenință pe noĭ Românii și pe popórele Balcanice,

am crediutŭ că e bine să se facă câtŭ maĭ multă lumină din istoria trecutuluĭ și din faptele presentuluĭ, ca să putemŭ vedea care trebue să fie politica Românieĭ și mijlócele sale de apărare.

Am vĕdutŭ că politica națională a Românieĭ nu póte fi de câtŭ **neutralitatea și armarea, pentru apărarea acesteĭ neutralităţĭ și a independenţiĭ.**

Iar în casŭ de resbelŭ în Orientulŭ Europeĭ, să ne aliemŭ cu acele state carĭ aŭ **aceléșĭ interese comune** cu noĭ de apăratŭ.

Noĭ să stămŭ liniștiţĭ și neutri, cu arma la umĕrŭ și, care dintre vecinĭ va viola neutralitatea teritoriuluĭ Românŭ, acela va fi **duşmanulŭ** nostru.

Am spusŭ cine are interesŭ să violeze neutralitatea nóstră și să nimicéscă chiar existența statuluĭ Românŭ.

Am doveditŭ că numaĭ Rusia are acestŭ interesŭ din puntulŭ de vedere *politicŭ* și *strategicŭ*, căcĭ ea voește să apuce **cheile** Dunăriĭ și Carpaţilorŭ.

Dar Românii nu vorŭ trăda nicĭ o dată **misiunea** lorŭ de **Sentinelă latină** la gurele Dunăriĭ. Acésta e rațiunea lorŭ de a fi ca statŭ independentŭ, și nu se vorŭ face **instrumentulŭ** Rușilorŭ cotropitorĭ, a cărorŭ victimă ar fi ânsăși România și totŭ némulŭ Românescŭ! . .

Românii se arméză și se întărescŭ, ca să-și facă datoria. Iar puterile **Ĭntreiteĭ și Ĭmpătri-**

teĭ Alianțe, carĭ aŭ interese marĭ la Dunăre și Balcanĭ, ne vorŭ veni în ajutorŭ.

Am arătatŭ că despre o *alianță* cu Rusia, ar fi absurdŭ a maĭ vorbi cine-va, căcĭ nu póte fi alianță cu dușmanulŭ nostru secularŭ. Promisiunile Rusieĭ ar fi numaĭ niște **curse** periculóse. Am făcutŭ chiar la Plevna o tristă experiență cu o *convențiune rusésca,* și lumea întrégă știe ce ni s'a întêmplatŭ.

Nu póte fi dar vorba de nicĭ o legătură cu o putere care, violândŭ legea morală, nu știe să respecte credința tractatelorŭ.

Ce *convențiune* póte încheia Mielulŭ cu Lupulŭ ? !

Rusia îșĭ mănâncă *aliațiĭ,* ca Saturnŭ copiiĭ !

Dar de astă-dată dicŭ *rusofiliĭ,* și *sentimentaliștiĭ franțuziștĭ,* ne găsim în fața *alianțeĭ Franco-Ruse.*

Am doveditŭ ênsă câtŭ de pericolósă este acéstă alianță pentru noĭ Românii și pentru popórele Balcanice.

Am constatatŭ că *alianța* cu Franța face ca Rusia să fie și maĭ pericolósă pentru noĭ Românii și pentru popórele Balcanice. Căcĭ, în locŭ de a ne da ajutorŭ, politiciĭ Franțeĭ și organele din Paris facŭ astădĭ oferte Rusieĭ pe fața și îndémnă pe acéstă Putere cotropitóre să se arunce asupra *naționalităților* Dunărene și Balcanice și să le înghiță, pentru ca și Franța să-'șĭ pótă recâștiga Alsacia și Lorena, cu ajutorulŭ Cazacilorŭ Rusieĭ ! . .

Să depărtămŭ dar de la noĭ orĭ-ce ilusiunĭ *sentimentale* și speranțe *amăgitóre* de a maĭ avea vre unŭ ajutorŭ de la Franța în viitorŭ.

Astădĭ **franțozismulŭ** riméză cu **panslavismulŭ!..**

Uitândŭ sângele vĕrsatŭ în Crimeea și tradițiunile sale din Orientŭ, Franța republicană și revanșistă de astădĭ și-a datŭ mâna cu Cotropitorulŭ de la Miadă-Nópte. Interesele Franțeĭ s'aŭ *identificatŭ* cu ale Rusieĭ, decĭ ele aŭ devenitŭ diametral contrariĭ intereselorŭ Românieĭ.

Franța *republicană* a Wadingtonilorŭ și *Barrerilorŭ* de astădĭ nu maĭ e Franța *Napoleoniană* de altă dată!

.... Cu tóte că amŭ avutŭ durerea să constatămŭ cu documente istorice că, nu numaĭ Napoleon I ne dăruise la Tilsitt (1807) Rusieĭ, dar chiar și binefăcĕtorulŭ nostru Napoleon III, ne-a oferitŭ de douĕ orĭ Austrieĭ, în schimbulŭ Veneție, și numaĭ prin refusulŭ Austrieĭ amŭ scăpat de acelŭ *traficŭ franțuzescŭ!*

Apoĭ daca bine-făcĕtorulŭ nostru Napoleon III a precupețitŭ în secretŭ existența statuluĭ Românŭ, la ce trebue să ne așteptămŭ de la politiciĭ Franțeĭ de astădĭ carĭ, în generositatea lorŭ, oferă pe față *Aliateĭ* lorŭ de la Nordŭ nu numaĭ România și întréga peninsulă a Balcanilorŭ, dar chiar și Constantinopole, pe care Napoleon I îlŭ refuzase la Tilsitt?!.

Departe dar de noĭ alianța Franco-rusă și frantozismulŭ Muscălescŭ ! . .

Când e vorba de **vocea sângeluĭ** și de sprijinulŭ uneĭ **Puterĭ latine,** avemŭ din norocire astădĭ, în loculŭ Franțeĭ, pe Italia care nu 'și-a desmințitŭ nicĭ o-dată simpatiele sale pentru noĭ și tradițiunile sale Genoveze și Venețiane.

Acestŭ légănŭ al civilizațiuneĭ Europeĭ; acéstă mamă a *naționalitățiĭ Române* este astădĭ protectórea sinceră și naturală a tutulorŭ *Naționalităților-lorŭ*, fiind însușĭ Regatulŭ Italieĭ reconstituitŭ pe baza principiuluĭ de naționalitate și avênd marĭ interese ca să nu vadă valurile Moscovitismuluĭ rĕvĕrsându-se până la Adriatica, în cóstele sale.

Am arătat că încă din timpulŭ resbeluluĭ Crimeeĭ Italia a datŭ cele maĭ sincere dovezĭ de iubire Românilor. Iar de la tractatulŭ din Berlin și de la intrarea sa în **Intreita-Alianță,** guvernulŭ din Roma a pusŭ peptulŭ pentru naționalitățile Dunărene și Balcanice și le-a sprijinitŭ energicŭ **contra asalturilorŭ** de **rusificare** și **cotropire brutală** a **Moscoviților panslavistĭ.**

Am doveditŭ cu istoria și faptele positive actuale, că între **alianța franco-rusă** și **Intreita-Alianță** a **Austro-Ungarieĭ, Germanieĭ** și **Italieĭ** — la care s'a asociatŭ **Englitera** și alte state — nu maĭ încape șovăire: Locul nostru este alăturĭ cu aceste marĭ Puterĭ civilisate, carĭ aŭ făcutŭ declarațiunile cele maĭ solemne și aŭ datŭ dovedile cele maĭ pipăite în cursŭ de 10

ani, că voescŭ menținerea **păciĭ**, a **equilibruluĭ europénŭ** și **libera desvoltare** a **statelorŭ Dunărene** și **Balcanice.**

Dintre aceste puterĭ aliate Austro-Ungaria, ca vecină directŭ interesată, are unŭ interesŭ totŭ atâtŭ de mare ca și noĭ, ca să respingă invaziunea Rușilorŭ și să împedice revărsarea valurilorŭ **Panslavismuluĭ Moscoviților**ŭ peste România și peninsula Balcanilorŭ.

Acestŭ Imperiŭ poliglotŭ și federalistŭ are interesŭ să întăréscă și să apere statele Dunărene și Balcanice, ca să nu devie prada Rusieĭ cotropitóre.

Apărând aceste state micĭ, ca aliatele sale naturale, Austro-Ungaria se apără pe sine ênsăși.

Am arătatŭ că o altă *alianță naturală, legitimă* și *permanentă* pentru România, este aceea cu popórele Balcanice.

Aceste popóre, carĭ aŭ avutŭ acelésĭ suferințe ca și noĭ în trecutŭ, aŭ **acelésĭ interese** de apăratŭ și acelésĭ pericole de înfruntatŭ în viitorŭ.

Am constatatŭ că **alianța** cu statele Balcanice va fi primulŭ pasŭ importantŭ pentru realisarea **Confederațiuneĭ Balcano-Dunărene.**

Acestŭ mare actŭ politicŭ, care acum 20, 30 de anĭ era unŭ visŭ, a devenitŭ astă-dĭ o *necesitate politică*, o soluțiune legitimă și naturală a problemeĭ orientale.

Basatŭ pe dreptulŭ de legitimă apărare și pe principiulŭ de ordine și naționalitate, acestŭ noŭ și viguros **Corpŭ politicŭ** va fi cea maĭ sigură

Sentinelă a pacii, equilibruluĭ și intereselorŭ marĭ ale civilisațiuneĭ europene.

Acésta aŭ înțeles'o nu numaĭ bărbațiĭ politicĭ și patrioțĭ aĭ statelorŭ Balcanice, dar și publiciștiĭ eminențĭ și bărbațiĭ de Statŭ aĭ Puterilorŭ europene, carĭ s'aŭ rostitŭ deja în favórea uneĭ Confederațiunĭ Balcanice.

Așa dar, în resumatŭ, învățămintele ce putemŭ trage din acéstă mică istorie politică suntŭ:

I. Să veghemŭ ḑioa și nóptea asupra mișcărilorŭ Rusieĭ, care este dușmanulŭ nostru secularŭ, vĕditŭ și pronunțatŭ. Să fugimŭ de orĭ-ce apropiere, sub orĭ-ce formă, cu Rusia, și să privimŭ ca niște curse amăgitóre promisiunile acesteĭ Puterĭ, în vecĭ cotropitóre.

Să depărtămŭ asemenea de la noĭ orĭ-ce ilusiune și speranță de a avea vre-unŭ sprijinŭ și ajutorŭ din partea Franțeĭ, ale căriĭ interese de revanșe și revendicare a Alsacieĭ și Loreneĭ, o légă atâtŭ de strânsŭ de Rusia.

II. Să ne armămŭ și să ne întărimŭ din tóte puterile pentru a fi în stare să ne apărămŭ Neutralitatea și Independența.

III. Să ne pregătimŭ din vreme de alianță cu Puterile Intreiteĭ Alianțe, carĭ de 10 anĭ aŭ asiguratŭ pacea Européná și li-

bertatea popórelorŭ Balcano-Dunărene, pentru â fi garantaţĭ şi salvaţĭ, în casŭ de resbelŭ şi de grea cumpănă.

IV. Să lucrăm fără pregetŭ pentru **alianţa** permanentă cu Statele Balcanice, ca celŭ maĭ sigurŭ şi naturalŭ mijlocŭ de apărare a intereselorŭ comune şi a existenţeĭ naţionale şi ca primulŭ pasŭ importantŭ către realizarea mareĭ **Ideĭ** a Confederaţiuneĭ Orientale:

Confederaţiunea Balcano-Dunăréná este Idealulŭ politicŭ şi limanulŭ de scăpare alŭ Românilorŭ şi alŭ Naţionalităţilorŭ din peninsula Balcanilorŭ.

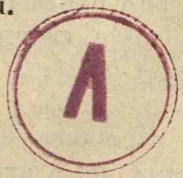

FINE.

TABLA DE MATERII

Pagina

Inchinare.

Introducere 7

Românii în contactu cu Ruşii în timpulu luĭ Petru celu mare (1711) 20

Impĕrătésa Ecaterina II a Rusieĭ, politica şi resbelele eĭ în Orient (1762—1786) 25

Rusofiliĭ şi Antidinasticiĭ noştri de astă-dĭ. . 42

Ţarul Alexandru I şi robirea Principatelorŭ Române (1807—1812) 53

Tractatul de la Akerman (1826) pi tractatnl de la Andrianopole (1829) 61

Generalul Kiselef şi Regulamentulŭ Organicŭ (1829—1834) 72

Curentulŭ nationalŭ şi mişcarea de la 1848 . . 79

Invaḑiunea Ruşilorŭ din 1853 în România. Resbelulŭ Aliaţilorŭ din Crimeea (1854—55). Tractatulŭ din Paris şi urmăriie sale. Unirea Principatelorŭ, Constituţiunea şi Dinastia. 82

Resbelulŭ Ruso-Turco-Românŭ din 1877 . . . 99

România în faţa tractatuluĭ de la San-Ştefano şi a Congresului din Berlin (1878) 113

Tractatul din Berlin (1878) şi nemulţumirile Rusiei (1879) 124

Uneltirile Rusieĭ în Peninsula Balcanilorŭ şĭ ameninţările cu unŭ noŭ resbelŭ în Orientŭ. Indoita Alianţă Austro-Germană (1879). 138

Alianţa Franco-Rusă 159

Pagina

Intreita Alianță a Germanieĭ, Austro-Ungarieĭ și Italieĭ (1883—1887) 167
Germania 169
Austro Ungaria 177
Italia 186
Discursulŭ principeluĭ Bismark 205
Politica Românieĭ. Neutralitate, armare, Alianțe 211
Neutralitatea 211
Armarea (Fortificațiunile) 250

ALIANȚELE

Alianța cu Russia.—Alianța cu Austro Ungaria și liga păciĭ.—Alianța cu Statele-Balcanice . . . 263
Alianță cu Rusia 264
Luarea Transilvanieĭ 278
Girulŭ Franțuzescŭ 292
Alianță cu Austro-Ungaria și Liga păciĭ . . . 317
Alianța cu Statele Balcanice 344
Bulgaria, Serbia, Grecia și Turcia, față cu România și cu ideea Confederațiuneĭ Balcano-Dunărene 354
Bulgaria 354
Serbia 358
Grecia 363
Turcia 368
Propaganda ideeĭ Confederațiuneĭ Balcanice în România 371
Conclusiune 387

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI
VERIFICAT 2017